

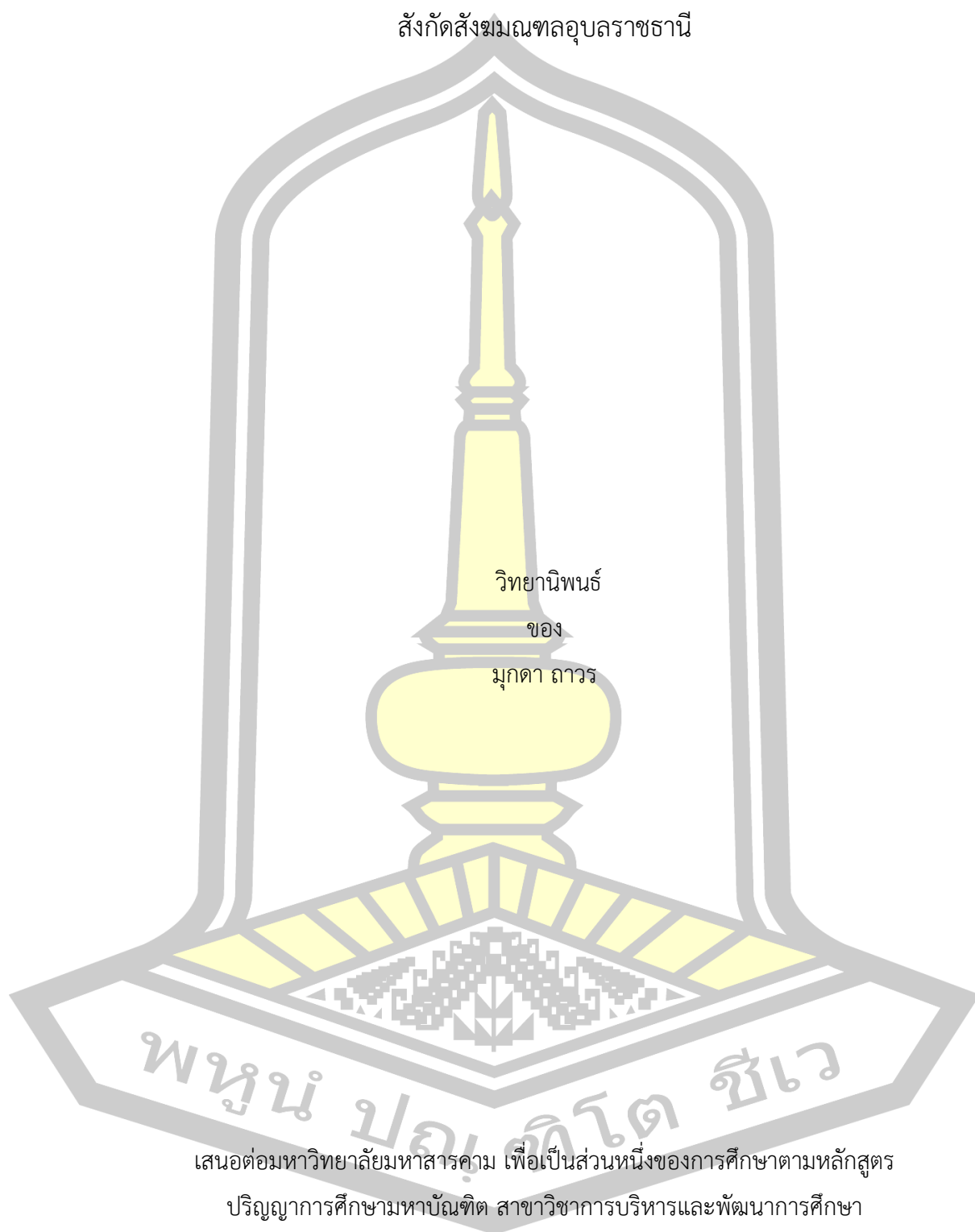
การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาคู่มือช่วยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังฆ
มณฑลอุบลราชธานี

วิทยานิพนธ์
ของ
มุกดา ถาวร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
ตุลาคม 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

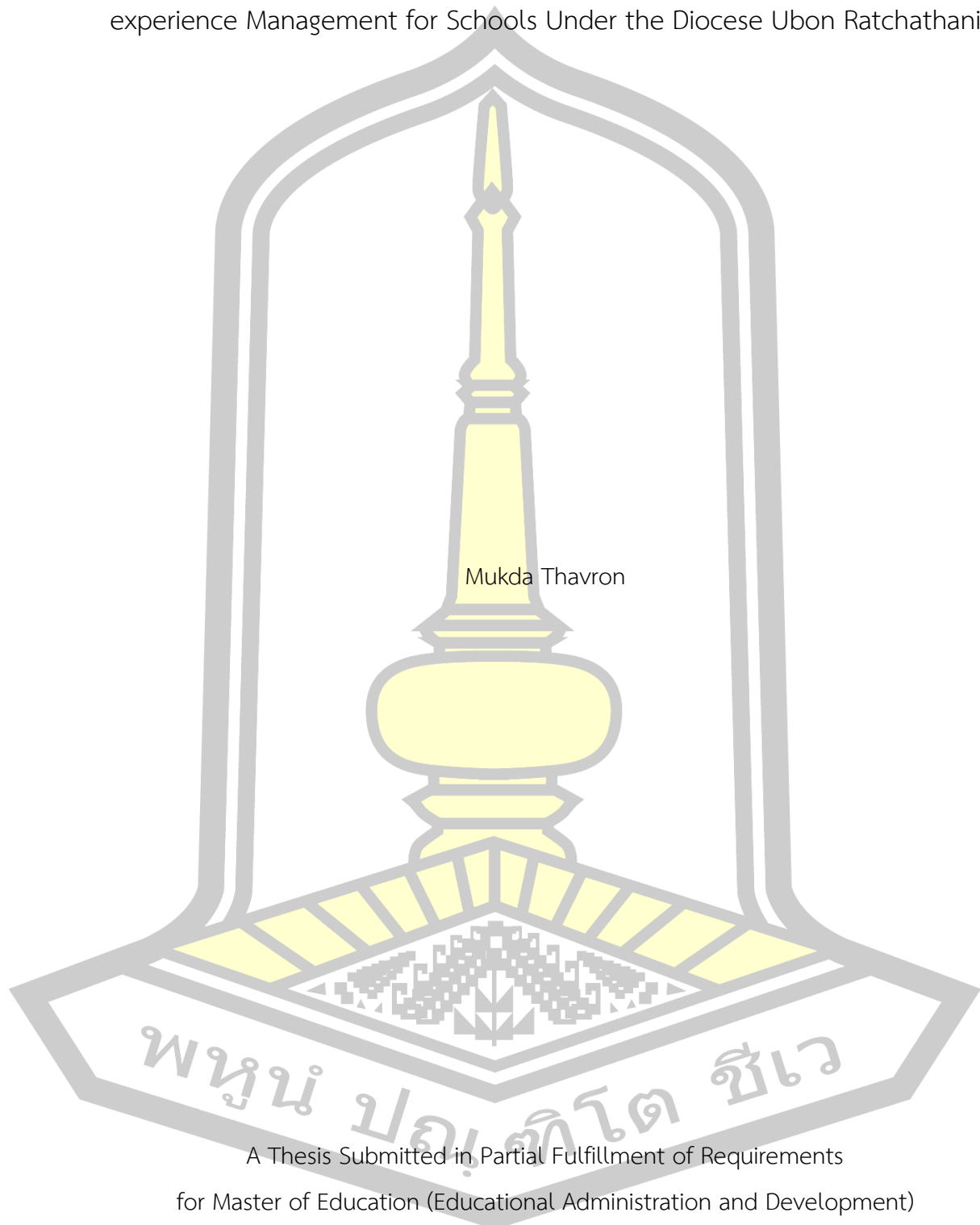

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

ตุลาคม 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Developing a program to Enhance Early Childhood Teachers in Learning
experience Management for Schools Under the Diocese Ubon Ratchathani

Mukda Thavron

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

October 2018

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวมุกดา ถาวร แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. ลักขณา สริวัฒน์)

.....กรรมการ

(ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. ไพศาล วรรค้ำ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

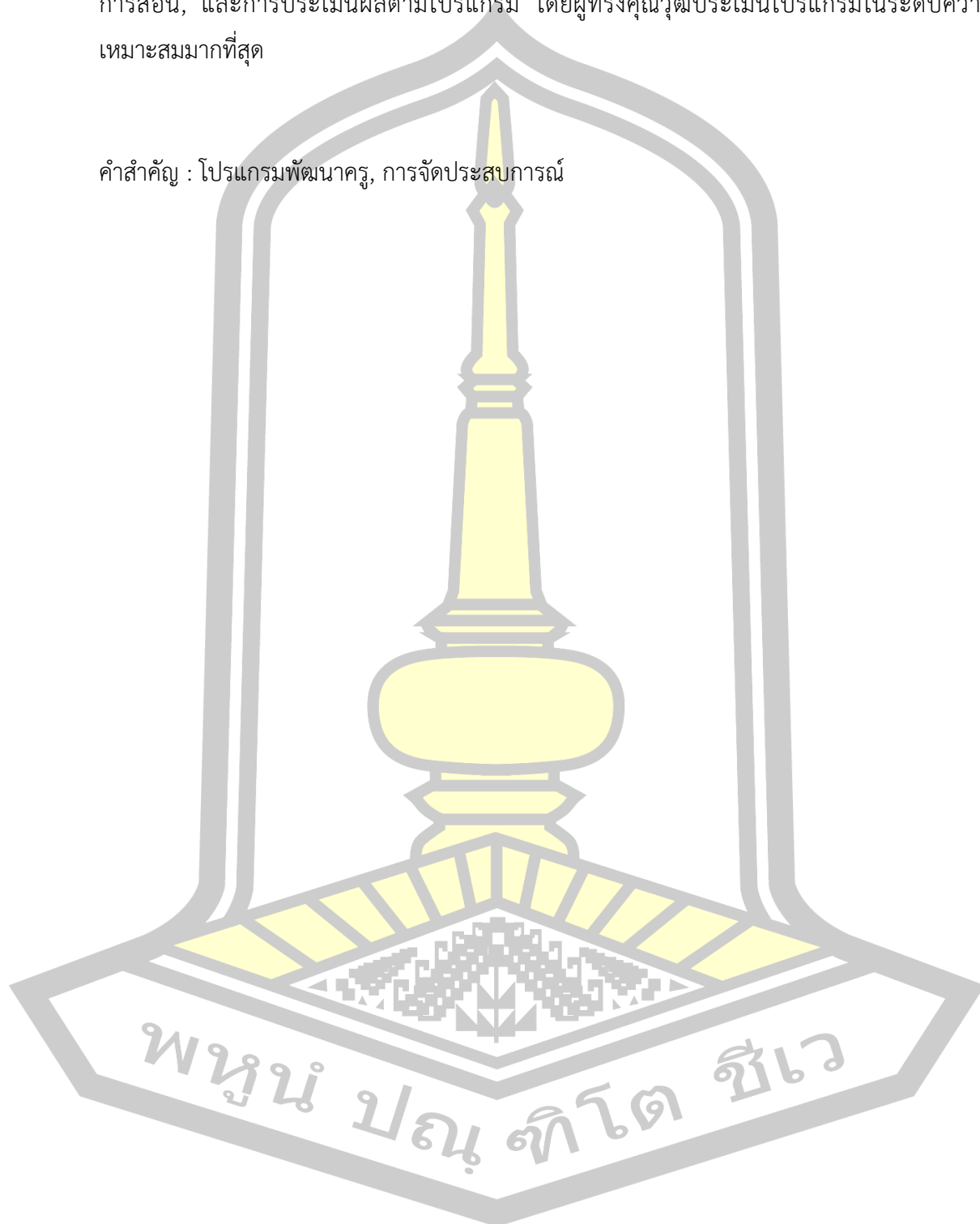
ชื่อเรื่อง	การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี		
ผู้วิจัย	มุกดา ถาวร		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ลักขณา สรีวัฒน์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย, 2) ศึกษาความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และ 3) พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี เป็นการวิจัยและพัฒนา 3 ระยะ คือ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ระยะที่ 2) ศึกษาความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยจำนวน 110 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ระยะที่ 3) พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยจากโรงเรียน Best Practice 3 โรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนเพื่อประเมินโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบประเมินองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย, 2) แบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย, โปรแกรมการพัฒนาครูปฐมวัย และ 3) แบบประเมินโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี มี 6 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด 2) ความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) โปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีที่พัฒนาขึ้นมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของโปรแกรม, จุดประสงค์ของโปรแกรม, ลักษณะของโปรแกรม, ศึกษาข้อมูลและคุณสมบัติของครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีที่เข้าร่วมโปรแกรม, วิธีการสอน, สื่อการเรียน

การสอน, และการประเมินผลตามโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโปรแกรมในระดับความ
เหมาะสมมากที่สุด

คำสำคัญ : โปรแกรมพัฒนาครู, การจัดประสบการณ์

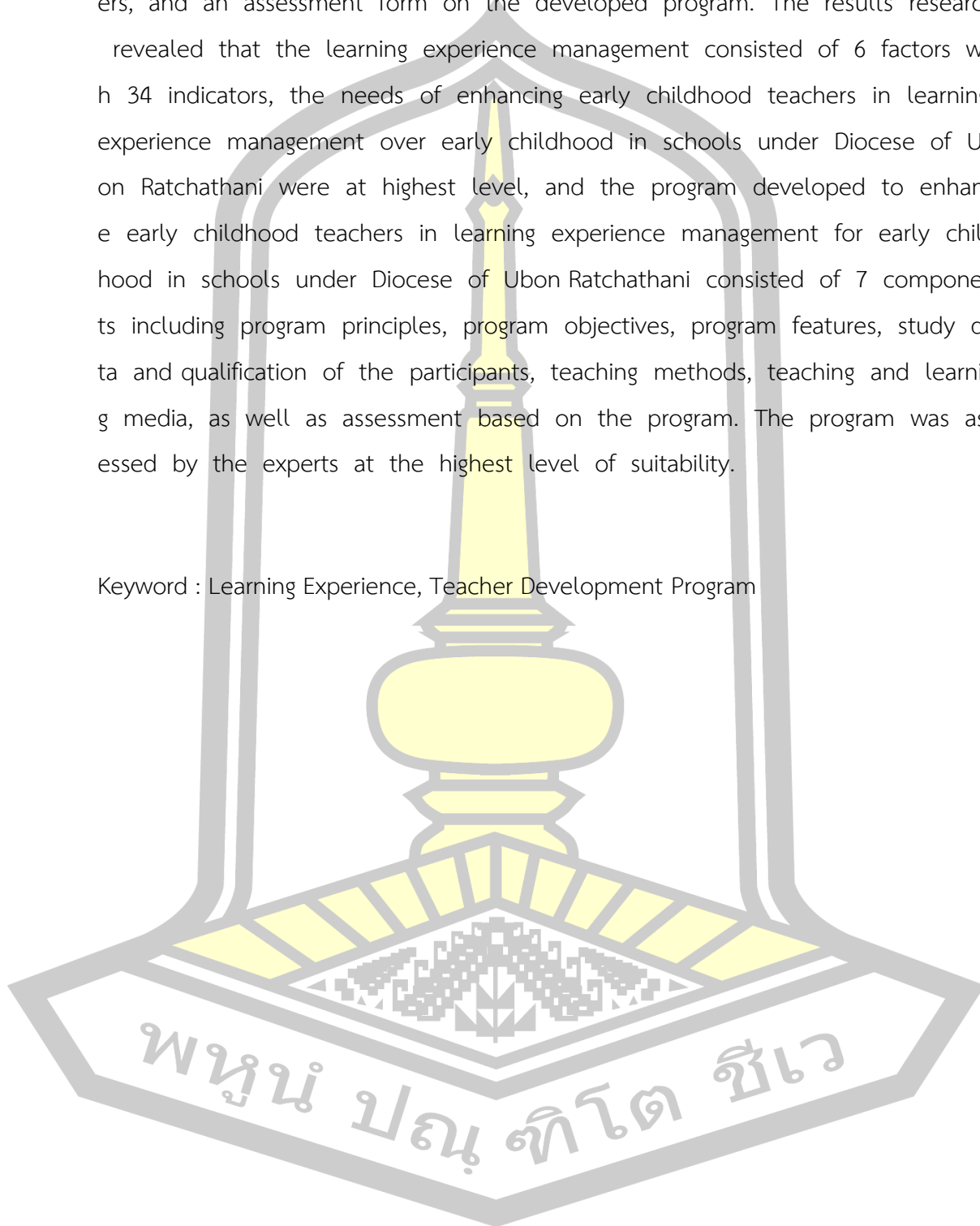
TITLE	Developing a program to Enhance Early Childhood Teachers in Learning experience Management for Schools Under the Diocese Ubon Ratchathani		
AUTHOR	Mukda Thavron		
ADVISORS	Associate Professor Lakkana Sariwat , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2018

ABSTRACT

The research aimed to: Investigate factors over learning experience management for early childhood, explore needs in enhancing early childhood teachers over learning experience management for early childhood and developing a program to enhance early childhood teachers over learning experience management for early childhood in schools under Diocese of Ubon Ratchathani. It was a research and development approach under 3 phases ; 1) Investigate factors and indicators over learning experience management for early childhood through documents and research works as well as 5 experts selected by purposive sampling, 2) Explore needs in enhancing early childhood teachers over learning experience management for early childhood through 110 school administrators and early childhood teachers as data contributors obtained by multi stages random sampling technique, 3) Develop a program to enhance early childhood teachers over learning experience management for early childhood through school administrators and early childhood teachers under 3 Best Practice schools as well as the same 5 experts before to assess the developed program. The research instruments were: An assessment form on factors and indicators over learning experience management for early childhood, a questionnaire on needs in enhancing early childhood teachers over learning exp

erience management, a developed program to enhance early childhood teachers, and an assessment form on the developed program. The results research revealed that the learning experience management consisted of 6 factors with 34 indicators, the needs of enhancing early childhood teachers in learning experience management over early childhood in schools under Diocese of Ubon Ratchathani were at highest level, and the program developed to enhance early childhood teachers in learning experience management for early childhood in schools under Diocese of Ubon Ratchathani consisted of 7 components including program principles, program objectives, program features, study data and qualification of the participants, teaching methods, teaching and learning media, as well as assessment based on the program. The program was assessed by the experts at the highest level of suitability.

Keyword : Learning Experience, Teacher Development Program

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สรีวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ และคอยชี้แนะ แนวทางการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา รวมทั้งกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาค วิชาการบริหารการศึกษากุทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำและตรวจสอบ ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ที่เป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่ง ขอกราบขอบพระคุณ ทุกท่าน ด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ บาทหลวง ดร.เชาวฤทธิ์ สาสาย, ซิสเตอร์ ดร.สังเวียน แสนสวัสดิ์, ซิสเตอร์ ดร.อรนุช หอมจันทร์, ซิสเตอร์ ศรีสุตา ประณะลา และคุณครูสมทรง สารธิยากุล ที่ได้กรุณาเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำที่มีคุณค่าต่อการพัฒนา เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยให้เครื่องมือสำเร็จลุล่วงด้วยดีอย่างมีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูในโรงเรียนสังฆมณฑลอุบลราชธานีที่ทดลอง ใช้เครื่องมือ และโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และเก็บ รวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดีทุกท่าน และขอขอบพระคุณเจ้าของงานวิจัยทุกท่านที่ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะสำเร็จลงมิได้หากไม่ได้รับความช่วยเหลือ คำปรึกษา และกำลังใจ อย่างดียิ่งจากคุณแม่มหาธิการิณีแอสแตลลา ศิริพร จิตต์เสนาะ คณะที่ปรึกษา ซิสเตอร์ คณะภคินีรัก กางเขน แห่งอุบลราชธานีทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนในทุกด้านด้วยดีมาโดยตลอด คุณค่าและ ประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณบุพการี บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ครั้งนี้ ดังนั้น ความสำเร็จครั้งนี้ นับเป็นเกียรติประวัติสูงสุดของข้าพเจ้าและครอบครัว วงศ์ตระกูล ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

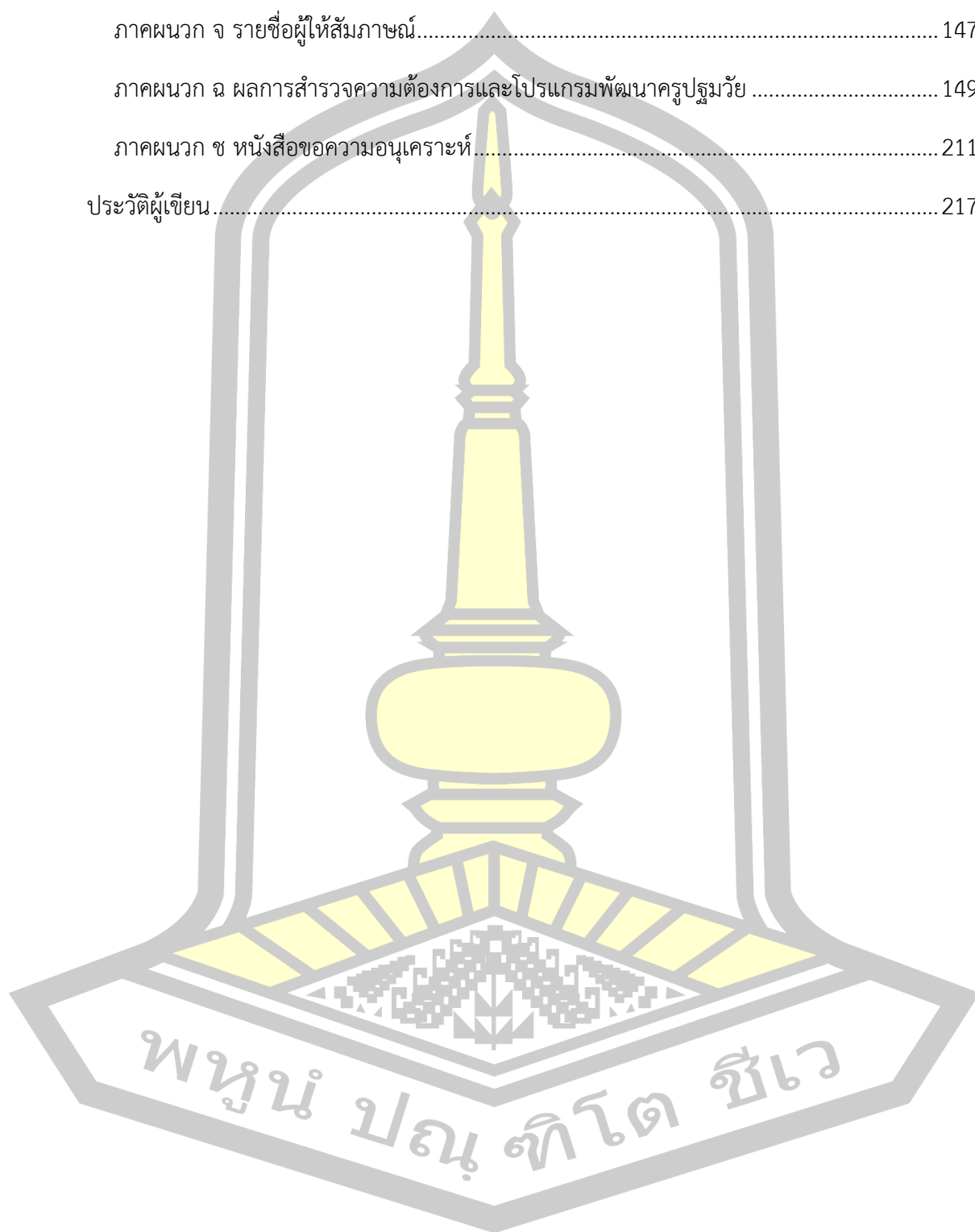
พูน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
บัญชีตาราง.....	ฉ
บัญชีภาพประกอบ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การจัดการศึกษาปฐมวัย.....	9
การพัฒนาครู.....	44
โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม.....	64
บริบทของโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี.....	72
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
1. งานวิจัยในประเทศ.....	75

2. งานวิจัยต่างประเทศ	79
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	81
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี	83
ระยะที่ 2 การศึกษาความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ..	85
ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี	88
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	110
ความมุ่งหมายของการวิจัย	110
สรุปผล	110
อภิปรายผล	111
ข้อเสนอแนะ	113
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	121
ภาคผนวก ก แบบประเมินองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ใน สถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี	122
ภาคผนวก ข แบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับ เด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี	127
ภาคผนวก ค แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยใน การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี	131

ภาคผนวก ง คุณภาพเครื่องมือในการวิจัย	140
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	147
ภาคผนวก ฉ ผลการสำรวจความต้องการและโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย	149
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	211
ประวัติผู้เขียน	217

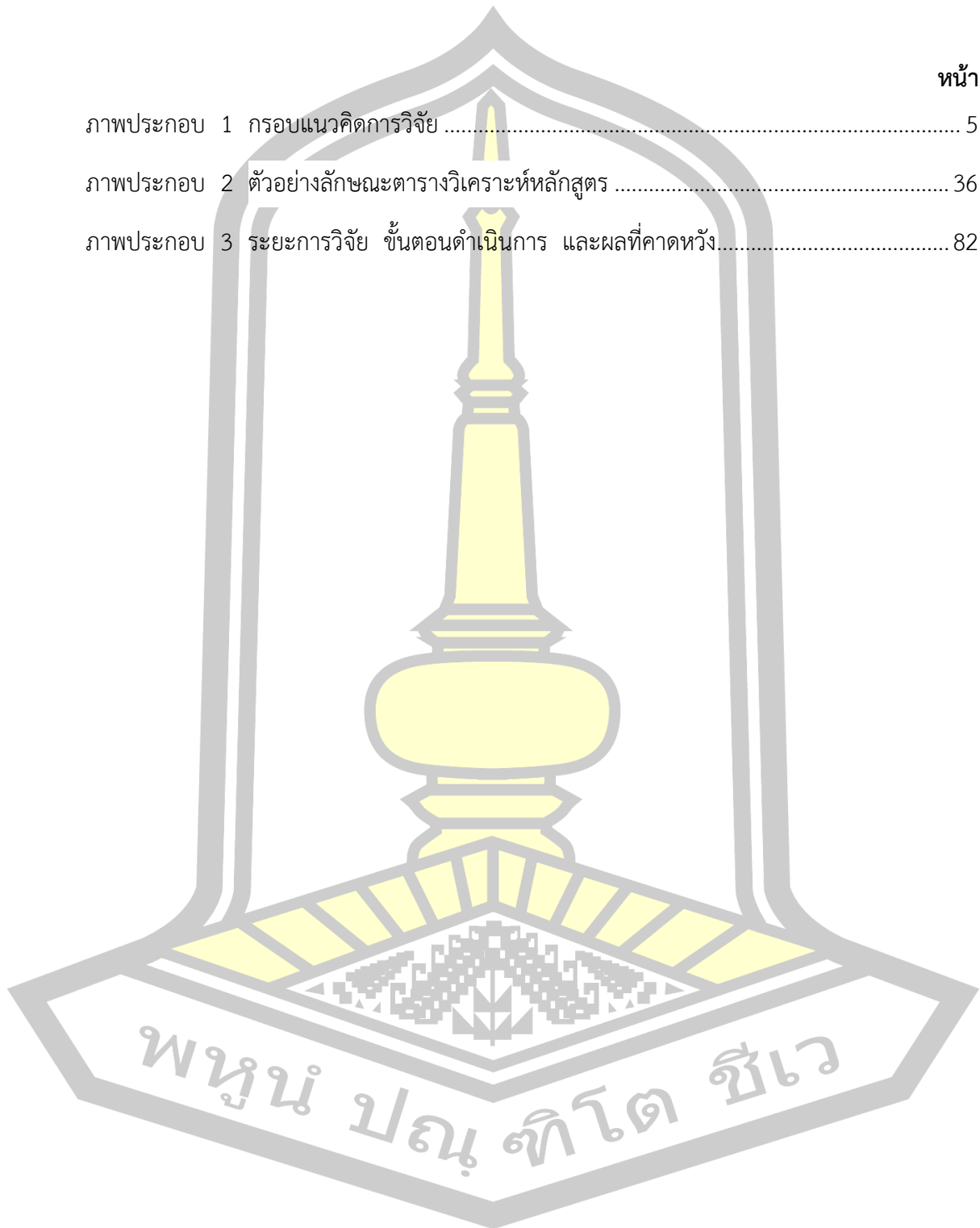
บัญชีตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	33
ตาราง 2 แสดงชื่อโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย	85
ตาราง 3 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน	86
ตาราง 4 ข้อมูลหน่วยงานที่มีวิธีปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practices).....	89
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบการจัด ...	98
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการ	99
ตาราง 7 การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเลิศ (Best Practices) โดยเรียงตามลำดับองค์ประกอบ	104
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครู...	109
ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์	144
ตาราง 10 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์	146
ตาราง 11 ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	150

พหุบัณฑิต ชีวะ

บัญชีภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ภาพประกอบ 2 ตัวอย่างลักษณะตารางวิเคราะห์หลักสูตร	36
ภาพประกอบ 3 ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง	82

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งยวดในการสร้างคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาสังคมได้อย่างยั่งยืน เพื่อนำพาประเทศชาติไปสู่เวทีการแข่งขันระดับสากล การพัฒนาคุณภาพการศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพของคนให้มีศักยภาพก้าวไกลไปสู่มาตรฐานสากล โดยเฉพาะการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของเด็กและเยาวชนที่เป็นอนาคตหลักของประเทศชาติ ดังนั้นการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นรากฐานสำคัญต่อการศึกษาในระดับสูง เริ่มจากการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในระดับปฐมวัย การจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตามลำดับ โดยมีครูหรือผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนรู้เพราะมีบทบาทในการสั่งสอน อบรม ผู้เรียนให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ แสดงพฤติกรรมการทำงานอันเกิดจากความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ จนสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง พึ่งตนเองได้เป็นอย่างดีมีคุณภาพและมีความสุข เพื่อให้บรรลุผลดังกล่าวครูจึงต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นปัจจุบัน มีเทคนิควิธีการสอนสอดคล้องกับลักษณะพัฒนาการของนักเรียนแต่ละระดับ (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2557)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นวิธีการสอนสำหรับเด็กระดับปฐมวัยที่อยู่ในช่วงอายุ 3-6 ปี ที่เริ่มออกจากบ้านไปใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนเป็นครั้งแรกในชีวิต จึงต้องได้รับการฝึกให้มีการปรับตัวให้เข้ากับครู เพื่อน ๆ หรือบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากบุคคลในบ้านให้ได้ ดังนั้นครูจึงต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัย คือการวิ่ง เล่น เต้น ปั่น วาดภาพระบายสี เพื่อให้มีการปรับตัวอยู่กับครูและเพื่อนได้อย่างดีในลักษณะของคนที่ คนเก่ง และคนมีความสุข ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ตามลักษณะของการพัฒนาการตามวัย จะเห็นได้ว่าวิธีการที่จัดให้กับเด็กระดับปฐมวัยนั้นเป็นการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ โดยใช้กิจกรรมเป็นหลัก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นเอง และการเรียนรู้ส่งผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรมจริยธรรมได้เป็นอย่างดี (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2557)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรที่เน้นการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง เพราะช่วง 3 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะสมองที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างรวดเร็ว พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู ถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ สารที่จะให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เรียนรู้ควรเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็กเป็นอันดับแรกแล้วจึงขยายไปถึงเรื่องที่อยู่ไกลออกไปหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้มีแนวทางในการพัฒนาเด็กช่วง 3-5 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย (กรมส่งเสริม

การปกครองท้องถิ่น, 2546) สำหรับเด็กปฐมวัย ครู มีบทบาทสำคัญต่อการและพัฒนารเรียน การสอน ครูจะมีหน้าที่ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กหรือผู้เรียน และการที่จะให้ครูเป็น นักวางแผนและนักคิดที่ดีนั้น ครูต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้ทันข่าวสารใหม่ ๆ และทันสมัยอยู่เสมอ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อสารสนเทศสมัยใหม่ตลอดจนติดตาม ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ปรับตัว เข้ากับกระแสสังคมโลก ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างชาญฉลาด เพื่อเตรียมพัฒนาเด็กให้เจริญเต็มตาม ศักยภาพ ครูเป็นตัวอย่างสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา การจัด ประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย มีหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมประจำวัน ประกอบด้วย 6 กิจกรรม หลัก คือ 1) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 2) กิจกรรมสร้างสรรค์ 3) กิจกรรมกลางแจ้ง 4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 5) กิจกรรมเสรี และ 6) กิจกรรมเกมการศึกษา (วิตนันทน์ สุนา, 2548) ดังนั้น ครูผู้ดูแลเด็กต้องสามารถจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย และความต้องการ ของเด็ก อันส่งผลให้เด็กได้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม จริยธรรมที่จะเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กในอนาคตต่อไป

สถานศึกษาสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีได้มีการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ปฐมวัยมาเป็นเวลานาน และประสบปัญหาที่เหมือน ๆ กันตลอดมาคือ ครูปฐมวัยไม่มีประสบการณ์ ในการสอน บางคนไม่ได้เรียนจบสาขาวิชาเอกปฐมวัย และมีหลายคนที่ไม่ออกกลางคัน โดยเฉพาะ ครูลาออกกลางคันจะเป็นปัญหาส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนมากเช่นทำให้การจัดประสบการณ์ ไม่ต่อเนื่อง เด็กต้องปรับตัวเข้ากับครูใหม่ เป็นต้น สมัยพร สุระเสน (2559) ได้ศึกษาสภาพและ ปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี พบว่าสภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี ของครูผู้สอนที่ประสบการณ์ทำงานน้อยโดยรวมและด้านการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการรายงานผลพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนน้อยกว่าครูผู้สอนที่ประสบการณ์ทำงานมากและเสนอ แนวทางพัฒนาครูในด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนครูไว้ว่า ควรส่งเสริมให้ครู มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนา การอบรม การประชุม ปฏิบัติการ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และจากการศึกษาของ วริญญา ศิลาโคตร (2559) เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีและได้ให้ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาดังนี้ ควรมีการจัดแผนประสบการณ์ตามสาระการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจตามมาตรฐานการเรียนรู้ ควรจัดให้บุคลากรเข้ารับการอบรมการจัดทำและผลิตสื่อเพื่อจะได้สื่อการสอนที่แปลกใหม่และ เพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ และจากสถิติการ ลาออกของครูในระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2558-2560) ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและคาดว่าปีต่อ ๆ ไปครูจะมีการบรรจุและลาออกมากเช่นกัน การลาออกของครูจะเป็นระยะเวลาใกล้จะเปิดการศึกษา ใหม่ เนื่องจากครูเหล่านั้นสอบเข้ารับราชการได้ทำให้โรงเรียนต้องรับสมัครและบรรจุครูใหม่ ซึ่งใน บางครั้งไม่สามารถเลือกบุคคลที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาเอกปฐมวัยได้ จำเป็นต้องรับบุคคลแม้ไม่ได้ ในสาขาวิชาแต่มีความต้องการและเต็มใจในการสอนเด็กปฐมวัย ดังนั้นเพื่อให้การจัดประสบการณ์ เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ปัญหาครูที่ไม่มีประสบการณ์

ในการสอน และครูที่ไม่ได้เรียนจบสาขาวิชาเอกปฐมวัยดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่มีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาและมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี และสามารถนำผลการพัฒนาโปรแกรมในครั้งนี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีนำไปใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบของการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. ความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี เป็นอย่างไร
3. โปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ตลอดจนแนวทางการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ได้ทราบองค์ประกอบในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี
2. ได้ทราบความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี
3. ได้โปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การศึกษาความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฐมวัย จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 17 โรงเรียน จำนวน 322 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร จำนวน 6 โรงเรียน ได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน และเทียบสัดส่วนของแต่ละขนาดและแต่ละโรงเรียนแล้วสุ่มหลายขั้นตอน (Multi Stages Sampling) ได้ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 28 คนและครูปฐมวัยจำนวน 82 คน รวม 110 คน

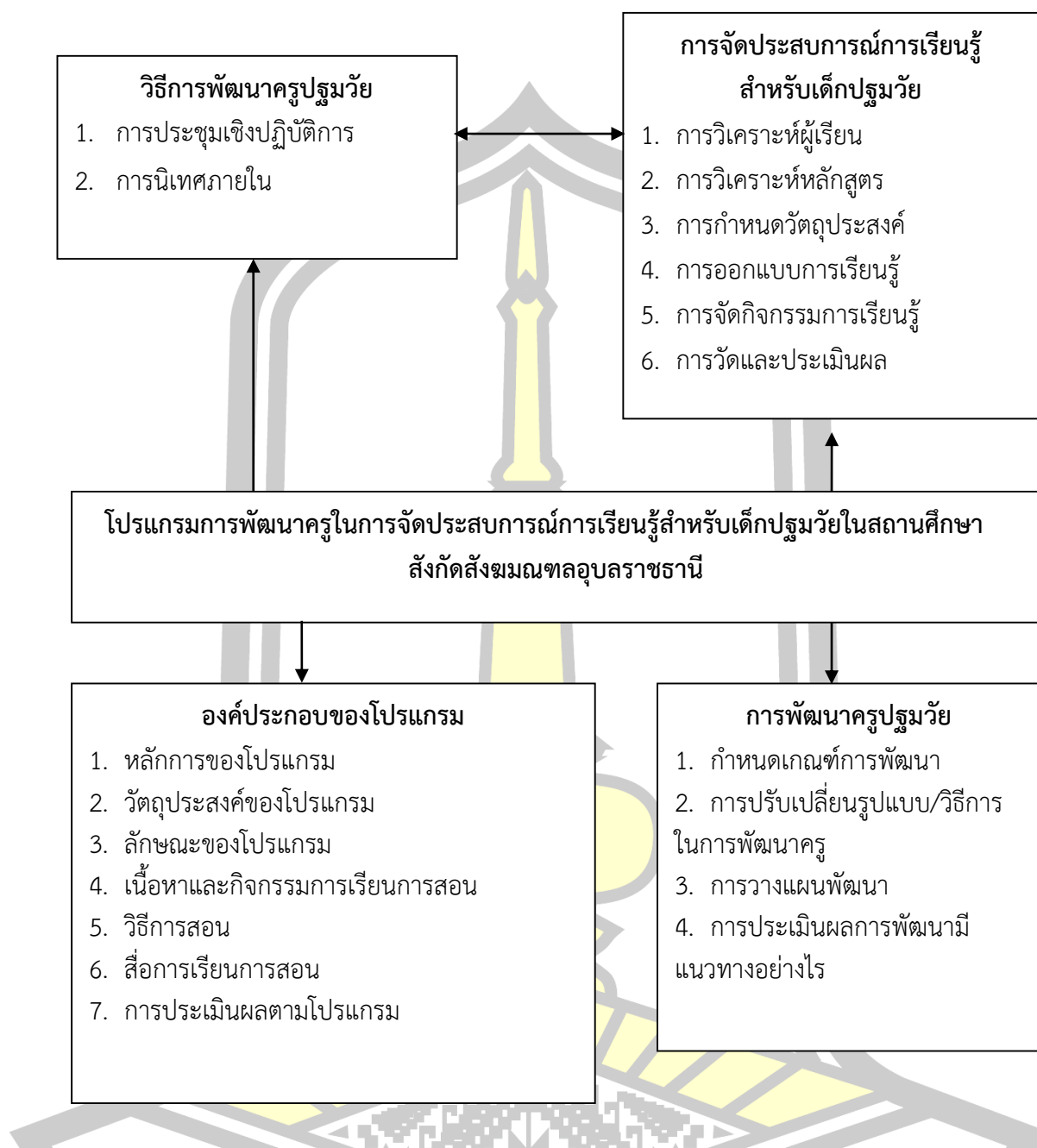
ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยในโรงเรียน Best Practice 3 โรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 5 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. องค์ประกอบด้านการพัฒนาครูปฐมวัยได้แก่ กำหนดเกณฑ์การพัฒนา การปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการในการพัฒนาครู การวางแผนพัฒนา การประเมินผลการพัฒนามีแนวทางอย่างไร
2. องค์ประกอบด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
3. องค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาครูปฐมวัย
4. องค์ประกอบด้านวิธีการพัฒนาครูปฐมวัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง การสร้างรายละเอียดของแนวทางการจัดกิจกรรม/ประสบการณ์ที่มีการกำหนดจุดประสงค์วางแผนการจัดกิจกรรม กำหนดรายละเอียดในการจัดกิจกรรมและมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ

เพื่อมุ่งเน้นให้ครูปฐมวัยมีความสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง เด็กปฐมวัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. โปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง รายละเอียดของแนวทางการจัดกิจกรรม/ประสบการณ์เพื่อให้ครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ ซึ่งมี 7 องค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) หลักการของโปรแกรม 2) จุดประสงค์ของโปรแกรม 3) ลักษณะของโปรแกรม 4) เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน 5) วิธีการสอน 6) สื่อการเรียนการสอน 7) การประเมินผลตามโปรแกรม

3. องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ที่มีระบบที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ซึ่งประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ ผู้เรียน, การวิเคราะห์หลักสูตร, การกำหนดวัตถุประสงค์, การออกแบบการเรียนรู้, การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

4. การวิเคราะห์ผู้เรียน หมายถึง การดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานเด็กเป็นรายบุคคล

5. การวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง การศึกษาคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา มีการวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ และมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 4 สาระ

6. การกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง การให้โอกาสเด็กเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องตามความ สนใจ หัวข้อเรื่องที่กำหนดมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก และเนื้อหาสาระที่เรียนสอดคล้องกับ บริบทในชุมชนของเด็ก

7. การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสาททั้ง 5 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กทั้ง 5 ด้าน และจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอ ความคิด

8. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนได้จัดให้เด็ก อายุ 3 - 5 ปี เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม จริยธรรม ตามกรอบการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัย 6 กิจกรรม ได้แก่

8.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่เน้นพัฒนาการทางด้านการ เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะของเพลง เครื่องเคาะจังหวะหรืออุปกรณ์ ต่าง ๆ ได้แก่ การเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง การเคลื่อนไหวอย่างอิสระ โดยครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ให้ สัญญาณและการเคลื่อนไหวเลียนแบบสัตว์ต่าง ๆ โดยครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้บรรยาย กิจกรรมนี้เด็กจะ ได้รับการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม จริยธรรม

8.2 กิจกรรมสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการคิดผ่านงานศิลปะ ทั้ง รายบุคคลและรายกลุ่ม ได้แก่ วาดภาพ ระบายสีเทียน สีน้ำ ตัดปะ ปั้นดินน้ำมัน ซึ่งเด็กสามารถ เลือกรูปกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจ และความต้องการของตน ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทาง อารมณ์ความรู้สึก จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

8.3 กิจกรรมกลางแจ้ง หมายถึง กิจกรรมที่เน้นการพัฒนาร่างกายและกล้ามเนื้อ ภายในและภายนอกห้องเรียน ได้แก่ การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่น

สมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นอุปกรณ์กีฬา และการเล่นเกม การละเล่น เด็กได้ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม รู้จักฟัง อีสระ

8.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หมายถึง กิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาสฟัง พูด ฝึกทักษะการคิดทำให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ผ่านการบูรณาการ รายวิชาลงไปกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาความคิด สติปัญญาที่สัมพันธ์กับชื่อหน่วยกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ได้แก่ การเล่านิทานให้เด็กฟัง สนทนาข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน การบอกเล่าประสบการณ์จากการสังเกต

8.5 กิจกรรมเสรี หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กเล่นตามมุมภายในห้องเรียน ลักษณะการจัดกิจกรรมจัดเป็นมุมต่าง ๆ ได้แก่ มุมบล็อก มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมสัมผัส มุมศิลปะมีสื่อ/อุปกรณ์ที่หลากหลาย มีทั้งของจริงและของจำลอง ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่นอย่างอิสระตามความสนใจ

8.6 กิจกรรมเกมการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กทบทวนเนื้อหาที่ได้รับมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งวัน โดยผ่านกิจกรรมเกมการศึกษา ได้แก่ เกมต่อภาพ เกมจับคู่เหมือน และเกมจับคู่ภาพที่สัมพันธ์กัน

9. การวัดและประเมินผล หมายถึง การประเมินพัฒนาการเด็กด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรมจริยธรรม ประเมินความสามารถในการปรับตัว และความพร้อมในการเรียนรู้ โดยวิธีการประเมินอย่างหลากหลายที่เหมาะสมกับเด็ก และมีการประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอตลอดปี

10. วิธีการพัฒนาครูปฐมวัย หมายถึง กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงครูปฐมวัยให้เพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

10.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะทั้งทางด้านแนวคิดและการลงมือปฏิบัติตามที่ปรากฏในโปรแกรมอย่างแท้จริง โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา วิชาการ และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

10.2 การนิเทศภายใน หมายถึง การให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไข ปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน การนิเทศภายในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูสามารถดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้

11. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กอายุ 3 ปี ถึง 5 ปี

12. ครูปฐมวัย หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนในระดับปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

13. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

14. สถานศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาของเอกชนที่เปิดสอนระดับปฐมวัย สังกัด สังกัดสภามณฑลอุบลราชธานี จำนวน 17 โรงเรียน

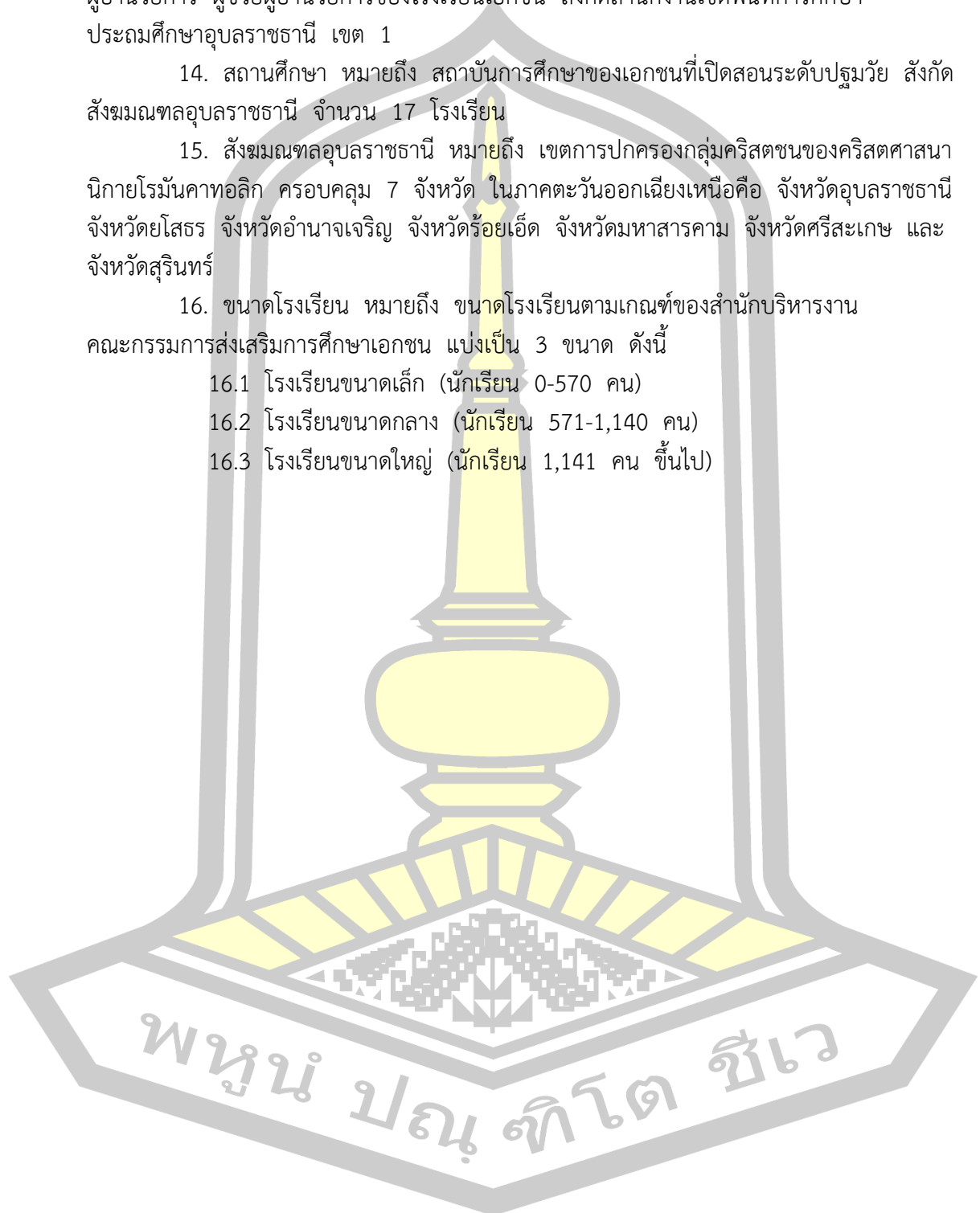
15. สังกัดสภามณฑลอุบลราชธานี หมายถึง เขตการปกครองกลุ่มคริสตชนของคริสตศาสนา นิกายโรมันคาทอลิก ครอบคลุม 7 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ และ จังหวัดสุรินทร์

16. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

16.1 โรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียน 0-570 คน)

16.2 โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 571-1,140 คน)

16.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียน 1,141 คน ขึ้นไป)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.1 แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.2 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.3 การจัดการศึกษาตามหลักสูตรระดับปฐมวัย
 - 1.4 การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
2. การพัฒนาครู
 - 2.1 ความหมายของการพัฒนาครู
 - 2.2 ความจำเป็นในการพัฒนาครู
 - 2.3 ความสำคัญของการพัฒนาครู
 - 2.4 ประโยชน์ของการพัฒนาครู
 - 2.5 วิธีการพัฒนาครู
3. โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม
 - 3.1 ความหมายของโปรแกรม
 - 3.2 องค์ประกอบของโปรแกรม
 - 3.3 ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรม
4. บริบทของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการศึกษาปฐมวัย

สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษา (2547) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัยและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษา ได้เสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า การเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญของงานทุกชนิดในงานแห่งชีวิต จุดเริ่มต้นคือการเริ่มชีวิตในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยา

และนักการศึกษาว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบเป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุก ๆ ช่วงอายุและเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เพื่อมีความพร้อมในการที่จะพัฒนาในระดับต่อไป ดังนั้น การจัดการศึกษาปฐมวัยพัฒนาขึ้นมาโดยแนวคิดต่อไปนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัยจะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะการพัฒนากันแตกต่างกันไปตามวัย ซึ่งบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละวัยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ขวบ พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นตามลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาไปถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาอธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนเป็นแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจเด็กสามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจน

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น และเด็กมีการเรียนรู้ตามธรรมชาติตั้งแต่เกิดก่อนจะเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทดลองสร้างสรรค์แก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเองซึ่งมีอิทธิพล และมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย เด็กจะรู้จักการเรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นรวมถึงธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น ในการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จึงถือการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ หรือแวดล้อมตัวเด็กทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่า วัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบเพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่

มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างมีความสุข แนวคิดพื้นฐานดังกล่าวในการจัดการศึกษาปฐมวัย บุคลากรผู้ดูแลเด็กต้องศึกษาหลักการของหลักสูตรให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัยอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดี และคนเก่งของสังคมสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน ฯลฯ

2. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่อายุตั้งแต่ 3-5 ขวบนั้น เป็นหลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเพื่อโอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยยังเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครอบคลุมเด็กทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญของการจัดการศึกษา จัดหลักการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรมตามความเป็นอยู่จริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่านการเล่นซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็กโดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเรียนรู้ที่สามารถดำรงในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ซึ่งต้องได้รับการประสานความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา หลักการดังที่กล่าวมาแล้วนั้นสามารถนำมาสู่การจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

2.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจสังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัยที่อยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ซึ่งต้องเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ

2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งควรอยู่ในสภาพที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน ต้องสะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน

มีสื่อที่มาจากธรรมชาติและวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สภาพแวดล้อมใกล้ตัวและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

2.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งบุคลากรผู้ดูแลเด็กต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยที่บุคลากรผู้ดูแลเด็กจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบ เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสม นอกจากนี้บุคลากรผู้ดูแลเด็กจะต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงการใช้เทคนิค การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก

2.4 การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ จึงเป็นหน้าที่ของบุคลากรผู้ดูแลเด็กควรวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัย

2.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก บุคลากรผู้ดูแลเด็กควรสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่า ได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ซึ่งจะช่วยบุคลากรผู้ดูแลเด็กในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่ให้เห็นพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล ความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน และยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรผู้ดูแลเด็กและครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเติบโตขึ้นมา บุคลากรผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครองต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามหลักการจัดหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

3. การจัดการศึกษาตามหลักสูตรระดับปฐมวัย (กรมวิชาการ, 2546) ได้ให้แนวคิดในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระดับปฐมวัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 โครงสร้างของหลักสูตร ได้แก่

3.1.1 การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็กให้ยึดอายุเด็กเป็นหลักและอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเช่นกลุ่มเด็กที่มีอายุ 3 ปีอาจเรียกชื่ออนุบาล 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4 ปีอาจเรียกชื่ออนุบาล 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5 ปีอาจเรียกชื่ออนุบาล 3 หรือเด็กเล็ก

3.1.2 ระยะเวลาเรียนใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปี การศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

3.1.3 สารการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วนคือประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้งสองส่วนนี้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจจัดในรูปแบบ

หน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยรวมทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.1.3.1 ประสบการณ์สำคัญจะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไรเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างไรและทุกประสบการณ์มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กช่วยแนะผู้สอนในการสังเกตสนับสนุนและวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็กประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ของเด็กจะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านคือ

1) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัยรักษาความปลอดภัยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก

2) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัยมีความสุขร่าเริงแจ่มใสได้พัฒนาคุณธรรมสุนทรียภาพความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

3) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว

4) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าผ่านการคิดการใช้ภาษาการสังเกตการจำแนกและเปรียบเทียบจำนวนมิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ) และเวลา

3.1.3.2 สารที่ควรเรียนรู้ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็กเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็กธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กดังนี้

1) เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็กเด็กควรรู้จักชื่อนามสกุลรูปร่างหน้าตาของตนรู้จักอวัยวะต่าง ๆ และวิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดปลอดภัยมีสุขภาพอนามัยที่ดีเรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียวหรือกับผู้อื่นตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็นความรู้สึกและแสดงมารยาทที่ดี

2) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็กเด็กควรมีโอกาสรู้จักและได้รับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวสถานศึกษาชุมชนรวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิดและปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

3) ธรรมชาติรอบตัวเด็กควรรู้จักสิ่งมีชีวิตที่เป็นต้นไม้ออกไม้สัตว์รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติเช่นฤดูกาลกลางวันกลางคืน

4) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กเด็กควรรู้จักสิ่งของเครื่องใช้ยานพาหนะและการสื่อสารต่าง ๆ ที่อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก

ผู้จัดการศึกษาอาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยสาระการเรียนรู้กำหนด งานด้านหลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดงานวิชาการและหลักสูตรที่ดีควรมีการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจค้นคว้าทดลองจากกิจกรรมต่าง ๆ ในหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ โดยครูเป็น

ผู้ออกแบบ วางแผนการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนและได้ร่วมในการประเมินในการดำเนินงาน ด้านหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กวัย 3-5 ปีทุก ๆ ด้านให้สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านการเล่น เลือกลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และควรส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนให้มีการร่วมมือ ในการส่งเสริม พัฒนาการให้แก่เด็กไปพร้อม ๆ กันอย่างมีคุณภาพ มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้าน ร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ด้วยจุดมุ่งหมายดังกล่าว จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ ดังนี้

- 3.2.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 3.2.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและ ประสานสัมพันธ์กัน
- 3.2.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 3.2.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 3.2.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและการรัก การออกกำลังกาย
- 3.2.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 3.2.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 3.2.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 3.2.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 3.2.10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 3.2.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 3.2.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

3.3 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนด มาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 12 มาตรฐาน ดังนี้

- 3.3.1 พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐานคือ
 - มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
 - มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่าง คล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน
- 3.3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐานคือ
 - มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
 - มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
 - มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

3.3.3 พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐานคือ
 มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
 มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐานคือ
 มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
 มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
 มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหา ความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

3.4 คุณลักษณะตามวัย คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันท่วงที คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3-5 ปี มีดังนี้

3.4.1 เด็กอายุ 3 ปี

3.4.1.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- 2) รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
- 3) เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- 4) เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
- 5) ใช้กรรไกรมือเดียวได้

3.4.1.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- 1) แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
- 2) ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- 3) กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง

3.4.1.3 พัฒนาการด้านสังคม

- 1) รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- 2) ชอบเล่นแบบคู่ขนาน
- 3) เล่นสมมุติได้
- 4) รู้จักรอคอย

เขียนแบบได้

3.4.1.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
- 2) บอกชื่อของตนเองได้
- 3) ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- 4) สนทนาโต้ตอบ เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
- 5) สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
- 6) ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่าย ๆ และแสดงท่าทาง
- 7) รู้จักใช้คำถาม อะไร
- 8) สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
- 9) อยากรู้ อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

3.4.2 เด็กอายุ 4 ปี

3.4.2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- 2) รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- 3) เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้
- 4) เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้
- 5) ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- 6) กระดึบกระเแงไม่ชอบอยู่เฉย

3.4.2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- 1) แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- 2) เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- 3) ชอบทำทนายผู้ใหญ่
- 4) ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

3.4.2.3 พัฒนาการด้านสังคม

- 1) แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
- 2) เล่นร่วมกับผู้อื่นได้
- 3) รอบคอบตามลำดับก่อน-หลัง
- 4) แบ่งของให้คนอื่น
- 5) เก็บของเล่นเข้าที่ได้

3.4.2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
- 2) บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
- 3) พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ
- 4) สนทนาโต้ตอบ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
- 5) สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น

6) รู้จักใช้คำถาม ทำไม

3.4.3 เด็กอายุ 5 ปี

3.4.3.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้
- 2) รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง
- 3) เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
- 4) เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้
- 5) ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด
- 6) ใช้ก้ำมเนื้อเล็กดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ
- 7) ยึดตัว คล่องแคล่ว

3.4.3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- 1) แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- 2) ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
- 3) ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

3.4.3.3 พัฒนาการด้านสังคม

- 1) ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
- 2) เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
- 3) พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ
- 4) รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่
- 5) รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

3.4.3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนกและจัดหมวดหมู่สิ่งของได้
- 2) บอกชื่อและนามสกุลและอายุของตนเองได้
- 3) พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 4) สนทนาโต้ตอบ เล่าเรื่องเป็นเรื่องราวได้
- 5) สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่
- 6) รู้จักใช้คำถาม ทำไม อย่างไร
- 7) เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
- 8) นับปากเปล่าได้ถึง 20

ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กขึ้นอยู่กับอายุระหว่าง 3-6 ขวบของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.5 สารการเรียนรู้ ใช้สื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็น

มนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการและ คุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับ ตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาส ใกล้ชิดหรือ มีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่เน้นเนื้อหา การท่องจำ ใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะความคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึที่ดีต่อตนเอง และ ผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม ตามวัย ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษา อาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะ หน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ปฐมวัย สาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน คือ

3.5.1 ประสบการณ์สำคัญ ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาช่วยให้เด็กเกิดทักษะ ที่สำคัญ สำหรับการสร้างองค์ความรู้โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกันด้วย ประสบการณ์สำคัญมีดังนี้

- 1) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่
 - 1.1) การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่ประกอบด้วย
 - 1.1.1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
 - 1.1.2) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์
 - 1.1.3) การเล่นเครื่องเล่นสนาม
 - 1.2) การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก ประกอบด้วย
 - 1.2.1) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส
 - 1.2.2) การเขียนภาพและการเล่นกับสี
 - 1.2.3) การปั้นและการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมัน
 - 1.2.4) การต่อของ บรจุ เท และแยกชิ้นส่วน
 - 1.3) การรักษาสุขภาพ ได้แก่การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย
 - 1.4) การรักษาความปลอดภัย ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยของ

แห้งไม้ วัสดุฯลฯ

ตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน

- 2) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ ได้แก่
 - 2.1) ดนตรี
 - 2.1.1) การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี
 - 2.1.2) การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ เช่น เครื่องดนตรีประเภทเคาะ

ประเภทตี

- 2.2) การร้องเพลง
 - 2.2.1) สุนทรียภาพ

- 2.2.2) การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
- 2.3) การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขันและเรื่องราว
- เหตุการณ์ที่สนุกสนาน
- 2.4) การเล่น
- 2.4.1) การเล่นอิสระ
- 2.4.2) การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม
- 2.4.3) การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- 2.5) คุณธรรม จริยธรรมการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ
- 3) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่การเรียนรู้ทาง
- สังคม
- 3.1) การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง
- 3.2) การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 3.3) การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ
- 3.4) การมีโอกาสได้รับความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของ
- ตนเอง
- 3.5) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- 3.6) การแก้ปัญหาในการเล่น
- 3.7) การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย
- 4) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่การคิด
- การรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น
- 5) การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่าง ๆ
- 5.1) การเชื่อมโยงภาพถ่าย และรูปแบบต่าง ๆ กับสิ่งของหรือสถานที่
- จริง
- 5.2) การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และผลงาน
- 5.3) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุ ต่าง ๆ การใช้ภาษา
- 5.4) การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด
- 5.5) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราว
- เกี่ยวกับตนเอง
- 5.6) การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของเหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
- 5.7) การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน
- 5.8) การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก
- 5.9) เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือน
- สัญลักษณ์เขียนชื่อตนเอง
- 5.10) การอ่านในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ ที่สื่อความหมาย
- ต่อเด็กอ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน เรื่องราวที่สนใจการสังเกต การจำแนกและ
- เปรียบเทียบ

- 5.11) การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งของต่าง ๆ
- 5.12) การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม
- 5.13) การเปรียบเทียบ เช่น ยาว สั้น ขรุขระ เรียบ
- 5.14) การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ
- 5.15) การคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ
- 5.16) การตั้งสมมุติฐาน
- 5.17) การทดลองสิ่งต่าง ๆ
- 5.18) การสืบค้นข้อมูล
- 5.19) การใช้หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จำนวน
- 5.20) การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน
- 5.21) การนับสิ่งต่าง ๆ
- 5.22) การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง
- 5.23) การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/
ระยะ)
- 5.24) การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก การบรรจุและการเทออก
- 5.25) การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน
- 5.26) การอธิบายในเรื่องตำแหน่งสิ่งของต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน
- 5.27) การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่าง ๆ
- 5.28) การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่ายและ
รูปภาพ
- 5.29) การเริ่มต้น และการหยุดการกระทำโดยสัญญาณ
- 5.30) การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้
 ฯลฯ
- 5.31) การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ
- 5.32) การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

3.5.2 สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการ เรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัยความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้นทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ๆ สารที่เด็กอายุ 3-5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

1) เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะเรียนรู้ที่จะเล่นและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็นความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็กควรมีโอกาสรู้จักและรับรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

3) ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้ง ความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน

4) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนักผิวสัมผัสของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดการประสบการณ์

3.6 การจัดกิจกรรมประจำวัน (กรมวิชาการ, 2546) ได้กำหนดหลักการและ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวันดังนี้

3.6.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1) หลักการจัดกิจกรรมประจำวันกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละ กิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

2) กิจกรรมที่ใช้ความคิดไม่ควรใช้เวลานานเกิน 20 นาที

3) กิจกรรมต้องสมดุลระหว่างในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

4) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

3.6.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

1) พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่

2) พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก

3) พัฒนาอารมณ์จิตใจและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

4) พัฒนาสังคมพิสัย

5) พัฒนาการคิด

6) พัฒนาภาษา

7) ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ในการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นกล่าวได้ว่าสิ่งสำคัญที่ควรยึด เป็นหลักปฏิบัติคือ มีตารางกิจกรรมประจำวันเพื่อให้เด็กได้เข้าใจว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไรกิจกรรมแต่ละประเภทมีชื่อเรียกเฉพาะเพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น การจัด กิจกรรมคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญจัดกิจกรรมที่เด็กทำเป็นรายบุคคลกลุ่มเด็กและรวมกันทั้งชั้น โดยจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนในอัตราส่วนที่เหมาะสม การกำหนดตารางเรียนหรือตาราง กิจกรรมชั้นอนุบาลให้แก่เด็กเป็นสิ่งสำคัญมากทั้งนี้เพื่อรักษาสุขภาพให้เด็กได้มีพัฒนาการทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ หากไม่กำหนดเช่นนั้นเด็กอาจทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งนานเกินไปจนเหนื่อย หรือเครียดทำให้หงุดหงิดแล้วจะทำกิจกรรมต่อ ๆ ไปไม่ได้ผลเต็มที่

กรมวิชาการ (2546) ได้กำหนดตัวอย่างการจัดตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก ระดับปฐมวัยไว้ดังนี้

08.00-08.30 รับเด็ก

08.30-08.45 เคารพธงชาติสวดมนต์

- 08.45-09.00 ตรวจสอบสุขภาพไปห้องน้ำ
 09.00-09.20 กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
 09.20-10.20 กิจกรรมสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม
 10.20-10.30 พัก (รับประทานอาหารเช้า)
 10.30-10.45 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม)
 10.45-11.30 กิจกรรมกลางแจ้ง
 11.30-12.00 พัก (รับประทานอาหารกลางวัน)
 12.00-14.00 นอนพักผ่อน
 14.00-14.20 เก็บที่นอนล้างหน้า
 14.20-14.30 พัก (รับประทานอาหารว่างบ่าย)
 14.30-14.50 เกมการศึกษา
 14.50-15.00 เตรียมตัวกลับบ้าน

ตารางกิจกรรมนี้สามารถปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม และสถานศึกษา แต่ควรให้มีครบทุกกิจกรรมกิจกรรมที่ปรากฏในตารางกิจกรรมประจำวันคือกิจกรรมหลัก ส่วนกิจกรรมนอกตารางเช่นกิจกรรมการเล่านิทาน การร้องรำทำเพลง การท่องคำคล้องจอง จะเป็นกิจกรรมที่บูรณาการสอดแทรกในกิจกรรมหลัก เป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนต้องจัดเป็นประจำอยู่แล้วทั้งนี้เพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่เด็กสนใจมาก และเป็นกิจกรรมที่สามารถทำให้เด็กไม่รู้สึกลำบากและสนุกสนานจดจำอย่างรวดเร็ว การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็กระดับปฐมวัยจะต้องคำนึงถึงความพร้อมในพัฒนาการทั้ง 5 ด้านคือด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามตารางกิจกรรมประจำวัน ครูผู้สอนต้องสามารถปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นและบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ และเวลาที่เหมาะสมกับเด็ก โดยการจัดกิจกรรมผ่านการเล่นเพราะการเล่นเป็นธรรมชาติของเด็ก โดยคำนึงถึงความต้องการและพัฒนาการของเด็ก ในการจัดประสบการณ์จึงควรจัดในรูปแบบของการบูรณาการผสมผสานวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันทั้งกิจกรรมในห้องเรียน นอกห้องเรียน และการจัดมุมกิจกรรม กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทากิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไรการจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน
 - 1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน
 - 1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที
 - 1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็ก เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

2. ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน ต้องให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย มีมารยาท และปฏิบัติตามตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

2.5 การพัฒนาการความคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์

สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติ มีมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

4. การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

4.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ กรมวิชาการ (2546) ได้อธิบายว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปีจะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ไว้ดังนี้

4.1.1 เป็นการจัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

4.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

4.1.3 เป็นการจัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546) ได้นิยามของคำว่า การจัดประสบการณ์คือ การบูรณาการผ่านการเล่น เป็นการบูรณาการทั้งทางด้านเนื้อหาสาระ และทักษะกระบวนการ ผ่านการจัดกิจกรรม 6 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากการลงมือกระทำ และเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาให้ครบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม มิได้มุ่งหวังให้อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น หรือเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ แต่จะเป็นการปูพื้นฐานวิชาต่าง ๆ ให้ในรูปกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเด็กจะเรียนรู้ได้ดีกว่า เช่น การสอนให้เด็กเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อดทน สิ่งเหล่านี้ไม่อาจทำได้ด้วยการสอน ด้วยคำพูด แต่จะเกิดจากการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเป็นรูปธรรม

4.2 หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ดังนี้

4.2.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

4.2.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและผลผลิต

4.2.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

4.2.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546 : 43) ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ดังนี้

1. คำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กแต่ละคนจะมีความสนใจแตกต่างกัน จึงควรมีกิจกรรมที่หลายประเภทที่เหมาะสมกับวัย ตรงตามความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจและความสามารถ

2. มีทั้งกิจกรรมที่ให้เด็กทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ควรเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองตามความเหมาะสม

3. มีทั้งกิจกรรมสงบและกิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหว

4. ระยะเวลาการจัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับวัย ยืดหยุ่นได้ตามต้องการ และความสนใจของเด็ก

5. เน้นให้มีสื่อของจริง ให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ๆ และผู้ใหญ่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน
2. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

3. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสิ่งที่เรียน และควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและมีคุณธรรม

4. ประสบการณ์ที่จัดควรเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน กล่าวคือ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ไม่ซ้ำซาก ควรให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เน้นการปฏิบัติและการได้ร่วมกิจกรรมมากที่สุด

5. กิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ ควรมีวิธีใช้แรงจูงใจ ได้รับความสนใจของผู้เรียน ควรให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เน้นการปฏิบัติและการได้ร่วมกิจกรรมมากที่สุด ควรหาแนวทางในการประเมินผลที่เหมาะสมหลักการสอนเด็กปฐมวัย

Vygotsky (Smith and others, 1997 ; อ้างอิงมาจาก Vygotsky) กล่าวว่าเด็กจะเกิดการเรียนรู้พัฒนาสติปัญญาและทัศนคติเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยที่การเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นภายในการทำงานของ Zone of Proximal Development ซึ่งเป็นสถานะที่เด็กต้องเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายแต่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาโดยลำพัง แต่ถ้าได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่หรือเพื่อนที่มีประสบการณ์มาก่อน เด็กจะสามารถแก้ปัญหานั้นและจะเกิดการเรียนรู้ได้

Bruner (1969) กล่าวว่าบุคลากรสามารถจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กเกิดความพร้อมที่จะเรียนได้ โดยต้องคำนึงถึงทฤษฎีพัฒนาการว่าเป็นตัวเชื่อมระหว่างความรู้และการสอน กล่าวคือพัฒนาการจะเป็นตัวกำหนดเนื้อหาความรู้และวิธีการสอน หรือ กิจกรรมการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับพัฒนาการและความสามารถของเด็กเป็นหลัก จึงได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Enactive Stage) 2) ขั้นการเรียนรู้ด้วยภาพและจินตนาการ (Iconic Stage) 3) ขั้นการเรียนรู้ด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Stage)

สรุปได้ว่า หลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยการคำนึงถึงการลงมือกระทำ ด้วยกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ อย่างหลากหลายและเป็นองค์รวมผ่านกระบวนการเล่น ซึ่งก่อให้เกิด ประสบการณ์เรียนรู้ส่งผลให้เกิดพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ

4.3 แนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (กรมวิชาการ, 2546) ได้ให้แนวทางการจัดประสบการณ์ไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนี้

4.3.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก คือ เหมาะกับ อายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

4.3.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

4.3.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและด้าน การเรียนรู้

4.3.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและ นำเสนอความคิด โดยผู้เสนอเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

4.3.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขกับการเรียนรู้ การทำกิจกรรม แบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ

4.3.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

4.3.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์เรียนรู้

4.3.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

4.3.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผน การสนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

4.3.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการ เรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและ การวิจัยในชั้นเรียน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้ให้แนวทางการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 คือ

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็ก ได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างกัน

6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

8. จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ให้มีมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เด็กได้มีโอกาสเล่นร่วมกับผู้อื่น

สรุปได้ว่า แนวทางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กโดยการจัดกิจกรรมเป็นแบบบูรณาการ ให้เด็กได้คิดริเริ่ม วางแผนตัดสินใจลงมือกระทำเองและเกิดปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ต้องสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมด้วย

4.4 กิจกรรมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้อธิบายไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนี้ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ระดับปฐมวัย ผู้ดูแลเด็กต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ต้องจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และช่วยเหลือในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มและพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมด้วยการจัดประสบการณ์ทางสังคมให้เด็กได้เข้าร่วม ควรจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ควบคู่กับเรื่องสุขภาพ อารมณ์และความปลอดภัย จัดสภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กและความสนใจของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ผู้ดูแลเด็กควรมีความรู้ในด้านจิตวิทยาพัฒนาการ ธรรมชาติของเด็ก ต้องยอมรับว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กแต่ละคนให้มากที่สุด ที่สำคัญผู้ดูแลเด็กไม่ควรคาดหวังในตัวเด็กสูงเกินความเป็นจริง เช่นเด็กจะต้องเก่งทุกคน ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ผู้ดูแลเด็กควรมุ่งหวังให้เด็กสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามควรแก่วัย และอรรถภาพของเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ครบ ทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนควรจัดให้เด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม ตามกรอบการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัย 6 กิจกรรม ได้แก่

4.4.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่เน้นพัฒนาการทางด้านการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะของเพลง เครื่องเคาะจังหวะ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ การเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง การเคลื่อนไหวอย่างอิสระ โดยบุคลากรผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ให้สัญญาณ และการเคลื่อนไหวเลียนแบบสัตว์ต่าง ๆ โดยบุคลากรผู้ดูแลเด็กเป็นผู้บรรยาย กิจกรรมนี้เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม

4.4.2 กิจกรรมสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการคิดผ่านงานศิลปะ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ได้แก่ วาดภาพระบายสีเทียน สีน้ำ ตัดปะ ปั้นดินน้ำมัน ซึ่งเด็กสามารถเลือกกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจ และความต้องการของตน ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

4.4.3 กิจกรรมกลางแจ้ง หมายถึง กิจกรรมที่เน้นการพัฒนาร่างกายและกล้ามเนื้อภายใน และภายนอกห้องเรียน ได้แก่ การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นสมมติในบ้าน ตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นอุปกรณ์กีฬา และการเล่นเกมการละเล่น เด็กได้ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม รู้จักฟัง อย่างอิสระ

4.4.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หมายถึง กิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาสฟัง พูด ฝึกทักษะการคิดทำให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ผ่านการบูรณาการรายวิชาลงไปกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาความคิด สติปัญญาที่สัมพันธ์กับชื่อหน่วย กิจกรรมการเรียนการสอนที่บุคลากรจัดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ได้แก่ การเล่านิทานให้เด็กฟัง สนทนาข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน การบอกเล่าประสบการณ์จากการสังเกต

4.4.5 กิจกรรมเสรี หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กเล่นตามมุมภายในห้องเรียน ลักษณะการจัดกิจกรรมจัดเป็นมุมต่าง ๆ ได้แก่ มุมบล็อก มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมสัมพันธ์ มุมศิลปะมีสื่อ/อุปกรณ์ ที่หลากหลาย มีทั้งของจริงและของจำลอง ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่นอย่างอิสระตามความสนใจ

4.4.6 กิจกรรมเกมการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กทบทวนเนื้อหาที่ได้รับมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งวัน โดยผ่านกิจกรรมเกมการศึกษา ได้แก่ เกมต่อภาพ เกมจับคู่เหมือน และเกมจับคู่ภาพที่สัมพันธ์กัน

4.5 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

พัฒนา ชัชพงศ์ (2530) ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีหลากหลาย รูปแบบที่นิยมในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยคือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์โดยกำหนดหัวเรื่องเป็นแกนกลาง ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กที่สามารถทำได้ 3 วิธี คือ 1) เด็กเป็นผู้กำหนด 2) ผู้สอนและเด็กกำหนดร่วมกัน และ 3) ผู้สอนเป็นผู้กำหนด การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไม่เน้นความรู้หรือเนื้อหาวิชา แต่เน้นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน

จึงเน้นการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง และเกิดพัฒนาการ 4 ด้าน จึงเรียกว่า “การจัดประสบการณ์” ที่มีลักษณะเป็นการบูรณาการอย่างเต็มรูปแบบ เพราะไม่มีข้อจำกัดเรื่องความลุ่มลึกในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เหมือนการสอนรายวิชา โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกหัวข้อที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 ระดมความคิดจากเด็กเพื่อสร้างหลักสูตร บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม และพัฒนาการ 4 ด้าน

ขั้นที่ 3 วางแผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม และพัฒนาการ 4 ด้าน

ขั้นที่ 4 บูรณาการกิจกรรมและเนื้อหาตามพัฒนาการแต่ละด้าน

ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรม เนื้อหา และพัฒนาการ 4 ด้าน ที่บูรณาการแล้ว เพื่อใช้ทำการสอน โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นประสบการณ์ (ทำกิจกรรม) ให้นักเรียนทำกิจกรรม (ซึ่งอาจจะลองผิดลองถูก) เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงในเรื่องที่จะเรียน ด้วยความเชื่อที่ว่าวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการให้ผู้เรียนลงมือทำในสิ่งนั้น (Learning by Doing)
2. ขั้นสะท้อนความคิด (สร้างความรู้) ให้นักเรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์ โดยคิดทบทวนว่าเด็กได้เรียนรู้อะไรบ้างจากสิ่งที่ทำ
3. ขั้นทฤษฎี (สรุปความรู้เป็นความคิดรวบยอด) ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ค้นพบจากการทำกิจกรรม เป็นความคิดรวบยอด (Concept) เปรียบเทียบกับทฤษฎีในบทเรียน ให้นักเรียนสรุปทฤษฎีเองจากประสบการณ์
4. ขั้นนำไปใช้ ให้นักเรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลองหรือในชีวิตจริง

4.6 องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ดังนี้

4.6.1 หลักการ ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่มั่นคง ให้ความเคารพ และได้รับการตอบแทน เท่ากัน ความร่วมมือกันกับครอบครัว ความคาดหวังสูงและความเท่าเทียมกัน การให้ความเคารพต่อความหลากหลาย การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการสะท้อนคิดทบทวน

4.6.2 การปฏิบัติ ได้แก่ การใช้วิธีการแบบองค์รวม การตอบสนองต่อเด็ก การเรียนรู้ผ่านการเล่น การเรียนการสอนตามเจตนา สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ความสามารถทางวัฒนธรรม ความต่อเนื่องของการเรียนรู้และการเปลี่ยนผ่าน การประเมินเพื่อการเรียนรู้

4.5.3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ ได้แก่ เด็กมีความรู้สึกรับรู้อย่างแรงกล้าในอัตลักษณ์เด็กเชื่อมโยงเข้ากับโลกของพวกเขาและมีส่วนร่วมในโลกของพวกเขา เด็กมีความรู้สึกรับรู้อย่างแรงกล้าในความเป็นอยู่ที่ดี เด็กเป็นผู้เรียนที่มีความมั่นใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เด็กเป็นผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

อุษา คงทอง และคณะ (2553) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ไว้ว่าประกอบด้วย

4.6.1 ผู้เรียน ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และจะละเลยไม่ได้

4.6.2 บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นส่วนที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียน ให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความชื่นบานของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด แต่ถึงกระนั้นก็ตามบรรยากาศในชั้นเรียนยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกนอกเหนือไปจากตัวผู้สอน คือ ผู้เรียนเข้าชั้นเรียน โดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้าหรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียนชั่วโมงแรกด้วยความรู้สึกหิวหรือบางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจติดตามมาเนื่องจากความไม่พร้อมของในครอบครัว เป็นต้น ส่วนทางด้านตัวผู้สอนนั้นอาจจะมีคามกดดันจากฝ่ายบริหารหรือจากครอบครัว เศรษฐกิจ อาหารเข้าก่อนมาสถานศึกษาของผู้สอนมีเพียงน้ำแก้วเดียวเท่านั้น สิ่งที่น่ามาก่อนเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนที่ผู้สอนและผู้เรียนจะมา พบกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งได้ว่าบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จะปรากฏออกมาในรูปแบบใด

4.6.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะเป็นเครื่องชี้บ่งถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐาน และผู้สอนจะต้องหากวิธีที่จะตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และผู้สอนควรจะฝากให้มีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน เพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้และการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

กิตยวดี บุญชื่อ และคณะ (2540) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ดังนี้

1. ครู ควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตนเอง ดังนี้
 - 1.1 รู้จักจิตใจของตนเองและความสามารถเฉพาะตัว
 - 1.2 รู้แหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม
 - 1.3 รู้จุดอ่อนของตนเองเพื่อปรับปรุงและเสริมสร้าง
 - 1.4 รู้จุดแข็งของตนเอง เพื่อดำรงไว้และส่งเสริม
 - 1.5 รู้วิธีการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะที่ประสบ
 - 1.6 รู้วิธีใช้ภาษาให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและเป็นที่พึงพอใจของผู้ฟัง
 - 1.7 รู้จักใช้อารมณ์ขันเข้ามาช่วยคลี่คลายบรรยากาศ
2. ผู้เรียน ครูควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียน ดังนี้
 - 2.1 รู้หลักจิตวิทยาและธรรมชาติของมนุษย์ในช่วงวัยต่าง ๆ
 - 2.2 รู้ประวัติของเด็กแต่ละคนเพื่อที่จะได้หาทางเสริมสร้าง และส่งเสริม
 - 2.3 รู้วิธีที่จะช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ

เด็กแสดง	2.4 รู้ความต้องการของเด็กในวาระต่าง ๆ โดยพิจารณาจากอากัปกริยาที่
กระบวนการเรียนรู้ให้แก่เด็ก	3. การสอนหรือการจัดประสบการณ์ ควรประกอบด้วยความรู้พื้นฐาน ดังนี้
ซึ่งได้แก่	3.1 รู้จักธรรมชาติรอบตัวและสามารถนำมาเป็นหัวข้อในการจัด
รวมทั้งการลงท้าย	3.2 รู้จักจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมตามพัฒนาการของเด็ก
ตัวเด็ก	3.2.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากง่ายไปหายาก
	3.2.2 จากความรู้เดี่ยว ๆ ไปสู่ประมวลความรู้
	3.2.3 จากสาระเดี่ยวไปสู่การบูรณาการที่กว้างขึ้น
	3.3 รู้กลวิธีการนำและแนะให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การตั้งต้น การดำเนิน
	3.4 รู้วิธีการ สร้างและผลิตสื่อง่าย ๆ ที่ตรงตามเป้าหมาย
	3.5 รู้วิธีประเมินพัฒนาการของเด็กโดยแยกและโดยรวม
	3.6 รู้แนวทางการใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์สื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับ

ไพศาล หวังพานิช (สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตชุมพร, 2560 ; อ้างอิงมาจาก ไพศาล หวังพานิช, 2526) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายการสอน ก่อนจะเริ่มสอนครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตร แล้ว กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนให้ชัดเจนว่า หลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้วครูผู้สอนประสงค์จะให้นักเรียนเรียนรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถทำอะไรได้บ้าง จุดมุ่งหมายในการสอน ควรกำหนดให้อยู่ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) ซึ่งสามารถสังเกตได้และวัดได้

2. พฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน ก่อนที่ครูจะทำการสอนในเรื่องใด หากครูได้ทราบ สภาพพื้นฐานของผู้เรียนก่อน ก็จะทำให้สามารถจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่

3. การเรียนการสอน เป็นขั้นตอนที่ครูจะทำการสอนในเนื้อหาวิชาจริง ๆ ครูผู้สอน อาจเลือกใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัย และสภาพพื้นฐานของผู้เรียน โดยคำนึงถึงลักษณะของเนื้อหาวิชาด้วยว่า จะแบ่งเนื้อหาวิชาเป็นหน่วยย่อยได้อย่างไร หน่วยย่อยใดควรสอนก่อนหรือหลัง และเนื้อหาในแต่ละหน่วยย่อยนั้นจะใช้อุปกรณ์ชนิดใดเข้าช่วย

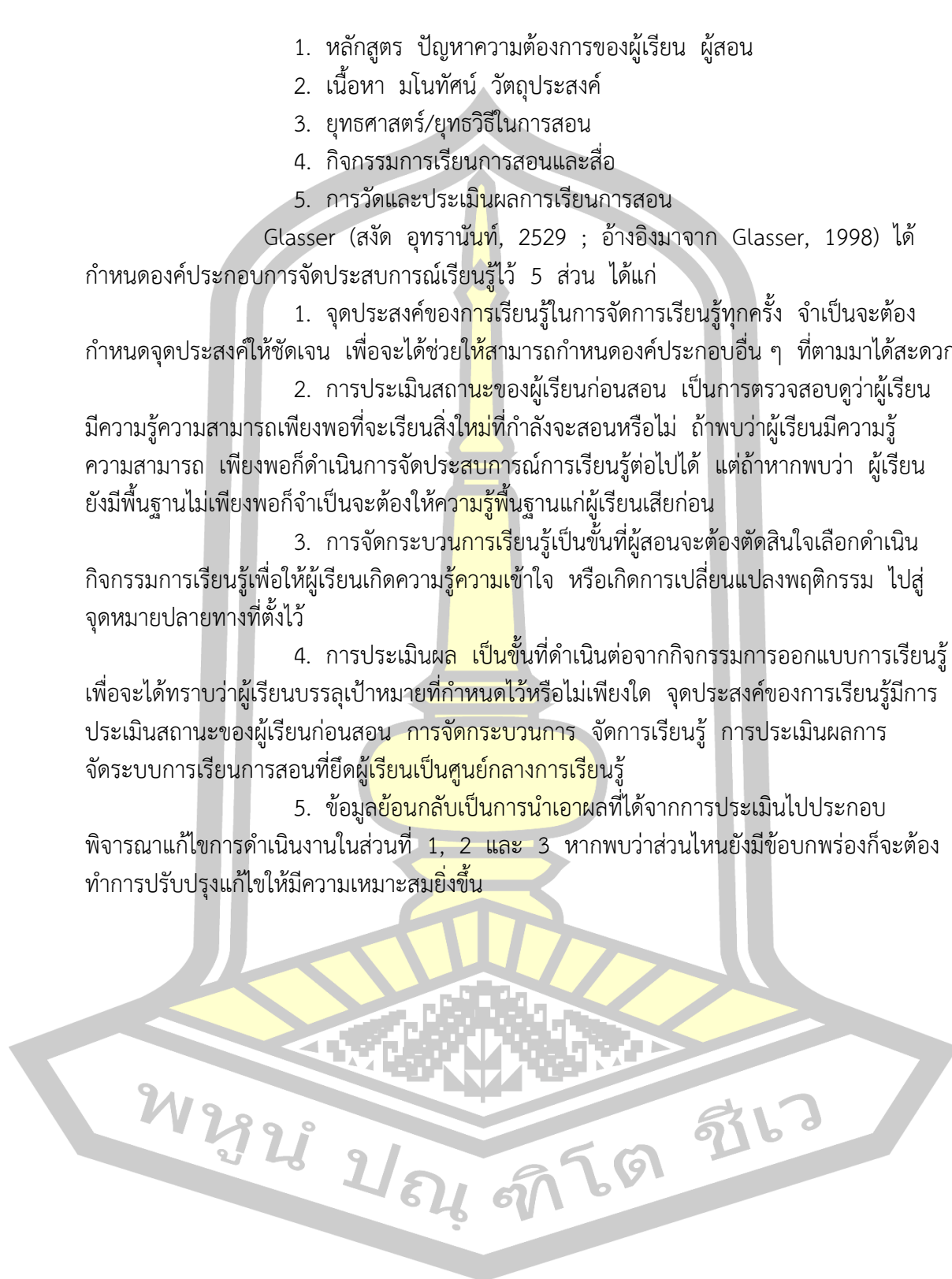
4. การวัดและประเมินผล เป็นการตรวจสอบผลการเรียนการสอน เพื่อจะได้ทราบว่า ภายหลังจากผ่านการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ดีขึ้นเพียงไร อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจหรือไม่โดยเทียบกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่ครูกำหนดไว้ก่อนการเรียนการสอน

ทิศนา แคมมณี (2547) ได้อธิบายว่าการสอนมีองค์ประกอบที่ต้องพิจารณาตามลำดับขั้น 5 ส่วน คือ

1. หลักสูตร ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน
2. เนื้อหา มโนทัศน์ วัตถุประสงค์
3. ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธีในการสอน
4. กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ
5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

Glasser (สงัด อุทรานันท์, 2529 ; อ้างอิงมาจาก Glasser, 1998) ได้กำหนดองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ไว้ 5 ส่วน ได้แก่

1. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง จำเป็นจะต้องกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อจะได้ช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ตามมาได้สะดวก
2. การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอน เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเรียนสิ่งใหม่ที่กำลังจะสอนหรือไม่ ถ้าพบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เพียงพอก็ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่อไปได้ แต่ถ้าหากพบว่า ผู้เรียนยังมีพื้นฐานไม่เพียงพอก็จำเป็นต้องให้ความรู้พื้นฐานแก่ผู้เรียนเสียก่อน
3. การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นที่ผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้
4. การประเมินผล เป็นขั้นที่ดำเนินต่อจากกิจกรรมการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด จุดประสงค์ของการเรียนรู้มีการประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอน การจัดกระบวนการ จัดการเรียนรู้ การประเมินผลการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้
5. ข้อมูลย้อนกลับเป็นการนำเอาผลที่ได้จากการประเมินไปประกอบพิจารณาแก้ไขการดำเนินงานในส่วนที่ 1, 2 และ 3 หากพบว่าส่วนไหนยังมีข้อบกพร่องก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

องค์ประกอบของ การจัดประสบการณ์ เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	นักวิชาการ/นักวิจัย						ความถี่
	กระทรวงศึกษาธิการ (2546)	อุษา คงทอง และคณะ (2553)	กิตติวดี บุญซื่อ และคณะ (2540)	ไพศาล หวังพานิช (2526)	ทิศนา แซ่มณี (2547)	Glasser (สังัด อุทรานันท์, 2529 ; อ้างอิงมาจาก Glasser, 1998)	
หลักการจัดประสบการณ์	✓						1
วิเคราะห์ผู้เรียน	✓	✓		✓	✓	✓	5
วิเคราะห์หลักสูตร				✓	✓		3
การกำหนดวัตถุประสงค์	✓			✓	✓	✓	4
การออกแบบการเรียนรู้		✓	✓	✓		✓	4
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓		5
การบริหารจัดการในชั้นเรียน		✓					1
ความเป็นครู			✓				2
การวัดและประเมินผล	✓			✓	✓	✓	5
ข้อมูลย้อนกลับ						✓	1

ตาราง 1 แสดงให้เห็นความถี่ขององค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดของนักวิชาการ/นักวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไปมาจัดเป็นองค์ประกอบของการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การวิเคราะห์หลักสูตร 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ 4) การออกแบบการเรียนรู้ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

สรุปได้ว่าองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้มี 6 องค์ประกอบดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ผู้เรียน (Heinich and others, 1999) ได้กล่าวถึง การวิเคราะห์ลักษณะ ผู้เรียน (Analyze Leaner Characteristics) มีจุดประสงค์เพื่อที่ผู้สอนจะได้ทราบลักษณะทั่วไปและลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ดังนี้

1.1 ลักษณะทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับความรู้ เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ของ

ผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งลักษณะทั่วไปจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกระดับของบทเรียนและตัวอย่างของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ สำหรับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนสำคัญโดยตรงกับเนื้อหาบทเรียนตลอดจนสื่อการสอนและวิธีการที่จะนำมาใช้ในการสอน โดยสิ่งที่จะต้องนำมาวิเคราะห์ได้แก่

1.1.1 ทักษะที่มีมาก่อน (Prerequisite Skills) เพื่อให้ทราบว่าพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน

1.1.2 ทักษะเป้าหมาย (Target Skills) เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความชำนาญในทักษะที่สอนนั้นมาก่อนหรือไม่ เพื่อจะได้สอนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้

1.1.3 ทักษะในการเรียน (Study Skills) ทางด้านภาษา การอ่านเขียน การคำนวณ เป็นต้น

1.1.4 ทศนคติ (Attitudes) ของผู้เรียนต่อวิชาที่จะเรียน การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในการเลือกสื่อที่เหมาะสมได้ เช่น ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านต่ำกว่าเกณฑ์ก็สามารถช่วยได้ ด้วยการใช้อุปกรณ์ที่มีสื่อสิ่งพิมพ์ การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนอาจทำได้ด้วยการสนทนากับผู้เรียนหรือผู้ร่วมชั้นอื่น ๆ หรืออาจมีการทดสอบก่อนเรียนเพื่อดูพื้นฐานของผู้เรียนก็ได้

1.2 การศึกษาข้อมูลผู้เรียน นักการศึกษาได้อธิบายความหมายและขอบข่ายเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลผู้เรียน ดังนี้

อุษา คงทอง และคณะ (2553) ได้เสนอองค์ประกอบของการศึกษาข้อมูลผู้เรียนไว้ว่า ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกเกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงและจะละเลยไม่ได้

กิตติยวดี บุญชื้อ และคณะ (2540) ได้เสนอองค์ประกอบของการศึกษาข้อมูลผู้เรียนไว้ว่า ครู ควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียน ดังนี้ รู้หลักจิตวิทยาและธรรมชาติของมนุษย์ในช่วงวัยต่าง ๆ รู้ ประวัติของเด็กแต่ละคนเพื่อที่จะได้หาทางเสริมสร้างและส่งเสริม รู้วิธีที่จะช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ และรู้ความต้องการของเด็กในวาระต่าง ๆ โดยพิจารณาจากอากัปกริยาที่เด็กแสดง

ไพศาล หวังพานิช (สถาบันการพลศึกษาเขตชุมพร, 2560 ; อ้างอิงมาจาก ไพศาล หวังพานิช, 2526) ได้เสนอองค์ประกอบของการศึกษาข้อมูลผู้เรียนไว้ว่า หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน ก่อนที่ครูจะทำการสอนในเรื่องใด หากครูได้ทราบสภาพพื้นฐานของผู้เรียนก่อน ก็จะทำให้สามารถจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่

สรุปได้ว่า การศึกษาข้อมูลผู้เรียน หมายถึง การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กพฤติกรรมแสดงออก อารมณ์ ความชอบหรือไม่ชอบ ความสนใจ ความต้องการและอากัปกริยาต่าง ๆ ของเด็ก ประวัติของเด็กแต่ละคนและครอบครัว โดยอาจทำการศึกษาผู้ปกครอง ผู้ใกล้ชิดเด็ก และข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้กรณีที่มีการบันทึกและจัดทำแฟ้มข้อมูลของเด็กแต่ละคน

2. วิเคราะห์หลักสูตร ในการจัดการการเรียนรู้ที่ผู้สอนจะสอนจำเป็นที่จะต้องศึกษารายละเอียดของวิชานั้นว่า มีโครงสร้างหรือกรอบให้แก่ผู้เรียน ซึ่งมักจะประกอบด้วย จุดมุ่งหมายกับเนื้อหา โดยเรียกว่า การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุพฤติกรรม และสะดวกแก่การเขียนข้อสอบ ให้ได้ตรงกับเนื้อหาและพฤติกรรมที่ได้วางแผนไว้ ผู้สอนควรแสดงตารางกำหนดรายละเอียดที่จะสอนทุกครั้งเพื่อหาความสัมพันธ์ของ จุดมุ่งหมายและเนื้อหา

สมนึก ภัททิยธนี (2537) อธิบายว่า การวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง การนำ หลักสูตรมาพิจารณารายละเอียดว่ามีจุดมุ่งหมายและเนื้อหาอะไร จะวางแผนในการสอนและการ วัดผลอย่างไร จะให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมอะไร โดยทั่วไปการวิเคราะห์หลักสูตรมีส่วนสำคัญที่ต้อง พิจารณา 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นจุดมุ่งหมายและเนื้อเรื่อง

เตือนใจ เกตุชา (2544) ให้ความหมายของการวิเคราะห์หลักสูตรว่าเป็นเทคนิค วิธีการซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนทราบว่าต้องสอบและจะต้องออกข้อสอบอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้แต่ละวิชา

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวิเคราะห์หลักสูตร คือ การพิจารณา รายละเอียดของหลักสูตรทั้งด้านจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ทั้งสองส่วน เพื่อนำมาวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการสอบ การวิเคราะห์หลักสูตรจึงเป็น การพิจารณารายละเอียดของจุดมุ่งหมายและเนื้อหา แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ทั้งจุดมุ่งหมายและ เนื้อหาเพื่อนำมาวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการสอบวัตถุประสงค์ของการสร้าง ตารางวิเคราะห์หลักสูตร

1. เพื่อใช้ในการวางแผน กำหนดขอบเขตและควบคุมการบริหารการสอนและ การสอบ ให้ได้สัดส่วนสัมพันธ์กันอย่างสมดุล และสมบูรณ์ตามความคาดหวัง
2. เพื่อให้การดำเนินการสอนและการสอบให้เป็นไปตามสัดส่วนของระยะเวลา ตามความสำคัญของเนื้อเรื่องและของพฤติกรรมที่พึงประสงค์
3. เพื่อแสดงสัดส่วนของความสำเร็จเป็นปริมาณตัวเลขของแต่ละเนื้อหาวิชา และแต่ละพฤติกรรมที่สัมพันธ์กันตามความมุ่งหมายและตามที่หลักสูตรต้องการ
4. เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาความเที่ยงตรงของข้อสอบทั้งในด้าน เนื้อหาวิชาและโครงสร้างที่เป็นอยู่

สุรัชย์ มีชาญ (2541) กล่าวถึงลักษณะของตารางวิเคราะห์หลักสูตรไว้ว่า ตาราง วิเคราะห์หลักสูตรประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนตามแนวดิ่ง เป็นเรื่องของเนื้อหาวิชา ได้แก่ เรื่องราวต่าง ๆ ที่ กำหนดว่าจะสอนตามหลักสูตรมากน้อยเพียงใดในส่วนนี้จะเป็นการกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ใน เรื่องอะไรบ้าง เป็นสัดส่วนเท่าใด

ส่วนที่ 2 ส่วนตามแนวนอน เป็นโครงสร้างพฤติกรรมทางสมอง หรือที่เรียกว่า จุดประสงค์ คือในส่วนนี้จะเป็นการกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ โดยเกิดความสามารถทางสมอง ในด้านใดบ้าง มาก น้อยเพียงใด เป็นสัดส่วนเท่าใด

ส่วนที่ 3 ส่วนที่เป็นตัวเลข ได้แก่ ตัวเลขต่าง ๆ ในแต่ละช่อง ซึ่งแสดงให้ทราบถึงน้ำหนัก ความสำคัญหรือสัดส่วน ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาที่สอนกับพฤติกรรมที่มุ่งจะปลูกฝังและเสริมสร้างให้กับผู้เรียน นอกจากนี้สุรชัย มีชาญยังได้อธิบายว่า การสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรแบบอิงกลุ่มของแต่ละวิชาควรทำเป็นรูปของคณะกรรมการ ซึ่งในที่นี้เป็นตัวอย่างการวิเคราะห์หลักสูตรแบบกำหนดน้ำหนักรวม เป็น 100 เปอร์เซ็นต์ มีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

- ขั้นที่ 1 พิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละข้อว่ากล่าวถึงพฤติกรรมใด
- ขั้นที่ 2 นำจุดมุ่งหมายที่พิจารณาได้มาอุปสิ่งที่ซับซ้อน
- ขั้นที่ 3 นำเอาพฤติกรรมดังกล่าวมาตีความหมายตามลักษณะของแต่ละวิชา
- ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะเนื้อหาเพื่อใช้ในการสอนและการสอบ
- ขั้นที่ 5 นำเอาพฤติกรรมในขั้นที่ 3 และเนื้อหาในขั้นที่ 4 มากำหนด

น้ำหนักความสำคัญที่จะวัด

ขั้นที่ 6 นำเอาพฤติกรรมในขั้นที่ 3 และเนื้อหาขั้นที่ 4 มาเขียนลงในตารางให้สัมพันธ์กันพร้อมทั้งเขียนน้ำหนักความสำคัญที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 5 ลงในตาราง

ขั้นที่ 7 ทำเป็นตารางเฉลี่ย โดยเอาตารางของผู้สอนแต่ละคน นำน้ำหนักความสำคัญของแต่ละช่องเฉลี่ยลงในตารางใหม่ ซึ่งจะเป็นตาราง 100 ตามต้องการ

เนื้อหา	พฤติกรรม	ส่วนที่ 2 โครงสร้างกิจกรรม				รวม
	ส่วนที่ 1 เนื้อหาโครงสร้าง	ส่วนที่ 3 ส่วนของตัวเลขที่มี น้ำหนักความสัมพันธ์เนื้อหาและ พฤติกรรม				
	รวม					
	อันดับความสำคัญ					

ภาพประกอบ 2 ตัวอย่างลักษณะตารางวิเคราะห์หลักสูตร

3. การกำหนดวัตถุประสงค์ (State Objectives)

Heinich และคนอื่น ๆ (1999) ได้อธิบายว่า การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อผู้สอนสามารถดำเนินการเรื่องดังต่อไปนี้

3.1 เลือกสื่อและวิธีการให้ถูกต้อง เพื่อช่วยจัดลำดับกิจกรรมการเรียนและสร้างสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

3.2 ช่วยในการประเมินผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง เพราะถ้าไม่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ผู้สอนก็จะไม่ทราบว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

3.3 ให้ผู้เรียนทราบว่า จะสามารถเรียนรู้หรือทำอะไรได้บ้าง

นันทิยา น้อยจันทร์ (2548) ให้แนวคิดว่าการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก มีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย
 - 1.1 เพื่อพัฒนาร่างกายให้เจริญเติบโตตามวัย
 - 1.2 เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสให้สัมพันธ์กัน
 - 1.3 เพื่อปลูกฝังสุขนิสัยที่ดี ในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและผู้อื่น
2. พัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 2.1 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย
 - 2.2 เพื่อให้รู้จักสังเกต การคิดตามลำดับขั้นตอนอย่างมีเหตุผล
 - 2.3 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการ
 - 2.4 เพื่อปลูกฝังให้เป็นคนรักในการเรียนรู้และมีประสบการณ์ที่จะศึกษาใน
3. พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจและสังคม
 - 3.1 เพื่อให้มีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส
 - 3.2 เพื่อให้รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนในการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
 - 3.3 เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม
 - 3.4 เพื่อปลูกฝังค่านิยมไทย
 - 3.5 เพื่อปลูกฝังค่านิยมไทย
 - 3.6 เพื่อให้รู้จักตนเองและบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด
 - 3.7 เพื่อปลูกฝังให้สังคมนิสัยที่ดี สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
 - 3.8 เพื่อปลูกฝังให้รู้จักปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคมได้
 - 3.9 เพื่อส่งเสริมให้มีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบงานที่ได้รับ
 - 3.10 เพื่อปลูกฝังให้เกิดความสนใจ มีบทบาทในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
 - 3.11 เพื่อให้รู้ถึงความสำคัญของครอบครัว สังคม และชุมชนของตน
 - 3.12 เพื่อให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. การออกแบบการเรียนรู้

Saylor Alexander และ Lewis (1981) ได้จัดกลุ่มการออกแบบการเรียนรู้ไว้

5 กลุ่ม กล่าวคือ

 - 4.1 แบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นเนื้อหา (Subject Matter Discipline) เช่น การใช้การบรรยาย การอภิปราย ซักถาม เป็นต้น
 - 4.2 แบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นสมรรถภาพ (Specific

Competencies/Technology) เช่น การทำแบบฝึกหัด การฝึกฝน เป็นต้น

4.3 แบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะ (Human Traits Process) เช่น การค้นคว้าเป็นกลุ่ม การเรียนแบบสืบสวนสอบสวน เป็นต้น

4.4 แบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นกิจกรรมและปัญหา สังคม (Social Function/Activities) เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน การปฏิบัติกิจกรรม บริการทางสังคม เป็นต้น แบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Interests and Needs/Activities) เช่น การเรียนแบบเอกเทศหรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ การศึกษาค้นคว้าอิสระ เป็นต้น

ทิตินา แชมมณี (2547) อธิบายว่าการออกแบบการเรียนรู้สามารถทำได้ โดยมีกระบวนการการจัดประสบการณ์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้สอนเตรียมข้อมูลสำหรับให้ผู้เรียนฝึกหัดจำแนก ผู้สอนเตรียมข้อมูล 2 ชุด ชุดหนึ่งเป็นตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน อีกชุดหนึ่งไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอนในการเลือกตัวอย่างข้อมูล 2 ชุดข้างต้น ผู้สอนจะต้องเลือกหาตัวอย่างที่มีจำนวนมากพอที่จะครอบคลุมลักษณะของมโนทัศน์ที่ต้องการนั้น ถ้ามโนทัศน์ที่ต้องการสอนเป็นเรื่องยากและซับซ้อนหรือเป็นนามธรรม อาจใช้วิธีการยกเป็นตัวอย่างเรื่องสั้น ๆ ที่ผู้สอนแต่งขึ้นเองนำเสนอแก่ผู้เรียน ผู้สอนเตรียมสื่อการสอนที่เหมาะสมจะใช้นำเสนอตัวอย่างมโนทัศน์เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะต่าง ๆ ของมโนทัศน์ที่ต้องการสอนอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2 ผู้สอนอธิบายกติกาในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจตรงกันผู้สอนชี้แจงวิธีการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนเริ่มกิจกรรมโดยอาจสาธิตวิธีการและให้ผู้เรียนลองทำตามที่ผู้สอนบอกจนกระทั่งผู้เรียนเกิดความเข้าใจพอสมควร

ขั้นที่ 3 ผู้สอนเสนอข้อมูลตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน และข้อมูลที่ไม่ใช่ ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน การนำเสนอข้อมูลตัวอย่างนี้ทำได้หลายแบบ แต่ละแบบมีจุดเด่น-จุดด้อย ดังต่อไปนี้

3.1 นำเสนอข้อมูลที่เป็ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนทีละข้อมูลจนหมดทั้งชุด โดยบอกให้ผู้เรียนรู้ว่าเป็นตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนแล้วตามด้วยข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนทีละข้อมูลจนครบหมดทั้งชุดเช่นกัน โดยบอกให้ผู้เรียนรู้ว่าข้อมูลชุดหลังนี้ไม่ใช่สิ่งที่จะสอน ผู้เรียนจะต้องสังเกตตัวอย่างทั้ง 2 ชุด และคิดหาคุณสมบัติร่วมและคุณสมบัติที่แตกต่างกัน เทคนิควิธีนี้สามารถช่วยให้ผู้เรียน สร้างมโนทัศน์ได้เร็วแต่ใช้กระบวนการคติน้อย

3.2 เสนอข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนสลับกันไปจนครบ เทคนิควิธีนี้ช่วยสร้างมโนทัศน์ได้ช้ากว่าเทคนิคแรก แต่ได้ใช้กระบวนการคิดมากกว่า

3.3 เสนอข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนอย่างละ 1 ข้อมูล แล้วเสนอข้อมูลที่เหลือทั้งหมดทีละข้อมูลโดยให้ผู้เรียนตอบว่าข้อมูลแต่ละข้อมูลที่เหลือนั้นใช่หรือไม่ใช่ตัวอย่างที่จะสอน เมื่อผู้เรียนตอบ ผู้สอนจะเฉลยว่าถูกหรือผิด วิธีนี้ผู้เรียนจะได้ใช้กระบวนการคิดในการทดสอบสมมติฐานของตนไปที่ละขั้นตอน

3.4 เสนอข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ตัวอย่างสิ่งที่จะสอนอย่างละ 1 ข้อมูล แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันยกตัวอย่างข้อมูลที่ผู้เรียนคิดว่าใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอน โดยผู้สอนจะเป็นผู้ตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ วิธีนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสคิดมากขึ้นอีก

ขั้นที่ 4 ให้ผู้เรียนบอกคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอน จากกิจกรรมที่ผ่านมาในขั้นต้น ๆ ผู้เรียนจะต้องพยายามหาคุณสมบัติเฉพาะของตัวอย่างที่ใช่และไม่ใช่สิ่งที่ผู้เรียนต้องการสอนและทดสอบคำตอบของตน หากคำตอบของตนผิดผู้เรียนก็ต้องหาคำตอบใหม่ ซึ่งก็หมายความว่าต้องเปลี่ยนสมมติฐานที่เป็นฐานของคำตอบเดิม ด้วยวิธีนี้ผู้เรียนจะค่อย ๆ สร้างความคิดรวบยอดของสิ่งนั้นขึ้นมาซึ่งก็จะมาจากคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งนั้นนั่นเอง

ขั้นที่ 5 ให้ผู้เรียนสรุปและให้คำจำกัดความของสิ่งที่ต้องการสอน เมื่อผู้เรียนได้รายการของคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอนแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันเรียบเรียงให้เป็นคำนิยามหรือคำจำกัดความ

ขั้นที่ 6 ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันถึงวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการหาคำตอบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเอง

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดกิจกรรมที่ผู้ดูแลเด็กควรจัดให้กับเด็กปฐมวัยนอกจากเตรียมความพร้อมทางร่างกาย การพัฒนาการรับรู้ การพูด การฟัง การจำ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการ และความพร้อมทางอารมณ์ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการฟังจังหวะ พัฒากล้ามเนื้อให้แข็งแรงเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน และเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น ทำท่าประกอบเพลง เคลื่อนไหวร่างกายตามข้อตกลง เด็กวัยนี้กล้ามเนื้อหัวใจเจริญเติบโต โดยเฉพาะส่วนแขน ขา ลำตัว การสอนกิจกรรมควรหนักไปทางกล้ามเนื้อหัวใจ เช่น ส่วนแขน ขา การรวมกลุ่มไม่ควรเกิน 7 คน กิจกรรมนี้มีทั้งให้เล่นตามลำพัง หรือแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งการฝึกจังหวะให้กับเด็ก นักการศึกษาเชื่อว่าจะช่วยให้เด็กเกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนวิชาต่าง ๆ ต่อไป เช่น ทางด้านภาษา สังคมนาฏศิลป์ ฯลฯ นอกจากนี้ ขณะที่เรียนอยู่ในโรงเรียน จะไม่มีปัญหาการวิ่งชนคนอื่น หรือสิ่งของต่าง ๆ ในโรงเรียน และน่าจะมีผลต่อชีวิต เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่การรู้จังหวะจะไม่ทำให้กระทบกระทั่งผู้อื่นได้ง่าย สามารถดำเนินชีวิตได้ถูกจังหวะ การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะควรเริ่มจากกิจกรรมที่เป็นอิสระ ไม่ควรมีระเบียบวิธีการยุ่งยากมากนัก ให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระภายในขอบเขตที่กำหนดไว้และผู้ดูแลเด็กควรกำหนดจังหวะเป็นสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่าง ๆ จะช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่น เพลิดเพลิน และสนุกสนาน หลังจากการออกกำลังกายแล้ว ควรให้เด็กได้พักผ่อนนั่งพักใต้ต้นไม้หรือนอนเล่นภายในห้องเรียนสักพักก่อนที่จะมีการทำกิจกรรมอื่นต่อไป

5.2 กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ให้รู้จักการแบ่งปันและการรอคอย รู้จักการปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การพิมพ์ ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ การปั้น ดินน้ำมัน การพับฉีก ตัด ปะกระดาษ หรือการประดิษฐ์ของเล่นจาก

เศษวัสดุต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมสร้างสรรค์นี้ควรจัดให้มีทุกวัน โตะสำหรับจัดกิจกรรมควรเป็น โตะที่เด็กสามารถล้อมวงทำงานกันได้ มีโอกาสใช้ของร่วมกัน เช่น โตะสำหรับวาดภาพด้วยสีเทียน หรือการตัด ปะกระดาษ เป็นต้น ผู้ดูแลเด็กจะคอยอำนวยความสะดวก ถ้าเด็กทำไม่ถูกต้องต้องคอยให้ คำแนะนำแก้ไขโดยการตั้งคำถามให้เด็กได้คิดหาคำตอบเอง ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ มีความมั่นใจในตนเอง สำหรับการประเมินผลงานเด็กควรพิจารณาในด้านพัฒนาการ เช่น ความสามารถตามวัยลักษณะการลากเส้น เป็นต้น การจัดกิจกรรม ควรคำนึงความเหมาะสมของ แต่ละท้องถิ่นและตามวัยของเด็ก

5.3 กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อ มัดเล็ก ให้เด็กรู้จักระวังอันตรายจากการเล่นทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักปรับตัวเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นและ เป็นการผ่อนคลายความเครียด เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นอิสระ เล่นเกมกลางแจ้ง เป็นต้น ผู้ดูแลเด็กต้องจัดสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน ดังนั้นจึงต้องจัดบรรยากาศ ที่กระตุ้นให้เด็ก เกิดการเรียนรู้จากการเล่น ซึ่งเป็นส่วนช่วยเสริมพัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เครื่องเล่นสนามต้องมีคุณภาพที่จะช่วย จัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และไม่จำเป็นต้องราคาแพง สิ่งที่สำคัญคือ ขนาดที่ เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัยความปลอดภัย แข็งแรงของเครื่องเล่น ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก และผู้ดูแล เด็กต้องหมั่นตรวจสอบสภาพเครื่องเล่นให้ปลอดภัยอยู่เสมอ เพื่อความปลอดภัยของเด็ก

5.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกการคิด การสังเกตการ เปรียบเทียบ เช่น การสนทนาซักถามประสบการณ์และจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียนการเล่นิทาน เป็นต้น ลักษณะกิจกรรมที่จัดให้กับเด็กต้องเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น เล่นิทาน ร้องเพลง ถูบ-ตอบ หรือให้เด็กเรียนรู้จากของจริง เช่น การสังเกตพืช สัตว์ของใช้ใน ชีวิตประจำวัน อาชีพของบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวเรา หรือในชุมชน เป็นต้น

5.5 กิจกรรมเสรี คือกิจกรรมที่เล่นตามมุมต่าง ๆ ที่ผู้ดูแลเด็กจัดมุมประสบการณ์ ไว้ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก ตัวต่อจินตนาการ เป็นต้น กิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสังเกต สำรวจ ปฏิบัติจริง สามารถคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล รวมทั้งส่งเสริม การพัฒนาทางภาษา รู้จักการแบ่งปันและการรอคอย โดยการจัดให้เด็กได้เล่นตาม มุมต่าง ๆ ผู้ดูแลเด็กควรให้เด็กมีสิทธิที่จะเลือกเล่นตามใจชอบ ซึ่งอาจเลือกเล่นเพียงมุมเดียวหรือ หลายมุมก็ได้ ผู้ดูแลเด็กจะทำหน้าที่ดูแลอยู่ห่าง ๆ หรืออาจเข้าไปช่วยในกรณีที่อ่านิทานในมุม หนังสือให้เด็กฟัง หรือขณะที่เด็กเล่นบทบาทสมมุติแล้วไม่เข้าใจก็สามารถอธิบายให้เด็กฟังได้ตาม โอกาส และความเหมาะสม

5.6 กิจกรรมเกมการศึกษา คือ กิจกรรมการเล่นที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เป็น พื้นฐานการศึกษา เพื่อฝึกความพร้อมในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในชั้นประถมศึกษาต่อไป โดยมุ่งให้เด็ก ใช้สติปัญญา สังเกต คิดหาเหตุผลและการแก้ปัญหา ตลอดจนเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก ประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา รู้จักการแบ่งปัน การรอคอย เช่น การต่อภาพ จับคู่ภาพเหมือน เรียงภาพตัดต่อ เป็นต้น โดยอาจจะเล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นคนเดียวก็ได้ ซึ่งเกมการศึกษาช่วยในการ ฝึกทักษะความพร้อมด้านร่างกาย เขวรนปัญหา อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ได้อีกด้วยเกมแต่ละ ชุดจะจัดไว้เป็นชุด ๆ เป็นกล่อง เด็กควรเล่น เป็นชุด ๆ ให้ครบตามชุดนั้น ๆ เนื่องจากแต่ละชุด

จะมีจุดมุ่งหมาย ที่แตกต่างกัน ผู้ดูแลเด็กควรเดินดูขณะที่ เด็กเล่นและคอยให้คำแนะนำเมื่อเด็กเล่น ผิด ผิดเด็กให้ปฏิบัติจนเป็นนิสัยว่า เมื่อเล่นเสร็จแล้วต้องเก็บของให้เป็นที่ ๆ เพื่อฝึกความ รับผิดชอบ

6. การวัดและประเมินผล กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้ให้ข้ออธิบายองค์ความรู้ เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

6.1 ความหมายของการวัดผลประเมินผลประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย คือ กระบวนการศึกษาข้อมูลคุณลักษณะหรือ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ของปฐมวัยในแต่ละช่วง วัยโดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ปกติของพัฒนาการเด็กตามวัย

6.2 ความสำคัญของการวัดผลประเมินผลประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็ก ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญ ที่ต้องทำการประเมินและรายงานพัฒนาการเด็กที่อยู่ในความรับผิดชอบเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอเนื่องจากความสำคัญดังต่อไปนี้

6.2.1 สามารถเข้าใจธรรมชาติและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

6.2.2 ทำให้ทราบข้อมูลระดับพัฒนาการและความพร้อมของเด็กแต่ละคน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์พัฒนาการเด็กตามวัย จะทำให้รู้วาระดับความสามารถและปัญหา ด้านต่าง ๆ ของเด็กจะต้องได้รับการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

6.2.3 ทำให้การวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเกิด ประโยชน์สูงสุดต่อเด็กซึ่งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถมากขึ้นและ คลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ให้ลดลง

6.2.4 ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้รับรู้ความสามารถ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็ก ช่วยให้สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาเด็กได้เหมาะสมต่อไป

6.3 ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

6.3.1 ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยทุกด้านทั้ง ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม จึงจะสามารถประเมิน พัฒนาการได้อย่างถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง

6.3.2 วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและ ประเมินพัฒนาการเพื่อได้ผลของพัฒนาการถูกต้องตามต้องการ

6.3.3 ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ ซึ่งก่อนการประเมิน ต้อง ศึกษาวิธีการใช้เครื่องมืออย่างละเอียดและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

6.3.4 ประเมินและสรุป ซึ่งต้องดูจากผลการประเมินหลาย ๆ ครั้ง

6.3.5 รายงานผล ซึ่งต้องพิจารณาว่า จะต้องส่งผลการประเมินให้กับใครบ้าง เพื่ออะไร และต้องใช้รูปแบบใดในการรายงาน เพื่อผลที่ได้จะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

6.3.6 ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึง ความสำคัญของตนและต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กของตน ตลอดจนสามารถนำความ คิดเห็นจากผู้ปกครองมาเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็กต่อไป

6.4 การกำหนดแนวทางในการประเมินพัฒนาการ การประเมินพัฒนาการ ซึ่งถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องนำมารวบรวม เพื่อรายงานผลพัฒนาการในสมุดรายงานประจำตัวเด็ก ทุกภาคเรียน และรายงานให้ผู้ปกครองทราบอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ควรมีช่วงเวลาในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

6.4.1 ก่อนเรียน จัดทำข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคลโดยให้ผู้ปกครอง กรอกข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เช่น ข้อมูลทั่วไป ประวัติสุขภาพ ลักษณะนิสัย

6.4.2 ระหว่างเรียน จัดทำเครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กตามสถานการณ์จริงด้วยวิธีการหลากหลายที่เหมาะสมกับตัวเด็ก ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ ด้าน มีการจัดบันทึกอย่างเป็นระบบ เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับความสามารถ หรือศักยภาพของเด็กแต่ละคน

6.4.3 หลังเรียน ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจะต้องนำมาประเมินพัฒนาการสรุปและเขียนรายงานผลพัฒนาการลงในสมุดรายงานประจำตัวทุกภาคเรียน

6.5 การประเมินพัฒนาการ เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม ของเด็กโดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ควรยึดหลักดังนี้

6.5.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบถ้วนทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก

6.5.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

6.5.3 สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรม

ประจำวัน

6.5.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึก

6.5.5 ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้านเด็กที่มีพัฒนาการทุกด้านตามวัยอย่างสมดุล จะเป็นเด็กที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัวได้อย่างราบรื่น มั่นคง และเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้นต่อไปการประเมินและรายงานพัฒนาการเด็กโดยรวมในทุก ๆ ด้านย่อมสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมความสามารถของเด็กทุก ๆ ส่วนที่ประกอบเป็นตัวเด็ก ได้แก่

6.5.5.1 การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) โครงสร้างสัดส่วนและขนาดของร่างกาย
- 2) ความสามารถในการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่
- 3) ความสามารถในการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
- 4) ภาวะสุขภาพโดยรวม

6.5.5.2 การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

- 1) พฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ
- 2) ความสามารถในการรับรู้/ยอมรับความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
- 3) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์
- 4) ความสามารถในการรับรู้/ยอมรับความรู้สึกของผู้อื่น

6.5.5.3 การประเมินพัฒนาการด้านสังคม

- 1) ความสามารถในการปรับตัวและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 2) ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง
- 3) ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

6.5.5.4 การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) ความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้สิ่งรอบตัว
- 2) ความสามารถในการใช้ภาษาและความจำ
- 3) ความสามารถในการใช้ความคิดและเหตุผล
- 4) ความสามารถในการใช้ความคิดสร้างสรรค์

สิ่งที่ควรคำนึงและยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

คือ

1. ต้องประเมินพัฒนาการให้ครบทุกด้านครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา
2. ประเมินรายพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ หลาย ๆ ครั้งก่อนสรุปผล
3. ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมตามปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันในสภาพแวดล้อมที่ปกติ
4. เลือกวิธีการและเครื่องมือในการประเมินให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน วิธีที่ง่ายและนิยมปฏิบัติ คือ การสังเกต และบันทึกรายละเอียดพฤติกรรมเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง

6.6 วิธีการประเมินพัฒนาการ ครูผู้ดูแลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สามารถประเมินพัฒนาการของเด็กได้ตลอดเวลา นับตั้งแต่เริ่มรับเด็กตอนเช้า จนกระทั่งผู้ปกครองมารับกลับบ้าน การเลือกวิธีการในการประเมินอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือผสมผสาน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน วิธีการประเมินพัฒนาการของเด็กเล็ก เช่น

6.6.1 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม เป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง ใช้การสังเกตและเฝ้าคอยดูพฤติกรรมเด็กพร้อมจดบันทึกพฤติกรรมตามธรรมชาติอย่างตรงไปตรงมา อาจมีการสร้างสถานการณ์เพื่อเร้า หรือกระตุ้นพฤติกรรมบางอย่างตามวัตถุประสงค์ของผู้ประเมิน

6.6.2 การสนทนา พูดคุย สัมภาษณ์ เพื่อประเมินความสามารถในการใช้ภาษาและแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกนึกคิดของเด็กอย่างอิสระ

6.6.3 การรวบรวมผลงาน โดยเก็บรวบรวมผลงานทุกด้านของเด็กไว้ในแฟ้มสะสมงาน ซึ่งแสดงถึงความก้าวหน้าของพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล

6.6.4 การทำแผนภาพสังคมมิติทำให้ทราบความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนของเด็ก สะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคม สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทางสังคมของเด็กได้

6.6.5 การประเมินการเจริญเติบโตและภาวะสุขภาพ การชั่งน้ำหนัก วัด ส่วนสูง ควรกระทำเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละครั้ง

6.6.6 เกณฑ์การประเมิน คือ การนำ ผลการประเมินมาสรุปและจัดระดับ พัฒนาการ ดังนี้

6.6.6.1 ระดับปฏิบัติได้ หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้คล่อง หรือ เชื่อมั่น

6.6.6.2 ระดับปฏิบัติได้บางครั้ง หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้ แต่บางครั้งไม่คล่อง หรือไม่มั่นคง

6.6.6.3 ระดับควรส่งเสริม หมายถึง แสดงพฤติกรรมได้ไม่ชัดเจน

6.7 สรุปผลการประเมินและการรายงานผล การประเมินพัฒนาการของเด็กเล็ก เป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลคุณลักษณะ หรือความสามารถในด้านต่าง ๆ ของเด็ก ตามสภาพ ความเป็นจริง มีการสรุปผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของพัฒนาการเด็กตามวัย ในรูปแบบ รายงานที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน เข้าใจง่าย เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากการประเมินดังกล่าวได้ อย่างเต็มที่สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ

6.7.1 ตัวเด็ก การประเมินผลและการรายงานผล จะบอกถึงพัฒนาการ หรือ ศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกัน

6.7.2 ผู้ปกครอง ได้รับทราบพัฒนาการหรือพฤติกรรมของเด็กเพื่อเป็นแนวทาง ในการส่งเสริม สนับสนุน หรือปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

6.7.3 ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก/ผู้บริหาร สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก แต่ละคนเพื่อใช้ในการปรับปรุงและจัดหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการและความ ต้องการของเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กแต่ละคนหรือหากพบความผิดปกติ ของพัฒนาการเด็ก ต้องหาทางแก้ไข บำบัด หรือฟื้นฟูโดยเร็วที่สุด

Heinich และคนอื่น ๆ (1999) ได้กล่าวถึง การประเมินสามารถกระทำได้ ใน 3 ลักษณะ คือ

1. การประเมินกระบวนการสอน เพื่อประเมินว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ ทั้งด้านผู้สอน สื่อการสอน และวิธีการสอน ซึ่งการประเมินจะทำได้ทั้งใน ระยะเวลา ก่อน ระหว่างและหลังการสอน

2. การประเมินความสำเร็จของผู้เรียน ขึ้นกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่า มีเกณฑ์เท่าใด การวัดผลอาจทำได้ด้วยการสังเกต บิน วาดภาพ ระบายสี หรือดูจากผลงาน ของผู้เรียน สิ่งสำคัญที่จะทราบได้ว่าผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากน้อยเท่าใด คือ สังเกต จากการปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียน

3. การประเมินสื่อและวิธีการสอน โดยการให้ผู้เรียนมีการอภิปรายและ วิจารณ์การใช้สื่อและเทคนิควิธีการสอนว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

การพัฒนาครู

ครูเป็นความคาดหวังและมีส่วนสำคัญที่ทำให้ปรัชญาการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายได้ พระ ราชมนูณี (ประยูร ธรรมจิตโต) (2542) ได้กล่าวถึงบทบาทครูไว้ว่า ครูเป็นบุคคลในวิชาชีพที่ทำ

หน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ การเรียนการสอนที่ประสบผลสำเร็จนั้นควรได้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การทำงาน วิถีคิด มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสุข มีความเก่ง และมีความสุข (กรมสามัญศึกษา, 2543) ครูจึงควรได้รับการพัฒนาให้ทันการณตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างไม่มีวันจบสิ้นเพื่อเพิ่มพูนและปรับปรุงคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานที่ปรารถนาให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูประกอบด้วย ความหมาย ความจำเป็น ความสำคัญ ประโยชน์ และวิธีการพัฒนาครูดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ชาญชัย รัตนสุทธิ, 2552; ประวิต เอรารวรรณ์, 2542; พยอม วงศ์สารศรี, 2538; วิทยา จันทร์ศิลา, 2543; พิสมัย ศรีอำไพ และอนันต์ ศรีอำไพ, 2549)

1. ความหมายของการพัฒนาครู การพัฒนาครูหมายถึง การดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ ให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการเทคโนโลยี ค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคม ให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม ตลอดจนจะเปลี่ยนทัศนคติของครูทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจแก่องค์กร

สรุปได้ว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ทักษะความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ก้าวทัน กระแสการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ เทคโนโลยี ค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคม สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กร

2. ความจำเป็นในการพัฒนาครู การพัฒนาครูเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นกรรมวิธีที่ จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งให้ได้ผลดีมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ตามแนวคิดดั้งเดิมเชื่อว่าการพัฒนาครูเป็นสิ่งไม่จำเป็นสำหรับองค์กร ผู้นำองค์กรมีหน้าที่เฉพาะแต่เพียงบังคับบัญชาควบคุมให้พนักงานแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งหรือตามที่ได้รับมอบหมาย ถ้าหากครูใดต้องการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนจะต้องขวนขวายเอง แต่แนวคิดสมัยใหม่เชื่อว่าการพัฒนาครูเป็นหน้าที่ที่สำคัญและจำเป็นที่องค์กรทุกองค์กรจะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าจะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการแต่องค์กรจะได้รับประโยชน์มากกว่า โดยมีเหตุผลสนับสนุน 2 ประการคือ

2.1 ถึงแม้ว่าองค์กรจะมีระบบการสรรหาคัดเลือกครูที่ดีพอ ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพียงใดก็ตามก็มิได้เป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้นจะสามารถปฏิบัติ หน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายได้ในทันทีและตลอดไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้รับการเลื่อนตำแหน่งหรือโอนย้ายไปปฏิบัติหน้าที่อื่นย่อมมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดีเสียก่อน

2.2 ในปัจจุบันได้มีการคิดค้น และนำเอาวิทยาการบริหารสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย จึงมีความจำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ทันสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์กรที่แข่งขันกับผู้อื่น ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูของตนให้มีความรู้ความสามารถที่สูงขึ้นอยู่เสมอ ยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ความเชื่อเกี่ยวกับการพัฒนาครูมีแนวโน้มสูงขึ้น เพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการก้าวกระโดดสู่ความเจริญทางด้าน

วิชาการและเทคโนโลยีอย่างไร้พรมแดน ซึ่งองค์กรต้องดำเนินการแข่งขันกับต่างประเทศด้วยการพัฒนาต้องดำเนินงานเฉพาะที่ เฉพาะองค์กรไม่มีการลอกเลียนแบบกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่องค์กรนั้น ๆ มีความจำเป็นและต้องการพัฒนาเรื่องอะไร การพัฒนาครูมีความสำคัญและความจำเป็นมากสำหรับหน่วยงานหรือสถานศึกษา เพราะการพัฒนาครูทำให้คนเรามีความสัมพันธ์ที่ดี เกิดความถูกต้องระหว่างครู ทำให้มีวิธีการทำงานที่ดีจะทำให้การปฏิบัติงานของครูมีคุณภาพมีความเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมายหรืองานที่รับผิดชอบสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมีคุณภาพบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ กล่าวโดยสรุปว่าแต่ละหน่วยงานต้องมีการกำหนด ความจำเป็นในการพัฒนาครูเพื่อจะได้กำหนดทิศทางของการพัฒนาครูว่า แต่ละหน่วยงานจะพัฒนาครูในลักษณะใดที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานนั้น ๆ และหน่วยงานจะได้วางแผนกำหนดความจำเป็นเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาต่อไป ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพของครูทุกคนในสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความสำคัญของการพัฒนาครู

มนูญ ไชยทองศรี (2544) สรุปความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ว่า การพัฒนาครูเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เพราะเป็นการส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูให้ก้าวทันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ประวิต เอรารธรรม์ (2542) กล่าวถึงการพัฒนาครูว่าเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องการพัฒนาวิชาชีพครูให้มี มาตรฐานสูง เป็นที่ยอมรับของสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องก้าวหน้าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ เทคโนโลยี ค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคม ดังนั้นการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครูจึงต้องศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติมและคิดค้นวิธีการสอน สื่อ ตลอดจนเครื่องมือใหม่ ๆ มาช่วยในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และตอบสนองต่อผู้เรียนแต่ละคนจึงจำเป็นต้องคิดค้นและพัฒนารูปแบบวิธีเรียนที่เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนทัศน์ที่เปลี่ยนไป

ฉัตรพล วัฒนประดิษฐ์ (2546) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาครูช่วยให้ระบบและวิธีปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น
2. เกิดการประหยัดลดค่าใช้จ่ายและขาดครูระดับการพัฒนาดีแล้วย่อมสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง
3. ช่วยลดระยะเวลาเรียนรู้ให้น้อยลงโดยเฉพาะผู้ที่เข้างานใหม่หรือรับตำแหน่งใหม่ ซึ่งจะทำให้ลดความเสียหายจากการลองผิดลองถูก
4. เป็นการแบ่งเบาภาระผู้บังคับบัญชา
5. เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะกระตุ้นการทำงานของครู
6. ครูได้รับความรู้ใหม่ ๆ ทันต่อเหตุการณ์และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ

พิสมัย ศรีอำไพ และอนันต์ ศรีอำไพ (2549) สรุปความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ 3 ประการ คือ

1. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีครูต้องมีความก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัย

2. การลงทุนเพื่อพัฒนาครูนอกจากจะเป็นการสร้างคนเพื่อรองรับความเจริญทางเทคโนโลยีแล้วยังเป็นการสร้างความจงรักภักดีให้เกิดแก่องค์กร

3. การคัดเลือกครูเข้าทำงานต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนไปเพื่อรองรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนาครูเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงสภาพความรู้สึกรักคิดในทางที่ดีต่อองค์กร

ชาญชัย รัตนสุทธิ (2552) กล่าวว่าการพัฒนาครูมีความสำคัญเพราะเป็นสิ่งจำเป็นในทุกหน่วยงาน เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมายต้องอาศัยความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานของครูที่เกี่ยวข้อง หากหน่วยงานใดมีการพัฒนาครูให้มี ความรู้ความสามารถและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง หน่วยงานนั้นก็ย่อมจะประสบผลสำเร็จและสามารถ พัฒนาบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การพัฒนาครูเป็นการช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ทำให้ครูเกิดทักษะในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น มีเจตคติที่ดีและมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่ส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคมและชาติ บ้านเมือง ทั้งนี้เพราะครูต้องรับหน้าที่ในการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ จนครูเหล่านั้นจึงต้องมีความรู้และใช้ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไป ดังนั้นการพัฒนาครูให้เป็นครูที่มีศักยภาพอย่างที่สุดจึงเป็นงานที่นักวิชาการศึกษา/ผู้นิเทศ และ/หรือผู้บริหารการศึกษาจะต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4. ประโยชน์ของการพัฒนาครู การพัฒนาครูเป็นการพัฒนาศักยภาพของครูให้มีความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนไป ดังนั้น การพัฒนาครู จึงมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้

4.1 สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 เป็นที่ยอมรับเชื่อถือซึ่งกันและกันกับบุคคลทั่วไป

4.3 มีความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเองและชีวิตส่วนตัว

4.4 มีบุคลิกภาพที่ดี มีความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลสูง

4.5 มีความสมัครสมานสามัคคี กันร่วมมือในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรยากาศในการทำงานเป็นไปอย่างฉันทมิตร

4.6 ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนร่วมงานและครูในสถานศึกษาอื่น ๆ

4.7 เป็นผู้ที่รักความก้าวหน้าติดตามข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอจนเป็นคนทันสมัยและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

4.8 มีขวัญและกำลังใจดีอยู่เสมอ

4.9 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี อยู่เสมอ

สรุปการพัฒนาครู ก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของครู เพิ่มสมรรถภาพครูในการสอน ให้มีความรู้เพิ่มขึ้น เข้าใจบทบาทหน้าที่ และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น
2. ช่วยทำให้เกิดการประหยัดเวลาและลดความสูญเปล่าทางวิชาการ เพราะครูที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นครูที่มีคุณภาพนั้นย่อมไม่ทำอะไรผิดพลาดง่าย ๆ สามารถใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพทางการสอนนักเรียนได้ผลเต็มที่ และตรงตามจุดประสงค์ ส่วนนักเรียนก็มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. ช่วยทำให้ครูเรียนรู้งานได้เร็วขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่เพิ่งได้รับการบรรจุให้เข้าทำงานใหม่ ๆ และครูที่ย้ายไปทำการสอน ณ ที่ทำงานแห่งใหม่
4. ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานในสายงานต่าง ๆ เพราะครูที่ได้รับการพัฒนาอย่างดีและต่อเนื่อง จะมีความเข้าใจในงานสอนและงานอื่น ๆ เป็นอย่างดี
5. ช่วยกระตุ้นการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่การงาน กล่าวคือทำให้ครูทุกคนมีโอกาสก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งทางการบริหารที่มีสถานภาพดีขึ้น

6. ช่วยทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอทั้งในด้านความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้ง หลักการปฏิบัติงานและเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาครู เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารการศึกษา เพราะงานทุกชนิดของสถานศึกษา การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถและความร่วมมือของครู ถ้าครูขาดความรู้ความสามารถ ขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่จริงจังก็ติดต่อหน่วยงานของตนเองและขาดความรับผิดชอบ ทะเลาะเบาะแว้งกันแตกแยกความสามัคคี ต่างคนต่างอยู่และทำงานไปวัน ๆ โดยไม่ให้ความร่วมมือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้ วางไว้ก็จะประสบความล้มเหลว เพราะมีคนที่เหมือนไม่มีในเมื่อคนเหล่านั้นไม่ร่วมมือกันละหย่อนสมรรถภาพ การพัฒนาครูจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษา แม้ว่าครูทุกคนของสถานศึกษาจะมีความสามารถเพียงใดก็ตาม ถ้าเวลาผ่านไปนาน ๆ บรรดาความรู้ความชำนาญก็ย่อมอ่อนลงไปเป็นของธรรมดาหรือบางที่การทำงานจำเจอยู่เสมอ ๆ งานที่ทำอาจกลายเป็นความเบื่อหน่ายได้เหมือนกัน ดังนั้น การที่ผู้บริหารให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยแก้ปัญหาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ครูทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีขวัญและกำลังใจ

5. วิธีการพัฒนาครู (นงลักษณ์ สีนสีบล, 2542) ได้อธิบายว่า การพัฒนาครูมีวิธีการพัฒนาได้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายจากวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น หรือการพัฒนาโดยใช้สื่อเทคโนโลยีให้เป็นไปตามความเหมาะสมของผู้เข้ารับการพัฒนา การพบกลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ เป็นต้น สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการพัฒนาครูโดยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

5.1.1 ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

เป็นการฝึกอบรมเป็นกลุ่ม (ประมาณ 10-25 คน) จากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้เพื่อพัฒนาผู้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าต่อไปรวมทั้งเพื่อแก้ปัญหาและขยายความรู้ การประชุมเชิงปฏิบัติการจึงหมายถึง วิธีการสอนที่ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายที่มีปัญหาและความสนใจตรงกันมาพบกับผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เหมาะสมเพื่อที่จะนำความรู้ และทักษะตลอดจนหนทางที่จะแก้ปัญหาที่ประสบอยู่โดยการศึกษาเป็นกลุ่มซึ่งโดยปกติมักพักรวมกัน และใช้เวลาในการฝึกอบรมหลายวัน (เป็รื่อง กุมุท, 2537 ; น้อย ศิริโชติ, 2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการประชุมปฏิบัติการเป็นการประชุมที่ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายที่มีปัญหาและความสนใจตรงกันร่วมปรึกษากับผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เหมาะสมเพื่อหาความรู้และหนทางที่จะแก้ปัญหาที่ประสบอยู่โดยการศึกษาเป็นกลุ่ม มักจะจัดรวมกันและใช้เวลาในการฝึกอบรมหลายวัน และสมเกียรติ ศรีจักรวาท (2542) อธิบายว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การจัดประชุมขึ้นเพื่อเพิ่มหรือเสริมทักษะบางเรื่องให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมโดยเฉพาะวิธีการ อาจประกอบด้วยการบรรยายหรืออภิปรายเนื้อหาต่าง ๆ ติดตามด้วยการลงมือปฏิบัติภายใต้การดูแล และให้คำแนะนำของที่ปรึกษาความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการจากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการหมายถึง การดำเนินการฝึกอบรมบุคคลเป็นกลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อเพิ่มหรือเสริมทักษะบางเรื่อง ด้วยวิธีการหลากหลาย เช่นการบรรยายหรืออภิปราย เนื้อหาตามด้วยการลงมือปฏิบัติภายใต้การดูแลและให้คำแนะนำของที่ปรึกษา เพื่อให้ได้รับความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าต่อไป

5.1.2 วัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ ภิญโญ สาร (2521) และ เรืองลักษณ์ โรจนพันธ์ (2539) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประชุมเชิงปฏิบัติการที่สอดคล้องกันไว้ ดังนี้

- 5.1.2.1 เพื่อฝึกฝนผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เกิดทักษะในการปฏิบัติงาน
- 5.1.2.2 เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน
- 5.1.2.3 เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน

สมคิด บางโม (ปรีชา ดีหลี, 2548 ; อ้างอิงมาจาก สมคิด บางโม, 2540) กำหนดวัตถุประสงค์การประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติจริง
2. เพื่อให้เกิดผลงานใหม่ ๆ ขึ้น
3. ส่งเสริมความร่วมมือของสมาชิก

สรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุม ได้มีการปฏิบัติจริงในลักษณะการร่วมมือกันของสมาชิกกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา นำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทั้งด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติการอย่างแท้จริง รู้จักแก้ปัญหาและปรับปรุงงานให้ดีขึ้น และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

5.1.3 ประเภทของการประชุมเชิงปฏิบัติการ อาจแบ่งตามลักษณะการทำงานของครูในองค์กรหรือหน่วยงานและตามที่มาของการจัดฝึกอบรม เป็รื่อง กุมุท (2537) ได้แบ่งประเภทของการประชุมเชิงปฏิบัติการ 2 ประเภท คือ

5.1.3.1 ประเภทที่แบ่งตามลักษณะการทำงานของครุมี 2 ประเภท คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการครูก่อนประจำการและการประชุมเชิงปฏิบัติการครูประจำการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ประเภทการประชุมเชิงปฏิบัติการครูก่อนประจำการ ครูเหล่านี้ ได้แก่ ผู้ที่กำลังจะเข้าทำงาน เน้นหนักในด้านการเตรียมให้ผู้เข้าประชุมมีความพร้อมความคุ้นเคยกับสถานที่ สามารถปรับตัวให้เข้ากับกระบวนการทำงานในหน้าที่และครูที่ตนจะต้องสัมพันธภาพในการทำงานต่อไป กล่าวโดยย่อ คือ ให้คุ้นกันสถานที่ทำงาน บุคคลในหน่วยงานและงานใหม่

2) ประเภทการประชุมเชิงปฏิบัติการครูประจำการเป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่จัดให้ผู้ที่กำลังประจำการหรือผู้ที่ทำงานอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการฝึกอบรมพิเศษหรือเฉพาะด้านสำหรับคนที่ทำงานแล้ว รวมทั้งบุคคลในวงการอาชีพต่าง ๆ โดยมุ่งที่จะเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงานที่ทำอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นเป็นการพัฒนาการทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนางาน

5.1.3.2 ประเภทที่แบ่งตามที่มาของการประชุมเชิงปฏิบัติการมี 2 ประเภท คือ ตามนโยบายและความต้องการของผู้บังคับบัญชา และตามความสมัครใจของครู

1) ประเภทของการประชุมเชิงปฏิบัติการตามนโยบายและความต้องการของผู้บังคับบัญชายังจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1.1) การประชุมอบรมให้กับครูใหม่ เพื่อช่วยปรับตัวเองได้เร็วขึ้น ช่วยปรับตัวเองได้เร็วขึ้นเข้าลักษณะการฝึกอบรมปฐมนิเทศ

1.2) การประชุมอบรมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานหรือมีความชำนาญงานดียิ่งขึ้น เป็นการมองในทรรศนะของผู้บริหารองค์กรหรือหน่วยงานที่ต้องการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) ประเภทของการประชุมเชิงปฏิบัติการตามความสมัครใจของครู การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการประเภทนี้ มักเริ่มจากกลุ่มบุคคลที่มีความสมัครใจ มีปัญหาาร่วมกัน ต้องการแก้ปัญหา นั้น และรู้ดีว่าการทำเช่นนั้นได้สำเร็จต้องจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูให้พ้นจากการเป็นคนล้าสมัย เพื่อให้สามารถทำหน้าที่หรือทำงานเป็นคนได้ดีขึ้น และสามารถแก้ปัญหาได้จริง ๆ เรียกว่า เป็นการเต็มใจที่จะให้มีการฝึกอบรมประเภทนี้ขึ้น

5.1.4 ขั้นตอนหรือกระบวนการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ (สมเกียรติ ศรีจักรวาท, 2542) อธิบายขั้นตอนการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ดังนี้

5.1.4.1 ขั้นการวางแผนการดำเนินงานการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่ดีและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างละเอียดในทุกขั้นตอน อาศัยหลัก 7 ประการ ดังนี้

1) การแจกแจงรายละเอียดของงาน ผู้ดำเนินงานการประชุมต้องแจกแจง รายละเอียดของงานทั้งหมดที่จำเป็นต้องดำเนินการในการจัดประชุม นั้น ๆ การแจกแจงงานต่าง ๆ ได้มากและละเอียดเท่าไรก็จะช่วยให้การวางแผนจัดการและกำกับติดตามงานได้มากเท่านั้น ได้แก่ การจัดทำแผนการประชุม การวิเคราะห์เนื้อหา การจัดอันดับความสำคัญ การประเมินความต้องการ การจัดทำรายงาน การสรุปค่าใช้จ่าย การส่งจดหมายเชิญวิทยากร การติดต่อสถานที่

อาหารและเครื่องดื่มการออกแบบบุคลิกภาพ การจัดทำรายงาน การกล่าวเปิด-ปิดและพิธีปิด เป็นต้น

2) การจัดอันดับก่อนหลังของงาน เมื่อทำการแจกแจงงานต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินงาน แล้วจึงนำงานเหล่านี้มาจัดลำดับก่อนหลัง เพื่อจะได้ทราบว่าจะงานใดจำเป็นต้องดำเนินการก่อนงานใดที่สามารถดำเนินการไปพร้อมกับงานใด และงานใดจำเป็นต้องรอให้งานอื่นดำเนินการเสร็จเรียบร้อยก่อน จึงดำเนินการได้เพื่อความสะดวกในการเตรียมงานและการกำกับติดตามของผู้รับผิดชอบ

3) การประเมินการเวลาที่ใช้ในแต่ละงาน นอกจากจัดลำดับก่อนหลังของแต่ละงานแล้ว ต้องประมาณการเวลาที่ใช้ในแต่ละงาน รวมทั้งกำหนดเวลาเริ่มต้นและแล้วเสร็จด้วย

4) การจัดทำกรอบความรับผิดชอบ การทำงานที่มีผู้รับผิดชอบหลายคนหรือหลายคณะในแต่ละงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ทำ ควรมีการมอบความรับผิดชอบที่แน่นอนจะได้ไม่ทำงานซ้ำซ้อนและหรือบางงานไม่มีผู้รับผิดชอบเพราะไม่ทราบว่า เป็นงานของใคร

5) การมอบหมายผู้รับผิดชอบ เมื่อสามารถแยกแยะงาน จัดทำกรอบความรับผิดชอบ ประมาณการเวลา และกำหนดก่อนหลังของกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว ก็สามารถมอบงานนั้น ๆ ให้แก่ผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินงานต่อไป ที่สำคัญในการมอบหมายงานนั้น ควรเน้นให้ทราบถึงกรอบความรับผิดชอบและกำหนดเวลาแล้วเสร็จในงานนั้น ๆ ด้วย

6) การจัดทำแผนการดำเนินงาน เพื่อให้การทำงานมีระบบมากขึ้น ควรทำแผนการดำเนินงาน โดยเรียงงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับ พร้อมกำหนดระยะเวลาในการทำงาน โดยทำเป็นแผนภูมิเพื่อสะดวกในการกำกับและติดตามงานต่อไป และในแต่ละงานและหรือกิจกรรมอาจต้องทำแผนปฏิบัติงานด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้น

7) การกำกับและติดตามงาน การจัดการและการดำเนินงานใด ๆ ที่มีหลายคนเกี่ยวข้องจะประสบผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น การกำกับและติดตามงานมีความสำคัญและจำเป็นมากในการวางแผนและจัดการประชุม เพื่อตรวจสอบดูว่างานต่าง ๆ ที่มอบหมายให้แต่ละฝ่ายหรือแต่ละคนรับผิดชอบนั้น ทำเสร็จเรียบร้อยหรือไม่มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร จะต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงอย่างไร

5.1.4.2 ขั้นตอนเตรียมงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการจะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับขั้นตอนการเตรียมงานที่ดีเป็นสำคัญ ในขั้นตอนของการเตรียมงานนั้น มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมายเริ่มตั้งแต่การประเมินความต้องการ การจัดทำโครงการ การติดต่อสถานที่ การติดต่อวิทยากรและประกอบพิธีเปิด-ปิด การขออนุมัติให้ผู้เข้ารับการประชุมนิสิตในการจ่ายค่าลงทะเบียนและสิทธิอื่น ๆ การจัดดูงานนอกสถานที่ การประชุมสัมพันธ การจัดเตรียมเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ในการประชุม

5.1.4.3 ขั้นตอนปฏิบัติงาน ขั้นตอนปฏิบัติงานนั้นนับว่าเป็นช่วงที่มีความสำคัญมาก นอกจากการบริหารและจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1) การประชุมซักซ้อมความเข้าใจและความพร้อมของทุกฝ่ายตลอดจนวางตัวผู้รับผิดชอบในทุกด้าน หากมีสิ่งใดไม่เรียบร้อยจะได้จัดหาหรือแก้ไขได้ทันเวลาที่

2) การตรวจสอบความเรียบร้อยของสถานที่เครื่องมือและอุปกรณ์ก่อน

เปิดการประชุม 1 วัน ห้องประชุม โຕ๊ะแก้อี้ โຕ๊ะหมู่บูซา ชูตริบแซก อักชรบนเวที ควรออยู่ในสภาพที่ต้องใช้งานได้ นอกจากนี้ จำเป็นต้องตรวจสอบเครื่องมืออุปกรณ์ไฟฟ้าว่าทำงานได้ตามปกติหรือไม่ อุปกรณ์การเขียนเครื่องเขียนพร้อมหรือไม่

3) การต้อนรับ การต้อนรับที่ดีและเป็นกันเอง ย่อมเป็นจุดกำเนิดของสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เข้าประชุมและผู้จัดการประชุม สร้างความอบอุ่นและประทับใจให้แก่ผู้เข้ารับการประชุม ซึ่งสามารถดำเนินการได้ก่อนการประชุมอาจเป็นการตอบรับในใบสมัคร

4) การเลี้ยงรับรองหรือการเลี้ยงต้อนรับ ซึ่งรูปแบบการจัดอาจจัดได้แตกต่างกันตามจำนวนเป็นการสร้างความเป็นกันเองและสร้างความประทับใจได้เป็นอย่างดี

5) การลงทะเบียน การประชุมที่มีคนเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก หากผู้จัดไม่มีการวางแผนหรือจัดการที่ดีแล้ว ในช่วงของการลงทะเบียนจะมีผู้คนมาแออัดวุ่นวายและขาดระเบียบทำให้เสียทั้งเวลาและทำลายบรรยากาศที่ดีในการร่วมประชุม เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการลงทะเบียน ควรมีการสมัครล่วงหน้าและวางผังการลงทะเบียนที่ดี

6) พิธีเปิดการประชุม ก่อนที่จะทำการประชุมโดยปกติเรานิยามที่จะมีพิธีเปิดหลังจากประธานมาถึงและผู้จัดได้ให้การต้อนรับพักผ่อนสนทนา

7) การปฐมนิเทศ หลังจากพิธีเปิดการประชุมเสร็จสิ้นแล้วกิจกรรมต่อไปที่จะดำเนินการคือการปฐมนิเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ

7.1) เพื่อสร้างความสัมพันธ์และคุ้นเคยระหว่างวิทยากรกับผู้เข้ารับการประชุม ผู้จัดกับผู้เข้าประชุมหรือผู้เข้าประชุมด้วยกันเอง หรือเรียกว่าการละลายพฤติกรรม ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกันให้หมด เพิ่มความรู้จักคุ้นเคยและเป็นกันเองมากขึ้น

7.2) เพื่อแนะนำสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นอกจากกำหนดการและรายละเอียดของการประชุม

7.3) เพื่อแนะนำกำหนดการในการประชุมหรือตอบข้อซักถาม

8) การแนะนำและขอบคุณวิทยากร กิจกรรมหนึ่งที่จะต้องกระทำทุกวันและวันละหลาย ๆ ครั้งคือ การแนะนำและขอบคุณวิทยากรบุคคลที่รับผิดชอบกิจกรรมนี้ คือ พิธีกร

9) การจัดกิจกรรมระหว่างประชุม ประกอบด้วยการถ่ายภาพการบริการเครื่องมือ อุปกรณ์แสง-เสียง การพิมพ์เอกสารและผลิตเอกสาร การจัดอาหารว่างและเครื่องดื่ม การจ่ายค่าตอบแทน และการบริการพิเศษสำหรับการประชุม เป็นต้น

10) การเลือกตั้งประธานและกรรมการ

11) การเลี้ยงส่งหรือเลี้ยงอำลา

12) การประเมินผลจะมีรูปแบบการประเมิน 2 รูปแบบ คือ

12.1) การประเมินผลทั่วไป เป็นการประเมินช่วงท้ายก่อนพิธีปิดหรือหลังพิธีปิดทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นทั้งเนื้อหาการไปทัศนศึกษาหลังพิธีปิด ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นทั้งเนื้อหาการไปทัศนศึกษา (ถ้ามี) วิทยากรการจัดการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไข และการพัฒนาการจัดประชุมครั้งต่อไปนอกเหนือจากการประเมินเมื่อสิ้นสุดการประชุมแล้ว การติดตามและประเมินผลภายหลังที่ผู้เข้าประชุมกับไป

ปฏิบัติงานแล้ว ควรปฏิบัติเพื่อจะได้ทราบว่าผู้เข้าร่วมประชุมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในหน้าที่การงานได้มากเพียงใด

12.2) การประเมินผลลัพธ์ผลตอบแทน หรือความคุ้มค่าของการประชุมในเชิงเศรษฐศาสตร์นั้น ไม่ค่อยได้กระทำมากนัก เนื่องจากความยุ่งยากหรือความลำบากที่จะตีเป็นค่าเงิน

13) พิธีปิดการประชุม โดยทั่วไปผู้คนจะให้ความสำคัญของพิธีปิดน้อยกว่าพิธีเปิด และจะกระทำในลักษณะไม่เป็นทางการมากนัก เช่น อาจไม่มีพิธีจตุรุษเทียบบูชาพระรัตนตรัย ประธานในพิธีอาจเป็นหัวหน้าของผู้จัดเอง ยกเว้นพิธีมอบวุฒิบัตรซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าพิธีเปิด ต้องการจัดที่นั่งและเรียงลำดับรายชื่อให้ชัดเจน

14) กิจกรรมอำลา เป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นมากในส่วนของการประชุมเชิงปฏิบัติการที่คณะผู้จัดวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุมมีความใกล้ชิดกัน และกลุ่มไม่ใหญ่มากนัก การจัดกิจกรรมอำลาหลังพิธีปิดการประชุมจะช่วยให้เกิดความประทับใจในผู้ฝึกฝนและหากผู้จัดสามารถจัดได้เป็นอย่างดีด้วยวิธีการใช้เพลงและคำพูดที่กินใจ สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ น้ำตาซึมออกมาได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมสายสัมพันธ์กิจกรรมมอบดอกไม้ และการส่งแขก เป็นต้น

5.1.4.4 ขั้นหลังการปฏิบัติงาน ขั้นหลังการปฏิบัติงานซึ่งถือว่าเป็นขั้นสุดท้ายของการจัดประชุมกิจกรรมต่าง ๆ มีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับขั้นเตรียมและขั้นปฏิบัติงาน แต่มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากัน เพราะครอบคลุมถึงเรื่องการสรุปผลการประชุม ซึ่งรวมไปถึงการสรุปค่าใช้จ่ายกระบวนการประชุม แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงต่อไป รวมถึงการรายงานผลการปฏิบัติงานและส่งจดหมายขอบคุณวิทยากรและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นต้น การดำเนินการจัดประชุมที่ดี ผู้จัดการประชุมจะต้องดำเนินการทุกขั้นตอนให้เหมาะสม อำนวยให้การประชุมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นับตั้งแต่การวางแผน การเตรียมการประชุม และดำเนินการประชุมได้อย่างเหมาะสม ให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการประชุม และหลังการประชุมควรมีการประเมินผลเพื่อจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพ

5.1.5 วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็รื่อง กุมุท (2537) ได้เสนอวิธีการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

5.1.5.1 การวางแผนการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการออกแบบโครงการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ใหม่ของบุคลากรของหน่วยงาน มีการวางแผนหรือการออกแบบครอบคลุมถึงการระบุความต้องการของหน่วยงานหรือองค์กร การระบุรายละเอียดของการปฏิบัติงาน การระบุความต้องการของผู้รับการฝึกอบรม การกำหนดจุดมุ่งหมาย การสร้างหลักสูตรการเลือกกลยุทธ์การฝึกอบรม การกำหนดจุดมุ่งหมาย การสร้างหลักสูตร การเลือกกลยุทธ์การฝึกอบรม การจัดแหล่งทรัพยากรการฝึกอบรม แผนการดำเนินการ แผนการประเมิน และป้อนข้อมูลสามารถปรับใช้ได้กับการวางแผนโครงการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการได้เป็นอย่างดี นักวางแผนหรือนักออกแบบ โครงการฝึกอบรมย่อมสามารถระบุ หรือกำหนดเหตุการณ์สำคัญยิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นในการฝึกอบรมได้

5.1.5.2 การเตรียมการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ การเตรียมการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ ครอบคลุมการขออนุมัติโครงการ การจัดสถานที่ประชุม วัสดุและอุปกรณ์ การเลือกและแจ้งผู้รับการฝึกอบรม การกำหนดและเชิญผู้ให้การฝึกอบรม และการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

5.1.5.3 การดำเนินการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการครอบคลุมการดำเนินตั้งแต่การเปิดโครงการการปฏิบัติการโครงการไปจนกระทั่งการเปิดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติการโครงการในการประชุมเชิงปฏิบัติการมี 3 ส่วน ที่ต้องทำ คือ (1) การสอนหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งเป็นกิจกรรมของผู้ให้การฝึกอบรมและ (2) ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้จากผู้ให้การฝึกอบรมและลงมือปฏิบัติการในการสร้างหรือผลิตผลงานหรือเพิ่มพูนทักษะในการกระทำ ซึ่งเป็นกิจกรรมของผู้รับการฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรมจะดำเนินการฝึกอบรมไปตามบทเรียนที่ได้เตรียมมา สำหรับเสนอแก่กลุ่มผู้รับการฝึกอบรมตามลำดับหัวข้อและขั้นกิจกรรมด้วยการบรรยายสรุป อธิบายแนะนำ และสาธิตวิธีการกระทำหรือปฏิบัติพร้อมทั้งการใช้เครื่องมือและวัสดุสำหรับการปฏิบัติและใส่ทัศนูปกรณ์สำหรับขยายประสบการณ์การเรียนรู้และประสบการณ์ภาคปฏิบัติแล้วแต่ความเหมาะสมในแต่ละกรณี ในช่วงต้นคือผู้รับการฝึกอบรมจะได้รับความรู้ความเข้าใจจากผู้ให้การฝึกอบรมด้วยวิธีการที่สนองต่อการถ่ายทอด การสอนหรือประสบการณ์ของผู้ให้การฝึกอบรมตามความเหมาะสม เป็นลักษณะของผู้ให้การฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางก่อน แล้วตามด้วยกิจกรรมคือผู้รับการฝึกอบรมลงมือปฏิบัติ ทดลองกระทำการแก้ปัญหาลิผลิตผลงานสร้างสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวผู้รับการฝึกอบรมเอง โดยนำความรู้ประสบการณ์ที่รับมาจากการเรียนรู้ส่วนแรกมาใช้เป็นลักษณะที่ผู้รับการฝึกเป็นศูนย์กลาง การเปิดโครงการมีความสำคัญเท่ากับปิดโครงการ ผู้ให้การฝึกอบรมควรกระทำให้การประชุมเชิงปฏิบัติการจบลงอย่างชัดเจน ไม่สับสน มีชีวิตชีวา พร้อมกับความสำเร็จที่ผู้รับการฝึกอบรม ผู้ให้การฝึกอบรมและผู้ที่เกี่ยวข้องพอใจและมั่นใจ อย่างน้อยในระดับหนึ่ง เป็นการกระทำหลังการประเมินเสร็จสิ้นลง การเปิดโครงการอาจเป็นได้ทั้งแบบที่เป็นพิธีการและไม่เป็นพิธีการ ซึ่งขึ้นอยู่กับเหตุผลในการตัดสินใจแต่สิ่งหนึ่งที่น่าจะกระทำควบคู่กันไปกับการเปิดโครงการเพื่อเป็นการยอมรับในความสำเร็จและความพยายามของผู้รับการฝึกอบรม (ที่ผ่านการประเมิน) ก็คือประกาศนียบัตรหรือเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร

5.1.5.4 การประเมินการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการครอบคลุม 3 ลักษณะ คือ การประเมินโปรแกรมทางด้านวิชาการ, การประเมินโครงการโดยรวมและการประเมินติดตามผล โดยสรุปแล้ววิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน, การเตรียมการ, การดำเนินการและการประเมินการฝึกอบรม

5.1.6 ขั้นตอนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

- 1) สสำรวจหัวข้อและประเด็นปัญหา (SWOT Analysis)
- 2) ตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการ
- 3) ขั้นตอนการเตรียมการดำเนินการ
- 4) ประชุมสรุปผลก่อนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการระหว่างการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

- 1) ลงทะเบียน
- 2) พิธีเปิด
- 3) แบ่งกลุ่มย่อยจัดการอบรม (ภาคปฏิบัติ) ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เข้าอบรม
- 4) สรุปผลการอบรมของผู้เข้าอบรมในแต่ละวัน (ปัญหา)
- 5) พิธีปิดการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมการหลังการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

- 1) รายงานผู้บังคับบัญชา
- 2) รายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานคลังและงานพัสดุ
- 3) ประชุมสรุปผลการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

รายละเอียดการดำเนินการทั้ง 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการ

ดังนี้

- 1) การประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอบรมโครงการเชิงปฏิบัติการทราบ เช่น การส่งหนังสือประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ/โบว์ชัวร์ หน้าเว็บไซต์ขององค์กร/หน่วยงาน และอีเมลล์ การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook และ Line เป็นต้น
- 2) ติดต่อประสานงานกับวิทยากร ที่จะมาให้ความรู้แก่ผู้ร่วมอบรม ทั้งวิทยากรหลักและวิทยากรสำรอง (บรรยายและปฏิบัติ) ด้วยวาจาหรือติดต่อผ่านทางอีเมลล์ก่อน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการจัดอบรมโครงการเชิงปฏิบัติการ รวมถึง วัน เวลา สถานที่ จำนวนผู้เข้าอบรม หัวข้อที่จะให้วิทยากรบรรยายทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และกำหนดการเบื้องต้น เพื่อให้วิทยากรสามารถเตรียมตัวล่วงหน้า
- 3) ทำหนังสือเชิญวิทยากรและขออนุญาตผู้บังคับบัญชาของวิทยากร พร้อมกับส่งกำหนดการอบรมโครงการเชิงปฏิบัติการให้วิทยากรเป็นลายลักษณ์อักษร
- 4) ประสานงานกับวิทยากรเพื่ออำนวยความสะดวก เช่น ด้านการเดินทาง ที่พักและอื่น ๆ
- 5) ติดต่อประสานกับทางที่พัก/โรงแรม เพื่อสอบถามอัตราค่าพักรวมถึงการออกไปเสนาอราคาที่พัก/โรงแรมต่อคืน (สำหรับผู้เข้าอบรม)
- 6) ทำหนังสือเชิญผู้เข้าอบรมโครงการเชิงปฏิบัติการไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น โรงเรียนต่าง ๆ เป็นต้น โดยมีเอกสารแนบดังนี้
 - 6.1) หนังสืออนุมัติ
 - 6.2) หนังสือเชิญผู้เข้าร่วมอบรมโครงการเชิงปฏิบัติการ โดยเรียนถึงผู้บังคับบัญชา เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชาและศูนย์ เป็นต้น
 - 6.3) โครงการเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เข้าร่วมการอบรม ระยะเวลา สถานที่ ค่าลงทะเบียน ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 - 6.4) แผ่นพับ/โบว์ชัวร์

6.5) แบบฟอร์มการลงทะเบียน สิ่งที่สำคัญต้องประกอบด้วย ชื่อ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะเวลา สถานที่ ค่าลงทะเบียน ที่อยู่ พร้อมเบอร์โทรศัพท์และ อีเมลล์สำหรับการติดต่อประสานงานในกรณีส่งเอกสารเพิ่มเติม รวมถึงชื่อที่จะออกใบเสร็จ

7) ทำหนังสือตอบรับผู้เข้าร่วมอบรมโครงการเชิงปฏิบัติการไปยัง หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เข้าร่วมอบรม โดยมีเอกสารแนบดังนี้

7.1) ทำหนังสือแจ้งตอบรับบุคลากรในสังกัดเข้าร่วมอบรมโครงการ เชิงปฏิบัติการ โดยเรียนถึงผู้บังคับบัญชา เช่น ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชาและศูนย์ เป็นต้น

7.2) กำหนดการอบรมโครงการเชิงปฏิบัติการ

7.3) รายละเอียดของที่พักร/โรงแรม

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการระหว่างการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการ ปฏิบัติดังนี้ แบ่งผู้เข้าอบรมตามจำนวนกลุ่มให้เท่ากัน เรียงรายชื่อตามตัวอักษร และใช้สัญลักษณ์ สีมาช่วยในการแบ่งกลุ่มลงทะเบียน และวิทยากร เพื่อความสะดวกในการดูแลและการจดจำกลุ่ม ของผู้เข้าอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการหลังการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการปฏิบัติ ดังนี้

1) รายงานผู้บังคับบัญชา (หัวหน้าภาควิชาฯ)
2) รายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานคลังและงานพัสดุ (เบิก จ่ายเงิน, เอกสาร เบิกเงิน เป็นต้น) ตามระเบียบงานคลังและงานพัสดุ

3) ประชุมสรุปผลการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ (ในที่ประชุม)

3.1) รายรับ-รายจ่าย

3.2) วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสีย (แบบสอบถาม)

3.3) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

5.1.7 สื่อการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ

5.1.7.1 สื่อเพื่อการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้ครอบคลุม 2 ประเภทคือ สื่อสำหรับผู้ให้การฝึกอบรมและสื่อสำหรับผู้รับการฝึกอบรม

1) สื่อสำหรับผู้ให้การฝึกอบรมประกอบด้วย สื่อบุคคล คือ ผู้ให้การฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์/เครื่องมือและวิธีการ สื่อเหล่านี้เป็นสื่อที่ใช้ในการเสนอเนื้อหาสาระ ส่วน ขั้นตอนวิธีการสำหรับการปฏิบัติงานสื่อที่ใช้ ได้แก่ โสตทัศนอุปกรณ์ วัสดุการฝึก และวิธีการ บรรยาย และการสาธิต เป็นต้น ทั้งนี้ รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือและวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติการ ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2) สื่อสำหรับผู้รับการฝึกอบรมประกอบด้วย เอกสารวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ประกอบการเรียนรู้ที่กำลังได้รับการถ่ายทอดจากผู้ให้การฝึกอบรม รวมทั้งเครื่อง เขียนและอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่จำเป็น

5.1.7.2 สื่อเพื่อการปฏิบัติ เน้นหนักไปในสื่อสำหรับผู้รับการฝึกอบรมตามธรรมชาติของการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ หลังจากที่ผู้รับการฝึกอบรมได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดมาแล้ว ผู้รับการฝึกอบรมต้องฝึกทักษะในการปฏิบัติด้วยการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากตอนแรกมาปฏิบัติหรือลงมือทำการค้นคว้าทดลองสำหรับสร้างหรือผลิตผลงาน สำหรับสื่อการฝึกอบรมเพื่อการปฏิบัติการประกอบด้วย

- 1) ตำราเอกสารคู่มือแบบฝึกหัดและใบงานเพื่อใช้เป็นแนวทางและสนับสนุนการดำเนินการปฏิบัติงานตามที่กำหนด
- 2) วัสดุสำหรับการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ วัตถุดิบหรือสิ่งสิ้นเปลืองทั้งหลาย ในการเขียน การพิมพ์การผลิต/การสร้างผลิตภัณฑ์ ผลงานหรือรายงาน ตลอดจนในการค้นคว้า และทดลองและ
- 3) อุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับฝึกปฏิบัติ มีตั้งแต่ประเภทไม่ซับซ้อน เช่น เครื่องเขียน เครื่องพิมพ์ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ไฟฟ้า รวมทั้งอุปกรณ์และเครื่องมือประเภท อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การฝึกด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ การใช้สถานการณ์จำลอง อิเล็กทรอนิกส์ในการฝึก เป็นต้น สื่อเหล่านี้จะจัดไว้ในห้องที่เหมาะสมตามแผนที่เตรียมไว้พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกอันควรแก่กรณีในบางสถานการณ์อาจจัดห้องประชุมที่ใช้เป็นที่ฝึกอบรมด้วยการปรับห้องประชุมให้เป็นห้องปฏิบัติการ หรือฝึกชั่วคราวโดยจัดโต๊ะและเก้าอี้เสียใหม่ ที่สำหรับใช้เป็นแหล่งค้นคว้าและที่สำหรับเสนอผลงานอยู่ในบริเวณเดียวกัน ในบางสถานการณ์อาจจัดอยู่ในห้องปฏิบัติการห้องค้นคว้าทดลองโดยเฉพาะ หรือในบางสถานการณ์อาจจัดในสถานที่ทำงานจริง ความสำเร็จในการใช้สื่อฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะการวางแผน การเตรียมการจัดการและประสานงานในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หลักสูตรและแผนการจัดการสอนและการฝึก ผู้ให้การฝึกอบรม ผู้รับการฝึกอบรม องค์กรและงบประมาณ

โดยสรุปแล้วสื่อการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ สื่อเพื่อการเรียนรู้และสื่อเพื่อการปฏิบัติการ

5.1.8 ประโยชน์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมมีประโยชน์อย่างมากต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม การแสวงหาความร่วมมือและความรับผิดชอบของบรรดาสมาชิก ประโยชน์ที่สำคัญ มีดังนี้

- 5.1.8.1 ช่วยในการทำงานทางความคิดร่วมกัน
- 5.1.8.2 ช่วยให้เกิดความรับผิดชอบผูกพันระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมและแบ่งเบาภาระรับผิดชอบได้ดี
- 5.1.8.3 ช่วยให้มีมารอบคอบในการตัดสินใจ
- 5.1.8.4 ช่วยให้การรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง กว้างขวางครอบคลุม
- 5.1.8.5 ช่วยในการกระจายข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ ถ่ายทอดไปยังผู้เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็ว
- 5.1.8.6 ช่วยในการประสานงานประสานความคิดเห็นและความเข้าใจ

5.1.8.7 ช่วยให้มีการหยังความคิดเห็นใหม่ ๆ ในวิธีการต่าง ๆ และมีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคคลหลาย ๆ คน

5.1.8.8 ช่วยไม่ให้เกิดผลเสียในการตัดสินใจรวดเร็วโดยลำพังคนเดียวจนเกิดความผิดพลาดได้ง่าย เพราะการประชุมจะช่วยให้การตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ อย่างรอบคอบ

5.1.8.9 ช่วยให้เกิดความรู้สึกว่าแต่ละคนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของงาน

5.1.8.10 ช่วยให้สามารถติดตามความคืบหน้าของงานและชำระสะสาง

กิจกรรม

5.1.8.11 ช่วยให้ผู้สามารถมีมุมมองในปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางแทน

การคิดคนเดียว

5.2 การนิเทศภายใน

5.2.1 ความหมายการนิเทศภายใน

ปรียาพร วงศ์อนุดรโรจน์ (2541) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการนิเทศที่มีการริเริ่มและจัดดำเนินการโดยบุคลากร โดยมีจุดมุ่งหมายหลักในการมุ่งพัฒนาบุคลากรอาจารย์ภายในสถานศึกษา ให้รู้จักวิธีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้การศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวังของการศึกษา

ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย (2544) อธิบายความหมายว่าการนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนภายใต้การนำของผู้บริหารเพื่อพัฒนาบุคลากรให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพสูงขึ้นรอบด้าน การนิเทศภายในจึงเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน บุคคลภายในองค์กรได้มีส่วนช่วยเหลือแนะนำกันเอง ด้วยยุทธศาสตร์และกระบวนการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการช่วยผู้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

5.2.2 หลักการนิเทศภายใน การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศภายในสถานศึกษาประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา บุคลากร ผู้ชำนาญการ บุคลากรผู้ร่วมนิเทศ บุคลากรแกนนำ ดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงานและให้ศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ โดยส่วนรวมให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักฐาน มาตรฐานการศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษาใช้หลักการต่อไปนี้

5.2.2.1 หลักการปฏิบัติงานตามวิธีวิทยาศาสตร์ ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบซึ่งครอบคลุมถึงวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้

5.2.2.2 หลักการปฏิบัติงานตามวิถีทางประชาธิปไตย เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เปิดใจกว้าง ยอมรับผลการประเมินตนเอง ยอมรับ

ในเหตุผลและปฏิบัติตามข้อตกลง ตลอดจนใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

5.2.2.3 หลักการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาสร้างสรรค์โดยการแสวงหาความสามารถพิเศษของบุคลากรแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้ได้แสดงออก และสนับสนุนส่งเสริมความสามารถเหล่านั้น

5.2.2.4 หลักการปฏิบัติการตามกระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วมเน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน โดยยึดวัตถุประสงค์การทำงานร่วมกันการช่วยเหลือแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ร่วมคิดร่วมพัฒนา ทั้งนี้ เพื่อความสำเร็จของงานโดยส่วนรวม

5.2.2.5 หลักการปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ มีการควบคุมติดตามผลการดำเนินงานและผลผลิตอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา

5.2.2.6 หลักการปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์การดำเนินงานทุกครั้ง ต้องกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานอย่างชัดเจน ออกแบบการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5.2.3 ลักษณะการนิเทศภายใน ลักษณะการนิเทศภายในดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ

5.2.3.1 การนิเทศทางตรง เป็นการปฏิบัติการนิเทศด้วยตนเองซึ่งเป็นการปฏิบัติตามโครงการหรือแผนงานสื่อการนิเทศต่าง ๆ และวิธีการนำเทศที่เตรียมไว้

5.2.3.2 การนิเทศทางอ้อม เป็นการนิเทศโดยใช้สื่อแทนได้แก่ การให้ศึกษาเอกสาร หลักสูตร คู่มือ บุคลากร นิเทศสาร จุลสาร เทป สไลด์ วิดีทัศน์ เป็นต้น หรือเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญตามความรู้ในสาขาต่าง ๆ มาช่วยเหลือ แนะนำ

5.2.4 แนวทางดำเนินการนิเทศภายใน

ปราโมทย์ หนูกลัด (2557) ให้แนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน 4) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ฉันทญาทิพย์ สหสังข์สี (2559) กล่าวถึงแนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ได้แก่ จัดให้มีการประชุมชี้แจงก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อนำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตรไปปฏิบัติและทำการสอน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ได้แก่ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ 3) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้แก่ ส่งเสริมครูในการผลิตสื่อและการใช้นวัตกรรมเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการหรือส่งครูไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และ 5) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ได้แก่ ประชุมชี้แจง การวางแผน การพัฒนาเครื่องมือวัดผลที่หลากหลายและได้มาตรฐานและควรมีการกำกับติดตาม โดยเน้นการประเมินตามหลักสูตร

สถานศึกษา แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาควรจะได้กำหนดบุคลากรรับผิดชอบที่เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 5.2.4.1 งาน แผนงาน และโครงการ
- 5.2.4.2 งานพัฒนาสื่อและวิธีการนิเทศ
- 5.2.4.3 งานบริการและอำนวยความสะดวก
- 5.2.4.4 งานติดตามและประเมินผล
- 5.2.4.5 งานวิจัยในชั้นเรียน

5.2.5 กิจกรรมการนิเทศภายใน กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เป็นไปได้ตามสภาพของการศึกษาแต่ละแห่งที่จะดำเนินการได้ดังนี้

- 5.2.5.1 การให้ความรู้เช่นแนะนำ ประชุมปรึกษาหารือจัดอบรมปฐมนิเทศ
ใช้เอกสารให้ความรู้ การหาวิทยากรมาให้ความรู้ในบางครั้ง
- 5.2.5.2 การสาธิตให้ดู
- 5.2.5.3 การประสานงานให้ร่วมกันทำงาน
- 5.2.5.4 การพาไปดูงาน
- 5.2.5.5 การบริการทางด้านวิชาการ
- 5.2.5.6 การวิจัยในชั้นเรียน
- 5.2.5.7 การไปฝึกงาน
- 5.2.5.8 การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ปฏิบัติงานเข้มแข็งขึ้น
- 5.2.5.9 การทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการนิเทศการศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมการนิเทศมีมากมายหลายแบบ ซึ่ง Harris (วัชรา เล่าเรียนดี, 2548 ; อ้างอิงมาจาก Harris, 1975) ได้เสนอกิจกรรมสำหรับการนิเทศไว้ 23 ชนิด ดังนี้

- 1) การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของผู้นิเทศไปสู่ผู้รับการนิเทศ
- 2) การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ (Visualized Lecturing) เป็นการบรรยายที่ใช้สื่อเข้ามาช่วย
- 3) การบรรยายเป็นกลุ่ม (Panel Presenting) เป็นกิจกรรมการให้ข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีจุดเน้นที่การให้ข้อมูลตามแนวความคิดหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 4) การให้ดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing Film or Television) เป็นการใช้เครื่องมือที่เป็นสื่อทางสายตา
- 5) การฟังคำบรรยายจากเทปวิทยุและเครื่องบันทึกเสียง (Listening to Tape, Radio Recordings) กิจกรรมนี้เป็นการใช้เครื่องบันทึกเพื่อนำเสนอแนวความคิดของบุคคลหนึ่งบุคคลใดไปสู่ผู้ฟังคนอื่น

6) การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ (Exhibiting Materials and Equipments) เป็นกิจกรรมที่ช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาสื่อต่าง ๆ

7) การสังเกตในชั้นเรียน (Observing in Classroom) เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของครูเพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้ทราบ จุดดีหรือจุดบกพร่องของครู เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และใช้ในการพัฒนาครู

8) การสาธิต (Demonstrating) เป็นกิจกรรมการให้ความรู้ที่มุ่งให้ผู้อื่นเห็นกระบวนการและวิธีการดำเนินการ

9) การสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Structured Interviewing) เป็นกิจกรรมสัมภาษณ์ที่กำหนดจุดประสงค์ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามต้องการ

10) การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused Interviewing) เป็นกิจกรรมการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยจะทำการสัมภาษณ์เฉพาะโรงเรียนที่ผู้ตอบมีความสามารถจะตอบได้เท่านั้น

11) การสัมภาษณ์แบบไม่ชี้นำ (Non-Directive Interview) เป็นการพูดคุยและอภิปรายหรือการแสดงแนวความคิดของบุคคลที่สนทนาด้วยลักษณะของการสัมภาษณ์จะสนใจกับปัญหาและความสนใจของผู้รับการสัมภาษณ์

12) การอภิปราย (Discussing) เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งเหมาะสมกับกลุ่มขนาดเล็ก มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ

13) การอ่าน (Reading) เป็นกิจกรรมที่ใช้มากกิจกรรมหนึ่งสามารถใช้ได้กับคนจำนวนมาก เช่น การอ่านข้อความจากวารสารมักใช้ผสมกับกิจกรรมอื่น

14) การวิเคราะห์ข้อมูลการคิดคำนวณ (Analyzing and Calculating) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการติดตามประเมินผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการควบคุมประสิทธิภาพการสอน

15) การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนวความคิด วิธีการแก้ปัญหา หรือใช้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดโดยเสรี ไม่มีการวิเคราะห์หรือวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด

16) การบันทึกวิดีโอและการถ่ายภาพ (Videotaping and Photographing) วิดีโอเทปเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นรายละเอียดทั้งภาพและเสียง ส่วนการถ่ายภาพมีประโยชน์มากในการจัดนิทรรศการกิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการประเมินผลงานและการประชาสัมพันธ์

17) การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ (Instrumenting and Testing) กิจกรรมนี้ เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบและแบบประเมินต่าง ๆ

18) การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session) เป็นกิจกรรมการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องที่เฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นการปฏิบัติสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด

19) การจัดทัศนศึกษา (Field Trip) กิจกรรมนี้เป็นการเดินทางไปสถานที่และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อศึกษาและดูงานที่สัมพันธ์กับงานที่ตนปฏิบัติ

20) การเยี่ยมเยียน (Intervisiting) เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งไปเยี่ยมและสังเกตการทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง

21) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคล กำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น

22) การเขียน (Writing) เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกชนิด เช่น การเขียนโครงการนิเทศ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก ฯลฯ

23) การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided Practice) เป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติใน ขณะที่ปฏิบัติมีการคอยดูแลช่วยเหลือมักใช้รายบุคคลหรือกลุ่มขนาดเล็ก

กิจกรรมการนิเทศแต่ละกิจกรรมก็จะมีจุดเด่นจุดด้อยและลักษณะการนำไปใช้ที่แตกต่างกันการเลือกใช้กิจกรรมการนิเทศ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ก่อนที่จะเลือกกิจกรรมนิเทศใด ๆ ไปใช้นั้นควรคำนึงถึงจุดประสงค์ของการนิเทศ ขนาดของกลุ่ม ผู้รับการนิเทศ และประสบการณ์ หรือประโยชน์โดยตรงที่ผู้รับการนิเทศจะได้รับ นอกจากนี้ผู้ที่ทำหน้าที่ในการนิเทศจะเลือกให้เหมาะสมกับสภาพและปัญหาของโรงเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้รับการนิเทศในทุกขั้นตอนของการนิเทศด้วยการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาต่อไป

5.2.6 กระบวนการนิเทศภายใน

กรมสามัญศึกษา (2543) ได้กำหนดกระบวนการนิเทศภายในเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

5.2.6.1 การวางแผนการนิเทศ

5.2.6.2 การสร้างความเข้าใจและการให้ความรู้

5.2.6.3 การปฏิบัติการนิเทศ

5.2.6.4 การสร้างขวัญและกำลังใจ

5.2.6.5 การประเมินการนิเทศ

การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาควรจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน

ดังนี้

1) ขั้นเตรียมการนิเทศ

2) ขั้นวางแผนการนิเทศ

3) ขั้นปฏิบัติตามแผนการนิเทศ

4) ขั้นประเมินผลการนิเทศ

5) ขั้นปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้แบ่งกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยถือเป็นแนวปฏิบัติตามหลักวิทยาศาสตร์ออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการโดยคำนึงถึงความเหมาะสม ดังนี้
 - 1.1 ใช้วิธีระดมสมองค้นหาปัญหา
 - 1.2 นำปัญหาที่ค้นพบเข้าตารางประเมินสภาพปัญหา
 - 1.3 พิจารณาปัญหาเข้าแผนภูมิแก๊งปลา
 - 1.4 นำปัญหาเข้าตารางวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา
2. การวางแผนและกำหนดทางเลือกโดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้
 - 2.1 ทำความเข้าใจกับขอบข่ายอำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน ทำแผนและโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
 - 2.2 นำผลการศึกษาข้อมูลจากสภาพปัจจุบันและความต้องการมาจัดลำดับความสำคัญให้ทราบแน่ชัดว่าปัญหาใดต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนหลัง
 - 2.3 ศึกษานโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติในระดับอำเภอ จังหวัด และระดับกรม เพื่อจัดทำแผนให้สอดคล้องกันในการจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียน
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ เครื่องมือนิเทศแบ่งตามลักษณะการใช้งานเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ
 - 3.1 เครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบทดสอบ แบบสังเกตการสอน และแบบสังเกตอื่น ๆ
 - 3.2 เครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ได้แก่ เครื่องมือนิเทศเพื่อป้องกัน เป็นเครื่องมือในลักษณะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ หนังสือคู่มือบุคลากร เป็นต้น และเครื่องมือการนิเทศเพื่อแก้ไข เป็นเครื่องมือที่ต้องการ บันทึกภาพหรือเสียง ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้าช่วยมาก เช่น เทปบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น

ซารี มณีศรี (2542) ได้เสนอกระบวนการนิเทศภายในไว้ 6 ประการดังนี้

1. การประเมินการทำงาน (Assessing) เป็นการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้องประสานสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการทำงาน
2. จัดลำดับความสำคัญของงาน (Priority) เรียงลำดับความสำคัญ กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และกำหนดทางเลือก
3. การออกแบบวิธีทำงาน (Designing) จัดระบบงานแผนการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน นำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ การเตรียมการที่จะปฏิบัติงาน
4. การจัดทรัพยากร (Allocating Resources) การจัดทรัพยากร โดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพความสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรในการทำงาน

5. การประสานงาน (Coordinating) การนิเทศเป็นกระบวนการประสานใช้ทรัพยากรจึงจะบังเกิดผล การประสานงานที่ดีมีทั้งประสานแผน ประสานคน และประสานงบประมาณให้เกิดความกลมกลืนโดยเฉพาะการกำหนดระยะเวลาไม่ให้ซ้ำซ้อน

6. การนำในการทำงาน (Directing) การที่นำได้นั้นตั้งเกณฑ์มาตรฐานในการทำงานกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติ กำหนดผู้รับผิดชอบ

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง แบบแผนของการนิเทศที่มีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันชัดเจน เป็นระบบซึ่งสามารถช่วยให้งานนิเทศการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สงัด อุทรานันท์ (2529) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษาที่เห็นว่าสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย 5 ขั้นตอนซึ่งเรียกว่า PIDRE คือ

1. การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) เป็นไปตามที่ผู้บริหารผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาตามความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศรวมทั้งวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จัดขึ้น

2. การให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้เพื่อให้เข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินการว่า ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเรื่องใดอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร จะทำอย่างไรให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ ซึ่งขั้นตอนที่มีความจำเป็นสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ทุกเรื่องยังไม่ได้ผลหรือได้ผลไม่ถึงขั้นที่พอใจ ซึ่งจำเป็นต้องทำการทบทวนให้ความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

3. การดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ (Doing-D) ประกอบด้วยการปฏิบัติงาน 3 ลักษณะคือ การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ และการปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ

4. การสร้างเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing-R) เป็นขั้นตอนการเสริมแรงเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจ และเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขึ้นนี้อาจดำเนินการไปพร้อม ๆ กับผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงาน

5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศหากพบว่า มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลสมควรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขอาจทำได้โดยการให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ปฏิบัติใหม่อีกครั้ง

สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการวางแผนการสร้างสื่อ เครื่องมือ และวิธีการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ กำกับดูแล การประเมินผล รายงานผล และเผยแพร่ผลงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ช่วยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม

1. ความหมายของโปรแกรม นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของโปรแกรม ดังนี้

Barr และ Keating (1990) อธิบายว่าโปรแกรม หมายถึง หน่วย (Units) ที่จัดขึ้นเพื่อทำกิจกรรมพิเศษ หรือให้บริการตามความต้องการของสถาบันหรือบุคคล มีการจัดลำดับการปฏิบัติตามที่วางแผนไว้ (Series of Planned Intervention) เป็นแผนกิจกรรมที่วางแผนไว้ (Planned Activity) เพื่อเป้าหมายโดยเฉพาะ

Rothwell และ Cookson (1997) ให้ความหมายว่า โปรแกรม หมายถึง รายละเอียด ของแนวการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้รับการเสริมสร้าง ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้มากที่สุด โดยผู้ที่สร้างโปรแกรมจะเรียกชื่อแตกต่างกันไป โปรแกรมเป็นเสมือนสื่อ นำที่ก่อให้เกิดลำดับขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็น โดยการมีภาระที่สำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพให้กับผู้เสริมสร้างจากความสามารถหรือพฤติกรรมในระดับกว้าง ๆ ในตอนต้นไปสู่ความสามารถหรือพฤติกรรมที่มีความเฉพาะเจาะจงในตอนท้าย

หรรษา สุขกาล (2543) กล่าวว่าโปรแกรม หมายถึง แผนที่วางไว้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามเป้าหมายภายใต้บริบทของสถาบัน

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544) อธิบายว่าโปรแกรม หมายถึง แผนงานหรือขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายโปรแกรมว่า หมายถึง ระเบียบการที่บอกถึงขั้นตอนของงานที่จะต้องทำตามลำดับ

อุ้นตา นพคุณ (2546) ได้สรุปความหมายของโปรแกรม คือ งานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นระยะเวลาจึงจำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาประเมิณผลเพื่อการคงอยู่ของกิจกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญของโปรแกรม

วิเชียร วิทยอดม (2550) อธิบายความหมายโปรแกรมว่า หมายถึง วิธีการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ มีโปรแกรมการฝึกอบรม และกิจกรรมเพื่อพัฒนา โปรแกรมการฝึกอบรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาจากการกำหนดเวลา เช่น การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่ศูนย์ฝึกอบรม หลักสูตรการจัดการที่มหาวิทยาลัย ส่วนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาส่วนใหญ่จะถูกจัดให้อยู่ในกระบวนการการทำงานที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ ยังมีวิธีพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำอีกประเภทคือกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองซึ่งจะถูกจัดขึ้นเฉพาะบุคคล สรุปโปรแกรม หมายถึง การจัดกิจกรรมที่มีการกำหนดระยะเวลาหลักสูตรเนื้อหาที่แน่นอนรวมทั้งการกำหนดสถานที่ในการใช้โปรแกรมด้วย

ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2553) กล่าวว่า โปรแกรมหมายถึง แผนหรือกิจกรรมอันเป็นมวลประสบการณ์ที่วางไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่สร้างขึ้นโดยการประยุกต์จากองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร

จักรี ต้นเชื้อ (2555) อธิบายว่าโปรแกรม หมายถึง ชุดของกิจกรรมที่แสดงรายละเอียดของแนวทางการพัฒนา หรือเสริมสร้างเพื่อมุ่งพัฒนา หรือเสริมสร้างกลุ่มเป้าหมายให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

รังสรรค์ สุทาร์มย์ (2536) ให้ความหมายโปรแกรมว่า หมายถึง แผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่มีกระบวนการอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานต่าง ๆ โดยมีกิจกรรมที่มีการกำหนดระยะเวลา หลักสูตร เนื้อหาที่แน่นอน

จากการศึกษาความหมายของโปรแกรมตามแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ สรุปได้ว่า โปรแกรม หมายถึง แผนหรือชุดกิจกรรมที่เป็นระบบขั้นตอน หรือรายละเอียดของการพัฒนาและการเสริมสร้างองค์ความรู้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. องค์ประกอบของโปรแกรม นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรม ดังนี้

Niedermeyer (1992) อธิบายว่า การพัฒนาโปรแกรมควรมีองค์ประกอบดังนี้

- 2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีความชัดเจน ครอบคลุมด้านความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมที่รับผิดชอบ
- 2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ที่อยู่ในแผนการสอนของโปรแกรม ครอบคลุมประเด็นปัญหาที่กำหนดในโปรแกรม
- 2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์ของโปรแกรม
- 2.4 วัสดุ/อุปกรณ์ สื่อการสอนต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีความน่าสนใจ
- 2.5 รายละเอียดของเนื้อหา
- 2.6 แบบประเมินผล หรือเครื่องมือที่ใช้วัดกระบวนการพัฒนาด้านต่าง ๆ หรือการปฏิบัติของนักเรียนตามวัตถุประสงค์
- 2.7 วัตถุประสงค์ สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลของโปรแกรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
- 2.8 การนำโปรแกรมไปใช้ เพื่อดูว่าสื่อการสอนและกิจกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่
- 2.9 มีการรวบรวมข้อมูลจากผลการเรียนรู้ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของโปรแกรมหรือไม่

ธำรง บัวศรี (2542) อธิบายว่า องค์ประกอบหลักของโปรแกรมแบ่งออกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายและนโยบายทางการศึกษา (Educational Goals and Policies)
2. จุดมุ่งหมายโปรแกรม (Program Aims)
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures)
4. จุดประสงค์รายวิชา (Subject Objectives)
5. เนื้อหา (Content)
6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives)
7. กลยุทธ์การเรียนรู้ (Instructional Strategies)
8. การประเมินผล (Evaluation)
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ (Curriculum Materials and Instructional Media)

สุมิตรา พงศธร (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย (Aims) เป้าหมาย (Goals) วัตถุประสงค์ (Objectives) เนื้อหาวิชา (Content) และกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) หัวใจของหลักสูตรอยู่ที่กิจกรรมการเรียนรู้เพราะ เป็นเรื่องของการหล่อหลอม กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน

จากการศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรม จากนักวิชาการต่าง ๆ สรุปได้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย หลักการของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม ลักษณะของโปรแกรม วิธีการสอน กิจกรรมในการเรียนการสอน สื่อและวัสดุที่ใช้ในการสอน และการวัดและการประเมินผลตามโปรแกรม

3. ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรม การพัฒนาโปรแกรมมีขั้นตอนตามแนวคิดของนักวิชาการ หลายท่าน อาทิเช่น

Knowles (1980) ได้เสนอการว่าพัฒนาโปรแกรมประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การจัดบรรยากาศสำหรับการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 2 การจัดตั้งโครงสร้างองค์การสำหรับการวางแผน
- ขั้นตอนที่ 3 การวินิจฉัยความต้องการสำหรับการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 4 การจัดสร้างทิศทางเป้าหมายสำหรับการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 5 การปฏิบัติตามโปรแกรม (การสรรหาและการฝึกอบรมการจัดการเกี่ยวกับผู้สนับสนุนการเรียนรู้และกระบวนการ การปรึกษาทางด้านการศึกษา การงบประมาณ)
- ขั้นตอนที่ 6 การออกแบบด้านประสบการณ์ในการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 7 การประเมินผล และการวินิจฉัยซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

Barr และ Keating (1990) อธิบายวิธีการพัฒนาโปรแกรม 5 ขั้นตอน (Five-step Model for Program Development) ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การประเมิน (Assessment) ประกอบด้วย
 1. ประเมินความต้องการของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
 2. ประเมินสิ่งแวดล้อม
 3. ประเมินทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรทาง

กายภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย

1. การพัฒนาที่วางแผน
2. การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และการประเมินผล
3. การเลือกวิธีปฏิบัติ
4. การจัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
5. การจัดหางบประมาณที่ต้องใช้
6. การกำหนดเวลาที่ใช้จนสิ้นสุดโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Implementation) ประกอบด้วย

1. การกำหนดผู้รับผิดชอบให้เหมาะสมกับทักษะความสามารถและงานที่ทำ
2. การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3. การประเมินผลกระบวนการ (Process) และประเมินผลผลิต (Product)
 ขั้นตอนที่ 4 ประเมินหลังจบโปรแกรม (Post-assessment) ใช้ข้อมูลที่ได้จาก
 การประเมินกระบวนการและผลผลิตเพื่อการตัดสินใจอนาคตของโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 5 การตัดสินใจเชิงบริหาร (Administrative Decision) เป็นการ
 ตัดสินใจว่าจะดำเนินโปรแกรมต่อไป หรือยุติโปรแกรมหรือจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

Boyle (1981) เสนอแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรม 15 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างพื้นฐานทางปรัชญาในการพัฒนาโปรแกรม
2. การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาความต้องการ
3. การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ
4. ศึกษาระดับสติปัญญาและสถานภาพทางสังคมของผู้รับบริการ
5. ศึกษาแหล่งข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการกำหนดวัตถุประสงค์โปรแกรม
6. การยอมรับเรื่องข้อจำกัดเกี่ยวกับสถาบันและบุคคล
7. เกณฑ์ในการจัดลำดับความสำคัญ
8. ระดับความยืดหยุ่นของการวางแผนโปรแกรม
9. ความเห็นชอบเชิงกฎหมายและการสนับสนุนจากกลุ่มที่มีอำนาจอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ทางการและไม่เป็นทางการ

10. การเลือกและจัดกิจกรรมเชิงประสบการณ์การเรียนรู้
11. การเลือกวิธีการ เทคนิคและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม
12. การใช้ประโยชน์จากการประชาสัมพันธ์
13. การได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากรสำหรับโปรแกรม
14. การประเมินประสิทธิภาพโปรแกรม
15. การสื่อคุณค่าของโปรแกรมให้ผู้ที่มีหน้าที่ต้องตัดสินใจ

Styles (1990) เสนอรูปแบบการพัฒนาโปรแกรม (Program Development Model) ประกอบด้วย

1. การประเมินความต้องการ (Needs Assessment)
2. ตั้งวัตถุประสงค์ (Goal Setting)
3. การวางแผนทีม (Planning Team)
4. การพัฒนาบุคลากร (Staff Development)
5. การประเมินผล (Evaluation)
6. วิธีปฏิบัติ (Modes of Implementation)
7. การจัดการทรัพยากร (Resource Management)
8. การประเมินสิ่งแวดล้อม (Environment Assessment)

Boone (1992) ได้เสนอโปรแกรมการพัฒนาศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ใน
 หนังสือ Developing Programs in Adult Education ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ประกอบด้วย

1. องค์กรและกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

1.1 การทำความเข้าใจและการยอมรับกับหน้าที่ขององค์การ คือ พันธกิจ
ปรัชญา และเป้าหมาย

1.2 การทำความเข้าใจและยอมรับกับโครงสร้างขององค์การทางด้าน
บทบาทและความสัมพันธ์

1.3 การจัดการความรู้และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการขององค์การทางด้าน
การอำนวยความสะดวก และการประเมินผลการตรวจสอบได้

1.4 การทำความเข้าใจและการยอมรับกับการทดสอบกรอบแนวคิดสำหรับ
การวางโปรแกรม

1.5 การทำความเข้าใจและการยอมรับกับความต่อเนื่องของการปรับปรุง
องค์การต่อไป

2. การเชื่อมต่อองค์การกับสาธารณะ

2.1 การระบุกลุ่มเป้าหมายขององค์การ

2.2 การระบุและการพบปะผู้นำของกลุ่มเป้าหมาย

2.3 การร่วมกันระบุ ประเมิน และวิเคราะห์ความต้องการโดยมุ่งที่

กลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและการนำไปใช้ ประกอบด้วย

1. การออกแบบโปรแกรม

1.1 การแปลงความต้องการอย่างเร่งด่วนให้เป็นความต้องการระดับมหภาค

1.2 การแปลงความต้องการระดับมหภาคให้เป็นวัตถุประสงค์มหภาค

1.3 การชี้เฉพาะกลยุทธ์ทางการศึกษาทั่วไปและกิจกรรมการเรียนรู้

1.4 การชี้เฉพาะผลที่ตามมาในระดับมหภาคของโปรแกรม

2. การนำโปรแกรมที่วางไว้แล้วไปปฏิบัติ

2.1 การพัฒนาแผนการปฏิบัติโดยการเปลี่ยนความต้องการไปเป็น

วัตถุประสงค์ของการสอน การระบุประสบการณ์ในการเรียนรู้สำหรับวัตถุประสงค์ของการสอนแต่ละ
ข้อ การพัฒนาแผนสำหรับการประเมินผลที่จะตามมาของผู้เรียนและการประเมินผลประสบการณ์
ในการเรียนรู้

2.2 การพัฒนาและการนำกลยุทธ์และเทคนิคสำหรับการตลาดของ

แผนปฏิบัติการไปใช้

2.3 การพัฒนาและการติดตามแผนสำหรับการสรรหาและการฝึกอบรม

ทรัพยากรผู้เรียนรู้ที่เป็นผู้นำ

2.4 การติดตามผลและการเสริมแรงระหว่างครูและผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลและการตรวจสอบ ประกอบด้วย

1. การกำหนดและการวัดผลลัพธ์ของโปรแกรม

2. การประเมินผลลัพธ์ของโปรแกรม

3. การใช้ข้อค้นพบจากการประเมินสำหรับการปรับปรุงโปรแกรมการเปลี่ยนแปลงองค์การ และสำหรับการตรวจสอบได้จากสาธารณะ องค์การที่เหนือขึ้นไป ผู้ให้เงินทุน องค์การวิชาชีพและรัฐบาล

Houle (1996) ได้อธิบายการวางโปรแกรมการพัฒนาคุลากรไว้ในหนังสือการออกแบบการศึกษา (The Design of Education) ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและระบุกิจกรรมที่เป็นไปได้
- ขั้นตอนที่ 2 การตัดสินใจทางด้านกระบวนการที่จะนำมาใช้
- ขั้นตอนที่ 3 การระบุวัตถุประสงค์และการปรับให้เหมาะสม
- ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบรูปแบบที่เหมาะสมทางด้านทรัพยากร ผู้นำ วิธีการ ตารางกำหนดการลำดับเรื่อง การเสริมแรงทางสังคม การทำให้อยู่ในรูปปัจเจกบุคคล บทบาทและความสัมพันธ์ เกณฑ์ทางด้านประเมินผล และความชัดเจนของการออกแบบ
- ขั้นตอนที่ 5 รูปแบบที่ใช้มีความเหมาะสมกับแบบแผนของชีวิตที่ใหญ่กว่าทั้งด้านการแนะนำผู้เรียน รูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้เรียน งบประมาณ การเงินที่สนับสนุน และการตีความหมาย
- ขั้นตอนที่ 6 นำแผนไปสู่ผลกระทบเชิงบวกที่จะเกิดขึ้นในองค์การ ทั้งในระดับบุคคลระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์การ
- ขั้นตอนที่ 7 การวัดผลลัพธ์และการประเมินประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามกระบวนการของโปรแกรม

Caffarella (2002) อธิบายวิธีการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ในหนังสือ Planning Programs for Adult Learners ซึ่งประกอบไปด้วย 9 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การสร้างข้อมูลพื้นฐานสำหรับกระบวนการการวางแผน
- ขั้นตอนที่ 2 การระบุแนวคิดของโปรแกรม
- ขั้นตอนที่ 3 การจัดลำดับแนวคิดของโปรแกรม
- ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาวัตถุประสงค์ของโปรแกรม
- ขั้นตอนที่ 5 การเตรียมการสำหรับถ่ายโอนการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 6 การสร้างแผนการประเมินผล การกำหนดรูปแบบ ตารางเวลา และความต้องการทางด้านเจ้าหน้าที่
- ขั้นตอนที่ 7 การออกแบบแผนการสอน
- ขั้นตอนที่ 8 การประสานงานผู้สนับสนุน
- ขั้นตอนที่ 9 การสื่อสารคุณค่าของโปรแกรม

Barratt และคนอื่น ๆ (2009) อธิบายขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรม ไว้ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม (Analyze the Training Need) เมื่อมีการพัฒนาโปรแกรมการอบรมเพื่อพัฒนางาน ต้องคำนึงถึง อะไรคือความรู้ อะไรคือทักษะและทัศนคติของผู้ที่รับการอบรมที่จะทำให้โปรแกรมการอบรมมีความสมบูรณ์ และให้สามารถเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างผู้เข้ารับการอบรม นอกจากนี้ยังต้องมีการพิจารณาระยะเวลาของการฝึกอบรม พร้อมทั้งวิธีการ แนวโน้มที่ดีที่สุดที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้เรียนรู้และเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบโปรแกรมการอบรม (Design the Training Program) โดยจะต้องออกแบบให้อยู่บนพื้นฐานซึ่งเป็นผลจากขั้นตอนการวิเคราะห์ ขั้นตอนนี้ประกอบด้วยกระบวนการระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งอธิบายในลักษณะที่สามารถวัดผู้เข้าฝึกอบรมได้ตามจุดประสงค์เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังต้องกำหนดวิธีการอบรมแสดงเป็นวิธีการฝึกอบรมให้ผู้เข้าอบรมได้เห็นชัดเจนอาจนำเสนอได้หลายวิธี เช่น โดยการสอนในห้องเรียน ทางออนไลน์หรือใช้วิธีการผสมผสานทั้งสองแบบก็ได้โดยการออกแบบในขั้นตอนนี้อาจสร้างเค้าร่างหรือเค้าโครงเนื้อเรื่องที่จะช่วยในการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม (Develop the Training Program) ในขั้นตอนการพัฒนาเป็นการใช้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายและวัสดุอื่น ๆ ที่สร้างขึ้นในระหว่างขั้นตอนการออกแบบเพื่อพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม วัสดุนี้อาจรวมถึงส่วนประกอบของการฝึกอบรมออนไลน์และวัสดุสำหรับการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในช่วงนี้ยังอาจจะพัฒนาวิธีการทดสอบการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความรู้ทักษะหรือทัศนคติ ขึ้นอยู่กับการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การใช้โปรแกรมการฝึกอบรม (Implement the Training Program) ขั้นตอนการนำโปรแกรมไปใช้นั้นบางครั้งเรียกว่าขั้นตอนการจัดส่งหรือขั้นตอนการส่งมอบ ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่จะต้องทำการฝึกอบรมให้กับผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป็ คำสั่งหรือการฝึกที่ใช้ทางออนไลน์ ในห้องเรียนหรือผ่านวิธีอื่น ๆ ครั้งแรกของการวิธีการฝึกอบรมหรือวิธีการสอนบางครั้งจะถูกเรียกว่า "การนำร่อง"

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโปรแกรมการฝึกอบรม (Evaluate the Training Program) ขั้นตอนการประเมินผลเป็นขั้นตอนที่จะสามารถตรวจสอบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ทักษะหรือทัศนคติ ตามที่ระบุเป้าหมายไว้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับในระหว่างขั้นตอนการประเมินผล สามารถทำการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมในการออกแบบการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมในครั้งต่อไปที่นำเสนอให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2553) ได้พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างโปรแกรมและเอกสารประกอบโปรแกรม 3) การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลโปรแกรม และ 4) การทดลองใช้โปรแกรม

อนันต์ พันนึก (2541) ได้พัฒนาโปรแกรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง 5 ขั้นตอน คือ 1) การตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรม 2) การสร้างรายละเอียดโปรแกรมและเอกสารประกอบ 3) การตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม 4) การสร้างเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพโปรแกรม และ 5) การทดลองโปรแกรมในภาคสนาม

จากการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมจากนักวิชาการต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาโปรแกรมเป็นการออกแบบเพื่อใช้ในการฝึกอบรมหรือการพัฒนาครู เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งแต่ละขั้นตอนประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ความ

จำเป็นของโปรแกรม การสร้างโปรแกรม การตรวจสอบโปรแกรม และการประเมินประสิทธิผลโปรแกรม โดยมีวิธีการดำเนินการพัฒนาโปรแกรม 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นตอนยกร่างโปรแกรม 3) ขั้นการประเมินโปรแกรม และ 4) ขั้นปรับปรุงโปรแกรม

บริบทของโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี

1. ลักษณะของโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี

โรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานีเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2554 และพระราชบัญญัติสถาบันการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 โดยโรงเรียนคาทอลิกดำเนินการจัดการศึกษาแบบในระบบการจัดการศึกษา และจัดการศึกษาครอบคลุมทุกระดับการศึกษา ได้แก่ การศึกษาก่อนประถมศึกษา (ปฐมวัย) ประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา มีโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี จำนวน 17 โรงเรียน แบ่งตามขนาด 3 ขนาดดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่

- 1.1 โรงเรียนวิสุทธิวงศ์ จังหวัดอำนาจเจริญ
- 1.2 โรงเรียนมารดาทรงธรรม จังหวัดศรีสะเกษ
- 1.3 โรงเรียนมารีย์นุเคราะห์ จังหวัดยโสธร
- 1.4 โรงเรียนพระกุมารสุนทร จังหวัดสุรินทร์
- 1.5 โรงเรียนเยวเรศศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
- 1.6 โรงเรียนพระกุมารอุบล จังหวัดอุบลราชธานี
- 1.7 โรงเรียนอาเวมารีอา จังหวัดอำนาจเจริญ

2. โรงเรียนขนาดกลาง ได้แก่

- 2.1 โรงเรียนมารีย์นิรมล จังหวัดอุบลราชธานี
- 2.2 โรงเรียนเทพพิทักษ์พิทยา จังหวัดอุบลราชธานี
- 2.3 โรงเรียนซ่งแย้พิทยา จังหวัดยโสธร

3. โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่

- 3.1 โรงเรียนอาเวมารีอา จังหวัดอุบลราชธานี
- 3.2 โรงเรียนอัสสัมชัญ จังหวัดอุบลราชธานี
- 3.3 โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- 3.4 โรงเรียนมารีวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ
- 3.5 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
- 3.6 โรงเรียนพระกุมารสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
- 3.7 โรงเรียนพระกุมารศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

2. หลักการจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี

หลักการจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานีได้ยึดการจัดการศึกษาจากสภาการศึกษาคาทอลิกไทย (2545) และการจัดการศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 วิสัยทัศน์ (Vision) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ชุมชนที่รักและเอื้ออาทรมุ่งสู่ความเป็นเลิศแห่งความเป็นมนุษย์ตามหลักคริสตธรรม (Learning Persons, Loving and Caring Community, Reaching for Human Excellence, According to Christian Principles) บุคคลแห่งการเรียนรู้คือบุคคลที่นำข้อมูลประสบการณ์มาพิจารณาไตร่ตรองอย่างสม่ำเสมอ เกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตของตน ผู้บริหาร ครู นักเรียน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้คือ เป็นผู้ใฝ่รู้แสวงหาความคิดใหม่ ๆ ตัดสินใจเลือกวิถีปฏิบัติที่ดีที่สุด ชุมชนที่รักและเอื้ออาทรคือ กลุ่มที่ผูกพันกันด้วยความคิดและอุดมคติชุมชนโรงเรียนคาทอลิกประกอบด้วยผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และนักเรียนให้ความเคารพความเอาใจใส่เอื้ออาทรต่อกัน มุ่งสู่ความเป็นเลิศแห่งความเป็นมนุษย์ หมายถึงมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านจิตวิญญาณ สติปัญญา อารมณ์ ร่างกาย มีความรับผิดชอบ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม

2.2 พันธกิจ (Mission)

- 2.2.1 จัดการศึกษาอบรมที่เสริมสร้างคุณธรรมความรู้โดยให้ผู้เรียนมีความสุข
- 2.2.2 จัดการศึกษาด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.2.3 ให้ออกาสผู้ยากไร้และด้อยโอกาสเข้ารับการศึกษาตามสภาพและความเหมาะสม
- 2.2.4 สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในบรรยากาศแห่งความรักเอื้ออาทร
- 2.2.5 เห็นความสำคัญและคุณค่าของชีวิตครอบครัว
- 2.2.6 ส่งเสริมบรรยากาศการเสวนาระหว่างศาสนาวัดนธรรมและประเพณี
- 2.2.7 ส่งเสริมบรรยากาศการรักษาวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
- 2.2.8 เชื่อมโยงความรู้กับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดความหมายที่แท้จริงสู่การปฏิบัติในชีวิต
- 2.2.9 เป็นประจักษ์พยานถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยชีวิตที่เป็นรูปธรรม
- 2.2.10 จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสร้างสังคมแห่งความเจริญยุติธรรมและสันติ

2.3 ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี สังฆมณฑลอุบลราชธานีมีนโยบายให้ “โรงเรียน” เป็นสถานที่สำคัญสำหรับการศึกษาอบรมและเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนตามอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาแห่งชาติ บนพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาคาทอลิก และเป็นสนามแห่งการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนแห่งศาสนาให้บุคคลได้เรียนรู้ ฝึกฝน และยึดมั่นไว้เป็นหลักประจำชีวิตสืบต่อไป การจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมและเข้าใจวิสัยทัศน์ของการศึกษาร่วมกันอย่างแท้จริง และเป็นกลยุธมิตรเพื่อร่วมพัฒนา “คน” และ “การศึกษา” ให้มีคุณค่าสำหรับสังคมอย่างยั่งยืน การบริหาร

จัดการจึงเน้นรูปแบบกระบวนการและวิธีการแบบมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน อย่างมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ภาระงานการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้ยึดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 39 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา และสภา พระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยกำหนดในแผนอภิปาล ค.ศ.2010-2015 กำหนดให้โรงเรียน คาทอลิกจัดให้มีฝ่ายงานจิตตาคิบาลในโรงเรียนและให้โรงเรียนจัดให้มีจำนวนครูจิตตาคิบาลในโรงเรียน จำนวนที่มีอัตราส่วนสอดคล้องและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาของ โรงเรียนคาทอลิกเป็นไปตามแนวทางการจัดการการศึกษาคาทอลิกนั้น “ความรู้คู่คุณธรรม” กำหนดภาระงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 2.3.1 การจัดการงานวิชาการ
- 2.3.2 การจัดการงานบุคคล
- 2.3.3 การจัดการงาน งบประมาณ
- 2.3.4 การจัดการงานบริหารทั่วไป
- 2.3.5 การจัดการงานจิตตาคิบาล

3. การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี การจัดการศึกษา ในระดับปฐมวัยทั้ง 17 โรงเรียนในสังฆมณฑลอุบลราชธานี ยึดตามหลักสูตรของชาติ คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลจึง กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

- 3.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 3.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 3.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 3.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 3.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย
- 3.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 3.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 3.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 3.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 3.10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 3.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 3.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

นอกจากนี้ยังยึดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย 1) พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 3) พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน

สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี ได้มุ่งเน้นการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ควบคู่กับการจัดการศึกษาของรัฐบาลมาตลอด โดยยึดหลักการจัดการศึกษาของชาติและประยุกต์หลักคุณธรรม จริยธรรมของศาสนา ในการพัฒนาทางด้านจิตใจของผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านจิตวิญญาณ สติปัญญา อารมณ์ ร่างกาย มีความรับผิดชอบทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เสียสละและอุทิศตนเพื่อส่วนรวม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จุฑารัตน์ หมูวิเศษ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านมาบกราด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักทฤษฎีปฏิบัติการ (Action Research) เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าตามแนวคิดของ Lewin ซึ่งจะเป็นลักษณะลำดับการตัดสินใจแบบบันไดเวียน เริ่มจากการสำรวจสภาพการณ์ปัจจุบัน กำหนดขอบเขตปัญหาให้ชัดเจน วางแผนแล้วปฏิบัติและประเมินผลที่เกิดขึ้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน (Plan) การค้นหาความจริง (Fact-finding) การดำเนินการให้บรรลุ (Execution) การวิเคราะห์ผล (Analysis) โดยใช้กลยุทธ์การสนทนาแบบกลุ่มย่อย และการนิเทศภายใน เมื่อครบ 2 วนรอบแล้ว ทำให้บุคลากรกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการสามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการและจัดประสบการณ์แบบบูรณาการตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้เป็นอย่างดี

ณัฐริกา ทาเซาว์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ คือการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบก่อน-หลัง แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ ผลการศึกษาพบว่าสามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการทั้ง 6 ขั้นตอนได้ ดังนี้ การกำหนดหัวเรื่องที่จะสอน, การศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และสามารถสรุปเป็นหัวเรื่องจะสอนได้, การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ มีความเข้าใจสามารถกำหนดจุดประสงค์การสอนได้, การกำหนดเนื้อหาย่อยสามารถกำหนดเนื้อหาสาระได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน มีการเตรียมการสอนได้อย่างเหมาะสม, การใช้ทักษะและเทคนิคในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เกิดความมั่นใจในการเขียนแผนการสอน สามารถจัดกิจกรรมได้ตามขั้นตอนเป็นอย่างดี มีการใช้สื่ออย่างเหมาะสม นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมมากขึ้น นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนุกสนานในกิจกรรม และกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในการดำเนินการพัฒนาผลการวิเคราะห์กับเป้าหมาย

ตามกรอบการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ, ความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ และความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการพบว่า กลุ่มเป้าหมายบรรลุตามกรอบทั้ง 3 ด้าน

แดนรัก กันไรสง (2556) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาครูด้านการจัดทำสื่อฝึกประสบการณ์ เพื่อจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลสีแก้ว อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติการและกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลสีแก้ว เป็นรูปแบบของกิจกรรมการพัฒนาครูด้านการจัดทำสื่อฝึกประสบการณ์เพื่อจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยใช้วิธีการพัฒนาคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศกำกับติดตาม ในการพัฒนาในวงรอบที่ 1 พัฒนาครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถด้านการจัดทำสื่อฝึกประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก ผลการดำเนินการพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสนใจและตั้งใจในการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับดีมาก และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตรงต่อเวลา มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากแต่ละกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมและการโต้ตอบข้อซักถามอยู่ในระดับดี ส่วนการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยภาพรวมมีการดำเนินการถูกต้องตามหลักวิชาการ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ได้อยู่ในระดับดีถึงดีมาก ซึ่งแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสื่อฝึกประสบการณ์สำหรับเด็กสามารถนำสื่อมาบูรณาการประกอบกิจกรรมการสอนได้อย่างเหมาะสม จากการนิเทศกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความสามารถด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้และเมื่อรับการนิเทศแล้ว กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกิดความมั่นใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่กังวล มีความเชื่อมั่นว่าสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กได้แน่นอน และกิจกรรมการสร้างสื่อฝึกประสบการณ์สำหรับเด็ก เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาศึกษาสามารถสร้างและจัดทำสื่อฝึกประสบการณ์ในรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้ในสิ่งใหม่เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กต่อไป และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรม โดยการใช้สื่อการเรียนรู้คือสื่อฝึกประสบการณ์สำหรับเด็กที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นได้อย่างเหมาะสม

อนงค์นารถ ยิ้มช้าง (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเพื่อประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน ระดับปฐมวัยจำนวน 8 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินแนวทางการจัดประสบการณ์จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสม ซึ่งมีลักษณะเป็นการประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีหลักการในการจัดประสบการณ์เน้นให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรม

และเป็นไปตามพัฒนาการ โดยสอดแทรกในกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ, กิจกรรมการสร้างสรรค์, กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม, กิจกรรมกลางแจ้ง, กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม และเกมการศึกษา โดยมีการจัดประสบการณ์ ตามแผน ๆ ละ 40 นาที จำนวน 32 แผน 2) แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีความสอดคล้องกันขององค์ประกอบทุกรายการประเมิน หลายแนวทาง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

กฤษณ์ภัสส์ พงษ์พานิชย์ (2558) ได้ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนนักเรียนระดับปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง พบว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนนักเรียนระดับปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มี 5 องค์ประกอบ 52 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้มี 11 ตัวบ่งชี้ 2) สมรรถนะการบริหารจัดการในชั้นเรียนมี 6 ตัวบ่งชี้ 3) สมรรถนะการพัฒนาหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้มี 8 ตัวบ่งชี้ 4) สมรรถนะการวัดผลและประเมิน ผลการศึกษามี 19 ตัวบ่งชี้ และ 5) ความเป็นครูมี 8 ตัวบ่งชี้ ซึ่งความแปรปรวนขององค์ประกอบทั้งหมด สามารถอธิบายตัวบ่งชี้ได้ร้อยละ 70.48

สมัยพร สุระเสน (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี จำแนกตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้ 2.1) ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2) ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.3) ผู้บริหารและครูผู้สอนที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู คือ ควรส่งเสริมพัฒนาครูโดยการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร อบรมสัมมนา ศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ พัฒนาสื่อและแผนการสอนอย่างหลากหลายวิธีด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ใหม่ ๆ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของเด็ก ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกสถานที่ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ทั้งสถานศึกษาและชุมชน และมีระบบการรายงานผลคุณภาพผู้เรียนต่อผู้ปกครองหลากหลายวิธี มีความทันสมัยและรวดเร็ว

ต่อพงศ์ เหล็กกล้า (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบัน ปัญหา และพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองซ้องนาสีนวล กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนภูพาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 4 ผลปรากฏดังนี้ 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองซ้องนาสีนวล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่าสภาพปัจจุบัน คือ นักเรียนยังขาดทักษะในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ไม่สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยมีสาเหตุมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูไม่ส่งเสริมการพัฒนาตนเองตามศักยภาพของนักเรียน ครูไม่มีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ครูเตรียมการสอนน้อยและไม่เป็นปัจจุบัน อาศัยประสบการณ์มาสอนนักเรียนโดยไม่คำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนมอบหมายงานให้นักเรียนโดยไม่มีการวางแผนมาล่วงหน้า ไม่มีการส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทำให้นักเรียนไม่สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ 2) ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่าครูไม่มีความกระตือรือร้นในการชวนช่วยหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง ขาดการฝึกฝนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตลอดจนจนมีการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนน้อย และมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงน้อย ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นจึงได้มีพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และมีการนิเทศภายในเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง และช่วยเหลือกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยมีการดำเนินการ 2 วงรอบ 3) ผลพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองซ้องนาสีนวล พบว่า 3.1) ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน (Field Trip) และการฝึกอบรม (Training) พบว่าผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการดี สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้ร่วมวิจัยได้แนวคิดและประสบการณ์ตรงจากการศึกษาดูงานและการฝึกอบรม ซึ่งทำให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมของตนเอง แต่ผู้ร่วมวิจัยยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งต้องมีการฝึกปฏิบัติจริงจากการสอน และนำไปสู่การพัฒนาในวงรอบที่ 2 3.2) ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การสอนงาน (Job Instruction and Coaching) และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม (Participatory Supervision) พบว่าผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ดี สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้ร่วมวิจัยได้แนวคิดและประสบการณ์ตรงจากการสอนงานในการปฏิบัติการสอนจริง และได้รับคำแนะนำจากผู้นิเทศและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยด้วยกัน ทำให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมของตนเอง สรุปจากการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ ทำให้ได้นวัตกรรมด้านสื่อฝึกประสบการณ์สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก คือ สื่อฝึกประสบการณ์เล่มเล็ก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Meadows (1993) ได้ทำการศึกษาธรรมชาติของเด็กเล็กในการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนเกี่ยวกับการตอบสนองในการอ่านหนังสือที่แตกต่างกัน โดยครูอนุบาล 24 คน ได้อ่านหนังสือ 4 เล่ม แบ่งเป็น หนังสือบันเทิงคดี 2 เล่ม ที่เป็นเรื่องที่เด็กคุ้นเคยหรือเรื่องที่เด็กไม่คุ้นเคย และอีก 2 เล่มเป็นหนังสือทั่วไป คือหนังสือที่เป็นความเรียงหรือหนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือมีคำบรรยาย พบว่า ธรรมชาติของเด็กส่วนใหญ่จะตอบสนองกับหนังสือที่มีภาพประกอบและประสบการณ์ส่วนตัวของเด็กเป็นส่วนใหญ่ จากการเปรียบเทียบกันพบว่า หนังสือที่เป็นข้อมูลข่าวสารหรือหนังสือทั่วไป จะแสดงให้เห็นประสบการณ์ส่วนตัวของเด็กมากกว่า ในขณะที่หนังสือนิทานหรือบันเทิงคดีจะแสดงให้เห็นถึงการคาดเดา การตอบสนองของบุคคล ความสนใจ การจำ การแยกแยะและการแสดงความคิดเห็น หนังสือที่มีคำบรรยายน้อยที่สุดจะแสดงให้เห็นประสบการณ์ส่วนตัวของเด็กมากที่สุด และวิเคราะห์ความเห็นเปรียบเทียบระหว่างการบรรยายของหนังสือที่ให้ข้อมูลการคาดเดาและการวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นจะถูกปลุกเร้าจากหนังสือที่เด็กคุ้นเคยได้มากกว่า ท้ายที่สุดคุณภาพของภาพประกอบจะกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์ในการแบ่งประเภทในการแสดงความคิดเห็นของเด็กได้สูงขึ้น

Colette (2007) ได้ศึกษาเรื่องการเพิ่มคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ยิ่งจำนวนสื่อที่ช่วยในการเรียนรู้มากขึ้น (ยกตัวอย่างเช่น สื่อที่ใช้ในห้องเรียน, สื่อที่ใช้ในการสอน และสื่อที่ช่วยในการสนับสนุนการสอนอื่น ๆ) จะใช้เวลาเพิ่มขึ้นในส่วน of โรงเรียนประถมศึกษา มีคำถามที่รอคำตอบว่าแล้วพวกเขาจะสามารถเพิ่มมาตรฐานในการศึกษาได้หรือไม่ บทความนี้รายงานจากหลักฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสถานศึกษาขนาดเล็กพบว่า สื่อการสอนมีผลต่อการบรรลุผลการเรียน ทักษะการอ่านของเด็กที่เรียนในโรงเรียนที่ใช้ระบบการประเมินการออกเสียงทั้งชั้น ตัวอย่างเช่น การทดลอง หรือการสอบซ่อม มุ่งให้เกิดการใช้เวลาที่แตกต่างในการมุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการอ่าน ว่านักเรียนคนไหนที่รับหรือไม่รับตัวช่วยในการอ่าน โดยสรุปแล้วนักเรียนทั้งหมดแสดงให้เห็นวาระบบการออกเสียงทั้งชั้นเป็นวิธีการแก้ไขที่จะทำให้บรรลุผล ไม่มีความสำคัญใดที่นักเรียนระบุไว้สำหรับการใช้สื่อในการเรียนรู้ ในทางตรงกันข้ามกลับมีผลที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้สื่ออาจมีผลกระทบในการทำให้ความสามารถในการอ่านลดน้อยลง

Jinnah & Walters (2008) ได้ศึกษาโปรแกรมการประเมินผลการฝึกปฏิบัติการดูแลเด็กปฐมวัยและการเปรียบเทียบการประเมินผลการศึกษาในสาขาใหญ่ ๆ พบว่ามีการด้อยพัฒนาในด้านการศึกษา ความโน้มเอียงไม่ได้ประกอบด้วยมุมมองหรือแหล่งที่มาของการประเมินผลแต่โดยส่วนใหญ่ในทางบวกอยู่ที่ความโน้มเอียงของผลการประเมิน ผู้วิจัยซึ่งได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือโปรแกรมการดูแลเด็กพบว่าการประเมินผลความพอใจของผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นบวก การวิจัยนี้จะช่วยให้ระบุปัญหาโดยการพิจารณาวางแผนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และเน้นย้ำความสำคัญของระดับความพอใจของผู้ปกครองในการประเมินผล ตัวอย่างจุดประสงค์ถูกนำไปใช้กับผู้ปกครองของเด็ก ๆ ในโปรแกรมการพัฒนาเด็ก ในแบบสอบถามความพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับโปรแกรมและการมีส่วนร่วมในการรับรู้เกี่ยวกับโปรแกรมของพวกเขา ผลการวิเคราะห์การเชื่อมโยงพบว่าระดับความพอใจของผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำนายโปรแกรมในทางบวก

Misailidi และ Fotini (2008) ศึกษาเรื่องศิลปะเข้าใจการแสดงออกทางพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียน การศึกษาครั้งนี้เป็นการทดสอบความเปลี่ยนแปลงความสามารถทางอารมณ์ของเด็กที่แสดงออกกับอารมณ์ของเด็กคนอื่น ผู้ที่มีส่วนในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มอายุ คือ 3 ขวบ, 4 ขวบ, 5 ขวบ และ 6 ขวบ ซึ่งแสดงออกในรูปของภาพวาด โดยการแสดงออกทางอารมณ์แตกต่างกัน คือ ความสุข, ความเศร้า, ความโกรธ และความกลัว ซึ่งภาพวาดทั้งหมดได้รับการตัดสินระดับของอารมณ์ก่อนหน้านั้นแล้ว จากนั้นผู้ร่วมศึกษาก็นำภาพของเด็กที่แสดงออกถึงอารมณ์บนใบหน้าของเขาหรือเธอ และคัดกรองว่าภาพไหนเป็นผลงานของใคร ผลการศึกษาพบว่า 1) เด็กอายุ 3 ขวบแสดงให้เห็นถึงอารมณ์แสดงออกในภาพวาด 2) ความสุข ความเศร้า และความกลัว เป็นอารมณ์ที่ผู้ร่วมศึกษาส่วนใหญ่เข้าใจได้ง่าย ผลการศึกษาสอดคล้องกับการยืนยันที่ว่าความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ โดยใช้การแสดงออกทางภาพวาดเหมาะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน จากผลการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการส่งเสริมให้เด็กได้รับการฝึกประสบการณ์ ด้วยสื่อที่หลากหลาย มีความจำเป็นต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะหนังสือสำหรับเด็ก โดยผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและกระตุ้นให้เด็กอยากอ่านหนังสือ สนใจหนังสือเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็ประสบการณ์การจัดการศึกษาในระดับใด โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือสถานศึกษาแห่งแรก ผู้ดูแลเด็กคือครูคนแรกซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับเด็ก สำหรับเด็กปฐมวัยจัดว่าเป็นวัยที่สำคัญของการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เพื่อการเตรียมความพร้อมสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไปและสื่อฝึกประสบการณ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยต้องค้ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย วิธีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ โปรแกรมและวิธีการสร้างและประเมินโปรแกรม นอกจากนี้ยังได้เข้าใจในบทบาทครูในด้าน การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย คือครูไม่ได้มีหน้าที่เพียงแค่สอนอย่างเดียวเท่านั้น แต่ครูจะมีหน้าที่ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กหรือผู้เรียนและการที่จะให้ครู เป็นนักวางแผนและนักคิดที่ดีนั้น จะเป็นผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นครูแห่งการเรียนรู้ ปรับตัวเข้ากับกระแสสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างชาญฉลาดเพื่อเตรียมพัฒนาเด็กให้เจริญเต็มตามศักยภาพ ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพราะภารกิจหลักการปฏิบัติการสอนนั้น ยังคงเป็นครูที่เป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา ดังนั้น ครูต้องได้รับการพัฒนาในการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยของเด็กและสอดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมองค์ความรู้ที่ได้รับในครั้งนี้ไปดำเนินการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยตามความมุ่งหมายในลำดับต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

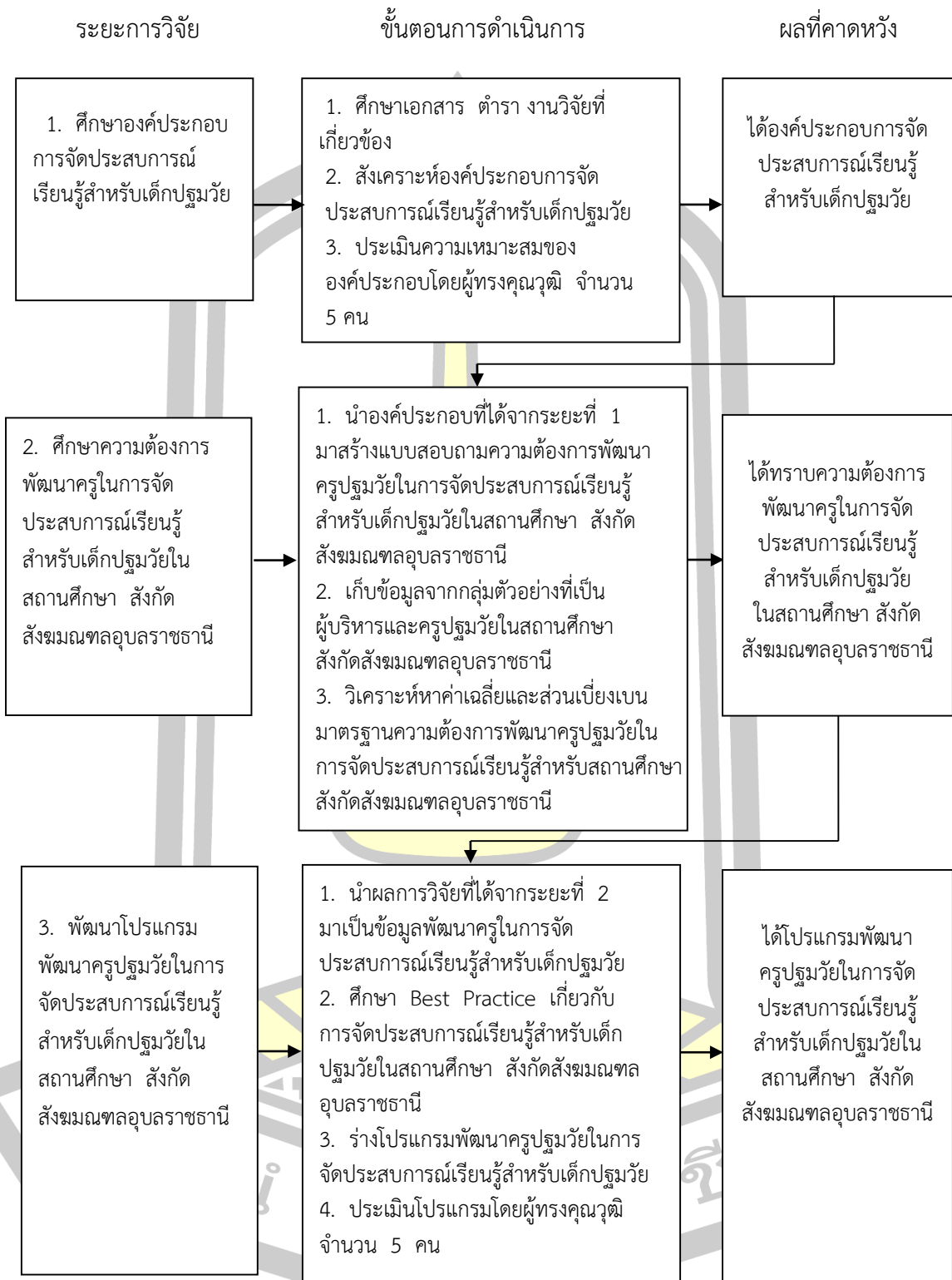
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

ระยะที่ 2 การศึกษาความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

ระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวังดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 ศึกษาองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การวิเคราะห์หลักสูตร 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ 4) การออกแบบการเรียนรู้ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

1.2 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

1.3 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ทั้ง 6 องค์ประกอบ

1.4 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ดังนี้

2.1 ดร.เชาวฤทธิ์ สาสาย ผู้จัดการโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ปร.ด. การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ

2.2 ดร.อรนุช หอมจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ค.ด. การบริหารการศึกษา

2.3 ดร.สังเวียน แสนสวัสดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพพิทักษ์พิทยา อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ค.ด. การบริหารการศึกษา

2.4 นางสาวศรีสุดา ประณะลา ผู้อำนวยการโรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ค.ม. การบริหารการศึกษา

2.5 นางสมทรง สารธียากุล รองผู้อำนวยการโรงเรียนมารีย์นิรมล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ค.ม. การบริหารการศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การวิเคราะห์หลักสูตร 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ 4) การออกแบบการเรียนรู้ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

3.2.1 ศึกษาหลักการ รูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถามของ เพียร์พังก์

กิจพาณิชย์เจริญ (2552) ; บุญชม ศรีสะอาด (2545) แล้วสร้างแบบสอบถามตามกรอบขององค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 1 ฉบับ

3.2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำและคำแนะนำ ได้แก่ การใช้จำนวนต้องกระชับและได้ใจความ ประโยคควรมีใจความเดียวเพราะง่ายต่อการทำความเข้าใจ บางข้อใช้คำต่างกันแต่มีความหมายเดียวกัน ต้องตัดออกเลือกข้อใดข้อหนึ่ง เมื่อแก้ไขแล้วได้นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยในระยะที่ 2 ต่อไป

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อ นัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

4.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2560 พร้อมนัดหมายวันเวลาในการรับแบบประเมินคืน และได้ไปรวบรวมแบบประเมินคืนด้วยตนเองในวันที่ 26 พฤษภาคม 2560

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบประเมินทั้ง 5 ชุดตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแล้วนำมาประมวลผลทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลหาระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด โดยการแปลความหมายตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) ดังนี้

4.51-5.00 หมายความว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายความว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายความว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายความว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การศึกษาความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1. ขั้นตอนดำเนินการ
 - 1.1 นำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 - 1.2 นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.3 วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 68 คน และครูปฐมวัย จำนวน 254 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา รวมทั้งหมด 17 โรงเรียนในจังหวัดต่าง ๆ 7 จังหวัด ได้แก่ ยโสธร, มหาสารคาม, ร้อยเอ็ด, ศรีสะเกษ, สุรินทร์, อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน ครูปฐมวัยจำนวน 78 คน รวมทั้งหมด 110 คน จาก 6 โรงเรียนในจังหวัดอุบลราชธานี ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังตาราง 2 และตาราง 3

ตาราง 2 แสดงชื่อโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย

ลำดับที่	โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง		รวม
		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูปฐมวัย	
1	โรงเรียนอาเวมาเรีย	5	12	17
2	โรงเรียนอัสสัมชัญ	7	32	39
3	โรงเรียนมารีย์นิรมล	7	16	23
4	โรงเรียนเทพพิทักษ์พิทยา	6	6	12
5	โรงเรียนพระกุมารอุบล	2	6	8
6	โรงเรียนยาวเรศศึกษา	5	6	11
	รวม	32	78	110

ตาราง 3 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง		รวม
	ผู้บริหาร	ครูปฐมวัย	
ใหญ่	12	60	72
กลาง	13	12	25
เล็ก	7	6	13
รวม	32	78	110

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อความเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามองค์ประกอบแยกเป็น 6 องค์ประกอบ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบลิเคิร์ต (Likert Type) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาความเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสมณฑลอุบลราชธานี มีจำนวน 34 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนของความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

5 หมายถึง ความต้องการในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความต้องการในระดับมาก

3 หมายถึง ความต้องการในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความต้องการในระดับน้อย

1 หมายถึง ความต้องการในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสมณฑลอุบลราชธานี

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

3.2.1 ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสมณฑลอุบลราชธานี มาเป็นกรอบในการสร้าง

3.2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3.2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

เสนอแนะ คือตรวจสอบการพิมพ์ตัวสะกดให้ถูกต้องและให้ครบองค์ประกอบทุกข้อ แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมตรวจสอบข้อความสำนวนและเนื้อหาของข้อความแต่ละข้อ ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้ตรวจสอบการพิมพ์ประโยคให้ละเอียดเนื่องจากมีคำตกหล่นและสะกดผิด ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไป Try Out กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2560 เพื่อหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับพบว่ามีความเชื่อมั่น .92

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นลำดับดังนี้

4.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัย

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 110 ฉบับไปส่งให้กลุ่มตัวอย่างพร้อมด้วยตนเองในวันที่ 25 กรกฎาคม 2560 พร้อมทั้งนัดหมายวันรับคืนในวันที่ 8 สิงหาคม 2560

5. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดการข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รับคืนมาทั้งหมดจำนวน 110 ฉบับมาจัดกระทำดังนี้

5.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา พบว่ามี 12 ฉบับที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงนำไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองจนสมบูรณ์ครบทุกฉบับ

5.1.2 นำแบบสอบถามลงรหัสหมายเลขแล้วนำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

5.2.1 นำผลคะแนนความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ที่ได้จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อทราบระดับความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย (Mean) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

- 4.51-5.00 หมายความว่า มีความต้องการพัฒนาครูในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายความว่า มีความต้องการพัฒนาครูในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายความว่า มีความต้องการพัฒนาครูในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายความว่า มีความต้องการพัฒนาครูในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายความว่า มีความต้องการพัฒนาครูในระดับน้อยที่สุด

5.2.2 แบบสอบถาม ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 6.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 6.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 6.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 วิเคราะห์ความต้องการโดยนำข้อมูลผลการศึกษาความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยระยะที่ 2 มาเป็นกรอบในการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย

1.1.1 ศึกษาหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ (Best Practices) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยจาก 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง, โรงเรียนบ้านคูเมือง (อ้อนอนุเคราะห์) และโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี โรงเรียนละ 1 คน รวม 3 คน

1.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีสร้างโปรแกรมพัฒนาครู

1.1.3 ดำเนินการร่างโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

1.1.4 นำโปรแกรมที่ร่างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรม และดำเนินการปรับแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำได้แก่ คำนึงถึงองค์ประกอบของโปรแกรมแล้วเขียนรายละเอียดให้ตรงกับแต่ละองค์ประกอบ ส่วนวิธีการสอนที่ใช้ในโปรแกรมต้องสอดคล้องและครอบคลุมองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ซึ่งไปเกี่ยวข้องกับแบบประเมินโปรแกรมที่ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้สะดวกขึ้น

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ จาก 3 โรงเรียน จำนวน 3 คน ดังนี้ 1) นางธนพร ดวงไข ครูปฐมวัย โรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง 2) นายโกวิท บุญเฉลียว ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านคูเมือง (อ้อนอนุเคราะห์) และ 3) นางบานเย็น ชมพู ครูปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยตามองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ และผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 5 คน เพื่อประเมินโปรแกรมพัฒนาครู

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในระยะนี้มี 2 ชนิด คือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อศึกษา Best Practice ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

3.1.2 แบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

3.2 การสร้างและหาคคุณภาพของเครื่องมือทั้ง 2 ชนิด ดังนี้

3.2.1 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างเครื่องมือแต่ละชนิด

3.2.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรม

ลักษณะโปรแกรม และการพัฒนาโปรแกรม

3.2.3 สร้างเครื่องมือทั้ง 2 ชนิด แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลักเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับข้อเสนอแนะ และนำโปรแกรมที่ปรับแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objectives Congruent : IOC) โดยการเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.2.4 ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลักตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

3.2.5 จัดทำฉบับสมบูรณ์เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยตนเอง ดังตาราง 4

ตาราง 4 ข้อมูลหน่วยงานที่มีวิธีปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practices)

ชื่อโรงเรียน	บริบทของโรงเรียน	ผู้ให้การสัมภาษณ์	ความเป็นเลิศ	หมายเหตุ
1. โรงเรียนบ้านทุ่งนาเมืองบ้านทุ่งนาเมือง	โรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม อุบลราชธานี สร้างเมื่อ พ.ศ. 2503 โดยพ่อค้าประชาชน ตำรวจตระเวนชายแดน สร้างเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยมีร้อยตำรวจตรี ทะนงศักดิ์ ณหองหาร เป็นครูใหญ่	นางธนพร ดวงไข	เป็นโรงเรียนต้นแบบที่ให้ ความสำคัญกับ สิทธิมนุษยชนและ สิทธิขั้นพื้นฐาน ของประชาชน อีกทั้งยังมี โครงการช่วยเหลือ เด็กด้อยโอกาสและ เด็กชายแดนไทย	ครูปฐมวัย

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	บริบทของโรงเรียน	ผู้ให้การ สัมภาษณ์	ความเป็นเลิศ	หมายเหตุ
	ปี พ.ศ. 2503- 2521 จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ ป.1-ป.4 ปีการศึกษา 2522 เปิดสอนชั้น ป.5 ปีการศึกษา 2523 เปิดสอน ชั้น ป.6 จนถึงปัจจุบันปี การศึกษา 2529 เปิดสอน ชั้นเด็กเล็ก 1 ห้องเรียน ในปีการศึกษา2540 เปิด อนุบาล 1 และอนุบาล ตามลำดับ โดยมีว่าที่พันตรี สมเกียรติ โสตศิริ เป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน		ลาวที่ไร้สัญชาติ และโครงการ เกี่ยวกับการ คุ้มครองผู้บริโภค ด้วย	
2. โรงเรียน บ้านคูเมือง (อөн อนุเคราะห์)	โรงเรียนบ้านคูเมือง(อөн อนุเคราะห์) ตั้งขึ้นวันที่ 26 เมษายน 2462 โดยใช้ ศาลาวัดเป็นสถานที่เรียนปี การศึกษา 2534 ได้เปิด สอนมัธยมศึกษาตอนต้นตาม โครงการขยายโอกาสทาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2537 เปิดสอน ระดับอนุบาล 2-2 แทน ชั้นเด็กเล็ก เพื่อเตรียมก่อน เข้าสู่วัยเรียน ปัจจุบัน โรงเรียนบ้านคูเมือง (อөн อนุเคราะห์) จัดการศึกษา	นายโกวิท บุญเฉลียว	1. โรงเรียน พระราชทาน ประถมศึกษา ขนาดกลาง ปี การศึกษา 2548 2. โรงเรียนดีใกล้ บ้าน (ร.ร.ในฝัน) ปีการศึกษา 2550 3. โรงเรียน พระราชทาน มัธยมศึกษาขนาด เล็กปีการศึกษา 2552 4. โรงเรียน พอเพียง ปี 2552	ผู้บริหาร สถานศึกษา

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	บริบทของโรงเรียน	ผู้ให้การ สัมภาษณ์	ความเป็นเลิศ	หมายเหตุ
3. โรงเรียน อนุบาล อุบลราชธานี	3 ระดับ ได้แก่ก่อน ประถมศึกษาประถมศึกษา และมัธยม ศึกษาตอนต้น โดยมีนายโกวิท บุญเฉลียว ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน โรงเรียนอนุบาล อุบลราชธานี ตั้งในเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2487 ที่ ครูสัมมนาคร (ปัจจุบัน เป็นที่ตั้งของร้านค้าสหกรณ์ ครู อุบลราชธานี) มี นักเรียน 25 คน เปิดสอน เฉพาะชั้นอนุบาลปีที่ 1 สังกัดกองฝึกหัดครู กรม สามัญศึกษา มีอาจารย์ เศวต จึงเจริญเป็นครูใหญ่ และโรงเรียนได้ขยายชั้น เรื่อย ๆ จนปี พ.ศ. 2492 จึงเปิดสอนถึงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 รวม 6 ชั้น จำนวน 6 ห้องเรียน ต่อมานักเรียน และห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น ที่โรงเรียนคับแคบไม่ สามารถต่อเติมอาคารได้ทาง ราชการจึงให้ใช้สนามเด็ก เล่นบนเนื้อที่ 2 ไร่ ทาง ทิศใต้ติดกับโรงเรียน	นางบานเย็น ชมพู	5. ผอ.โรงเรียน นายโกวิท บุญ เฉลียว ได้รับ รางวัลครูผู้มี อุดมการณ์และจิต วิญญาณครู ปี การศึกษา 2554 1. โรงเรียน ต้นแบบการใช้ หลักสูตร แกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2. โรงเรียนจัดการ เรียนการสอน และบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง “สถานศึกษา พอเพียง” 3. โรงเรียน ต้นแบบลูกเสือ ของสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้น พื้นฐาน ปี 2555 4. โรงเรียน ต้นแบบยุวทูต	ครูปฐมวัย

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	บริบทของโรงเรียน	ผู้ให้การ สัมภาษณ์	ความเป็นเลิศ	หมายเหตุ
	<p>นารีนุกูล โดยใช้งบประมาณก่อสร้างอาคารจำนวน 5,000,000 บาทได้ 2 หลัง ปี พ.ศ. 2496 ได้ย้ายโรงเรียนมาอยู่แห่งใหม่ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีนางสาวสันทนา ทำนูนิกरण เป็นอาจารย์ใหญ่ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ปี 2517 โรงเรียนนารีนุกูลได้ย้ายไปตั้งที่ถนนแจ้งสนิท กรมสามัญศึกษาจึงให้รวมที่ดินและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เป็นสมบัติของโรงเรียนอนุบาล อุบลราชธานีโรงเรียนมีพื้นที่ 14 ไร่กว่า เป็นที่ดินราชพัสดุ โรงเรียนได้รับนักเรียนเพิ่มขึ้น ปี พ.ศ. 2521 ได้มีการใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ โรงเรียนจึงขยายชั้นเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวม 8 ชั้นเรียน ปี 2523 ได้โอนโรงเรียนประถมศึกษาทั้งส่วนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดกองการศึกษาประชาบาล กระทรวงมหาดไทยเป็นสังกัด</p>		<p>ความดีของมูลนิธิ ยุวทูตความดี กระทรวงการต่างประเทศ 5. โรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ สหกรณ์ จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2554</p>	

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	บริบทของโรงเรียน	ผู้ให้การสัมภาษณ์	ความเป็นเลิศ	หมายเหตุ
	ใหม่ คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวง ศึกษาธิการ			

4.2 ผู้วิจัยติดต่อขอสัมภาษณ์ครูปฐมวัยและผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ระหว่างวันที่ 20-22 สิงหาคม 2560 ด้วยตนเอง

4.3 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑล อุบลราชธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับนัดหมาย วัน เวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พร้อมกับอุปกรณ์บันทึกเสียงและแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Interview Guideline) โดยเน้นประเด็นสำคัญ ๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบทั้ง 6 ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นคำถามปลายเปิดที่มุ่งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายความคิดเห็น เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

4.5 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านในการตรวจสอบโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

4.6 ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์, โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และแบบประเมินโปรแกรม ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง ในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 และรวบรวมคืนด้วยตนเองจนครบทั้ง 5 ชุดในวันที่ 8 มกราคม 2561

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาเขียนสรุปให้ได้ใจความสมบูรณ์และเข้าใจง่ายตามองค์ประกอบทั้ง 6

5.1.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทำการตรวจสอบพบว่ามี ความสมบูรณ์ครบทุกฉบับ แล้วนำแบบสอบถามที่ลงรหัสหมายเลขแล้วทั้งหมดให้ผู้เชี่ยวชาญด้าน คอมพิวเตอร์และสถิติคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามหมวดหมู่ตามประเด็นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวิธีสอนและกิจกรรมที่ใช้ในโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

5.2.2 นำคะแนนที่รวบรวมได้จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย (Mean) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่

6.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

6.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
IOC	แทน	ค่าความสอดคล้อง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตอุบลราชธานี

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตอุบลราชธานี

ระยะที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตอุบลราชธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตอุบลราชธานี ปรากฏดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักการ แนวคิดทฤษฎี และข้อค้นพบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ; กุญช์ภัทสส์ พงษ์พานิชย์ (2558) ; อุษา คงทอง และคณะ (2553) ;

กิตติยวดี บุญชื้อ และคณะ (2540) ; ไพศาล หวังพานิช (2526) ; ทิศนา แหมมณี (2547) และ Grasser (สังัด อุทรานันท์, 2529 ; อ้างอิงมาจาก Grasser, 1998) ได้องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 การวิเคราะห์ผู้เรียน ประกอบด้วย
 - 1.1 มีการวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล
 - 1.2 มีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน
2. องค์ประกอบที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตร ประกอบด้วย
 - 2.1 มีการศึกษาคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.2 มีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้
 - 2.3 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 4 สาระ
3. องค์ประกอบที่ 3 การกำหนดวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย
 - 3.1 เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องตามความสนใจ
 - 3.2 หัวข้อเรื่องที่กำหนดมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก
 - 3.3 เนื้อหาสาระที่เรียนสอดคล้องกับบริบทในชุมชนของเด็ก
4. องค์ประกอบที่ 4 การออกแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 4.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก
 - 4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสาททั้ง 5
 - 4.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเด็กทั้ง 5 ด้าน
 - 4.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ

และนำเสนอความคิด

5. องค์ประกอบที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 5.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 5.1.1 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามจินตนาการของตนเอง
 - 5.1.2 มีการโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ควรบังคับ
 - 5.1.3 จัดให้เด็กผ่อนคลายหลังทำกิจกรรม
 - 5.2 กิจกรรมเสริมประสบการณ์
 - 5.2.1 จัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา สาธิต ทดลองและเล่นบทบาทสมมติ

สมมุติ

- 5.2.2 จัดให้คำถามปลายเปิดให้เด็กได้คิด
- 5.2.3 จัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่เด็กการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

จัดประสบการณ์

5.3 กิจกรรมสร้างสรรค์

5.3.1 จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เด็กเลือกทำตามความสนใจ

5.3.2 มีอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำตามความคิดจินตนาการของเด็ก

5.3.3 จัดแสดงผลงาน ชิ้นงานของเด็ก

5.4 กิจกรรมเสรี

5.4.1 เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างอิสระ ตามความสนใจ

5.4.2 จัดให้เด็กได้เล่นเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม

5.4.3 จัดให้มีการกระตุ้นให้เด็กผลัดเปลี่ยนมุมเล่นอย่างหลากหลาย

5.5 กิจกรรมกลางแจ้ง

5.5.1 จัดให้เด็กแข่งเป่าแก้วน้ำพลาสติกด้วยหลอดดูดน้ำ

5.5.2 จัดให้เด็กเล่นปาห่วงคล้องเสาเล็ก ๆ

5.5.3 จัดให้เด็กเล่นเกมปาร์ตี้คริสต์มาส

5.5.4 จัดให้เด็กเล่นเกมงูกินหาง

5.6 กิจกรรมเกมการศึกษา

5.6.1 จัดให้มีเด็กได้เล่นเกมจับคู่ เช่น จับคู่รูปร่างที่เหมือนกัน

5.6.2 จัดให้มีเด็กได้เล่นเกมภาพตัดต่อ

5.6.3 จัดให้เด็กได้เล่นเกมจัดหมวดหมู่

6. องค์กรประกอบที่ 6 การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย

6.1 มีการประเมินการพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน

6.2 มีการประเมินอย่างหลากหลายที่เหมาะสมกับเด็ก

6.3 มีการประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอตลอดปี

สรุปผลการศึกษาองค์กรประกอบและตัวชี้วัดการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี พบว่าได้ 6 องค์กรประกอบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การวิเคราะห์หลักสูตร 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ 4) การออกแบบการเรียนรู้ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 6) การวัดประเมินผล

2. การประเมินความเหมาะสมขององค์กรประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบการจัด
 ประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การวิเคราะห์ผู้เรียน	4.48	.53	มาก
2. การวิเคราะห์หลักสูตร	4.54	.58	มากที่สุด
3. การกำหนดวัตถุประสงค์	4.34	.60	มาก
4. การออกแบบการเรียนรู้	4.53	.49	มากที่สุด
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.41	.67	มากที่สุด
6. การวัดผลประเมินผล	4.60	.54	มากที่สุด
โดยรวม	4.48	.57	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ผลการประเมินองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยประกอบด้วย การวิเคราะห์ผู้เรียน, การวิเคราะห์หลักสูตร, การกำหนดวัตถุประสงค์, การออกแบบการเรียนรู้, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากได้แก่ การวิเคราะห์ผู้เรียน และการกำหนดวัตถุประสงค์ ส่วนการวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลอยู่ระดับมากที่สุด

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คนและครูปฐมวัย จำนวน 78 คน รวม 110 คน ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stages Random Sampling)

2. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี แสดงดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการ
จัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังกัดสภามณฑลอุบลราชธานี

องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับ เด็กปฐมวัย	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การวิเคราะห์ผู้เรียน	4.48	.53	มาก
2. การวิเคราะห์หลักสูตร	4.54	.50	มากที่สุด
3. การกำหนดวัตถุประสงค์	4.34	.60	มาก
4. การออกแบบการเรียนรู้	4.53	.49	มากที่สุด
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.55	.49	มากที่สุด
6. การวัดผลประเมินผล	4.60	.54	มากที่สุด
โดยรวม	4.51	.45	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า ความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสภามณฑลอุบลราชธานี ตามองค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดมี 4 องค์ประกอบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การวัดผลประเมินผล ($\bar{X}=4.60$), การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.55$), การออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.53$) และการวิเคราะห์หลักสูตร ($\bar{X}=4.54$) ส่วนอีก 2 องค์ประกอบได้แก่ การวิเคราะห์ผู้เรียนและการกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
สรุปความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสภามณฑลอุบลราชธานีอยู่ในระดับมากที่สุด

ระยะที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสภามณฑลอุบลราชธานี มี 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งการศึกษาในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะโปรแกรม วิธีการพัฒนาครูปฐมวัย และขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู ด้วยขั้นตอนการศึกษาที่ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียน Best Practice ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาครู โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู รวมทั้งศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ในการพัฒนาครูนั้นมีเทคนิควิธีการหลายแบบ เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ, การนิเทศภายใน หรือการศึกษาดูงาน เป็นต้น สำหรับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้

ตามทฤษฎีปัญญาสังคมของBandura และทฤษฎีการเรียนรู้แบบการค้นพบของ Bruner สามารถสรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาครูที่เหมาะสมและสอดคล้องกับทฤษฎีทั้งสองที่กล่าวมานั้น ได้แก่ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน เนื่องจากมีความสำคัญทั้งกระบวนการและเนื้อหาความรู้ ที่ครูปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามจังหวะและโอกาสต่างคนต่างเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน วิธีการและกิจกรรมที่ปฏิบัติมีหลากหลาย มีทั้งการสื่อสารทางเดียว สองทาง มีทั้งการสังเกต วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า การฝึกหัด ปฏิบัติจริง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ และทักษะการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้ตามวัตถุประสงค์

2. ผู้วิจัยนำผลการศึกษาความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ไปดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ตามลำดับ 6 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับหัวข้อการสัมภาษณ์ตามลำดับความต้องการมากที่สุดและมากที่สุดใช้เป็นข้อมูลในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 3 คน โดยมีตัวอย่างการสัมภาษณ์ และความคิดเห็น ต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน

“...การวิเคราะห์ผู้เรียนครูผู้สอนต้องทำก่อนที่จะจัดการเรียนการสอนและทำกิจกรรมเพราะมีความสำคัญ เพราะครูจะได้รู้จักเข้าใจในธรรมชาติของนักเรียนเป็นรายบุคคล เข้าใจในความแตกต่าง ทั้งในด้านอารมณ์ สติปัญญา พฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การวางแผนการจัดประสบการณ์ต่อไป...”

(บานเย็น ชมพู, 20 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ครูต้องรู้จักและเข้าใจนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และขอข้อมูลจากรพ.สต.บ้านคูเมือง เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน รวมทั้งด้านความพร้อมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การวางแผนการจัดประสบการณ์สำหรับผู้เรียน...”

(โกวิทย์ บุญเฉลียว, 21 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ครูต้องเข้าใจการเรียนรู้ของเด็กและพัฒนาการของเด็กในระดับปฐมวัย ให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเท่าเทียมตามศักยภาพของเด็ก จัดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันเรียนและทำงานด้วยกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2-4 คน โดยมีจุดหมายเดียวกัน...”

(ธนพร ดวงไข, 22 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

2.2 ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร

“...จัดการประชุมเพื่อวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาโดยฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ตัวแทนของสถานศึกษา ตัวแทนชุมชนที่มีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายหลักสูตร นำไปสู่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาสู่แผนการจัดกิจกรรม

โดยให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วม ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจัดกิจกรรมตามความสนใจผู้เรียน...”

(บานเย็น ชมพู, 20 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...นำมาตรฐานและตัวชี้วัดมาวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อความชัดเจนและสอดคล้องกับผู้เรียนภายในเดือนแรกหรือวิเคราะห์ก่อนล่วงหน้าเพื่อออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน...”

(ชนพร ดวงไข, 22 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ครูต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจก่อนที่จะจัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อนำไปกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมและสามารถหลักสูตรสถานศึกษานำไปสู่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้...”

(ชนพร ดวงไข, 22 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

2.3 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

“...การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย ต้องได้พัฒนาครบทุกด้าน บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรนั้น ครูจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสม และบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนด การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์กับเด็กปฐมวัยอย่างเต็มที่...”

(บานเย็น ชมพู, 20 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...เมื่อครูมีการวางแผนการเรียนรู้ นำไปสู่การการจัดประสบการณ์สำหรับผู้เรียน โดยผู้สอนต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ความสามารถและคุณลักษณะตามวัยของผู้เรียน วิธีการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับธรรมชาติผู้เรียน ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นการช่วยครูผู้สอนจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน...”

(โกวิทย์ บุญเฉลียว, 21 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ทำให้ครูรู้เกี่ยวเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ความสามารถและคุณลักษณะตามวัยของผู้เรียน วิธีการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับธรรมชาติผู้เรียน ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น...”

(ชนพร ดวงไข, 22 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

2.4 ด้านการออกแบบการเรียนรู้

“...การออกแบบการเรียนรู้ ครูควรรวบรวมวัสดุอุปกรณ์และแหล่งความรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทางการจัดกิจกรรมหลักทั้ง 6 กิจกรรม ทั้งนี้ครูอาจกำหนดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ไว้อย่างกว้าง ๆ ก่อนแล้วจึงเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่มีรายละเอียดที่ครอบคลุมจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมสื่อและการประเมินผล...”

(บานเย็น ชมพู, 20 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...การออกแบบการเรียนรู้ เป็นการกำหนดรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรและให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงเน้นการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นหลัก...”

(ไกรวิทย์ บุญเฉลียว, 21 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...การออกแบบการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมว่าเป็น การบูรณาการจัดการเรียนการสอนผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติครูต้องเข้าใจการเรียนรู้ของเด็กและพัฒนาการของเด็กในระดับปฐมวัย ครูมีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การสอนเป็นประจำ จัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ และเสริมมุมเสรีต่าง ๆ ให้เด็กได้ ผลัดเปลี่ยนเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้สอดคล้องกับธรรมชาติตามวัย โดยมุ่งเน้นการเล่นและเรียนรู้ตามธรรมชาติที่อยู่รอบตัว...”

(ธนพร ดวงไข, 22 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

2.5 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

“...การจัดการเรียนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้ให้เรียนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและให้ครบทั้ง 6 กิจกรรมหลักการเรียนรู้ที่เป็นแบบบูรณาการ และการเรียนผ่านการเล่น เล่นเกมผ่านการเล่นจะทำให้เด็กไม่เบื่อ สนุกกับกิจกรรมส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตัวเองและการเรียนรู้เป็นทีม ฝึกให้เด็กได้ใช้ภาษาสื่อสารร่วมกันและการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น...”

(บานเย็น ชมพู, 20 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เด็กจะได้ปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ คน แนวคิด และเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ อย่างหลากหลาย สิ่งเหล่านี้เป็นประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกในชีวิตประจำวันอย่างเป็นธรรมชาติ และการที่เด็กมีประสบการณ์สำคัญซ้ำแล้วซ้ำอีกเช่นนี้จะช่วยให้เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองในที่สุด การจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้แบบลงมือ

กระทำเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการทำงานของสมอง และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง...”

“...การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบการจัดกิจกรรม ในรูปแบบต่าง ๆ และการช่วยให้เด็กมีประสบการณ์สำคัญให้เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองในที่สุด...”

(โกวิทย์ บุญเฉลียว, 21 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก และการเรียนรู้โดยผ่านประสาททั้ง 5 และรูปแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน จัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้ทำตามความสนใจของเด็ก จัดแสดงผลงานของเด็กทุกชิ้นงาน การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้าน บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรนั้น ครูจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสม และบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนด การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์กับเด็กปฐมวัยอย่างเต็มที่...”

(ธนพร ดวงไข, 22 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

2.6 ด้านการวัดและประเมินผล

“...ในการวัดและประเมินผล เป็นการประเมินผู้เรียน เป็นลักษณะการสังเกต สอบถาม การสัมภาษณ์จากข้อมูลหลายฝ่ายตลอดจนการสังเกตการจัดกิจกรรม ความก้าวหน้าของงาน ผลการพัฒนาทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาโดยรวม...”

(บานเย็น ชมพู, 20 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...ครูควรมีการประเมินพัฒนาการของเด็กเสมอ เพื่อครูจะได้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ในครั้งต่อไป มีการวัดและประเมินตามสภาพงานที่ได้จากผู้เรียน หรือวัดจากผลของการจัดกิจกรรมที่มีความก้าวหน้าในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละครั้ง...”

(โกวิทย์ บุญเฉลียว, 21 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

“...การวัดและประเมินผลสอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงการพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล ได้แก่ ด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจ ต้องมีการวางแผนการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน ครอบคลุมกับกิจกรรม เลือกใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับการวัดผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้...”

(ธนพร ดวงไข, 22 พฤศจิกายน 2560: สัมภาษณ์)

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยโรงเรียน Best Practice ทั้ง 3 คนมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ดังตาราง 7

ตาราง 7 การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ผลิต (Best Practices) โดยเรียงตามลำดับองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	โรงเรียนอนุบาล อุบลราชธานี	โรงเรียนบ้านคูเมือง (ออนอนุเคราะห์)	โรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง	ผลการสังเคราะห์
1. การวิเคราะห์ ผู้เรียน	ครูต้องเข้าใจการเรียนรู้ของเด็กและ พัฒนาการของเด็กในระดับปฐมวัย ให้ มีการพัฒนาอย่างเท่าเทียมตาม ศักยภาพของเด็ก จัดให้นักเรียนที่มี ความสามารถต่างกันเรียนและทำงาน ด้วยกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2-4 คน โดยมีจุดหมายเดียวกัน	ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่ กับการให้ทำกิจกรรมแบบองค์ รวมและคำนึงถึงความสนใจ และความต้องการของเด็กทุก คนทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาและ เติบโตอย่างมีคุณภาพ	ครูควรคำนึงถึงพัฒนาการ ทางสติปัญญาของเด็ก และ จัดประสบการณ์ให้เด็กอย่าง เหมาะสมกับพัฒนาการนั้น ไม่ควรบังคับให้เด็กทำในสิ่ง ที่ยังไม่พร้อม หรือยากเกิน พัฒนาการตามวัย	- ครูมีการเตรียมความพร้อมของ ผู้เรียนก่อน โดยคำนึงพัฒนาการ ความสนใจ และความสามารถที่ ต่างกันของเขา เพื่อสามารถจัด กิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ เรียนรู้ที่เหมาะสมและมีคุณภาพ
2. การวิเคราะห์ หลักสูตร	ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ตัวแทนของ สถานศึกษา ชุมชน ร่วมกันศึกษา หลักสูตร เพื่อจัดประสบการณ์การ เรียนรู้ ตามแผนการจัดกิจกรรมจาก แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และให้ ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วม เพื่อให้ ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้เรียน	นำมาตรฐานและตัวชี้วัดใน หลักสูตรสถานศึกษา มาทำ การวิเคราะห์เพื่อความชัดเจน และสามารถจัดกิจกรรม สอดคล้องกับผู้เรียนก่อนเปิด ภาคเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมี พัฒนาการในทุก ๆ ด้านตาม วัตถุประสงค์	ครูต้องศึกษาหลักสูตรให้ เข้าใจก่อนที่จะจัดทำ แผนการเรียนรู้เพื่อนำไป กำหนดวัตถุประสงค์และมี การจัดกิจกรรมเพื่อเกิด ประสบการณ์เรียนรู้และมี มีพัฒนาการทั้ง 5 ด้าน	- ครูต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ เพื่อสามารถจัดทำแผนการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ ให้บรรลุ เป้าหมายตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	โรงเรียนอนุบาล อุบลราชธานี	โรงเรียนบ้านคูเมือง (อ่อนอนุเคราะห์)	โรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง	ผลการสังเกต
3. การกำหนด วัตถุประสงค์	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ตามแผนการจัดประสบการณ์และสอดคล้องกับการพัฒนาต่าง ๆ จากการเรียนรู้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ตามแผนการจัดประสบการณ์และสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการศึกษา ปฐมวัยของครู ผู้บริหารและสถานศึกษา รวมทั้งการขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย จึงทำให้ครูเน้นให้เด็กอ่านเขียน	ครูต้องเข้าใจพัฒนาทางการเรียนรู้ของเด็กที่มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา จึงมีการจัดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น โดยการเล่นต้องเป็นการเล่นที่มีจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จการเรียนรู้ที่จัดให้เด็กตามหลักสูตรนั้นจะต้องสอดคล้องตามความถนัดของเด็กด้วย	ผลการสังเกตของโครงการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์เรียนรู้เชิงพฤติกรรม เพราะจะทำให้สามารถจัดกิจกรรมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และทำให้มีการประเมินผลได้ตรงและสะดวกขึ้น

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	โรงเรียนอนุบาล อุบลราชธานี	โรงเรียนบ้านคูเมือง (อ่อนนุชเคราะห์)	โรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง	ผลการสังเคราะห์
4. การออกแบบ การเรียนรู้	เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิด จินตนาการได้เต็มที่ตามที่ได้เห็นหรือ ได้ประสบการณ์มาฝึกให้เด็กเป็นผู้ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	ครูไม่ควรเน้นการสอนที่มี ลักษณะให้เด็กท่องจำมากกว่า ทักษะด้านการคิด การ ตัดสินใจ ควรเตรียมความพร้อม ของเด็ก เพื่อพัฒนาศักยภาพ ของเด็ก ให้เกิดการเรียนรู้ จัด สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการ เรียน เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิด การเรียนรู้	ครูมีจัดทำแผนการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ จัด สภาพแวดล้อมให้สอดคล้อง กับหน่วยการเรียนรู้ และ เสริมมุมเสรีต่าง ๆ ให้เด็ก ได้ผลัดเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย หลายตามวัย โดยมุ่งเน้น การเล่นและเลียนแบบ	การจัดประสบการณ์เรียนรู้เริ่มด้วย จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ เรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมให้ครบถ้วน ตามหลักสูตรสถานศึกษา และ เพิ่มเติมเนื้อหาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน หรือ ตามที่นโยบายกำหนดให้

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	โรงเรียนอนุบาล อุบลราชธานี	โรงเรียนบ้านคูเมือง (อ่อนนุชเคราะห์)	โรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง	ผลการสังเคราะห์
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้การสอนตามหน่วยการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญและให้ครบทั้ง 6 กิจกรรมหลักการเรียนรู้ที่เป็นแบบบูรณาการ และการเรียนผ่านการเล่น เล่นเกมผ่านการเรียนรู้จนทำให้เด็กไม่เบื่อ สนุกกับกิจกรรมส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตัวเองและการเรียนรู้เป็นทีม ฝึกให้เด็กได้ใช้ภาษาสื่อสารการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรบูรณาการผ่านการเล่นและลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย เกิดความรู้อัศจรรย์ คุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กลุ่มพัฒนาการ 4 ด้าน จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก คือ ได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก และการเรียนรู้โดยผ่านประสาททั้ง 5 และรูปแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน จัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้ทำตามความสนใจของเด็ก จัดแสดงผลงานของเด็กทุกชิ้นงาน	ครูควรมีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ วางแผนการเรียนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมสร้างบรรยากาศการจัดกิจกรรมและการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ตามความเหมาะสม
6. การวัดและประเมินผล	การวัดและประเมินผล ควรประเมินตามสภาพความเป็นจริง ประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทำให้ขาดแนวทางในการปรับปรุงผู้เรียนให้ดีขึ้น	ครูควรมีการประเมินพัฒนาการของเด็กที่สอดคล้อง เพื่อครูจะได้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการจัดประสบการณ์ในครั้งต่อไป	การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับหลักสูตรระดับปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านอย่างสมดุล ทั้งร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจ	การวัดและประเมินผล ต้องทำตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และควรมีการวัดและประเมินผลซ้ำ

จากตาราง 7 สรุปว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น เป็นการส่งเสริมประสบการณ์และการปรับตัวของเด็ก โดยผ่านการเล่นกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดพัฒนาการในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจและสังคม ดังนั้นครูปฐมวัยจึงควรมี ความรู้ ความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมตามองค์ประกอบ ทั้ง 6 องค์ประกอบดังกล่าวย่อมส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์และเกิดพัฒนาการทั้งด้าน ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรมจริยธรรมตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพ ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นบุคลากรที่สามารถสร้างอนาคตที่สดใสและมั่นคงให้แก่ สังคมไทยในโอกาสต่อไป ดังวลีที่ว่า “เด็กดี มีคุณภาพในวันนี้ คือผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณภาพในวันหน้า”

4. การสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัด ประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาโปรแกรมโดยศึกษาแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมของ Boyle (1981) ; Caffarella (2002) ; อุ๋นตา นพคุณ (2546) และกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้จัดองค์ประกอบเป็นกรอบ แนวคิดในการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย 7 องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) ลักษณะของ โปรแกรม 4) เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้การสอน 5) วิธีการสอน 6) สื่อการเรียนการสอน 7) การประเมินผลตามโปรแกรม และได้ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาขึ้นตามขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ปฐมวัย ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีวิธีดำเนินการพัฒนา 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นยกร่าง โปรแกรม และ 3) ขั้นการประเมินโปรแกรม ดังรายละเอียดนี้

1. ขั้นการเตรียมการ ผู้วิจัยได้เตรียมสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการทำโครงร่าง โปรแกรม ประกอบด้วย กระดาษ เครื่องปริ้นท์ เครื่องคอมพิวเตอร์ และวัสดุอุปกรณ์อื่นที่จำเป็น ต่อการยกร่างโปรแกรม โดยเตรียมการเกี่ยวกับระยะเวลาในการสร้าง พัฒนาโครงร่างโปรแกรม ในระหว่างเดือน ตุลาคม-เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2560 และเตรียมการติดต่อประสานงานผู้ที่ เกี่ยวข้องในระหว่างเดือนกันยายน-เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2560

2. ขั้นการยกร่างโปรแกรม สำหรับการยกร่างโปรแกรมนั้นมีผล ดังนี้คือ
2.1 ผลการยกร่างองค์ประกอบโปรแกรม จากการสรุปในขั้นการเตรียมการ ผู้วิจัยได้ยกร่างโปรแกรมได้ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1) หลักการของโปรแกรม 2) จุดประสงค์ ของโปรแกรม 3) ลักษณะของโปรแกรม 4) เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้การสอน 5) วิธีการสอน 6) สื่อการเรียนการสอน และ 7) การประเมินผลตามโปรแกรม

2.2 ผลการยกร่างเอกสารและเครื่องมือประกอบการใช้โปรแกรม ผู้วิจัยได้ยก ร่างเอกสารและเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 เอกสารโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.2.2 สื่อประกอบการอบรม ซึ่งเป็นสื่อการนำเสนอของวิทยากร ประกอบด้วย โปรแกรมการนำเสนอ (Power Point) และเอกสารประกอบการบรรยาย

2.2.3 เครื่องมือประเมินคุณภาพของโปรแกรม คือ แบบประเมินโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 เครื่องมือพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ประกอบด้วย

2.3.1 แบบทดสอบความรู้ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (ก่อนและหลังการอบรมพัฒนา)

2.3.2 แบบประเมินทักษะความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย (ระหว่างการอบรม)

3. ขั้นตอนการประเมินโปรแกรม เป็นผลการประเมินโปรแกรมตามองค์ประกอบของ โปรแกรม 7 องค์ประกอบพิจารณาจากความเหมาะสม และความเป็นไปได้ และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. หลักการของโปรแกรม	4.60	0.45	มากที่สุด
2. จุดประสงค์ของโปรแกรม	4.95	0.65	มากที่สุด
3. ลักษณะของโปรแกรม	4.60	0.35	มากที่สุด
4. เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน	4.75	0.55	มากที่สุด
5. วิธีการสอน	4.65	0.52	มากที่สุด
6. สื่อการเรียนการสอน	4.70	0.52	มากที่สุด
7. การประเมินผลตามโปรแกรม	4.75	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.71	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า โปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่พัฒนานั้นมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของโปรแกรม 2) จุดประสงค์ของโปรแกรม 3) ลักษณะของโปรแกรม 4) เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน 5) วิธีสอน 6) สื่อการเรียนการสอน และ 7) การประเมินผลตามโปรแกรม และโปรแกรมได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

สรุปผล

การวิจัยเพื่อการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี พบว่าได้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน, 2) การวิเคราะห์หลักสูตร, 3) การกำหนดวัตถุประสงค์, 4) การออกแบบการเรียนรู้, 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล
2. ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี พบว่า โปรแกรมมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของโปรแกรม, จุดประสงค์ของโปรแกรม, ลักษณะของโปรแกรม, เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน, วิธีการสอน, สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลตามโปรแกรม และโปรแกรมได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด

อภิปรายผล

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามลำดับของการสรุปผล ดังนี้

1. องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่าได้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การวิเคราะห์หลักสูตร 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ 4) การออกแบบการเรียนรู้ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล การที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งในลักษณะเอกสาร วารสารทางวิชาการ รวมทั้งข้อมูลในองค์กรและบทความวิจัยซึ่งเป็นข้อมูลที่รวบรวมได้จากหลายแหล่งที่มีทฤษฎีรองรับ ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยเหตุและผล สามารถตรวจสอบความตรง (Validity) ได้ง่ายนอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และสอดคล้องกับ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ที่กำหนดองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อให้ครูปฐมวัยสามารถจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมตามวัตถุประสงค์ จากประสบการณ์ที่เด็กได้รับอันเกิดจากการปฏิบัติด้วยตนเองส่งผลให้ได้คิดเป็น ทำเป็น เกิดการเรียนรู้และอยากรู้อยากเห็นอย่างต่อเนื่อง การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายอย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งมีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้มีการพัฒนาเต็มได้ตามศักยภาพ (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2557) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ หมูวิเศษ (2556) ที่พบว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านมาบกราด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 นั้นเริ่มจากการสำรวจสภาพการณ์ปัจจุบัน การกำหนดขอบเขตปัญหาให้ชัดเจน การวางแผนแล้วปฏิบัติ และการประเมินผลที่เกิดขึ้นตามลำดับคือ การวางแผน (Plan) การค้นหาความจริง (Fact-finding) การดำเนินการให้บรรลุ (Execution) และการวิเคราะห์ผล (Analysis) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐริกา ทาเชาว์ (2557) ที่พบว่าหลักการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบบูรณาการประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ การกำหนดหัวเรื่องที่จะสอน, การศึกษาหลักสูตร, การสรุปเป็นหัวเรื่องที่จะสอนได้อย่างเหมาะสม, การใช้ทักษะและเทคนิคในการสอนที่เน้นผู้เรียนทำกิจกรรมได้ตามขั้นตอนในแผนได้เป็นอย่างดี, การใช้สื่ออย่างเหมาะสม และการตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น
2. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลปรากฏเช่นนี้เนื่องจาก การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ด้านแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการเด็ก ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมตลอดจนเทคนิควิธีการฝึกปฏิบัติในระหว่างการเรียนรู้และมีการฝึกฝนเพื่อให้เกิดทั้งความรู้และความชำนาญ ดังนั้นครูผู้สอนในระดับปฐมวัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่เพิ่งจบการศึกษา มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัยน้อย และเป็นบุคคลที่ไม่ได้จบการศึกษาด้านปฐมวัย กล่าวได้ว่าไม่มีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ปฐมวัย แต่มีความต้องการสอนในระดับปฐมวัยจึงต้องการได้รับการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้ สอดคล้องกับ Bruner (1969) ที่กล่าวว่าบุคคลสามารถจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ ซึ่งต้องคำนึงถึงทฤษฎีพัฒนาการว่าเป็นตัวเชื่อมระหว่างความรู้และการสอน นั่นคือพัฒนาการจะเป็นตัวกำหนดเนื้อหาความรู้และวิธีการสอน หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการและความสามารถของเด็กเป็นหลักจึงมีการแบ่งขั้นพัฒนาการสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Enactive Stage), ขั้นการเรียนรู้ด้วยภาพ และจินตนาการ (Iconic Stage) และขั้นการเรียนรู้ด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Stage) และยังสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่อธิบายว่า ผู้ดูแลเด็กต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ต้องจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และช่วยเหลือในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่ม และพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสม ด้วยการจัดประสบการณ์ทางสังคมให้เด็กได้เข้าร่วม ควรจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ควบคู่กับเรื่องสุขภาพ อนามัย และความปลอดภัย จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กและความสนใจของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่มเล็ก ๆ นอกจากนี้ผู้ดูแลควรมีความรู้ในด้านจิตวิทยาและพัฒนาการ ธรรมชาติของเด็ก ต้องยอมรับว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กแต่ละคนให้ได้มากที่สุด และไม่คาดหวังในตัวเด็กสูงเกินความเป็นจริง จึงควรจัดกิจกรรมตามควรแก่วัยและอัตรภาพของเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

3. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี พบว่า โปรแกรมมี 7 องค์ประกอบได้แก่ หลักการของโปรแกรม, จุดประสงค์ของโปรแกรม, ลักษณะของโปรแกรม, ศึกษาค้นคว้าและคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม, วิธีการสอน, สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลตามโปรแกรม และโปรแกรมได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะการดำเนินการขั้นนี้เป็นการดำเนินการพัฒนา 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นยกร่างโปรแกรม และ 3) ขั้นการประเมินโปรแกรม ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีหลักการของการสร้างโปรแกรมที่มีคุณภาพตามเกณฑ์กำหนด รวมทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการการพัฒนาครูปฐมวัยตามองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย แล้วก็นำข้อมูลที่ได้รับมาดำเนินการพัฒนาโปรแกรมตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบดังกล่าว คือดำเนินการเตรียมการเพื่อยกร่างโปรแกรมและประเมินโปรแกรมฉบับยกร่างโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ สอดคล้องกับ (สุเทพ อ่วมเจริญ, 2558) ที่อธิบายไว้ว่า โปรแกรมหรือหลักสูตรถ้ามีการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมหรือหลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนที่ประกอบด้วย 1) การศึกษาความต้องการของผู้เรียน สังคม ชุมชน เนื้อหาวิชา รวมทั้งปรัชญาทางการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา ตลอดจนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตร 2) กำหนดหลักการ เป้าหมาย จุดประสงค์ของหลักสูตร การจัดการเนื้อหาวิชา

กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ 3) การนำหลักสูตรไปใช้ 4) การวัดผลประเมินผล นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนานันต์ ดิยง (2556) ที่พบว่า โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะ ที่พัฒนาขึ้น มี 6 องค์ประกอบคือ 1) หลักการของโปรแกรม 2) จุดหมายของโปรแกรม 3) พัฒนาการของครูที่ต้องการจะเกิดขึ้นตามจุดหมายของโปรแกรม 4) สารที่ใช้ในการพัฒนา 5) กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนา และ 6) แนวทางการประเมินตามโปรแกรม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะโดยทั่วไป

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้ครูปฐมวัยในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาด้านการใช้เทคนิคในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นปัจจุบัน

1.2 ครูผู้สอนในหน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำโปรแกรมพัฒนาด้านการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ได้

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ควรร่วมมือกันพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครู ในด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูมีความรู้ มีความสามารถ และมีทักษะในด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

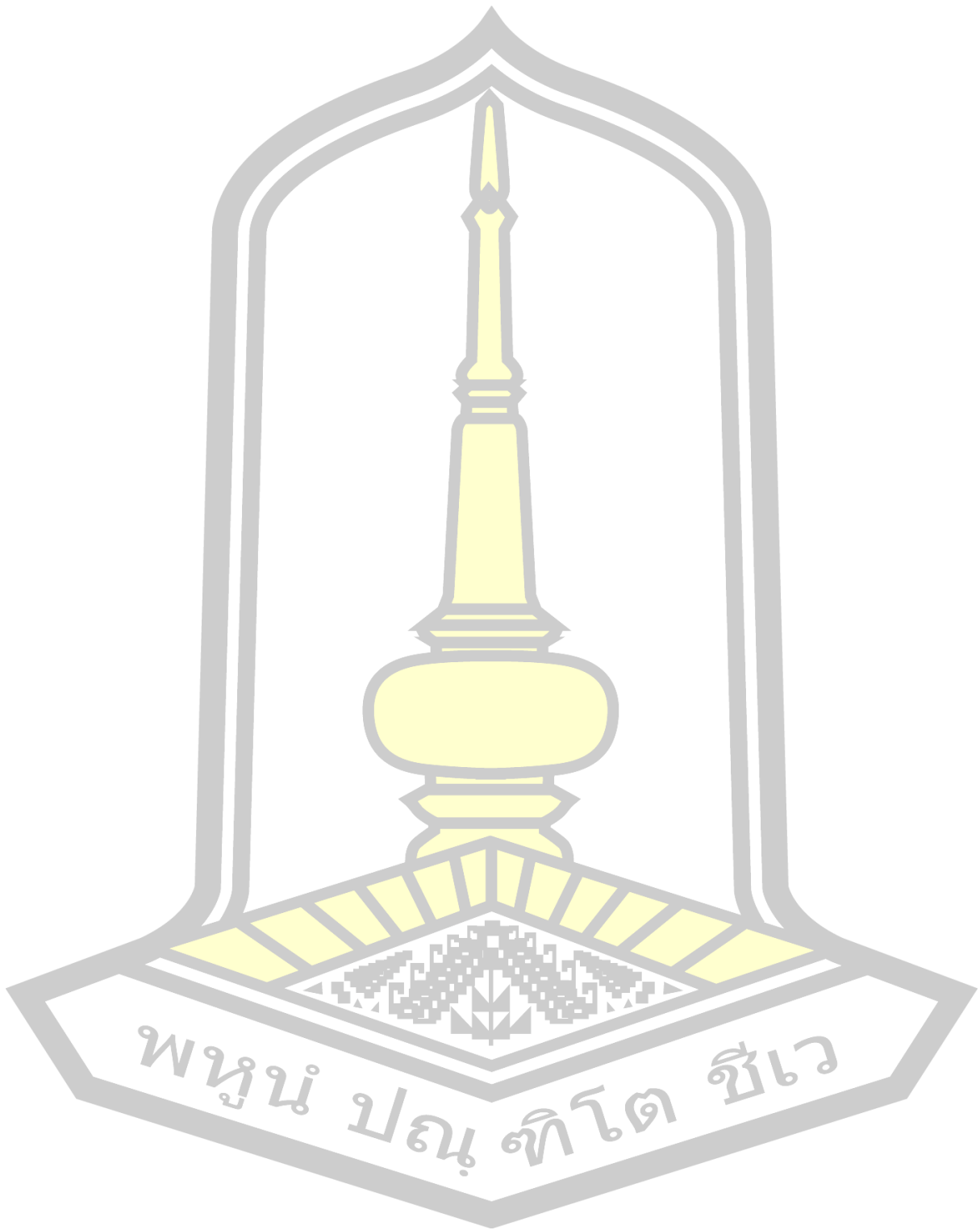
2.1 ควรทำการวิจัยการพัฒนาครูปฐมวัยให้มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยในสังคม Thailand 4.0

2.2 ควรทำการวิจัยการพัฒนา รูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับ เด็กปฐมวัยในสังคม Thailand 4.0

2.3 ควรทำการวิจัยการพัฒนาครูระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษาด้านการจัด กิจกรรมพัฒนานักเรียนในด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยใช้เทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

พูน ปณ ทิโต ชีเว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). *คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองร้อยอาสาวิชาดินแดน.
- กรมสามัญศึกษา. (2543). *แนวทางการประเมินครูแกนนำครูต้นแบบ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมสามัญศึกษา. (2543). *รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2543*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติวดี บุญชื้อ และคณะ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา.
- กฤษณ์ศักดิ์ พงษ์พานิชย์. (2558). *การเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินของโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินรอบแรกในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลป่าแป๋และตำบลแม่เหาะอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. กรุงเทพฯ: กองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จักรี ต้นเชื้อ. (2555). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จุฑารัตน์ หมูพิเศษ. (2556). *การพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านมาบกราด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญชัย รัตนสุทธิ. (2552). *การพัฒนาความเป็นมืออาชีพของครูด้วยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 4*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชารี มณีศรี. (2542). *การนิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- ณัฐริกา ทาชาวี. (2557). *การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอผาม่วน จังหวัดขอนแก่น*. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

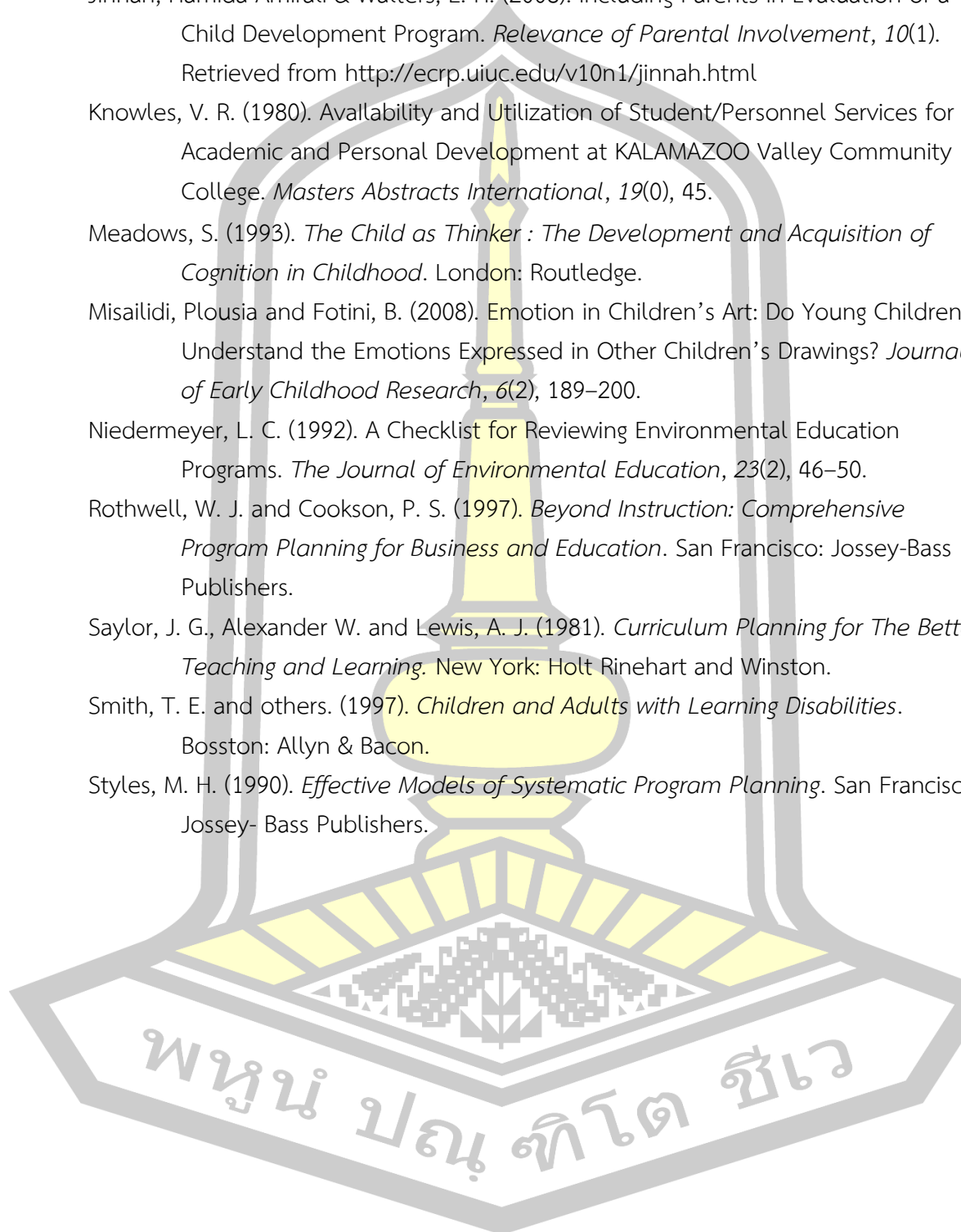
- ณัฏฐาทิพย์ สหสังสี. (2559). แนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษาในอำเภอแม่เป็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. ใน *รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ครั้งที่ 1*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- แตนรัก กันไธสง. (2556). การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดทำสื่อฝึกประสบการณ์เพื่อจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ต่อพงศ์ เหล็กกล้า. (2551). *การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านหนองข่อยนาสิบลูกกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนภูพานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 4*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เตือนใจ เกตุษา. (2544). *การประเมินผลการสอน = Evaluation of Instruction*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ถิรพล วัฒนประดิษฐ์. (2546). *การบริหารบุคคลในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: คุณพิมพ์อักษรกิจ.
- ทิตนา แคมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนานันต์ ดียิ่ง. (2556). *โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- นงลักษณ์ สีนสืบผล. (2542). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูธนบุรี.
- น้อย ศิริโชติ. (2542). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา น้อยจันทร์. (2548). *การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย*. นครปฐม: นิตินัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประวิต เอราวรรณ์. (2542). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- ปราโมทย์ หนูกลัด. (2557). แนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษาอำเภอลานสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. ใน *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (Proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15*. (หน้า 759-770). นครสวรรค์: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

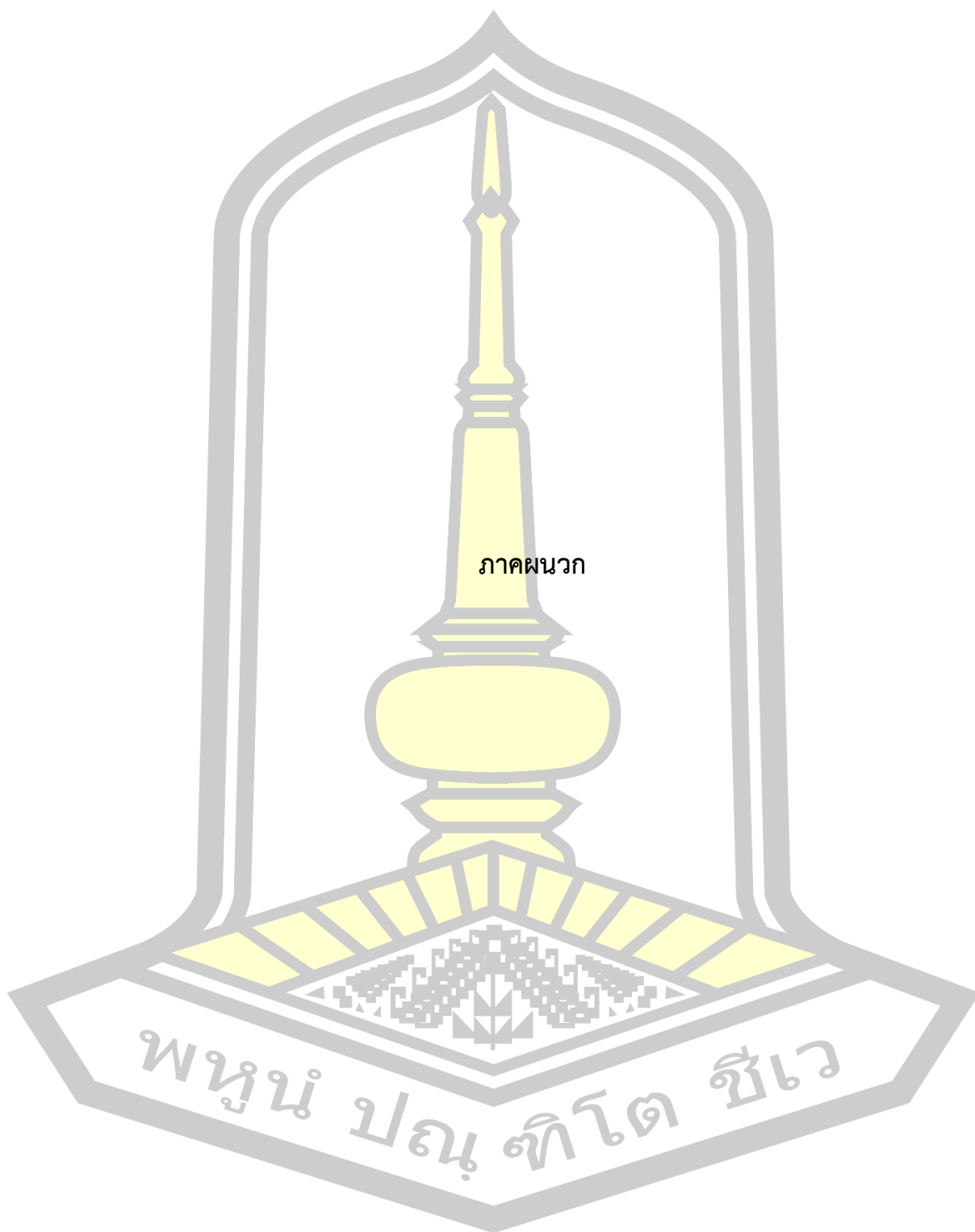
- ปรีชา ดีหลี. (2548). การพัฒนาครุภัณฑ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านคำกลาง อำเภอป่าต้ว จังหวัดยโสธร. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2541). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- เป็รื่อง กุุ่มท. (2537). *แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสอน ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการสอน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2538). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ = Human Resource Management* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พระราชมนูณี (ประยูร ธรรมจิตโต). (2542). อีคิวในแนวพุทธศาสนา. *พุทธปริทัศน์*, 1(5), 7.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2530). การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย. ใน *เอกสารการบรรยาย ชุดที่ 8 แผนการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิสมัย ศรีอำไพ และอนันต์ ศรีอำไพ. (2549). *การเรียนรู้ตลอดชีวิต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- เพียรพันธุ์ กิจพาณิชย์เจริญ. (2552). ศึกษาสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภิญโญ สาธร. (2521). *หลักการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุภา.
- มนูญ ไชยทองศรี. (2544). ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2553). การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ก.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *องค์การและการจัดการงานบุคคล*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รังสรรค์ สุทาร์มย์. (2536). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์เรื่องโจทย์ปัญหาของคนเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างวิธีสอนแบบปกติกับวิธีสอนแบบแก้*. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

- เริงลักษณ์ โรจนพันธ์. (2539). *เทคนิคการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2557). *จิตวิทยาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วริญญา ศิลาโคตร. (2559). สภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2548). *เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2550). *การพัฒนาองค์การ (Organization Development)*. นนทบุรี: ม.ป.พ.
- วิตินันท์ สุณา. (2548). *กิจกรรม PQ เพื่อพัฒนา CQ ในเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.
- วิทยา จันท์ศิลา. (2543). *การพัฒนาองค์การ*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สังต์ อุทรานันท์. (2529). *การนิเทศการศึกษา : หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตชุมพร. (2560). *พื้นฐานวิทยาศาสตร์การกีฬา: โครงการวิจัยการพัฒนาสื่อ การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต*. Retrieved from <http://www.ipecp.ac.th/ipecp/cgi-binn/vni/Program/unit5/index.html>
- สภาการศึกษาคาทอลิกไทย. (2545). *มหกรรมการศึกษาคาทอลิก*. ใน การศึกษาคาทอลิก แห่งประเทศไทย (หน้า 52-57).
- สมเกียรติ ศรีจักรวาล. (2542). แนวทางการพัฒนาศักยภาพของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน. *วิทยาสารเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์*, 20(2), 110-124.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2537). *การวัดผลการศึกษา*. มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สมัยพร สุระเสน. (2559). สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู โรงเรียนคาทอลิกสังฆมณฑลอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). *การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษา. (2547). *แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2558). *การพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์.
- สุมิตรา พงศธร. (2550). *สรุปเรื่องของหลักสูตร*. สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, (79), 3-23.

- สุรัชย์ มีชาญ. (2541). *การศึกษาความเชื่อมั่นและความตรงในการจำแนกนักเรียนตามความรอบรู้และไม่รอบรู้ของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่ใช้วิธีการกำหนดคะแนนจุดตัดต่างกัน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- หรรษา สุขกาล. (2543). *การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการทำงานระหว่างเรียน เพื่อส่งเสริมจริยธรรมในการทำงานของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนงค์นาถ ยิ้มช้าง. (2557). *การพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 9, 25.
- อนันต์ พันนึก. (2541). *การศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย*. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุ้นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- อุษา คงทอง และคณะ. (2553). *องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทียนวัฒนาพรินตัง.
- Barr, M. J. and Keating, L. A. (1990). Introduction : Elements of Program Development. In *Developing Effective Student Services Program* (pp. 607–610). San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Barratt, C. and others. (n.d.). How to Develop a Training Program on the Job. Retrieved from <http://www.wikihow.com/Develop-a-Training-Program-on-the-Job%0A>
- Boone, E. J. (1992). *Developing Program in Adult Education*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Boyle, P. G. (1981). *Planning Better Program*. Michigan: McGraw-Hill Ryerson.
- Bruner, L. S. (1969). *The Process of Education*. Massachusetts: Harvard University Process Cambridge.
- Caffarella, R. (2002). Planning : Program for Adult Learners : A Practical Guide for Educations. In *Trainers And Staff Developers*. San Francisco: Jossey–Bass Publishers.
- Colette, G. (2007). *Low Vision: Mobility and Independence Training for the Early Years Child*.
- Heinich, R. and others. (1999). *Instructional Media and Technologies for Learning*. New Jersey: Prentice-Hall.

- Houle, C. (1996). *The Design of Education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Jinnah, Hamida Amirali & Walters, L. H. (2008). Including Parents in Evaluation of a Child Development Program. *Relevance of Parental Involvement*, 10(1). Retrieved from <http://ecrp.uiuc.edu/v10n1/jinnah.html>
- Knowles, V. R. (1980). Availability and Utilization of Student/Personnel Services for Academic and Personal Development at KALAMAZOO Valley Community College. *Masters Abstracts International*, 19(0), 45.
- Meadows, S. (1993). *The Child as Thinker : The Development and Acquisition of Cognition in Childhood*. London: Routledge.
- Misailidi, Plousia and Fotini, B. (2008). Emotion in Children's Art: Do Young Children Understand the Emotions Expressed in Other Children's Drawings? *Journal of Early Childhood Research*, 6(2), 189–200.
- Niedermeyer, L. C. (1992). A Checklist for Reviewing Environmental Education Programs. *The Journal of Environmental Education*, 23(2), 46–50.
- Rothwell, W. J. and Cookson, P. S. (1997). *Beyond Instruction: Comprehensive Program Planning for Business and Education*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Saylor, J. G., Alexander W. and Lewis, A. J. (1981). *Curriculum Planning for The Better Teaching and Learning*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Smith, T. E. and others. (1997). *Children and Adults with Learning Disabilities*. Boston: Allyn & Bacon.
- Styles, M. H. (1990). *Effective Models of Systematic Program Planning*. San Francisco: Jossey- Bass Publishers.

ภาคผนวก

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

ภาคผนวก ก

แบบประเมินองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

แบบประเมินความเที่ยงตรงทางเนื้อหา

การประเมินองค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา

สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหรือข้อความกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- +1 หมายถึง แนใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แนใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง แนใจว่าคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็น
		+1	0	-1	
เพื่อศึกษาการวิเคราะห์ผู้เรียน	1. ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน				
	1.1 การวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล				
	1.2 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน				
เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา	2. ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร				
	2.1 การศึกษาคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา				
	2.2 การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้				
	2.3 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 4 สาระ				
เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์	3. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์				
	3.1 เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องตามความสนใจ				
	3.2 หัวข้อเรื่องที่กำหนดมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก				
	3.3 เนื้อหาสาระที่เรียนสอดคล้องกับบริบทในชุมชนของเด็ก				

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็น
		+1	0	-1	
เพื่อออกแบบการเรียนรู้	4. ด้านการออกแบบการเรียนรู้				
	4.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก				
	4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสาททั้ง 5				
	4.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเด็กทั้ง 5 ด้าน				
	4.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิดวางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิด				
เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรมจริยธรรม ใน 6 กิจกรรม	5.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย	5.1.1 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามจินตนาการของตนเอง				
	5.1.2 มีการโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ควรบังคับ				
	5.1.3 จัดให้เด็กผ่อนคลายหลังทำกิจกรรม				

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็น
		+1	0	-1	
เพื่อให้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5	5.2 กิจกรรมเสริมประสบการณ์				
	5.2.1 จัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา สาธิต ทดลองและเล่นบทบาทสมมุติ				
	5.2.2 จัดให้คำถามปลายเปิดให้เด็กได้คิด				
	5.2.3 จัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่เด็ก				
เพื่อส่งเสริมการคิดผ่านงานศิลปะ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม	5.3 กิจกรรมสร้างสรรค์				
	5.3.1 จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เด็กเลือกทำตามความสนใจ				
	5.3.2 มีอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำตามความคิดจินตนาการของเด็ก				
	5.3.3 จัดแสดงผลงาน ชิ้นงานของเด็ก				
เพื่อให้เด็กเล่นตามมุมภายในห้องเรียนจัดเป็นมุมต่าง ๆ ได้แก่ มุมบล็อก มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมสัมผัส	5.4 กิจกรรม				
	5.4.1 จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เด็กเลือกทำตามความสนใจ				
	5.4.2 มีอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำตามความคิดจินตนาการของเด็ก				
	5.4.3 จัดแสดงผลงาน ชิ้นงานของเด็ก				
เพื่อพัฒนาร่างกายและกล้ามเนื้อภายในและภายนอกห้องเรียน	5.5 กิจกรรมกลางแจ้ง				
	5.5.1 จัดให้เด็กแข่งเป่าแก้วน้ำพลาสติกด้วยหลอดดูดน้ำ				
	5.5.2 จัดให้เด็กเล่นปาห่าง คล้องเสาเล็กๆ				
	5.5.3 จัดให้เด็กเล่นเกมปาร์ตี้คริสต์มาส				
	5.5.4 จัดให้เด็กเล่นเกมงูกินหาง				

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
 ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

คำชี้แจง : แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริง

ขนาดของสถานศึกษา

- () ขนาดเล็ก สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 570 คน
 () ขนาดกลาง สถานศึกษาที่มีนักเรียน 571 - 1,140 คน
 () ขนาดใหญ่ สถานศึกษาที่มีนักเรียน 1,141 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
 ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

คำชี้แจง โปรดอ่านเนื้อหาแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่า ท่านมีความเห็นว่าคุณภาพการพัฒนาครู
 ปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี
 อยู่ในระดับใดจาก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เมื่อท่านตัดสินใจ
 เลือกระดับใด ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับการตัดสินใจของท่านเพียงช่องเดียว

- 5 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	ระดับความต้องการพัฒนา				
	1	2	3	4	5
1. การวิเคราะห์ผู้เรียน					
1.1 การวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล					
1.2 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน					
2. การวิเคราะห์หลักสูตร					
2.1 การศึกษาคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา					
2.2 การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้					
2.3 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 4 สาระ					
3. การกำหนดวัตถุประสงค์					
3.1 เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องตามความสนใจ					
3.2 หัวข้อเรื่องที่กำหนดมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก					
3.3 เนื้อหาสาระที่เรียนสอดคล้องกับบริบทในชุมชนของเด็ก					
4. การออกแบบการเรียนรู้					
4.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก					
4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสาททั้ง 5					
4.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเด็กทั้ง 5 ด้าน					
4.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิด					
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
5.1 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามจินตนาการของตนเอง					
5.2 มีการโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ควรบังคับ					
5.3 จัดให้เด็กผ่อนคลายหลังทำกิจกรรม					
5.4 จัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา สาธิต ทดลองและเล่นบทบาทสมมติ					
5.5 จัดให้คำถามปลายเปิดให้เด็กได้คิด					
5.6 จัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่เด็ก					
5.7 จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เด็กเลือกทำตามความสนใจ					
5.8 มีอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำตามความคิดจินตนาการของเด็ก					
5.9 จัดแสดงผลงาน ชิ้นงานของเด็ก					
5.10 จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เด็กเลือกทำตามความสนใจ					

ภาคผนวก ค

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัด
ประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสภามณฑลอุบลราชธานี

พหุ ประถมศึกษา

แบบประเมิน

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้
สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

(สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)

คำชี้แจง

การวิจัยการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแล้วและเพื่อประเมินคุณภาพของโปรแกรมว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้เพื่อจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาในระดับใด จึงขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ดังกล่าวต่อไปนี้

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา
2. แบบประเมินต่อไปนี้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา ว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ในระดับใด
3. แบบประเมินนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ
ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อผู้ให้ข้อมูล

.....

2. ตำแหน่งทางบริหาร

.....

3. ตำแหน่งทางวิชาการ

.....

4. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด

.....

5. สถานที่ทำงาน

.....

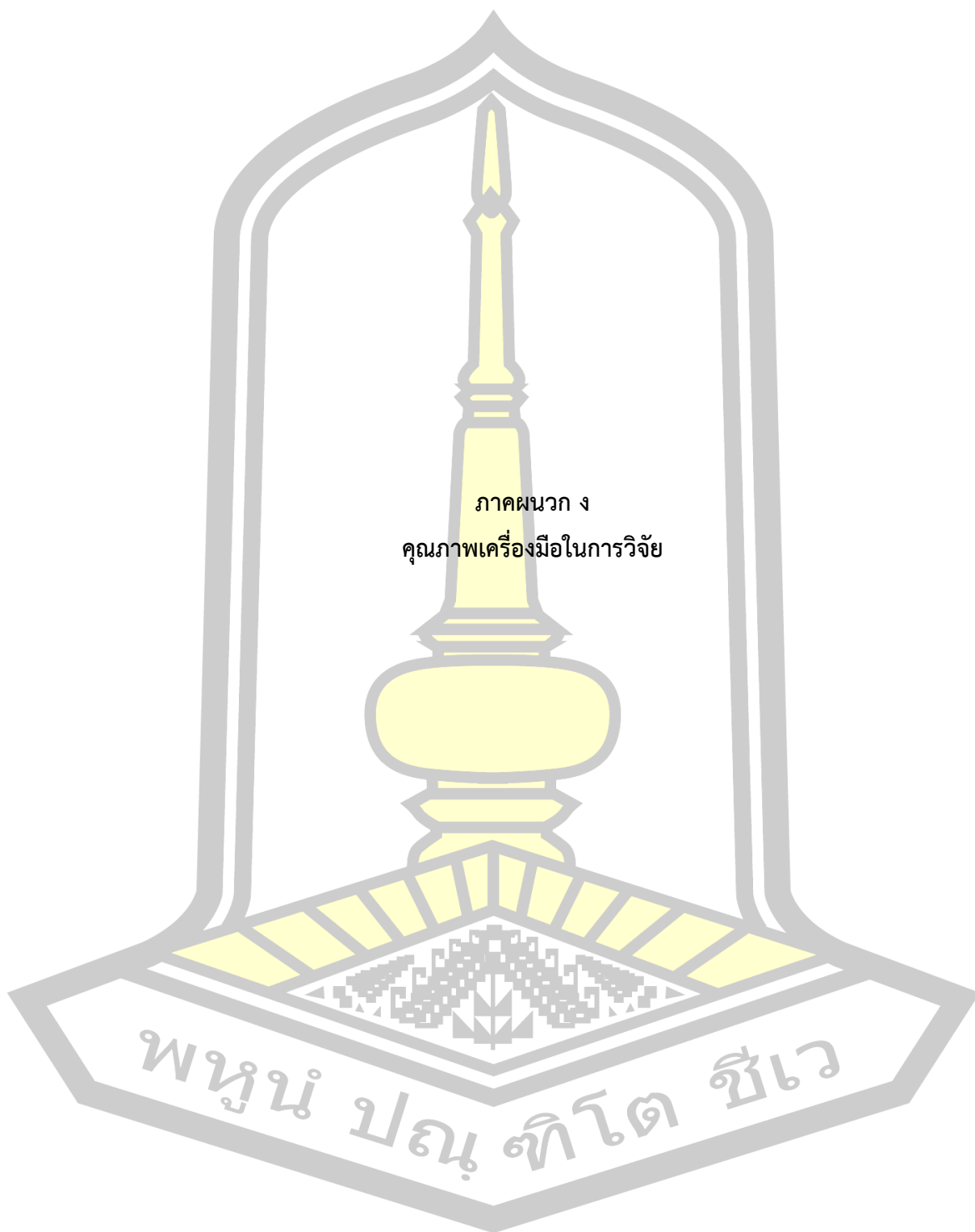
รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
<p>2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม</p> <p>2.1 เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ เทคนิคในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสมทบ อุดรราชธานีจากการฝึกปฏิบัติตามแบบอย่าง</p> <p>2.2 เพื่อพัฒนาครูให้เกิดความรู้ ครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสมทบ อุดรราชธานี จากการค้นพบความรู้ด้วยตนเองในระหว่างการฝึกปฏิบัติการ</p> <p>2.3 เพื่อพัฒนาครูได้มีทักษะ มีความสามารถในการปฏิบัติการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสมทบ อุดรราชธานี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>										
รวม										

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
6. สื่อการเรียนการสอน										
6.1 เอกสารประกอบแผน										
6.2 ใบความรู้										
6.3 ใบงานกิจกรรม										
6.3 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ										
6.4 แบบประเมินการอบรม										
รวม										
7. การประเมินผลตามโปรแกรม										
7.1 ประเมินจากข้อสอบ										
ประเมินตนเองก่อนระหว่างและหลังการพัฒนา										
7.2 ประเมินการทำกิจกรรมตามกำหนด										
7.3 ประเมินการเข้าอบรมไม่น้อยกว่า 80 %										
7.4 ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็นและการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน										
7.5 ประเมินการรายงานอบรม										
รวม										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก
ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พูน ปณ ศิโรต ชิว

ภาคผนวก ง
คุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาหรือข้อความกับวัตถุประสงค์ประกอบการจัดประสบการณ์
เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร

องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. การวิเคราะห์ผู้เรียน								
1.1 มีการวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
1.2 มีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2. การวิเคราะห์หลักสูตร								
2.1 มีการศึกษาคู่่มือหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2.2 มีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2.3 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 4 สาระ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. การกำหนดวัตถุประสงค์								
3.1 เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องตามความสนใจ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
3.2 หัวข้อเรื่องที่กำหนดมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
3.3 เนื้อหาสาระที่เรียนสอดคล้องกับบริบทในชุมชนของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. การออกแบบการเรียนรู้								
4.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสาททั้ง 5	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
4.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กทั้ง 5 ด้าน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิดวางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้								
5.1 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามจินตนาการของตนเอง	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้

องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
5.2 มีการโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ควรบังคับ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5.3 จัดให้เด็กผ่อนคลายหลังทำกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5.4 จัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา สาธิต ทดลองและเล่นบทบาทสมมุติ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5.5 จัดให้คำถามปลายเปิดให้เด็กได้คิด	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5.6 จัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่เด็ก	+1	+1	0	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
5.7 จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เด็กเลือกทำตามความสนใจ	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5.8 มีอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำตามความคิดจินตนาการของเด็ก	+1	+1	+1	+1	0	4	1.00	ใช้ได้
5.9 จัดแสดงผลงาน ชิ้นงานของเด็ก	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
5.10 เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างอิสระตามความสนใจ	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
5.11 จัดให้เด็กได้เล่นเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5.12 จัดให้มีการกระตุ้นให้เด็กผลัดเปลี่ยนมุมเล่นอย่างหลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5.13 จัดให้เด็กแข่งเป่าแก้วน้ำพลาสติกด้วยหลอดดูดน้ำ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5.14 จัดให้เด็กเล่นปาห่าง คล้องเสาเล็กๆ	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
5.15 จัดให้เด็กเล่นเกมปาร์ตี้คริสต์มาส	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5.16 จัดให้เด็กเล่นเกมงูกินหาง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5.17 จัดให้เด็กได้เล่นเกมจับคู่ เช่น จับคูรูปร่างที่เหมือนกัน	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
5.18 จัดให้เด็กได้เล่นเกมภาพตัดต่อ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
5.19 จัดให้เด็กได้เล่นเกมจัดหมวดหมู่	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

องค์ประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
6. การวัดและประเมินผล								
6.1 มีการประเมินการพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6.2 มีการประเมินอย่างหลากหลายที่เหมาะสมกับเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6.3 มีการประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอตลอดปี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

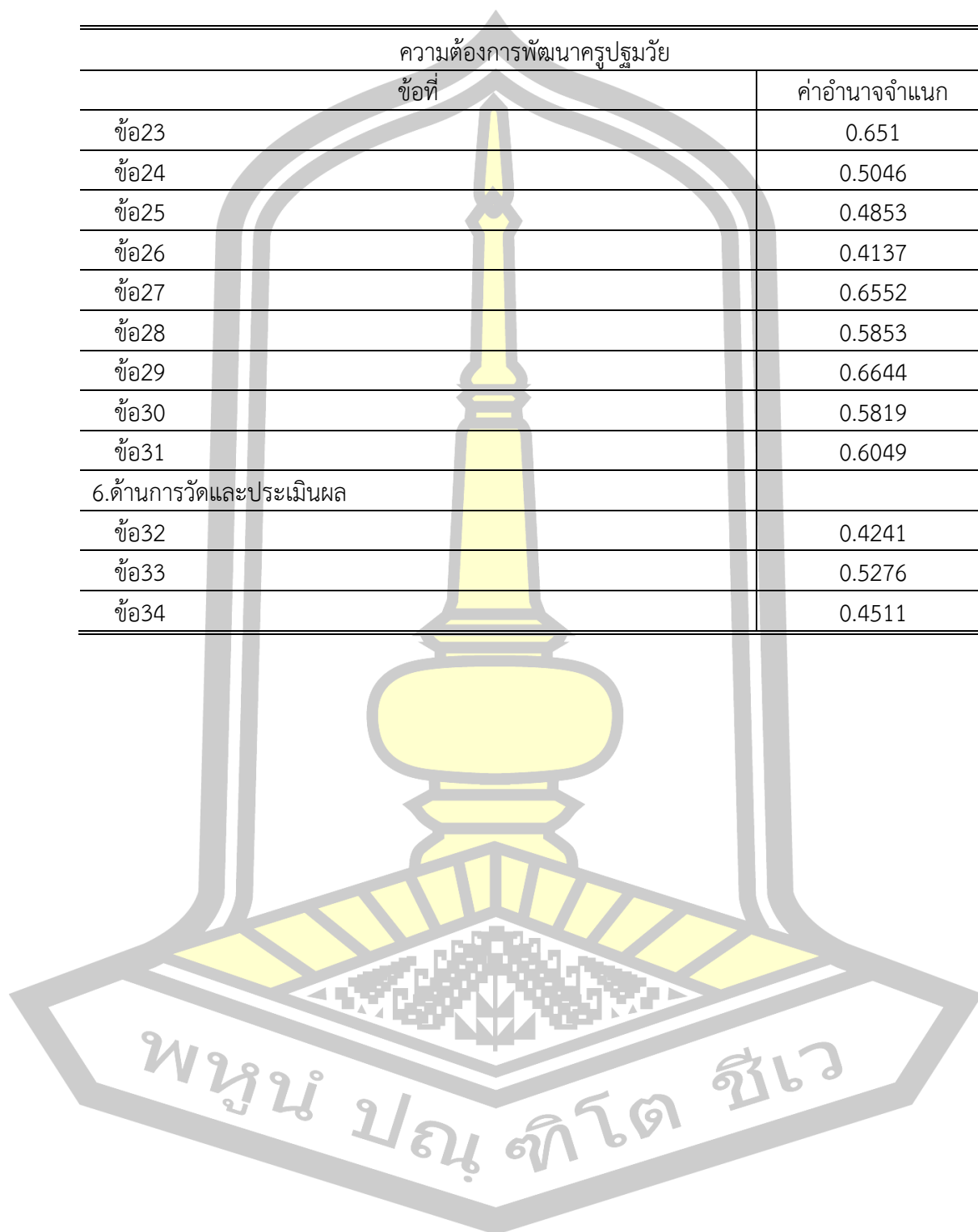

ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์
เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ความต้องการพัฒนาครูปฐมวัย	
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1. ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน	
ข้อ1	0.6515
ข้อ2	0.7199
2. ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร	
ข้อ3	0.5638
ข้อ4	0.5467
ข้อ5	0.4934
3. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	
ข้อ6	0.5256
ข้อ7	0.6115
ข้อ8	0.5341
4. ด้านการออกแบบการเรียนรู้	
ข้อ9	0.5917
ข้อ10	0.5186
ข้อ11	0.6128
ข้อ12	0.5972
5. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
ข้อ13	0.5651
ข้อ14	0.5016
ข้อ15	0.625
ข้อ16	0.7294
ข้อ17	0.5929
ข้อ18	0.5479
ข้อ19	0.6100
ข้อ20	0.5622
ข้อ21	0.6208
ข้อ22	0.5924

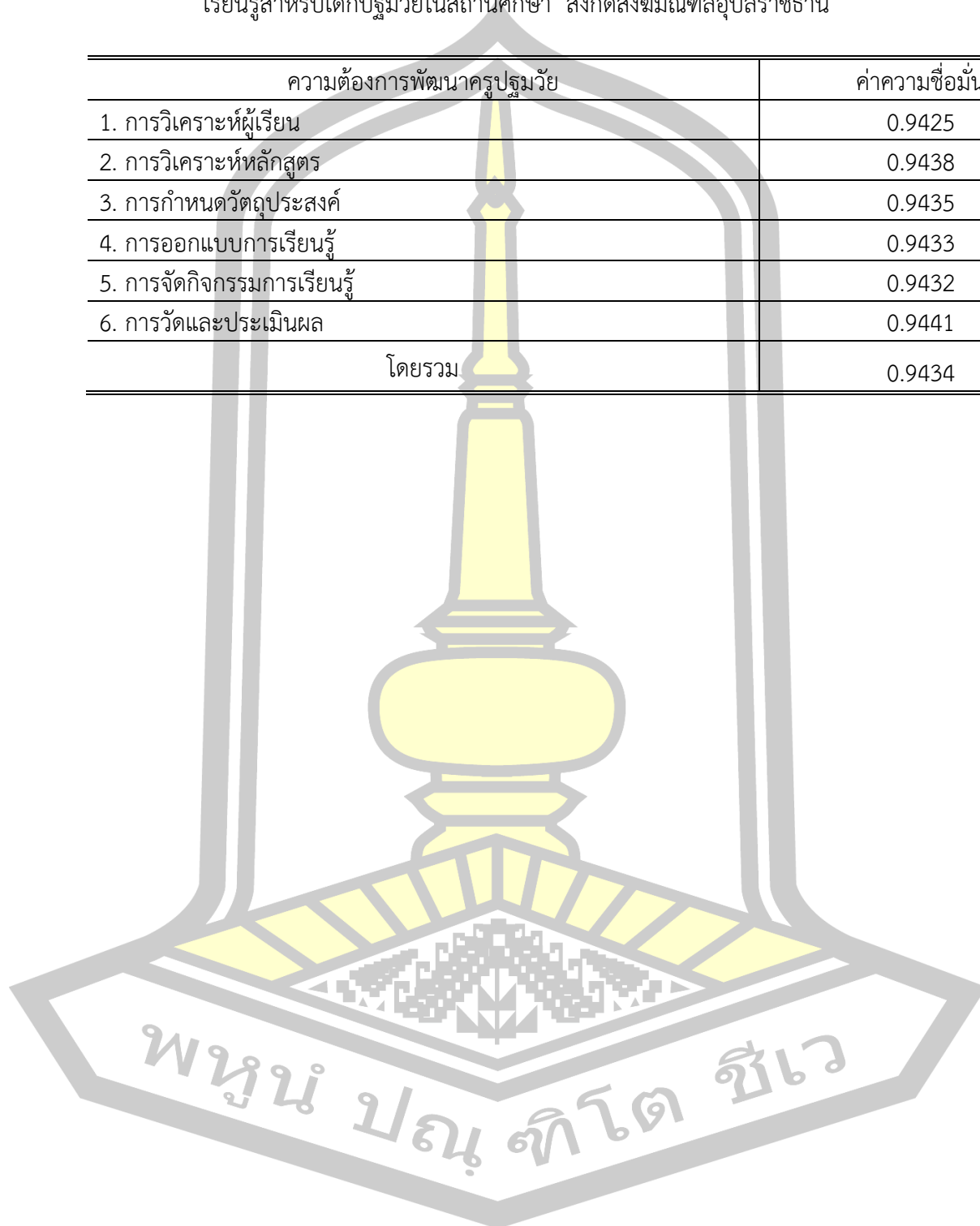
ตาราง 9 (ต่อ)

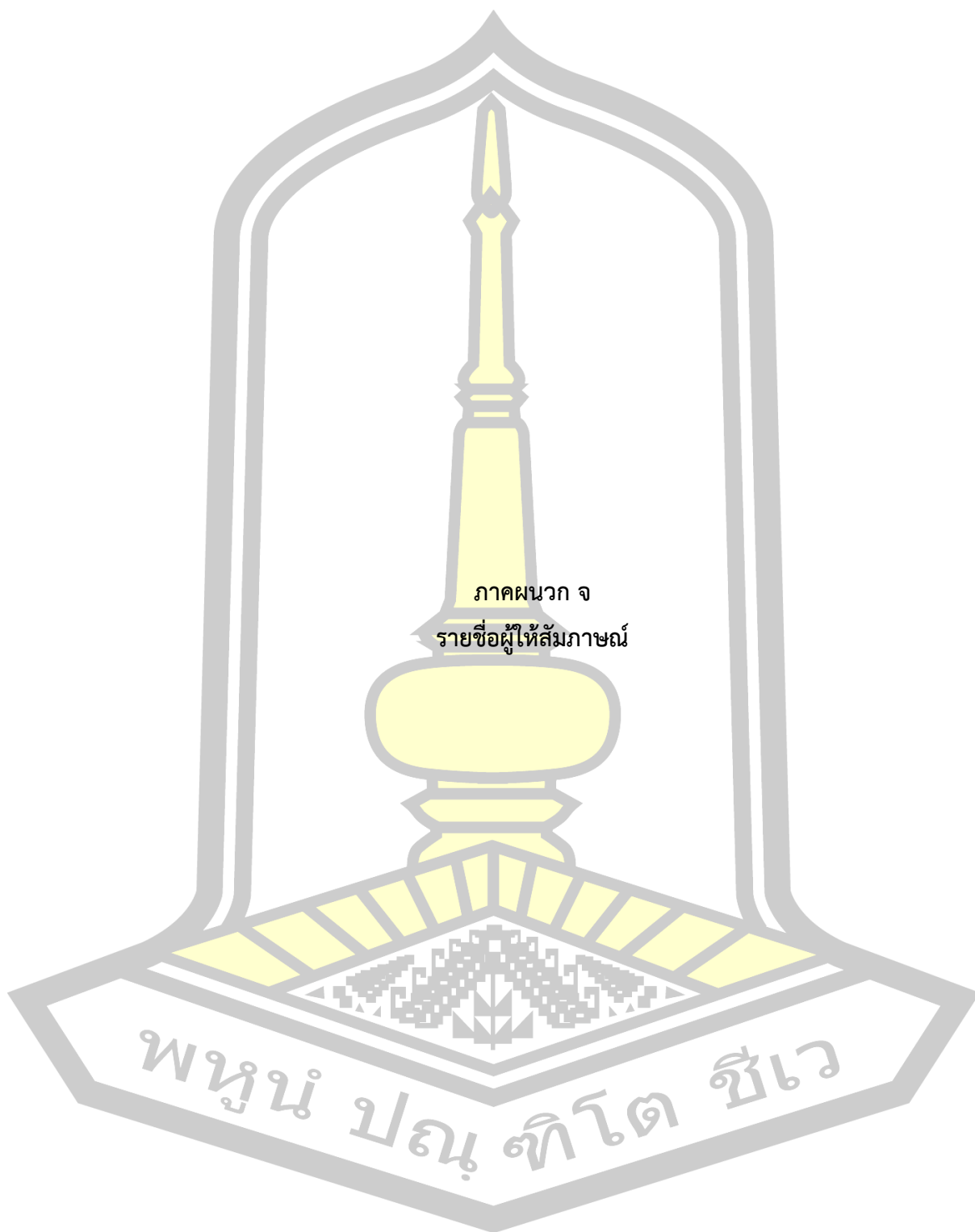
ความต้องการพัฒนาครูปฐมวัย	
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
ข้อ23	0.651
ข้อ24	0.5046
ข้อ25	0.4853
ข้อ26	0.4137
ข้อ27	0.6552
ข้อ28	0.5853
ข้อ29	0.6644
ข้อ30	0.5819
ข้อ31	0.6049
6.ด้านการวัดและประเมินผล	
ข้อ32	0.4241
ข้อ33	0.5276
ข้อ34	0.4511

ตาราง 10 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์
เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสภามณฑลอุบลราชธานี

ความต้องการพัฒนาครูปฐมวัย	ค่าความเชื่อมั่น
1. การวิเคราะห์ผู้เรียน	0.9425
2. การวิเคราะห์หลักสูตร	0.9438
3. การกำหนดวัตถุประสงค์	0.9435
4. การออกแบบการเรียนรู้	0.9433
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	0.9432
6. การวัดและประเมินผล	0.9441
โดยรวม	0.9434

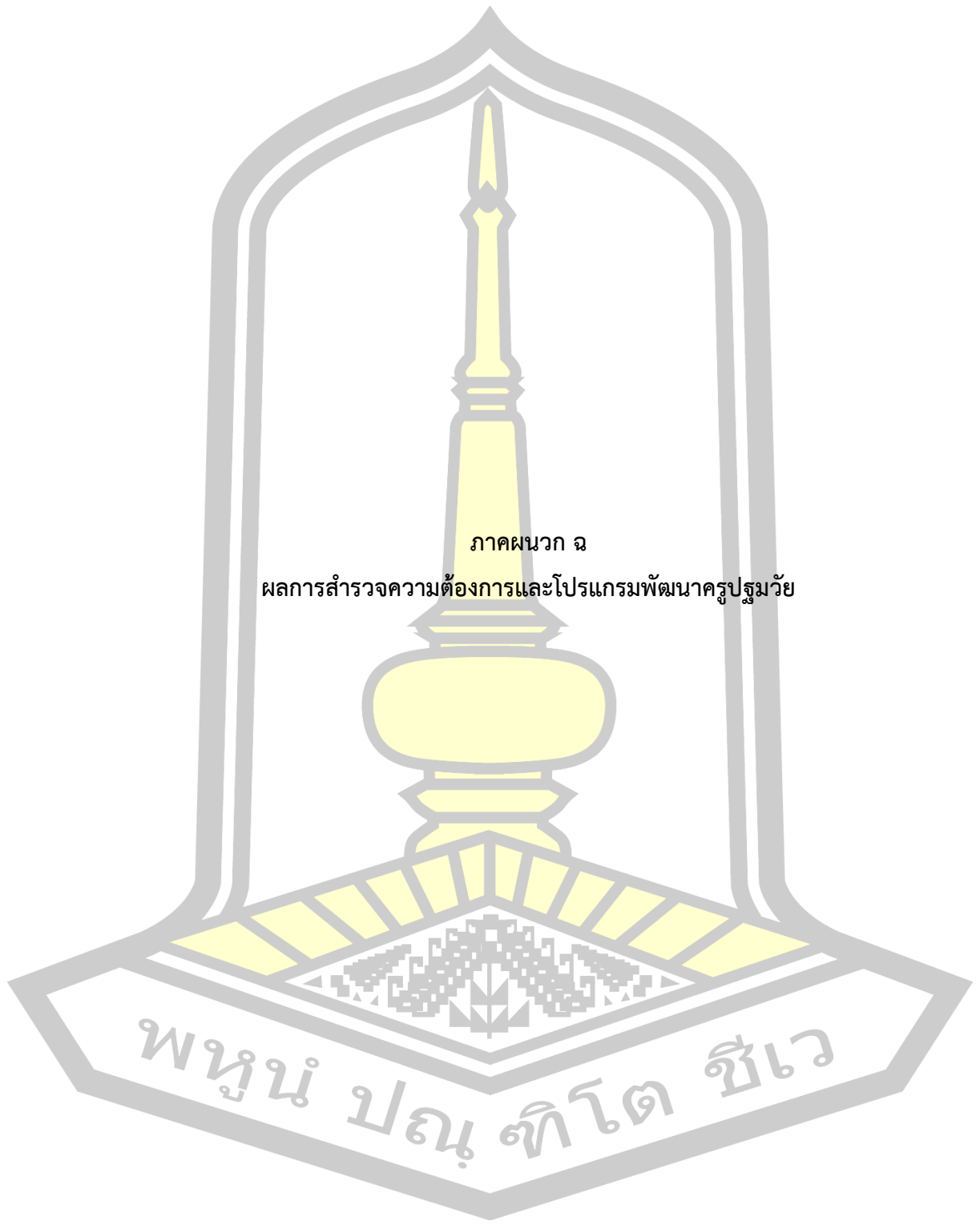
ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นางบานเย็น ชมพู ครูชำนาญการพิเศษ ครูปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี
2. นายโกวิทย์ บุญเฉลียว ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านคูเมือง (อ่อนอนุเคราะห์) จังหวัดอุบลราชธานี
3. นางธนพร ดวงไข ครูปฐมวัย โรงเรียนบ้านทุ่งนาเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคผนวก ฉ

ผลการสำรวจความต้องการและโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัย

พูนํ ปณํ ทิโต ชีเว

ตาราง 11 ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	ความต้องการ		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1.ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน	4.48	.53	มาก
1.1 มีการศึกษาคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา	4.49	.59	มาก
1.2 มีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้	4.52	.57	มากที่สุด
2. ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร	4.54	.50	มากที่สุด
2.1 มีการศึกษาคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา	4.49	.59	มาก
2.2 มีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้	4.52	.57	มากที่สุด
2.3 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 4 สาระ	4.62	.57	มากที่สุด
3. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	4.34	.60	มาก
3.1 เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องตามความสนใจ	4.15	.75	มาก
3.2 หัวข้อเรื่องที่กำหนดมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.47	.60	มาก
3.3 เนื้อหาสาระที่เรียนสอดคล้องกับบริบทในชุมชนของเด็ก	4.41	.61	มาก
4. ด้านการออกแบบการเรียนรู้	4.53	.49	มากที่สุด
4.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก	4.52	.59	มากที่สุด
4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสาททั้ง 5	4.60	.53	มากที่สุด
4.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเด็ก ทั้ง 5 ด้าน	4.57	.60	มากที่สุด
4.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด	4.42	.60	มาก
5. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.55	.49	มากที่สุด
5.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	4.55	.55	มากที่สุด
5.1.1 เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกตามจินตนาการของตนเอง	4.65	.56	มากที่สุด
5.1.2 มีการโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ควรบังคับ	4.49	.55	มาก
5.1.3 จัดให้เด็กผ่อนคลายหลังทำกิจกรรม	4.52	.55	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	ความต้องการ		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
5.2 กิจกรรมเสริมประสบการณ์	4.53	.68	มากที่สุด
5.2.1 จัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา สาธิต ทดลองและเล่นบทบาทสมมติ	4.51	.63	มากที่สุด
5.2.2 จัดให้คำถามปลายเปิดให้เด็กได้คิด	4.52	.61	มากที่สุด
5.2.3 จัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่เด็กการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์	4.56	.79	มากที่สุด
5.3 กิจกรรมสร้างสรรค์	4.52	.67	มากที่สุด
5.3.1 จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เด็กเลือกทำตามความสนใจ	4.59	.66	มากที่สุด
5.3.2 มีอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำตามความคิดจินตนาการของเด็ก	4.56	.71	มากที่สุด
5.3.3 จัดแสดงผลงาน ชิ้นงานของเด็ก	4.43	.63	มาก
5.4 กิจกรรมเสรี	4.54	.59	มากที่สุด
5.4.1 เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างอิสระ ตามความสนใจ	4.56	.62	มากที่สุด
5.4.2 จัดให้เด็กได้เล่นเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม	4.53	.58	มากที่สุด
5.4.3 จัดให้มีการกระตุ้นให้เด็กผลัดเปลี่ยนมุมเล่นอย่างหลากหลาย	4.52	.58	มากที่สุด
5.5 กิจกรรมกลางแจ้ง	4.57	.82	มากที่สุด
5.5.1 จัดให้เด็กแข่งเป่าแก้วน้ำพลาสติกด้วยหลอดดูดน้ำ	4.35	.91	มาก
5.5.2 จัดให้เด็กเล่นปาห่วงคล้องเสาเล็ก ๆ	4.68	.91	มากที่สุด
5.5.3 จัดให้เด็กเล่นเกมปาร์ตี้คริสต์มาส	4.46	.81	มาก
5.5.4 จัดให้เด็กเล่นเกมงูกินหาง	4.58	.75	มากที่สุด
5.6 กิจกรรมเกมการศึกษา	4.56	.69	มากที่สุด
5.6.1 จัดให้มีเด็กได้เล่นเกมจับคู่ เช่น จับคู่รูปร่างที่เหมือนกัน	4.56	.62	มากที่สุด
5.6.2 จัดให้มีเด็กได้เล่นเกมภาพตัดต่อ	4.53	.59	มากที่สุด
5.6.3 จัดให้เด็กได้เล่นเกมจัดหมวดหมู่	4.58	.75	มากที่สุด
6. การวัดและประเมินผล	4.60	.54	มากที่สุด
6.1 มีการประเมินพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน	4.63	.57	มากที่สุด
6.2 มีการประเมินอย่างหลากหลายที่เหมาะสมกับเด็ก	4.58	.56	มากที่สุด
6.3 มีการประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอตลอดปี	4.58	.60	มากที่สุด
โดยรวม	4.51	.45	มากที่สุด

คำนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรที่เน้นการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องเพราะช่วง 3 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะสมองที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างรวดเร็ว พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู ถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ สารที่จะให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เรียนรู้ควรเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็กเป็นอันดับแรกแล้วจึงขยายไปถึงเรื่องที่อยู่ไกลออกไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้มีแนวทางในการพัฒนาเด็กช่วง 3-5 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายให้เด็ก มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย สำหรับเด็กปฐมวัย ครู มีบทบาทสำคัญต่อการและพัฒนาการเรียนการสอน ครูจะมีหน้าที่ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กหรือผู้เรียน และการที่จะให้ครูเป็นนักวางแผนและนักคิดที่ดีนั้น ครูต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้ที่ไม่รู้ใฝ่เรียน รู้ทันข่าวสารใหม่ ๆ และทันสมัยอยู่เสมอ

เพื่อให้การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาครูที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอน ครูที่ไม่ได้เรียนจบสาขาวิชาปฐมวัยดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่มีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาและมีหน้าที่ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีและสามารถนำผลการพัฒนาโปรแกรมในครั้งนี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีนำไปใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพต่อไป

นางสาวมุกดา ถาวร

นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารและพัฒนาศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ทัต ชีเว

โปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

1. หลักการของโปรแกรม

หลักการโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี นั้น ผู้พัฒนากำหนดหลักการคือ เป็นโปรแกรมที่พัฒนาครูให้สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner. 1969 : 85) และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของบันดูรา (Bandura. 1963) เป็นการพัฒนาครู ในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ เทคนิคในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีจากการฝึกปฏิบัติตามแบบอย่าง ให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี จากการค้นพบความรู้ด้วยตนเองในระหว่างการฝึกปฏิบัติการ และเกิดทักษะ มีความสามารถในการปฏิบัติการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

โปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี วัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาครู ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ เทคนิคในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีจากการฝึกปฏิบัติตามแบบอย่าง
2. เพื่อพัฒนาครูให้เกิดความรู้ ครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี จากการค้นพบความรู้ด้วยตนเองในระหว่างการฝึกปฏิบัติการ
3. เพื่อพัฒนาครูได้มีทักษะ มีความสามารถในการปฏิบัติการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ลักษณะของโปรแกรม

ลักษณะของโปรแกรมเป็นแผนพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเป็น 3 ระยะ ซึ่งแต่ละระยะปรากฏตามแผนดังนี้

แผนดำเนินการกิจกรรมระยะที่ 1 การเตรียมการก่อนการอบรมพัฒนา

เมื่อศึกษารายละเอียดแผนและเอกสารประกอบแผนเรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการดังนี้

1. การคัดเลือกครูผู้เข้าอบรมพัฒนา โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาดังต่อไปนี้
 - 1.1 คุณสมบัติผู้เข้าร่วมแผนพัฒนาครู ต้องเป็นครูสอนในระดับปฐมวัยและปฏิบัติการสอนในระหว่างปี 2559-ปัจจุบัน และปฏิบัติตามเงื่อนไขการเข้ารับการพัฒนา
 - 1.2 เป็นครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี
 - 1.3 เป็นครูใหม่ที่ยังไม่ผ่านการอบรมเรื่องการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี

2. ประชาสัมพันธ์แผนการพัฒนา ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

- 2.1 การเตรียมการก่อนการอบรมศึกษารายละเอียดแผนและเอกสารประกอบแผนเรียบร้อยแล้ว
- 2.2 ประชาสัมพันธ์แผนโดยหนังสือราชการแจ้งโรงเรียนในสังกัดทราบและคัดเลือกครูเข้ารับการพัฒนา
- 2.3 การกำหนดการประชุมชี้แจงแผนการอบรม

แผนดำเนินการกิจกรรมระยะที่ 2 การดำเนินการอบรมพัฒนา

2.2.1 ประชุมชี้แจงแผนการอบรม

- 1) วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 2) กระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 3) บทบาทหน้าที่ของผู้เข้ารับการพัฒนา
- 4) บทบาทหน้าที่ของผู้ทำหน้าที่ฝึกอบรม

2.2.2 ศึกษาเอกสารที่ใช้ประกอบการฝึกอบรมและพัฒนาเชิงปฏิบัติการและการทดสอบความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.3 รับการอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.4 การนิเทศภายในผู้เข้าอบรมเมื่อผู้เข้าอบรมได้ลงมือปฏิบัติตามแผนกิจกรรมการพัฒนาแล้ว ผู้ดำเนินการอบรมต้องดำเนินการนิเทศภายในผู้เข้ารับการพัฒนาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการนิเทศตาม 6 องค์ประกอบของการจัดการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.5 ดำเนินการอบรมตามเนื้อหาสาระตามแผนการอบรมการพัฒนาครู ตามแผนการฝึกอบรมดังนี้

1) แผนการฝึกอบรมครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้

วัน	เนื้อหา	ทฤษฎี (ชั่วโมง)	ปฏิบัติ (ชั่วโมง)	รวม (ชั่วโมง)
วันแรกของการอบรม	ทดสอบ Pre-test		15 นาที	15 นาที
	องค์ประกอบที่ 1 การวิเคราะห์ผู้เรียน 1.การวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล 2.การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน องค์ประกอบที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตร 1.หลักสูตรสถานศึกษา 2.การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ 3.การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร	3 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง	6 ชั่วโมง
วันที่ 2	องค์ประกอบที่ 3 การกำหนดวัตถุประสงค์ 1 กำหนดหน่วยการเรียนรู้ 4 สาระ - สาระที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - สาระที่ 2 บุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก - สาระที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว - สาระที่ 4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 4 สาระการเรียนรู้ - ปฏิทินกำหนดแผนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้	3 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง	6 ชั่วโมง
วันที่ 3	องค์ประกอบที่ 4 การออกแบบการเรียนรู้ - การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ - การบูรณาการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง	6 ชั่วโมง
วันที่ 4	องค์ประกอบที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลัก 6 กิจกรรม - กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ - กิจกรรมเสริมประสบการณ์ - กิจกรรมสร้างสรรค์ - กิจกรรมเสรี	3 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง	6 ชั่วโมง

วัน	เนื้อหา	ทฤษฎี (ชั่วโมง)	ปฏิบัติ (ชั่วโมง)	รวม (ชั่วโมง)
วันที่ 4(ต่อ)	- กิจกรรมกลางแจ้ง - กิจกรรมเกมการศึกษา - การผลิตสื่อที่ตรงกับหน่วยการเรียนรู้ - สาธิตการจัดประสบการณ์			
วันที่ 5	องค์ประกอบที่ 6 การวัดและประเมินผล - การประเมินการพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน - การประเมินอย่างหลากหลายที่เหมาะสมกับเด็ก - การประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอตลอดปี ทดสอบ Post-test และประเมินผลการอบรม	3 ชั่วโมง	3 ชั่วโมง	6 ชั่วโมง
	ทดสอบ Post-test และประเมินผลการอบรม		30 นาที	30 นาที
	รวม	15 ชั่วโมง	15 ชั่วโมง	30 ชั่วโมง

2) กระบวนการฝึกอบรม ตามแผน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาจุดที่ต้องการพัฒนา ในรูปของการทดสอบพื้นฐานความรู้ก่อนได้รับการฝึกอบรมความรู้และการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 จัดกระบวนการอบรม เป็นการฝึกอบรมในรูปของการประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสภามณฑลอุบลราชธานี ตามโครงสร้างใน 6 องค์ประกอบ ดังนี้

โครงสร้างองค์ประกอบที่ 1 - 6

ที่	ชื่อกิจกรรม	ระยะเวลา	วัตถุประสงค์	บทบาทวิทยากร	บทบาทผู้เข้ารับการอบรม	สื่อ
1	การวิเคราะห์ผู้เรียน	3 ชั่วโมง	1) เพื่อวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล 2) เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน	ให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ผู้เรียน	ฟังบรรยายจากวิทยากร - ศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ผู้เรียน	1) เอกสารประกอบการบรรยาย 2) ใบความรู้ที่ 1 การวิเคราะห์ผู้เรียน 3) ใบความรู้ที่ 2 สำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน
2	การวิเคราะห์หลักสูตร การศึกษาหลักสูตร สถานศึกษา การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 4 สาระ	3 ชั่วโมง	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร สถานศึกษา การวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 4 สาระ	ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร สถานศึกษา การวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 4 สาระ	ฟังบรรยายจากวิทยากร - ศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร สถานศึกษา การวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครอบคลุมทั้ง 4 สาระ	1) เอกสารประกอบการบรรยาย 2) ใบความรู้ที่ 2 3) ใบงานที่ 1
3	การกำหนดวัตถุประสงค์	3 ชั่วโมง	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร การศึกษา ปฐมวัย พ.ศ.2546	ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ การเขียนแผนการจ้บประสพการณ์ ครอบคลุม 6 กิจกรรม	ฟังบรรยายจากวิทยากร - ศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ การเรียนรู้	1) เอกสารประกอบการบรรยาย 2) ใบความรู้ที่ 3

ที่	ชื่อกิจกรรม	ระยะเวลา	วัตถุประสงค์	บทบาทวิทยากร	บทบาทผู้เข้ารับ การอบรม	สื่อ
3(ต่อ)	การนำเสนอการ กำหนดวัตถุประสงค์การ เรียนรู้	3 ชั่วโมง	เพื่อฝึกทักษะ เกี่ยวกับการ การกำหนด วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ สำหรับเด็ก ปฐมวัย	ให้ผู้เข้าร่วม อบรมได้กำหนด วัตถุประสงค์การ เรียนรู้และการ เขียนแผนการจัด ประสบการณ์ โดยคอยให้ คำแนะนำแก่ผู้ เข้ารับการอบรม	ใช้ความรู้ที่ได้ เรียนรู้จากการ อบรมเกี่ยวกับ การกำหนด วัตถุประสงค์การ เรียนรู้สำหรับ เด็กปฐมวัย	1) ใบงานที่ 3 การกำหนด วัตถุประสงค์
4	การออกแบบ การเรียนรู้	3 ชั่วโมง	เพื่อสร้าง ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยว กับสาระ และมาตร ฐานการ เรียนรู้กลุ่ม สาระการ เรียนรู้ตาม หลักสูตร การศึกษา ปฐมวัย พ.ศ.2546	ให้ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับ การออกแบบการ เรียนรู้ การเขียน แผนการจัด ประสบการณ์ ครอบคลุม 6 กิจกรรม	ฟังบรรยายจาก วิทยากร - ศึกษาใบความรู้ เกี่ยวกับการ ออกแบบการ เรียนรู้และการ เขียนแผนการจัด ประสบการณ์	1) เอกสาร ประกอบการ บรรยาย 2) ใบความรู้ที่ 3
4(ต่อ)	การนำเสนอการ ออกแบบการ เรียนรู้และการ เขียนแผนการ จัด ประสบการณ์	3 ชั่วโมง	เพื่อฝึกทักษะ เกี่ยวกับการ ออกแบบการ เรียนรู้สำหรับ เด็กปฐมวัยใน สถานศึกษา	ให้ผู้เข้าร่วม อบรมได้ออก แบบการเรียนรู้ และการเขียน แผนการจัด ประสบการณ์ให้ คำแนะนำแก่ผู้ เข้ารับการอบรม	ใช้ความรู้ที่ได้ เรียนรู้จากการ อบรมออกแบบ การเรียนรู้และ การเขียน แผนการจัด ประสบการณ์	1) ใบงานที่ 3 การออกแบบการ เรียนรู้การเรียนรู้ สำหรับเด็ก ปฐมวัยใน สถานศึกษา

ที่	ชื่อกิจกรรม	ระยะเวลา	วัตถุประสงค์	บทบาทวิทยากร	บทบาทผู้เข้ารับการอบรม	สื่อ
5	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3 ชั่วโมง	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลัก 6 กิจกรรม	ฟังบรรยายจากวิทยากร - ศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลัก 6 กิจกรรม	1) เอกสารประกอบการบรรยาย 2) ใบความรู้ที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลัก 6 กิจกรรม
5(ต่อ)	การนำเสนอการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลัก 6 กิจกรรม	3 ชั่วโมง	เพื่อฝึกทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้หลัก 6 กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี	ให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้ออกแบบการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยคอยให้คำแนะนำแก่ผู้เข้ารับอบรม	ใช้ความรู้ที่ได้เรียนรู้จากการอบรมออกแบบการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดประสบการณ์	1) ใบงานที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลัก 6 กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี
6	การวัดและประเมินผล	3 ชั่วโมง	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	ฟังบรรยายจากวิทยากร - ศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	1) เอกสารประกอบการบรรยาย 2) ใบความรู้ที่ 6 การวัดและประเมินผล

ที่	ชื่อกิจกรรม	ระยะเวลา	วัตถุประสงค์	บทบาทวิทยากร	บทบาทผู้เข้ารับ การอบรม	สื่อ
6	การนำเสนอการ วัดและ ประเมินผล สำหรับเด็ก ปฐมวัย	3 ชั่วโมง	เพื่อฝึกทักษะ เกี่ยวกับการ วัดและ ประเมินผล เด็กปฐมวัย ในสถาน ศึกษา สังกัดสังฆ มณฑล อุบลราชธานี	ให้ผู้เข้าร่วม อบรมพัฒนาการ วัดและ ประเมินผล สำหรับเด็ก ปฐมวัย โดยคอยให้ คำแนะนำแก่ผู้ เข้ารับอบรม	ใช้ความรู้ที่ได้ เรียนรู้จากการ อบรม ออกแบบ การเรียนรู้และ การเขียน แผนการจัด ประสบการณ์	1) ใบงานที่ 6 การวัดและ ประเมินผล สำหรับเด็ก ปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัด สังฆ มณฑล อุบลราชธานี

ขั้นตอนที่ 3 ฝึกปฏิบัติ เป็นกระบวนการฝึกอบรมในรูปแบบการฝึกประสบการณ์เรียนรู้ตาม
ตารางการอบรม รวมทั้งกิจกรรมกลุ่มและการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เข้ารับการ
อบรมได้ปฏิบัติจริงในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑล
อุบลราชธานี

4. เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน

4.1 เนื้อหาในการสอน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ในการจัดการจัดประสบการณ์เรียนรู้
สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

4.1.1 องค์ประกอบที่ 1 เรื่อง การวิเคราะห์ผู้เรียน
สาระสำคัญ

การวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นภารกิจหลักของครู จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ
มาตรฐานในระดับการศึกษาที่รับผิดชอบ โดยพยายามจัดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดและมีความหลากหลาย
ที่สุดให้กับผู้เรียนทุกคน จึงจำเป็นต้องปรับพัฒนากิจกรรมการเรียนให้นำไปสู่ผลการเรียนรู้ได้จริง
กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายปลายทางและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ
การจัดการเรียนรู้ที่ตรงกับความถนัดความสนใจและความต้องการของผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้
จึงควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่
เป็นธรรมชาติ ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลอง ฝึกฝนปฏิบัติ ฝึกคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จนค้นพบองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

จุดประสงค์

เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผู้เรียน

เนื้อหา

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวิเคราะห์ผู้เรียน

1) เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการวิเคราะห์ผู้เรียน

แนวความคิดการวิเคราะห์ผู้เรียน

การวิเคราะห์ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับศึกษาวิเคราะห์ แยกแยะนักเรียน เพื่อหาความแตกต่างระหว่างบุคคลเกี่ยวกับความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ก่อน ที่จะให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้วิชาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ใด ๆ ของแต่ละระดับชั้น ตลอดทั้งศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับความพร้อมด้านพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

การศึกษาข้อมูลผู้เรียน

นักการศึกษาได้อธิบายความหมายและขอบข่ายเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลผู้เรียน ดังนี้

อุษา คงทอง และคณะ (2553 : 4-5) ได้เสนอองค์ประกอบของการศึกษาข้อมูลผู้เรียนไว้ว่า ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกเกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และจะละเลยไม่ได้

กิตติวดี บุญชื้อ (สมาคมวิจัยทางการศึกษาปฐมวัยในภาคพื้นแปซิฟิก. 2560 : เว็บไซต์ ; อ้างอิงมาจาก กิตติวดี บุญชื้อ. 2557) ได้เสนอองค์ประกอบของการศึกษาข้อมูลผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียน ดังนี้ รู้หลักจิตวิทยาและธรรมชาติของมนุษย์ ในช่วงวัยต่าง ๆ รู้ประวัติของเด็กแต่ละคนเพื่อที่จะได้หาทางเสริมสร้างและส่งเสริม รู้วิธีที่จะช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ และรู้ความต้องการของเด็กในวาระต่าง ๆ โดยพิจารณาจากอากัปกริยาที่เด็กแสดง

ไพศาล หวังพานิช (2560 : เว็บไซต์) ได้เสนอองค์ประกอบของการศึกษาข้อมูลผู้เรียนไว้ว่า หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน ก่อนที่ครูจะทำการสอนในเรื่องใด หากครูได้ทราบสภาพพื้นฐานของผู้เรียนก่อน ก็จะทำให้สามารถจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่

ไฮนิกและคณะ (Heinich, and Others : 1999) ได้กล่าวถึง การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน (Analyze Learner Characteristics) เพื่อที่ผู้สอนจะได้ทราบลักษณะทั่วไปและลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ได้แก่ ลักษณะทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับความรู้ เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งลักษณะทั่วไปจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกระดับของบทเรียนและตัวอย่างของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ สำหรับ ลักษณะเฉพาะ ของผู้เรียนแต่ละคน มีส่วนสำคัญโดยตรงกับเนื้อหาบทเรียนตลอดจนสื่อการสอนและวิธีการที่จะนำมาใช้ในการสอน โดยสิ่งที่จะต้องนำมาวิเคราะห์ได้แก่

ทักษะที่มีมาก่อน (prerequisite skills) เพื่อให้ทราบว่าพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน
ทักษะเป้าหมาย (target skills) ว่าคุณผู้เรียนมีความชำนาญในทักษะที่สอนนั้นมาก่อนหรือไม่ เพื่อจะได้สอนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ทักษะในการเรียน (study skills) ทางด้านภาษา การอ่านเขียน การคำนวณ เป็นต้น
ทัศนคติ (attitudes) ของผู้เรียนต่อวิชาที่จะเรียน

การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเลือกสื่อที่เหมาะสมได้ เช่น ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านต่ำกว่าเกณฑ์ก็สามารถช่วยได้ด้วยการใช้สื่อประเภทที่มีใช้สื่อสิ่งพิมพ์ การวิเคราะห์

ลักษณะผู้เรียนอาจทำได้ด้วยการสนทนากับผู้เรียนหรือผู้ร่วมชั้นอื่น ๆ หรืออาจมีการทดสอบก่อนเรียน เพื่อดูพื้นฐานของผู้เรียนก็ได้ การศึกษาความพร้อมด้านพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยและองค์ประกอบ ความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความรู้ ความสามารถและประสบการณ์

ความพร้อมด้านสติปัญญา

ความพร้อมด้านพฤติกรรม

ความพร้อมด้านร่างกาย

ความพร้อมด้านสังคม

การวิเคราะห์ผู้เรียนมีการดำเนินการ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลในวิชาที่ต้องการวิเคราะห์จากครูคนเดิมในปีการศึกษาที่ผ่านมา หรือจัดสร้างเครื่องมือ แบบทดสอบวิชานั้น ๆ ขึ้นใหม่แล้วนำมาใช้ทดสอบผู้เรียนทุกคน

2. นำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์หรือแยกแยะตามความเป็นจริงพร้อมจัดกลุ่มผู้เรียน ออกเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง (หรือผ่านเกณฑ์) และกลุ่มที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

3. การเตรียมความพร้อม หรือการแก้ไขข้อบกพร่อง สำหรับนักเรียนที่ยังขาด ความพร้อมในด้านใด ๆ ควรใช้กิจกรรมหลาย ๆ แบบ หรือใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมจนผู้เรียนมี ความพร้อมดีขึ้น

4. สำหรับนักเรียนที่มีความพร้อมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดผู้สอนจะต้องรีบดำเนินการ ปรับปรุง แก้ไขให้มีความพร้อมดีขึ้นก่อน จึงค่อยจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นที่จะทำการสอน

ส่วนความพร้อมด้านอื่น ๆ ได้พยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในลำดับต่อไป

3) ขอบเขตของการวิเคราะห์ผู้เรียน

การวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อแยกแยะหาความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์

(1) ความรู้พื้นฐานของวิชาที่จะทำการสอนในระดับชั้นนั้น ๆ

(2) ความสามารถในการแก้ปัญหา

(3) ความสนใจและสมาธิในการเรียนรู้

2) ความพร้อมด้านสติปัญญา

(1) ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์

(2) ความมีเหตุผล

(3) ความสามารถในการเรียนรู้ / การลำดับความ

3) ความพร้อมด้านพฤติกรรม

(1) การแสดงออก

(2) การควบคุมอารมณ์

- (3) ความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียร อดทน
- (4) ความรับผิดชอบ
- 4) ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ
 - (1) ด้านสุขภาพร่างกายสมบูรณ์
 - (2) การเจริญเติบโตสมวัย
 - (3) ความสมบูรณ์ด้านสุขภาพจิต
- 5) ความพร้อมด้านสังคม
 - (1) การปรับตัวเข้ากับคนอื่น
 - (2) การช่วยเหลือ เสียสละ แบ่งปัน
 - (3) การเคารพ ครู กติกา และมีระเบียบวินัย

สรุปได้ว่า การศึกษาข้อมูลผู้เรียน หมายถึง การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ พัฒนาการของเด็ก พฤติกรรมการแสดงออก อารมณ์ ความชอบหรือไม่ชอบ ความสนใจ ความต้องการและอากัปกิริยาต่าง ๆ ของเด็ก ประวัติของเด็กแต่ละคนและครอบครัว โดยอาจ ทำการศึกษาผู้ปกครอง ผู้ใกล้ชิดเด็ก และข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้กรณีที่มีการบันทึกและจัดทำ แฟ้มข้อมูลของเด็กแต่ละคน

4.1.2 องค์ประกอบที่ 2 เรื่องการวิเคราะห์หลักสูตร

สาระสำคัญ

การจัดการเรียนรู้แบบค้นพบ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบ หรือ ความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้สร้างสถานการณ์ในลักษณะที่ผู้เรียนจะเผชิญกับปัญหา ซึ่งในการ แก้ปัญหานั้นผู้เรียนจะใช้กระบวนการที่ตรงกับธรรมชาติของวิชาหรือปัญหานั้น ในการแก้ปัญหานั้น ผู้เรียนจะต้องนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเพื่อให้ได้ข้อค้นพบใหม่ หรือเกิดความคิดรวบ ยอดในเรื่องนั้น

จุดประสงค์

เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและนำความรู้มาจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาภายใต้บริบทของสถานศึกษา

เนื้อหาการวิเคราะห์หลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา

แนวความคิดการวิเคราะห์หลักสูตร

สมนึก ภัททิยธนี (2537 : 124) อธิบายว่า การวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง การ หลักสูตรมาพิจารณารายละเอียด ว่ามีจุดมุ่งหมายและเนื้อหาอะไร จะวางแผนในการสอนและการ วัดผลอย่างไร จะให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมอะไร โดยทั่วไปการวิเคราะห์หลักสูตรมีส่วนสำคัญที่ต้อง พิจารณา 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นจุดมุ่งหมายและเนื้อเรื่อง

เตือนใจ เกตุษา (2527 : 43) ให้ความหมายของการวิเคราะห์หลักสูตรว่าเป็นเทคนิค วิธีการซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนทราบว่าต้องสอบและจะต้องออกข้อสอบอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับจุด มุ่งหมายของการเรียนรู้แต่ละวิชา

จากความหมายที่กล่าวมา การวิเคราะห์หลักสูตร คือ การพิจารณารายละเอียดของหลักสูตรทั้งด้านจุดมุ่งหมายและ เนื้อหาวิชา แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ทั้งสองส่วน เพื่อนำมาวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการสอบ

การวิเคราะห์หลักสูตร จึงเป็นการพิจารณารายละเอียดของจุดมุ่งหมายและเนื้อหา แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ทั้งจุดมุ่งหมายและเนื้อหาเพื่อนำมาวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการสอบ

วัตถุประสงค์ของการสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร

1. เพื่อใช้ในการวางแผน กำหนดขอบเขตและควบคุมการบริหารการสอนและการสอบ ให้ได้สัดส่วนสัมพันธ์กันอย่างสมดุล และสมบูรณ์ตามความคาดหวัง
2. เพื่อให้การดำเนินการสอนและการสอบให้เป็นไปตามสัดส่วนของระยะเวลาตามความสำคัญของเนื้อเรื่อง และของพฤติกรรมที่พึงประสงค์
3. เพื่อแสดงสัดส่วนของความสำคัญเป็นปริมาณตัวเลขของแต่ละเนื้อหาวิชาและแต่ละพฤติกรรม ที่สัมพันธ์กันตามความมุ่งหมายและตามที่หลักสูตรต้องการ
4. เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาความเที่ยงตรงของข้อสอบทั้งในด้านเนื้อหาวิชา และโครงสร้างที่เป็นอยู่

สุรชัย มีชาญ (2540 : 29-34) กล่าวถึงลักษณะของตารางวิเคราะห์หลักสูตร

ตารางวิเคราะห์หลักสูตรประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนตามแนวตั้ง เป็นเรื่องของเนื้อหา ได้แก่เรื่องราวต่าง ๆ ที่กำหนดว่าจะสอนตามหลักสูตรมากน้อยเพียงใด ในส่วนนี้จะเป็นการกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องอะไรบ้าง เป็นสัดส่วนเท่าใด

ส่วนที่ 2 ส่วนตามแนวนอน เป็นโครงสร้างพฤติกรรมทางสมอง หรือที่เรียกว่าจุดประสงค์ คือในส่วนนี้จะเป็นการกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ โดยเกิดความสามารถทางสมองในด้านใดบ้าง มากน้อยเพียงใด เป็นสัดส่วนเท่าใด

ส่วนที่ 3 ส่วนที่เป็นตัวเลข ได้แก่ตัวเลขต่าง ๆ ในแต่ละช่อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงน้ำหนักความสำคัญหรือสัดส่วน ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาที่สอนกับพฤติกรรมที่มุ่งจะปลูกฝัง และเสริมสร้างให้กับผู้เรียน ตัวอย่างลักษณะตารางวิเคราะห์หลักสูตร

		พฤติกรรม					รวม
เนื้อหา	ส่วนที่ 2 โครงสร้างกิจกรรม						
	ส่วนที่ 1						
	เนื้อหาโครงสร้าง	ส่วนที่ 3 ส่วนของตัวเลขที่มีน้ำหนัก					
รวม							
อันดับความสำคัญ							

การสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรแบบอิงกลุ่มของแต่ละวิชาควรทำเป็นรูปของคณะกรรมการ ซึ่งในที่นี้เป็นตัวอย่างการวิเคราะห์หลักสูตรแบบกำหนดน้ำหนักรวมเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ มีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

- ขั้นที่ 1 พิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละข้อว่ากล่าวถึงพฤติกรรมใด
- ขั้นที่ 2 นำจุดมุ่งหมายที่พิจารณาได้มาขบสิ่งที่ซับซ้อน
- ขั้นที่ 3 นำเอาพฤติกรรมดังกล่าว มาตีความหมายตามลักษณะของแต่ละวิชา
- ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะเนื้อหาเพื่อใช้ในการสอนและการสอบ
- ขั้นที่ 5 นำเอาพฤติกรรมในขั้นที่ 3 และเนื้อหาในขั้นที่ 4 มากำหนดน้ำหนักความสำคัญที่จะวัด
- ขั้นที่ 6 นำเอาพฤติกรรมในขั้นที่ 3 และเนื้อหาขั้นที่ 4 มาเขียนลงในตารางให้สัมพันธ์กัน พร้อมทั้งเขียนน้ำหนักความสำคัญที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 5 ลงในตาราง
- ขั้นที่ 7 ทำเป็นตารางเฉลี่ย โดยเอาตารางของผู้สอนแต่ละคน นำน้ำหนักความสำคัญของแต่ละช่องเฉลี่ยลงในตารางใหม่ ซึ่งจะเป็นตาราง 100 ตามต้องการ

4.1.3 องค์ประกอบที่ 3 เรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์

สาระสำคัญ

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชาออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ มีการกำหนดหลักฐาน หลังจากนั้นจึงออกแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและแสดงความสามารถตามหลักฐานที่เป็นผลจากการเรียนรู้ของผู้เรียนที่กำหนดไว้

จุดประสงค์

ครูสามารถกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

เนื้อหาที่กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542) ได้กล่าวถึง การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objectives) เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหรือบรรลุ ซึ่งมีทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ จุดประสงค์การเรียนรู้จะได้อาจาระดับของหลักสูตร คือตั้งแต่จุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของสาขาวิชา มาตรฐานวิชาชีพอสาชญาและสาขางานจนถึงระดับรายวิชา คือ จุดประสงค์รายวิชา มาตรฐานรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา ที่ต้องการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งไปสู่ผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ระดับหลักสูตร ทั้งนี้ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์นั้น จะต้องเขียนให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านดังกล่าว

การจำแนกการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ / จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นความสามารถทางสมอง หรือความรู้ในเนื้อหาวิชาหลักการหรือทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านนี้สามารถวัดได้จากทำให้ผู้เรียนแจ่มแจ้งความรู้ เขียนรายการสิ่งที่รู้ยกตัวอย่าง ประยุกต์กฎต่าง ๆ ที่เรียนไป หรือ

วิเคราะห์สถานการณ์ เป็นต้น พฤติกรรมตามระดับการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยแบ่งไว้ 6 ชั้น ซึ่งการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป ต้องอาศัยระดับการเรียนรู้ที่ต่ำกว่าเสมอ

ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นหนักในด้านความสนใจ เจตคติ ค่านิยม อารมณ์และความประทับใจซึ่งวัดได้โดยการสังเกต แต่บางเรื่องก็ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง การระบุพฤติกรรมที่คาดหวังให้ผู้เรียนแสดงออกนั้น ต้องอาศัยการรวบรวมพฤติกรรมที่ชี้ถึงความรู้สึก เจตคติและค่านิยมของตนเองและผู้อื่น แล้วนำมาใช้ในการกำหนดเป็นพฤติกรรมที่คาดหวัง พฤติกรรมตามระดับการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยแบ่งไว้ 5 ชั้น

ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คือจุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางกาย เน้นหนักด้านการวางท่าทางให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับการปฏิบัติงานแต่ละชนิด สามารถระบุพฤติกรรมที่แสดงออกได้จากการตีความทักษะหรือการปฏิบัติออกมาเป็นพฤติกรรมซึ่งสังเกตได้จากความถูกต้องแม่นยำ ความว่องไว คล่องแคล่ว และสม่ำเสมอ พฤติกรรมตามระดับการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัยแบ่งไว้ 5 ชั้น

ระดับของจุดประสงค์การเรียนรู้

ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 2 ระดับคือ

1. จุดประสงค์ทั่วไป หรือจุดประสงค์ปลายทาง
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือจุดประสงค์นำทาง หรือจุดประสงค์เฉพาะ

จุดประสงค์ทั่วไป

จุดประสงค์ทั่วไปหรือจุดประสงค์ปลายทาง คือ จุดประสงค์ที่เป็นเป้าหมายสำคัญที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเรียนรู้แต่ละเรื่องหรือแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ลักษณะของจุดประสงค์ทั่วไป มีดังนี้

ตอบสนองพฤติกรรมสำคัญของจุดหมายหลักสูตร จุดประสงค์สาขาวิชา มาตรฐานวิชาชีพ สาขาวิชา/สาขางาน จุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชา สะท้อนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นผลจากการเรียนรู้ โดยครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถในการปฏิบัติ เจตคติและกิจนิสัยที่พึงประสงค์

การเขียนจุดประสงค์ทั่วไป จะใช้คำกริยากว้าง ๆ โดยเขียนเป็นข้อ ๆ แต่น้อยข้อครอบคลุมสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามคำอธิบายรายวิชา เช่น เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนัก เห็นคุณค่า สามารถ เป็นต้น

ประโยคของจุดประสงค์ทั่วไป

ประธาน	+	กริยารวม ๆ	+	เรื่องที่จัดการเรียนรู้ (หัวข้อใหญ่ที่ 1..2..3)	+	เกณฑ์กว้าง ๆ
เช่น		1 ผู้เรียน	+	ประดิษฐ์	+	เครื่องแขวนจากเปลือกหอย
		2 ผู้เรียน	+	หา	+	ปริมาตรดินถม
		3 ผู้เรียน	+	เขียน	+	สมการการสมดุล
					+	ได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์นำทาง หรือจุดประสงค์เฉพาะ คือ จุดประสงค์ที่วิเคราะห์ออกมาจากจุดประสงค์ทั่วไป โดยกำหนดพฤติกรรมสำคัญที่คาดหวังให้เกิดกับผู้เรียนในการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้

ลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีดังนี้

1) สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไปโดยแตกย่อยออกมาจากจุดประสงค์ทั่วไป และแสดงถึงรายการพฤติกรรมคาดหวังที่จะทำให้การเรียนรู้บรรลุตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ทั่วไป

2) แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหลังจบการเรียนรู้ในเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

3) การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ผู้สอนควรพิจารณาโดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

3.1) ควรเขียนให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย แต่การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านจิตพิสัยนั้นอาจทำได้ยากเพราะผู้สอนไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง ในกรณีนี้ถ้าไม่สามารถเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม อาจเขียนเป็นจุดประสงค์เฉพาะ เช่น ใช้คำว่า บอกคุณค่า บอกประโยชน์เพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของผู้เรียนว่ามีความตระหนักหรือเห็นถึงคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ

3.2) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต้องมีลักษณะชัดเจน รัดกุม ไม่คลุมเครือ เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ตรงกัน และสามารถสังเกตได้หรือวัดได้

3.3) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สมบูรณ์จะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ พฤติกรรมที่คาดหวัง สถานการณ์/เงื่อนไข และเกณฑ์ อธิบายได้ดังนี้ พฤติกรรมที่คาดหวัง โดยแต่ละข้อจะต้องระบุพฤติกรรมที่คาดหวังเพียง 1 พฤติกรรมและควรพิจารณาเลือกคำกริยาที่แสดงพฤติกรรมที่คาดหวังให้ถูกต้องตามระดับขั้นของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน สังเกตได้ เช่น อ่าน เล่าเรื่อง อธิบาย บอก ชี้ หยิบ เลือก ตอบ สรุป ทำ เขียน ฟัง ปฏิบัติ จับใจความ ฯลฯ สถานการณ์/เงื่อนไข ที่ทำให้เกิดพฤติกรรม ได้แก่ โอกาสหรือสภาพ ทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมออกมา เช่น เมื่อกำหนดข้อความให้ เมื่อฟังโฆษณาแล้ว หลังจากฟังเพื่อนเล่านิทานแล้ว อ่านในใจจากบทเรียนแล้ว และเกณฑ์หรือระดับความสามารถที่ผู้เรียนแสดงออกมาขั้นต่ำสุดที่จะยอมรับได้ว่าผู้เรียนเกิดความรู้จริง นั่นคือ ผ่านหรือไม่ผ่านจุดประสงค์ เช่น ทำได้ทุกข้อ อ่านได้ถูกต้อง เขียนคำให้ได้ 8 ใน 10 คำ บรรยายภาพได้

บางกรณีอาจจะเว้นการเขียนสถานการณ์/เงื่อนไขไว้ในฐานะที่เข้าใจกัน หากพิจารณาว่าจุดประสงค์นั้นสมบูรณ์พอ หรือไม่ระบุเกณฑ์ของพฤติกรรมโดยนำไปกำหนดไว้ในเกณฑ์การประเมินแทน นอกจากนี้ควรละเว้นการเขียนส่วนขยายที่ไม่จำเป็นด้วย ตัวอย่างเช่น

- หลังจากศึกษาเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง โดยไม่ต้องเปิดตำรา
- สามารถติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ตามคู่มือได้อย่างคล่องแคล่ว ในเวลา 5 นาที
- เพื่อให้ผู้เรียนสามารถยกตัวอย่างเครื่องมือการเกษตรได้อย่างน้อย 10 ชนิด

3.4) การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมจะเขียนเป็นข้อ ๆ เรียงตามลำดับพฤติกรรมที่เกิดก่อนจำนวนข้อจะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์รายวิชา มาตรฐานรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา รวมทั้งเวลาที่กำหนดในการจัดการเรียนรู้แต่ละเรื่อง / หน่วยการเรียนรู้

ประโยคของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

พฤติกรรม (กริยา) + เรื่องย่อยที่จะจัดการเรียนรู้ (หัวข้อเรื่องที่ 1..2..3) + เกณฑ์
เช่น

1.1 เลือก + เปลือกหอยที่จะนำมา+ประดิษฐ์เครื่องแขวน + ได้อย่างเหมาะสม

1.2 ออกแบบ + เครื่องแขวน + ได้ภายในเวลาที่กำหนด

1.3 บอก + ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องแขวนด้วยเปลือกหอย + ได้ถูกต้อง

1.4 อภิปรายถึง + ประโยชน์ของเปลือกหอย + ได้อย่างน้อย 3 ประการ

2.1 คำนวณ + ปริมาตรดินถม + ได้ถูกต้อง

2.2

2.3

3.1 บอกขั้นตอน + การเขียนสมการการสมดุล + ได้ถูกต้อง

3.2

3.3

4.2.4 องค์ประกอบที่ 4 เรื่องการออกแบบการเรียนรู้

สาระสำคัญ

ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ มีการกำหนดหลักฐานหลังจากนั้น จึงออกแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสาททั้ง 5 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเด็กทั้ง 5 ด้านและจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิด

จุดประสงค์

เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ การกำหนดหัวข้อเรื่องและการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

เนื้อหาการออกแบบการจัดการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ดังนั้นผู้สอนควรพิจารณาเลือกใช้เทคนิคกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และใช้วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย ทั้งนี้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1. กำหนดจุดประสงค์และสาระสำคัญของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

2. วิเคราะห์จุดประสงค์ สื่อและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศักยภาพของผู้เรียน

และผู้สอน

3. ออกแบบกิจกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์

4. ออกแบบปฏิสัมพันธ์ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเลือกใช้กระบวนการกลุ่มที่เหมาะสมกับกิจกรรมนั้น ๆ

5. เตรียมใบช่วยสอน สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ

6. ออกแบบการประเมินผลและเครื่องมือ

7. จัดการเรียนรู้และบันทึกผลการใช้แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

8. ปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

การออกแบบการเรียนรู้/ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็น เนื่องจากเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้เป็นสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายนั้นควรครอบคลุมข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอดการคิด การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะต่างๆ รวมทั้งเจตคติและค่านิยม ในการนำเอาเนื้อหาสาระมาบรรจุไว้ในหลักสูตรจำเป็นต้องคำนึงถึงธรรมชาติของวิชาความรู้กับหลักการเรียนรู้ของเด็กประกอบกัน ซึ่งอาจทำได้โดยอาศัยแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ (พัฒนา ชัชพงศ์, 2530 : 138-139)

1. แนวทางการจัดเนื้อหาสาระในแต่ละวิชาหรือแต่ละกิจกรรม การจัดในลักษณะนี้จำเป็นต้องจัดตามลำดับขั้นตอน ความยากง่าย และความต่อเนื่อง ซึ่งควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 จัดเรียงลำดับจากเนื้อหาสาระที่ง่ายไปหายากหรือจากสิ่งที่ไม่ซับซ้อนไปสู่สิ่งที่มีความสลับ ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

1.2 จัดให้เรียนส่วนรวมก่อนส่วนย่อย

1.3 จัดให้เรียนในสิ่งที่เป็นรูปธรรมก่อนนามธรรม

1.4 จัดให้เรียนในสิ่งที่เป็นความรู้พื้นฐานก่อนสิ่งที่เป็นความรู้ขั้นสูง

1.5 จัดให้เรียนตามลำดับเวลาให้เห็นความต่อเนื่องกัน

2. แนวทางการจัดเนื้อหาสาระระหว่างวิชาหรือระหว่างกิจกรรม การจัดในลักษณะนี้เนื้อหาสาระของวิชาต่างๆ ที่นำมาบรรจุไว้จะต้องมีความสัมพันธ์กัน โดยการจัดในลักษณะการบูรณาการ คือในแต่ละกิจกรรมเด็กจะได้ฝึกฝนทักษะพื้นฐานของวิชา อีกทั้งยังนิยมจัดหลักสูตรในลักษณะของโยงแมงมุม คือค่อยๆ ขยายเนื้อหาออกไปกว้างขึ้นเรื่อยๆ กิจกรรมมีรายละเอียดยิ่งขึ้น

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีหลากหลาย รูปแบบที่นิยมในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยคือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์โดยกำหนดหัวเรื่องเป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ที่สามารถทำได้ 3วิธีคือ (พัฒนา ชัชพงศ์, 2530 : 24)

1. เด็กเป็นผู้กำหนด

2. ผู้สอนและเด็กกำหนดร่วมกัน

3. ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไม่เน้นเพียงเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชา แต่เน้นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ได้แก่พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงเน้นการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง และเกิดพัฒนาการ 4 ด้านจึงเรียกว่า “การจัดประสบการณ์” ที่มี

ลักษณะเป็นการบูรณาการอย่างเต็มรูปแบบ เพราะไม่มีข้อจำกัดเรื่องความลุ่มลึกในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาต่างๆ ให้แก่เด็ก เหมือนการสอนรายวิชาโดยมีขั้นตอนดังนี้การบูรณาการเพื่อสร้างหลักสูตร

ขั้นที่ 1 เลือกหัวข้อที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 ระดมความคิดจากเด็กเพื่อสร้างหลักสูตร บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหลัก 6

กิจกรรม และพัฒนาการ 4 ด้าน

ขั้นที่ 3 วางแผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม

และพัฒนาการ 4 ด้าน

ขั้นที่ 4 บูรณาการกิจกรรมและเนื้อหาตามพัฒนาการแต่ละด้าน

ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรม เนื้อหา และพัฒนาการ 4 ด้าน ที่บูรณาการแล้ว เพื่อใช้ทำการสอน โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นประสบการณ์ (ทำกิจกรรม) ให้นักเรียนทำกิจกรรม (ซึ่งอาจจะลองผิดลองถูก) เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงในเรื่องที่จะเรียน ด้วยความเชื่อที่ว่าวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการให้ผู้เรียนลงมือทำในสิ่งนั้น (Learning by Doing)

2) ขั้นสะท้อนความคิด (สร้างความรู้) ให้นักเรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์ โดยคิดทบทวนว่าเด็กได้เรียนรู้อะไรบ้างจากสิ่งที่ทำ

3) ขั้นทฤษฎี (สรุปความรู้เป็นความคิดรวบยอด) ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ค้นพบจากการทำกิจกรรม เป็นความคิดรวบยอด (Concept) เปรียบเทียบกับทฤษฎีในบทเรียน ให้นักเรียนสรุปทฤษฎีเองจากประสบการณ์

4) ขั้นนำไปใช้ ให้นักเรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลองหรือในชีวิตจริง

ความเชื่อสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มีหลักความเชื่อที่ว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้ทุกครั้งต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กได้รับเป็นหลัก และมีวิธีการที่เด็กเป็นผู้กระทำ มีส่วนร่วม โดยยึดหลักการ ดังนี้

1) จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

3) จัดให้มีความสุข มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มครุริเริ่ม กิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและต้องสงบ กิจกรรมรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่

4) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและผลผลิต

5) จัดการประเมินพัฒนาเด็กอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

6) ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

4.2.5 องค์ประกอบที่ 5 เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สาระสำคัญ

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการ ผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6 กิจกรรมหลักสำหรับเด็กปฐมวัย

เนื้อหาการจัดประสบการณ์เรียนรู้

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ 6 กิจกรรมหลักสำหรับเด็กปฐมวัย

แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดกิจกรรมที่ผู้ดูแลเด็กควรจัดให้กับเด็กปฐมวัยนอกจากเตรียมความพร้อมทางร่างกาย การพัฒนาการรับรู้ การพูด การฟัง การจำ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการ และความพร้อมทางอารมณ์ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการฟังจังหวะพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรงเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน และเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น ทำท่าประกอบเพลง เคลื่อนไหวร่างกายตามข้อตกลง เด็กวัยนี้กล้ามเนื้อมัดใหญ่เจริญเติบโต โดยเฉพาะส่วนแขน ขา ลำตัว การสอนกิจกรรมควรหนักไปทางกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น ส่วนแขน ขา การรวมกลุ่มไม่ควรเกิน 7 คนกิจกรรมนี้มีทั้งให้เล่นตามลำพัง หรือแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งการฝึกจังหวะให้กับเด็ก นักการศึกษาเชื่อว่า จะช่วยให้เด็กเกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนวิชาต่าง ๆ ต่อไป เช่น ทางด้านภาษา สังคม นาฏศิลป์ ฯลฯ นอกจากนี้ขณะที่เรียนอยู่ในโรงเรียน จะไม่มีปัญหาการวิ่งชนคนอื่น หรือสิ่งของต่าง ๆ ในโรงเรียน และน่าจะมีผลต่อชีวิตเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่การรู้จังหวะจะไม่ทำให้กระทบกระทั่งผู้อื่นได้ง่าย สามารถดำเนินชีวิตได้ถูกจังหวะ การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ควรเริ่มจากกิจกรรมที่เป็นอิสระไม่ควรมีระเบียบวิธีการยุ่งยากมากนัก ให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระภายในขอบเขตที่กำหนดไว้และผู้ดูแลเด็กควรกำหนดจังหวะเป็นสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่าง ๆ จะช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่น เพลิดเพลิน และสนุกสนานหลังจากการออกกำลังกายแล้ว ควรให้เด็กได้พักผ่อน นั่งพักใต้ต้นไม้หรือนอนเล่นภายในห้องเรียนสักพักก่อนที่จะมีการทำกิจกรรมอื่นต่อไป

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก และประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ให้รู้จักการแบ่งปันและการรอคอย รู้จักการปรับตัว และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ การปั้นดินน้ำมัน การพับฉีก ตัด ปะกระดาษ หรือการประดิษฐ์ของเล่นจากเศษวัสดุต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมสร้างสรรค์นี้ควรจัดให้มีทุกวัน โตะสำหรับจัดกิจกรรมควรเป็นโตะที่เด็กสามารถล้อมวงทำงานกันได้ มีโอกาสใช้ของร่วมกัน เช่น โตะสำหรับวาดภาพด้วยสีเทียน หรือการตัด ปะกระดาษ เป็นต้น ผู้ดูแลเด็กจะคอยอำนวยความสะดวกถ้าเด็กทำไม่ถูกต้องต้องคอยให้คำแนะนำแก้ไขโดยการตั้งคำถามให้เด็กได้คิดหาคำตอบเองซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ มีความมั่นใจในตนเอง สำหรับการ

ประเมินผลงานเด็กควรพิจารณาในด้านพัฒนาการ เช่น ความสามารถตามวัยลักษณะการลากเส้น เป็นต้น การจัดกิจกรรม ควรคำนึงความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นและตามวัยของเด็ก

3. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อมัดเล็ก ให้เด็กรู้จักระวังอันตรายจากการเล่นทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักปรับตัวเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นและเป็นการผ่อนคลายความเครียด เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นอิสระ เล่นเกมกลางแจ้ง เป็นต้น ผู้ดูแลเด็กต้องจัดสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน ดังนั้น จึงต้องจัดบรรยากาศที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเล่น ซึ่งเป็นส่วนช่วยเสริมพัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เครื่องเล่นสนามต้องมีคุณภาพที่จะช่วยจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และไม่จำเป็นต้องราคาแพง สิ่งที่สำคัญคือ ขนาดที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัยความปลอดภัย แข็งแรงของเครื่องเล่น ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก และผู้ดูแลเด็กต้องหมั่นตรวจสอบสภาพเครื่องเล่นให้ปลอดภัยอยู่เสมอ เพื่อความปลอดภัยของเด็ก

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกการคิด การสังเกตการเปรียบเทียบ เช่น การสนทนาซักถามประสบการณ์และจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียนการเล่นิทาน เป็นต้น ลักษณะกิจกรรมที่จัดให้กับเด็กต้องเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น เล่นิทาน ร้องเพลง ถาม-ตอบ หรือให้เด็กเรียนรู้จากของจริง เช่น การสังเกตพืช สัตว์ของใช้ในชีวิตประจำวัน อาชีพของบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวเรา หรือในชุมชน เป็นต้น

5. กิจกรรมเสรี คือกิจกรรมที่เล่นตามมุมต่าง ๆ ที่ผู้ดูแลเด็กจัดมุมประสบการณ์ไว้ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก ตัวต่อจินตนาการ เป็นต้น กิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสังเกต สำรวจ ปฏิบัติจริง สามารถคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาทางภาษา รู้จักการแบ่งปันและการรอคอย โดยการจัดให้เด็กได้เล่นตามมุมต่าง ๆ ผู้ดูแลเด็กควรให้เด็กมีสิทธิที่จะเลือกเล่นตามใจชอบ ซึ่งอาจเลือกเล่นเพียงมุมเดียวหรือหลายมุมก็ได้ ผู้ดูแลเด็กจะหาหน้าที่ดูแลอยู่ห่าง ๆ หรืออาจเข้าไปช่วยในกรณีที่อ่านนิทานในมุมหนังสือให้เด็กฟัง หรือขณะที่เด็กเล่นบทบาทสมมุติแล้วไม่เข้าใจก็สามารถอธิบายให้เด็กฟังได้ตามโอกาส และความเหมาะสม

6. กิจกรรมเกมการศึกษา คือ กิจกรรมการเล่นที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานการศึกษา เพื่อฝึกความพร้อมในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในชั้นประถมศึกษาต่อไป โดยมุ่งให้เด็กใช้สติปัญญา สังเกต คิดหาเหตุผลและการแก้ปัญหา ตลอดจนเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา รู้จักการแบ่งปัน การรอคอย เช่น การต่อภาพ จับคู่ภาพเหมือนเรียงภาพตัดต่อ เป็นต้น โดยอาจจะเล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นคนเดียวก็ได้ ซึ่งเกมการศึกษาช่วยในการฝึกทักษะความพร้อมด้านร่างกาย เซาว์ปัญญา อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ได้อีกด้วยเกมแต่ละชุดจะจัดไว้เป็นชุด ๆ เป็นกล่อง เด็กควรเล่นเป็นชุด ๆ ให้ครบตามชุดนั้น ๆ เนื่องจากแต่ละชุดจะมีจุดมุ่งหมาย ที่แตกต่างกัน ผู้ดูแลเด็กควรเดินดูขณะที่เด็กเล่นและคอยให้คำแนะนำเมื่อเด็กเล่นผิด ฝึกเด็กให้ปฏิบัติจนเป็นนิสัยว่า เมื่อเล่นเสร็จแล้วต้องเก็บกล่องให้เป็นชุด ๆ เพื่อฝึกความรับผิดชอบ

4.2.6 องค์ประกอบที่ 6 เรื่องการวัดและประเมินผล

สาระสำคัญ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ในการจัดประสบการณ์ทุกขั้นตอนโดยเริ่มตั้งแต่การประเมินพฤติกรรมของเด็กก่อนการจัดประสบการณ์ การประเมินพฤติกรรมเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินพฤติกรรมเด็กเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุง พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาเด็กต่อไป

จุดประสงค์

เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
เนื้อหาการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

แนวคิดการวัดและประเมินผล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546:9) ได้กำหนดการประเมินการพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ความหมายของการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยหมายถึง กระบวนการศึกษาข้อมูลคุณลักษณะหรือความสามารถในด้านต่าง ๆ ของปฐมวัยในแต่ละช่วงวัยโดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของพัฒนาการเด็กตามวัย

2. ความสำคัญของการประเมินและรายงานผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญที่ต้องทำการประเมินและรายงานพัฒนาการเด็กที่อยู่ในความรับผิดชอบเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเนื่องจากความสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 สามารถเข้าใจธรรมชาติและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

2.2 ทำให้ทราบข้อมูลระดับพัฒนาการและความพร้อมของเด็กแต่ละคน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์พัฒนาการเด็กตามวัย จะทำให้รู้วาระระดับความสามารถและปัญหาต่าง ๆ ของเด็กจะต้องได้รับการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

2.3 ทำให้การวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กซึ่งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถมากขึ้นและคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ให้ลดลง

2.4 ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้รับรู้ความสามารถและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็ก ช่วยให้สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาเด็กได้เหมาะสมต่อไป

3. ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

3.1 ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญาจึงจะสามารถประเมินพัฒนาการได้อย่างถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง

3.2 วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมิน พัฒนาการเพื่อได้ผลของพัฒนาการถูกต้องตามต้องการ

3.3 ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ ซึ่งก่อนการประเมิน ต้องศึกษาวิธีการใช้เครื่องมืออย่างละเอียดและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

4. ประเมินและสรุป ซึ่งต้องดูจากผลการประเมินหลาย ๆ ครั้ง
5. รายงานผล ซึ่งต้องพิจารณาว่า จะต้องส่งผลการประเมินให้กับใครบ้าง เพื่ออะไร และต้องใช้รูปแบบใดในการรายงาน เพื่อผลที่ได้จะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง
6. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึงความสำคัญของตนและต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กของตน ตลอดจนสามารถนำความคิดเห็นจากผู้ปกครองมาเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็กต่อไป

4. การกำหนดแนวทางในการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการ ซึ่งถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ที่ต้องนำมารวบรวม เพื่อรายงานผลพัฒนาการในสมุดรายงานประจำตัวเด็กทุกภาคเรียน และรายงานให้ผู้ปกครองทราบอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ควรมีช่วงเวลาในการดำเนินการต่อไปนี้

1. ก่อนเรียน จัดทำข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคลโดยให้ผู้ปกครอง กรอกข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เช่น ข้อมูลทั่วไป ประวัติสุขภาพ ลักษณะนิสัย
2. ระหว่างเรียน จัดทำเครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กตามสถานการณ์จริงด้วยวิชาการ หลากหลายที่เหมาะสมกับตัวเด็ก ใช้วิชาการรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ ด้าน มีการจัดบันทึกอย่างเป็นระบบ เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับความสามารถ หรือศักยภาพของเด็กแต่ละคน
3. หลังเรียน ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจะต้องนำมาประเมินพัฒนาการสรุป และเขียนรายงานผลพัฒนาการลงในสมุดรายงานประจำตัวทุกภาคเรียน

5. การประเมินพัฒนาการ

เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กโดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ควรยึด หลักดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบถ้วนทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
 2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
 3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
 4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึก
 5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้านเด็กที่มีพัฒนาการทุกด้านตามวัยอย่างสมดุล จะเป็นเด็กที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัว ได้อย่างราบรื่น มั่นคง และเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้นต่อไป
- การประเมินและรายงานพัฒนาการเด็กโดยรวมในทุก ๆ ด้านย่อมสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการพัฒนาของเด็กทุก ๆ ส่วนที่ประกอบเป็นตัวเด็ก ได้แก่

1. การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย
 - 1.1 โครงสร้างสัดส่วนและขนาดของร่างกาย
 - 1.2 ความสามารถในการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่
 - 1.3 ความสามารถในการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์

ระหว่างมือกับตา

- 1.4 ภาวะสุขภาพโดยรวม
2. การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ
 - 2.1 พฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ
 - 2.2 ความสามารถในการรับรู้ / ยอมรับความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
 - 2.3 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์
 - 2.4 ความสามารถในการรับรู้/ยอมรับความรู้สึกของผู้อื่น
3. การประเมินพัฒนาการด้านสังคม
 - 3.1 ความสามารถในการปรับตัวและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น
 - 3.2 ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง
 - 3.3 ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 4.1 ความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้สิ่งรอบตัว
 - 4.2 ความสามารถในการใช้ภาษาและความจำ
 - 4.3 ความสามารถในการใช้ความคิดและเหตุผล
 - 4.4 ความสามารถในการใช้ความคิดสร้างสรรค์

สิ่งที่ควรคำนึงและยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คือ

1. ต้องประเมินพัฒนาการให้ครบทุกด้านครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา
 2. ประเมินรายพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอหลาย ๆ ครั้ง ก่อนสรุปผล
 3. ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมตามปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันในสภาพแวดล้อมที่ปกติ
 4. เลือกวิธีการและเครื่องมือในการประเมินให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน วิธีที่ง่ายและนิยมปฏิบัติ คือ การสังเกต และบันทึกรายละเอียดพฤติกรรมเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง
6. วิธีการประเมินพัฒนาการ
- ครูผู้ดูแลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สามารถประเมินพัฒนาการของเด็กได้ตลอดเวลา นับตั้งแต่เริ่มรับเด็กตอนเช้า จนกระทั่งผู้ปกครองมารับกลับบ้าน การเลือกวิธีการในการประเมิน อาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือผสมผสาน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ประเมิน วิธีการประเมินพัฒนาการของเด็กเล็ก เช่น
1. การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม เป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง ใช้การสังเกตและเฝ้าคอยดูพฤติกรรมเด็กพร้อมจดบันทึกพฤติกรรมตามธรรมชาติอย่างตรงไปตรงมา อาจมีการสร้างสถานการณ์เพื่อเร้า หรือกระตุ้นพฤติกรรมบางอย่างตามวัตถุประสงค์ของผู้ประเมิน
 2. การสนทนา พูดคุย สัมภาษณ์ เพื่อประเมินความสามารถในการใช้ภาษาและแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกนึกคิดของเด็กอย่างอิสระ

3. การรวบรวมผลงาน โดยเก็บรวบรวมผลงานทุกด้านของเด็กไว้ในแฟ้มสะสมงาน ซึ่งแสดงถึงความก้าวหน้าของพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล

4. การทำแผนภาพสังคมมิติทำให้ทราบความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนของเด็ก สะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคม สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทางสังคมของเด็กได้

5. การประเมินการเจริญเติบโตและภาวะสุขภาพ การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ควรกระทำเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละครั้ง

เกณฑ์การประเมิน คือ การนำ ผลการประเมินมาสรุปและจัดระดับพัฒนาการ ดังนี้

1. ระดับปฏิบัติได้ หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้คล่อง หรือเชื่อมั่น
2. ระดับปฏิบัติได้บางครั้ง หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้ แต่บางครั้งไม่คล่อง หรือไม่มั่นคง
3. ระดับควรส่งเสริม หมายถึง แสดงพฤติกรรมได้ไม่ชัดเจน

7. สรุปผลการประเมินและการรายงานผล

การประเมินพัฒนาการของเด็กเล็ก เป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลคุณลักษณะ หรือความสามารถในด้านต่าง ๆ ของเด็ก ตามสภาพความเป็นจริง มีการสรุปผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของพัฒนาการเด็กตามวัย ในรูปแบบรายงานที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน เข้าใจง่าย เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากการประเมินดังกล่าวได้อย่างเต็มที่สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ

1. ตัวเด็ก การประเมินผลและการรายงานผล จะบอกถึงพัฒนาการ หรือ ศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกัน
2. ผู้ปกครอง ได้รับทราบพัฒนาการหรือพฤติกรรมของเด็กเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน หรือปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป
3. ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก/ผู้บริหาร สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กแต่ละคน เพื่อใช้ในการปรับปรุงและจัดหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กแต่ละคนหรือหากพบความผิดปกติของพัฒนาการเด็ก ต้องหาทางแก้ไข บำบัด หรือฟื้นฟูโดยเร็วที่สุด

4.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

4.2.1 กิจกรรมวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล

กิจกรรม

1. ครูทำใบงานการวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล
2. ครูทำใบงานการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน

4.2.2 กิจกรรมวิเคราะห์หลักสูตร

กิจกรรม

1. ครูพัฒนาผังบรรยายความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลาง การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา
2. วิทยากรสรุปความรู้เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา
3. ครูทำใบงานการวิเคราะห์หลักสูตร

4.2.3 กิจกรรมการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เข้ารับการอบรมพึงบรรยายความรู้เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

2. วิทยากรสรุปความรู้เชื่อมโยงระหว่างกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

3. ครูทำใบงานการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

4.2.4 กิจกรรมการออกแบบการเรียนรู้

กิจกรรม

1. นำเสนอรูปแบบการเลือกหัวข้อเรื่อง การออกแบบการเรียนรู้

2. ผู้เข้ารับการอบรมพึงบรรยายความรู้เกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อการเรียนรู้

3. วิทยากรสรุปความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ การกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะเรียนรู้

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้และการเขียนแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

4. ครูทำใบงานการออกแบบการเรียนรู้

4.2.5 กิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรม

1. ครูนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์

2. ผู้เข้าอบรมสามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ 6 กิจกรรมหลักสำหรับเด็กปฐมวัย

4.2.6 กิจกรรมการวัดและประเมินผล

กิจกรรม

1. ครูพึงบรรยายความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

2. วิทยากรสรุปความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

3. ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

5. วิธีการสอน

การดำเนินการอบรม (การสอน) ผู้วิจัยดำเนินการใช้เวลาในการฝึกอบรมจำนวน 5 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวมจำนวน 30 ชั่วโมง ประกอบด้วย

5.1 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

5.2 การนิเทศภายใน

5.1 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ตามแผนอบรมดังนี้

1) พิธีการปิดการอบรมกิจกรรมการอบรมเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่เน้นการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสังกัดชมณฑลอุบลราชธานี โดยกระบวนการบรรยาย อภิปราย และการปฏิบัติ

2) ประชุมชี้แจงโปรแกรมการอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เชิงปฏิบัติการ กระบวนการอบรม บทบาทหน้าที่ของผู้เข้ารับการอบรม บทบาทหน้าที่ของผู้ทำหน้าที่ฝึกอบรม และเอกสารที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม-พัฒนาเชิงปฏิบัติการ

3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

4) ดำเนินการอบรมตามเนื้อหาสาระตามแผนการอบรม

4.1) การบรรยาย

4.2) การฝึกปฏิบัติ

4.3) การนิเทศภายใน

4.4) การประเมินความรู้

5) ทดสอบหลังการอบรม ด้านความรู้ ความเข้าใจ

6) พิธีการปิดและมอบเกียรติบัตร กิจกรรมการอบรมเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่เน้นการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี โดยกระบวนการบรรยาย อภิปราย และการปฏิบัติ

5.2 การนิเทศภายใน

การนิเทศภายในในแผนการฝึกอบรมตามโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี เป็นการนิเทศทางตรง ให้กับผู้เข้ารับการอบรมในขณะที่เข้ารับการอบรมปฏิบัติจริง เป็นการนิเทศด้วยตนเองซึ่งเป็นการปฏิบัติตามแผนการสอนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ระดับปฐมวัยตาม 6 องค์ประกอบ ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน การวิเคราะห์หลักสูตร การกำหนดวัตถุประสงค์ การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล กิจกรรมการนิเทศภายในจะดำเนินการดังนี้

5.2.1 การให้ความรู้เพิ่มเติมแก่เข้าอบรม

5.2.2 การให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาหารือ

5.3.3 การสาธิตใหญ่

2.5.4 การประสานงานให้รวมกันทำงาน

2.5.5 การทำให้เกิดความเข้าใจในการฝึกทักษะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

สำหรับเด็กปฐมวัย

5.3 สรุวิธีอบรม(การสอน)

สรุวิธีสอนตามแผนพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน ทำให้ครูสามารถวิเคราะห์ผู้เรียน แยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในด้านความรู้ ความสามารถ ด้านพฤติกรรม ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ และหาทางช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความบกพร่องให้มีความพร้อมที่ดีขึ้น

2. ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร ทำให้ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตร ผู้สอนออกแบบหลักสูตรที่จะใช้ด้วยตนเอง และเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรดังนี้ ขั้นที่ 1) วิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของสังคมและผู้เรียน ขั้นที่ 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นที่ 3) กำหนดสาระการเรียนรู้ ขั้นที่ 4) การจัดลำดับสาระความรู้และประสบการณ์ และขั้นที่ 5) การประเมินผลหลักสูตร

3. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ครูสามารถกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะ

บูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

4. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ทำให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ การกำหนดหัวข้อเรื่องและการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ มีการกำหนดหลักฐานหลังจากนั้น จึงออกแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสาททั้ง 5 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเด็ก ทั้ง 5 ด้านและจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิด

5. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6 กิจกรรมหลักสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการ ผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา

6. ด้านการวัดและประเมินผล ทำให้ครูสามารถวัดและประเมินผลสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ในการจัดประสบการณ์ทุกขั้นตอนโดยเริ่มตั้งแต่การประเมินพฤติกรรมของเด็กก่อนการจัดประสบการณ์ การประเมินพฤติกรรมเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินพฤติกรรมเด็กเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุง พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาเด็กต่อไป

6. สื่อการเรียนการสอน

การบรรยายประกอบสื่อ การปฏิบัติงาน ใบความรู้ ใบกิจกรรม วัสดุทัศน สื่อประสมในการบรรยาย(Power Point) และในความรู้และใบงานดังนี้

6.1 ใบความรู้สำหรับผู้เข้าอบรม

1) ใบความรู้ที่1 การวิเคราะห์ผู้เรียน

การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเลือกสื่อที่เหมาะสมได้และการศึกษาความพร้อมด้านพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยและองค์ประกอบความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ความพร้อมด้านสติปัญญา ความพร้อมด้านพฤติกรรม ความพร้อมด้านร่างกาย ความพร้อมด้านสังคม

การวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อแยกแยะหาความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์

(4) ความรู้พื้นฐานของวิชาที่จะทำการสอนในระดับชั้นนั้น ๆ

- (5) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- (6) ความสนใจและสมาธิในการเรียนรู้
- 2) ความพร้อมด้านสติปัญญา
 - (1) ความคิดริเริ่ม / สร้างสรรค์
 - (2) ความมีเหตุผล
 - (3) ความสามารถในการเรียนรู้ / การลำดับความ
- 3) ความพร้อมด้านพฤติกรรม
 - (5) การแสดงออก
 - (6) การควบคุมอารมณ์
 - (7) ความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียร อดทน
 - (8) ความรับผิดชอบ
- 6) ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ
 - (4) ด้านสุขภาพร่างกายสมบูรณ์
 - (5) การเจริญเติบโตสมวัย
 - (6) ความสมบูรณ์ด้านสุขภาพจิต
- 7) ความพร้อมด้านสังคม
 - (4) การปรับตัวเข้ากับคนอื่น
 - (5) การช่วยเหลือ เสียสละ แบ่งปัน
 - (6) การเคารพ ครู กติกา และมีระเบียบวินัย

2) ใบความรู้ที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตร

หลักการ และจุดหมายของหลักสูตร

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับ ผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือ ผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยเพื่อให้ เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตาม ศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนที่เพียงพอ
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
5. สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษา ระดับการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และเมื่อมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อเด็กจบการศึกษาในระดับปฐมวัย ดังนี้

1. มีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. มีสุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 12 มาตรฐานประกอบด้วยมาตรฐานด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว
มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้

เหมาะสมกับวัย

3) ใบบางที่ 3 การกำหนดวัตถุประสงค์ /หน่วยการเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิด หลังจากนั้นสาระที่ควรเรียนรู้นั้น ๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่

กำหนดไว้ ทั้งนี้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอน สามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการและความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้ เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริง ของเด็กดังนี้

3.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาด และมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ อาหารที่มีชื่อเสียงในจังหวัดอุบลราชธานี เช่น หมูยอ ก๋วยจั๊บ แหนมเนือง เป็นต้น การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเอง และครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว และโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเอง และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่น และทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพัง หรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อน การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม

3.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่ สำคัญในชุมชน เช่น ทุ่งศรีเมือง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุบลราชธานี อนุสาวรีย์ท้าวคำผง ศาลหลักเมือง สวนสัตว์อุบลราชธานี เป็นต้น วันสำคัญได้แก่ วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันมาฆบูชา วันคริสต์มาส เป็นต้น อาชีพของคนในชุมชนได้แก่ ค้าขาย ข้าราชการ เกษตรกร เป็นต้น ศาสนาได้แก่ ศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม แหล่งวัฒนธรรมในชุมชนได้แก่ วัดหนองบัว วัดหนองปลาปาก วัดพาทิมานาคำ เป็นต้น สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทยได้แก่ ประเพณีแห่เทียนพรรษา และแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผ้าพื้นเมือง (ผ้ากาบบัว ผ้าฝ้าย ผ้าไหม) ศูนย์หัตถกรรมทองเหลืองบ้านปะอาว ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านยางน้อย เป็นต้น

3.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ได้แก่บุคคลสำคัญ สัตว์และพืช ในท้องถิ่นได้แก่ ต้นยางนา ดอกบัว หลวง ต้นราชพฤกษ์ ต้นกก เป็นต้น ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงแพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติในท้องถิ่น ได้แก่ สวนเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สวนปทุมวิเศษ สวนรุกขชาติวนารมณณ์ เป็นต้น

3.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายใน ชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม

ในชุมชนที่ เด็กควรรู้จักได้แก่ สถานีขนส่ง สถานีดับเพลิงเทศบาลตำบลอุบล ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม

4) ใบความรู้ที่ 4 การออกแบบการเรียนรู้

การใช้หลัก Brain-Based Learning ในการออกแบบการเรียนรู้

รู้จักสมองก่อนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีสิ่งจูงใจ สิ่งจูงใจจะชัก

นำให้สมองผลิตความรู้ และบันทึกข้อมูลในเรื่องที่ต้องการให้เรียนรู้ เป็นการระดมสร้างกรอบให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปตามเจตจำนงของผู้จัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผู้หาสิ่งจูงใจต่าง ๆ นั้นมาเสนอ ถ้าสิ่งจูงใจนั้นไม่สามารถจูงใจสมองได้ สมองจะจัดการบันทึกข้อมูลนั้นแบบไม่มีคุณภาพหรือไม่ยอมบันทึกไว้

- สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อเรื่องนั้นน่าสนใจ สมองจะไม่ทำงานกับข้อมูลทุกชิ้น เฉพาะสิ่งที่น่าสนใจเท่านั้นที่จะผ่านกระบวนการเลือกคัดกรองเข้าสู่การรับรู้ของสมอง
- สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีความมุ่งมั่น ความมุ่งมั่นเป็นกระบวนการของจิตใจ เป็นสิ่งกำกับกระบวนการเรียนรู้ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเราสนใจ เรามักจะมีความมุ่งมั่นด้วย ถ้าเด็กมีเหตุผลเพียงพอ หรือมีเป้าหมายของตัวเอง เด็กจะกระตุ้นตัวเองและขับเคลื่อนให้เกิดความตั้งใจมุ่งมั่น เพื่อดำเนินกระบวนการให้ไปสู่เป้าหมายนั้นอย่างรู้ตัว
- สมองเด็กขับเคลื่อนโดยเป้าหมาย สมองของเด็กขับเคลื่อนไปโดยเป้าหมาย แรงบันดาลใจ ความทะยานอยาก ความใฝ่ฝัน และการวางแผนของเด็กเอง ทุก ๆ เป้าหมายของเขา ทุก ๆ ความฝันของเขา ก็มุ่งสู่นาคตของตัวเอง การเรียนรู้ที่มีเป้าหมายจึงเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด
- สมองเลือกรื่องที่จะเรียน สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อตัดสินใจเลือกรื่องที่จะเรียนรู้ เช่น เมื่อเด็กหัดขี่จักรยาน หัดว่ายน้ำ สมองเรียนรู้ได้ดี มีประสิทธิภาพอย่างน่าอัศจรรย์
- สมองไม่เรียนเรื่องไร้เป้าหมาย สมองมักจะดูเชิงซ้ำ ๆ ซ่า ๆ เมื่อสมองรู้สึกว่ เรื่องที่เรียนนั้นไร้เป้าหมายที่ชัดเจน เช่น เมื่อเรียนเรื่องสมการ หรือหัดสะกดคำ ตามที่ครูสอน
- สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อ สมองมีเวลา “สร้างความหมาย” ให้ข้อมูล บ่อยครั้งที่การจัดการเรียนการสอน มักบ่อนเนื้อหาจำนวนมหาศาลให้แก่เด็ก ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่มีเวลาพอสำหรับเด็กที่จะ “สร้างความหมาย” ให้แก่ข้อมูลที่รับเข้าไป เมื่อข้อมูลไม่มีความหมายสำหรับสมอง สมองก็จะไม่บันทึกข้อมูลนั้น หรือบันทึกไว้ในระบบความทรงจำระยะสั้น (short term memory)
- เรบอกให้นักเรียนตั้งใจเรียนได้ไหม? ถ้าทำได้ ... ความตั้งใจนั้นคงอยู่ในระยะสั้น เพราะเป้าหมายเพียงเพื่อทำตามที่ครูร้องขอ หรือไม่ให้ถูกทำโทษ แต่น่าจะใช้ “พอได้” เฉพาะเด็กชั้นประถมปลายขึ้นไปเท่านั้น เพราะโดยทั่วไปความสามารถควบคุมโดยเหตุผลและการวางแผนระยะยาว ซึ่งควบคุมโดยสมองสั่งการล่วงหน้า (prefrontal cortex) ยังพัฒนา

สมบูรณ์ไม่มากพอที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จนกว่าจะถึงวัยทำงานที่มีความ
“รับผิดชอบ”

การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูง

สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อสมองรับรู้ภาพและเสียงพร้อมกัน ถ้าสมองรับรู้เสียงพร้อมกับ
มองเห็นภาพที่สอดคล้องกัน คลื่นเสียงก็จะไปเปลี่ยนแปลงหรือทำให้เกิดสัญญาณอารมณ์ ซึ่ง
ตามมาด้วยการเพิ่มขึ้นของระดับสารเคมีต่าง ๆ ในสมอง สารเคมีเหล่านี้บางตัวเกี่ยวข้องกับ
ระบบคิด ความจำในสมองและมีส่วนทำให้สมองมีประสิทธิภาพมากขึ้นในกระบวนการเรียนรู้
ภาพและเสียงนอกจากจะมีความพิเศษ คือ เป็นข้อมูลที่ดึงดูดและเข้าสู่สมองได้จำนวน
มหาศาลในคราวเดียวมากกว่าข้อมูลอื่น ๆ แล้ว การใช้ภาพจะช่วยในกระบวนการเรียนรู้
ได้มาก ในการสร้างความเข้าใจระดับนามธรรม

- สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อสมองสร้างแผนภาพความคิด แผนภาพเป็นการจัดระบบความคิดที่
กระจัดกระจายขึ้นมาเป็นระบบ มีจุดตั้งต้น มีบทลงท้าย มีกระบวนการชัดเจน การคิดเป็น
แบบแผนภาพ ทำให้สิ่งรูปธรรมเป็นนามธรรม แต่ปรากฏออกมาบนกระดาษ เป็นสิ่งที่ดูคล้าย
รูปธรรมใหม่อีกครั้งหนึ่ง เป็นการย้ำเสริมเสถียรภาพของวงจรแห่งเซลล์สมองที่กำลัง
ทำงานคิดอยู่ในขณะนั้น
- สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อ ผ่านการปฏิบัติ การลงมือปฏิบัติเป็นการใช้ผัสสะรับรู้ข้อมูลทั้งในรูปของ
ภาพ เสียง สัมผัส ทั้งยังประกอบด้วยประสบการณ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ ยิ่งใช้วงจรแห่ง
เซลล์สมองพร้อม ๆ กัน (หลายผัสสะ) มากเท่าใด เสถียรภาพความเชื่อมโยงของวงจรก็เกิดได้
เร็วเท่านั้น และยังใช้วงจรเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผัสสะพร้อมกับวงจรความจำ
เกี่ยวกับเหตุการณ์ ซึ่งเป็นวงจรความจำหลายมิติ ยิ่งทำให้ความจำในการเรียนรู้ตกลึกเร็ว
ขึ้น
- สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อ ท่องจำ ทำซ้ำ ฝึกทักษะ เมื่อเด็กออกเสียง ท่องจำ ลงมือทำซ้ำ ๆ
เจ้าของสมองได้ยินเสียงตัวเอง ได้ลงมือ และเห็นสิ่งที่ตัวเองทำ สิ่งปรากฏ กลายเป็นข้อมูล
ย้อนกลับเข้าไปในสมองใหม่ ถือว่าเป็นการลงมือสอนด้วยตัวเอง (use output from
oneself to re-input to self) เป็นการเสริมเส้นทางเดินของวงจรเซลล์สมองที่มีอยู่ก่อน ให้
มีเสถียรภาพขึ้น อันเป็นเหตุให้จดจำได้และเกิดความชำนาญ
- สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จำลอง

- สถานการณ์จำลองผ่านการฟัง

ระหว่างที่อ่านนิทานพร้อมซีภาพให้เด็กดู เด็กไม่ได้ฟังความหมายของนิทาน แต่เด็กจะสร้าง
จินตนาการไปกับสิ่งที่เห็นและได้ยิน คือเด็กนำตัวเองเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จำลองที่
ตนเองสร้างขึ้น

- สถานการณ์จำลองผ่านการลงมือทำ

การจัดฉาก บทบาทสมมติ เล่นละคร การเลียนแบบธุรกิจ กิจกรรมที่เป็นกิจวัตรในชีวิต เช่น
เปิดบูธขายของ การจัดรายการวิทยุ การทำหนังสือพิมพ์ การทดลองในห้องปฏิบัติการ การใช้
เทคโนโลยีกลไกตอบสนองเลียนแบบ เช่น การฝึกขับรถยนต์ ขับเครื่องบินในเครื่องจำลอง

- สถานการณ์จำลองผ่านการบูรณาการการฟังและการดู

นำเด็กเข้าสู่สถานการณ์จำลองผ่านการชมภาพยนตร์ วีดิทัศน์ที่มีคุณภาพ จะทำให้สมองเด็กตื่นตัวเต็มทีกระบวนการเรียนรู้ของสมองจะถูกขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ ภาพยนตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ ประวัติบุคคล สารคดีวิทยาศาสตร์ สามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดี

- สมองเด็กไม่ได้ว่างเปล่า กระบวนการเรียนรู้ของสมองนั้น ไม่ได้เริ่มต้นจากความว่างเปล่า เด็กมีความคิด ความรู้เดิมอยู่แล้วในเกือบทุกสิ่งที่เราจะสอน แต่ความรู้เดิมอาจมีอยู่แบบกระจัดกระจาย อาจมีน้อยหรือมาก รวมทั้งอาจมีผิดหรือถูก เราเรียกสิ่งเหล่านี้ที่มีอยู่แล้วในสมองเด็กว่า แบบแผนความรู้เดิมในสมอง (old schema)

เริ่มจากจัดระเบียบความรู้เดิมที่เด็กมีอยู่ การที่จะให้เด็กเรียนรู้เรื่องใด ๆ ก็ตาม สิ่งที่เราต้องทำก็คือต้องเข้าไปทำการจัดระเบียบความรู้เดิมที่เด็กมีอยู่ เช่น เปลี่ยนความเข้าใจผิดให้ถูก หรือทำสิ่งที่ผิดที่ผิดทาง จัดระเบียบใหม่ หรือ เสริมความเข้าใจเดิมให้ลึกซึ้งขึ้น การสอนจึงไม่ใช่การยัดของใหม่ลงไป ในสมอง โดยไม่รับรู้ว่าสมองคิดอะไรอยู่ก่อนล่วงหน้าของงานการเรียนรู้ที่แตกต่าง

- เด็กบางคนเรียนรู้เมื่อได้เห็นหรือเมื่อได้ยิน เด็กบางคนเริ่มเรียนรู้และเข้าใจได้ดีขึ้น เมื่อได้เห็นหรือเมื่อได้ยิน อย่างที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า visual learner และ auditory learner ดังนั้นข้อมูลที่ประกอบด้วยภาพและเสียง จะทำให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายและเร็วขึ้น
- เด็กบางคนเรียนรู้เมื่อได้ลงมือปฏิบัติ เด็กบางคนเพียงแค่เห็นหรือได้ยิน อาจจะยังไม่สามารถสร้างเครือข่ายในสมองได้ดีขึ้น จนกว่าจะได้ลงมือทำด้วยตัวเอง ภาษาอังกฤษใช้คำว่า kinesthetic learner

เด็กบางคนเรียนรู้เมื่อได้ผัสสัมผัส เด็กบางคนเรียนได้โดยการผัสสัมผัส หรือเพียงแต่ฟัง หรือทำทั้งสองอย่าง แต่ก็ไม่พยายามลงมือเองจนกว่าเขาจะรู้สึกคุ้นกับสิ่งใหม่นั้น อาจเพราะกลัวผิดพลาดหรืออะไรสักอย่างหนึ่ง แต่ที่จริงแล้วการลงมือปฏิบัติและแก้ไขความผิดพลาดต่างหาก ที่ทำให้เราฉลาดขึ้น การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสมองของเด็กเชื่อมโยงสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้มาก่อนแล้ว การที่เด็กนำความรู้ใหม่ที่ได้รับ เชื่อมโยงเข้ากับสิ่งที่อยู่ในสมองของพวกเขาเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากการมีประสบการณ์มาก่อน เป็นพื้นฐานเพื่อจะให้ได้ความคิดรวบยอด ทักษะ ความรู้ใหม่ ซึ่งประมวลกันขึ้นเป็นเรื่องใหม่ที่จะเรียนรู้

- ศึกษา ทดลอง และลงมือทำซ้ำ ทำให้สมองรู้จัก ค้นเคยกับความคิดรวบยอด ทักษะ และความรู้ใหม่ที่รับเข้ามานั้น
- ศึกษา ทดลอง และลงมือทำซ้ำ ย้ำ ทวนให้มากยิ่งขึ้น จะทำให้เข้าใจความคิดรวบยอด ทักษะ และความรู้ใหม่ได้
- อ่านและฟังบรรยาย ทำให้สามารถสะท้อน วิเคราะห์ อธิบาย เปรียบเทียบ ความคิดรวบยอด ทักษะ และความรู้ของเรื่องที่กำลังเรียนรู้นี้กับเรื่องอื่น ๆ ได้ เป็นการเริ่มสู่ระดับการคิดสร้างสรรค์
- ประยุกต์ความคิดรวบยอด ทักษะ และความรู้ ไปใช้ในเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตการผสมผสานสิ่งที่รู้ เข้ากับเรื่องที่ได้เรียนรู้อื่น ๆ นำไปสู่การมีความคิดระดับสูงขึ้นไป และมีความคิดสร้างสรรค์

ขัดเกลาและปรับปรุงผลงาน (จากการใคร่ครวญความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น) ทำให้สามารถเข้าใจความคิดรวบยอด ทักษะ และความรู้ที่ได้ดียิ่งขึ้น แต่นี้ก็ยังไม่ใช่จุดสิ้นสุดของการเรียนรู้ หากเป็นเพียงพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ระดับสูงขึ้นไป

ตัวอย่างขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบตามหลัก Brain-Based Learning

S.T.E.P U.P เตรียมความพร้อม (Set up)

- ทบทวนความรู้เดิม-เชื่อมโยงความรู้ใหม่ (Tie-in)
- กระตุ้นเร้า (Engage)
- ลงมือปฏิบัติ (Perform)
- ฝึกปฏิบัติในบริบทต่างๆ (Use)
- สรุป และประเมินผล (Pack)

5) ใบความรู้ที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการฟังจังหวะพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรงเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน และเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น ทาทำประกอบเพลง เคลื่อนไหวร่างกายตามข้อตกลง เด็กวัยนี้กล้ามเนื้อมัดใหญ่เจริญเติบโต โดยเฉพาะส่วนแขน ขา ลำตัว การสอนกิจกรรมควรหนักไปทางกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น ส่วนแขน ขา การรวมกลุ่มไม่ควรเกิน 7 คนกิจกรรมนี้ให้เล่นตามลำพัง หรือแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งการฝึกจังหวะให้กับเด็ก นักการศึกษาเชื่อว่า จะช่วยให้เด็กเกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนวิชาต่าง ๆ ต่อไป เช่น ทางด้านภาษา สังคม นาฏศิลป์ ฯลฯ

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก และประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ให้รู้จักการแบ่งปันและการรอคอย รู้จักการปรับตัว และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ การปั้นดินน้ำมัน การพับฉีก ตัด ปะกระดาช หรือการประดิษฐ์ของเล่นจากเศษวัสดุต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมสร้างสรรค์นี้ควรจัดให้ทุกวัน โต๊ะสำหรับจัดกิจกรรมควรเป็นโต๊ะที่เด็กสามารถล้อมวงทำงานกันได้ มีโอกาสใช้ของร่วมกัน เช่น โต๊ะสำหรับวาดภาพด้วยสีเทียน หรือการตัด ปะกระดาช เป็นต้น

3. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อมัดเล็ก ให้เด็กรู้จักระวังอันตรายจากการเล่นทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักปรับตัวเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นและเป็นการผ่อนคลายความเครียด เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นอิสระ เล่นเกมกลางแจ้ง เป็นต้น ผู้ดูแลเด็กต้องจัดสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกการคิด การสังเกตการเปรียบเทียบ เช่น การสนทนาซักถามประสบการณ์และจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียนการเล่นิทาน เป็นต้น ลักษณะกิจกรรมที่จัดให้กับเด็กต้องเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น เล่นิทาน ร้องเพลง ถาม-ตอบ หรือให้เด็กเรียนรู้จากของจริง เช่น การสังเกตพืช สัตว์ของใช้ในชีวิตประจำวัน อาชีพของบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวเรา หรือในชุมชน เป็นต้น

5. กิจกรรมเสรี คือกิจกรรมที่เล่นตามมุมต่าง ๆ ที่ผู้ดูแลเด็กจัดมุมประสบการณ์ไว้ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก ตัวต่อจินตนาการ เป็นต้น กิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสังเกต สำรวจ ปฏิบัติจริง สามารถคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาทางภาษา รู้จักการแบ่งปันและการรอคอย โดยการจัดให้เด็กได้เล่นตามมุมต่าง ๆ ผู้ดูแลเด็กควรให้เด็กมีสิทธิที่จะเลือกเล่นตามใจชอบ ซึ่งอาจเลือกเล่นเพียงมุมเดียวหรือหลายมุมก็ได้

6. กิจกรรมเกมการศึกษา คือ กิจกรรมการเล่นที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานการศึกษา เพื่อฝึกความพร้อมในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในชั้นประถมศึกษาต่อไป โดยมุ่งให้เด็กใช้สติปัญญา สังเกต คิดหาเหตุผลและการแก้ปัญหา ตลอดจนเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา รู้จักการแบ่งปัน การรอคอย เช่น การต่อภาพ จับคู่ภาพเหมือนเรียงภาพตัดต่อ เป็นต้น โดยอาจจะเล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นคนเดียวก็ได้ ซึ่งเกมการศึกษาช่วยในการฝึกทักษะความพร้อมด้านร่างกาย เซาว์ปัญญา อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ได้อีกด้วยเกมแต่ละชุดจะจัดไว้เป็นชุด ๆ เป็นกล่อง เด็กควรเล่นเป็นชุด ๆ ให้ครบตามชุดนั้น ๆ เนื่องจากแต่ละชุดจะมีจุดมุ่งหมาย ที่แตกต่างกัน

6) ใบความรู้ที่ 6 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลระดับปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

- 1.วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ
- 2.ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน
- 3.ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
- 4.ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ควรใช้แบบทดสอบ
- 5.สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปไว้พัฒนาเด็ก

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ แนวปฏิบัติการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ในการจัดประสบการณ์ทุกขั้นตอนโดยเริ่มตั้งแต่การประเมินพฤติกรรมของเด็กก่อนการจัดประสบการณ์ การประเมินพฤติกรรมเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินพฤติกรรมเด็กเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรม

ขอบเขตของการประเมินพัฒนาการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดเป้าหมายคุณภาพของเด็กปฐมวัยเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นตัวเด็กเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คุณลักษณะที่ระบุไว้ในมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กทุกคน

- 2.1 สิ่งที่จะประเมิน
- 2.2 วิธีและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
- 2.3 เกณฑ์การประเมินพัฒนาการ

2.1 สิ่งที่จะประเมิน

การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มีเป้าหมายสำคัญคือ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 12 ข้อ สิ่งที่จะประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยแต่ละด้าน มีดังนี้

ด้านร่างกาย ประกอบด้วย การประเมินการมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ สุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี การรู้จักรักษาความปลอดภัย การเคลื่อนไหวและการทรงตัว การเล่นและการออกกำลังกาย และการใช้มืออย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน

ด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ติดต่อกับตนเองและผู้อื่น มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความสนใจ/ความสามารถ/และมีความสุขในการทำงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ความรับผิดชอบในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตและรู้สึกถูกผิด ความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน ตลอดจนการประหยัตอบต่อม และพอเพียง

ด้านสังคม ประกอบด้วย การประเมินความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การระวังภัยจากคนแปลกหน้า และสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย รักษาความเป็นไทย การยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คิดเชิงเหตุผล คิดรวบยอด การเล่น/การทำงานศิลปะ/การแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้

คุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย การประเมินความซื่อสัตย์สุจริตและรู้สึกถูกผิด ความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน

2.2 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กแต่ละครั้งควรใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด วิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัยมีด้วยกันหลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การสังเกตและการบันทึก การสังเกตมีอยู่ 2 แบบคือ การสังเกตอย่างมีระบบ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และอีกแบบหนึ่งคือ การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น และผู้สอนจดบันทึกไว้การสังเกตเป็นวิธีการที่ผู้สอนใช้ในการศึกษาพัฒนาการของเด็ก เมื่อมีการสังเกตก็ต้องมีการบันทึก ผู้สอนควรทราบว่าจะบันทึกอะไรการบันทึกพฤติกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องนำมาบันทึกเป็นหลักฐานไว้อย่างชัดเจน การสังเกตและการบันทึกพัฒนาการเด็กสามารถใช้แบบง่าย ๆ คือ

2. การสนทนา สามารถใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และพัฒนาการด้านภาษาของเด็กและบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกประจำวัน

3. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระจะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กแต่ละคนและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

4. การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน (portfolio) ซึ่งเป็นวิธีรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน แสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้าน นอกจากนี้ยังรวมเครื่องมืออื่น ๆ เช่น แบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกสุขภาพอนามัย ฯลฯ

ผู้สอนสามารถใช้แฟ้มผลงานอย่างมีคุณค่าสื่อสารกับผู้ปกครองเพราะการเก็บผลงานเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในแฟ้มผลงานเป็นข้อมูลให้ผู้ปกครองสามารถเปรียบเทียบความก้าวหน้าที่ลูกของตนมีเพิ่มขึ้น จากผลงานชิ้นแรกกับชิ้นต่อ ๆ มา ข้อมูลในแฟ้มผลงานประกอบด้วย

5. การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก ตัวชี้ของการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่ว ๆ ไป ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก แนวทางประเมินการเจริญเติบโตมีดังนี้

5.1 การประเมินการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติในกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งใช้สำหรับติดตามการเจริญเติบโตโดยรวม

ข้อควรคำนึงในการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก

- เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านการเจริญเติบโต บางคนรูปร่างอ้วน บางคนช่วงครึ่งหลังของขวบปีแรก น้ำหนักเด็กจะขึ้นช้า เนื่องจากหวั่นเล่นมากขึ้นและความอยากอาหารลดลง ร่างใหญ่ บางคนร่างเล็ก

- ภาวะโภชนาการเป็นตัวสำคัญที่เกี่ยวข้องกับขนาดของรูปร่าง แต่ไม่ใช่สาเหตุเดียว

- กรรมพันธุ์ เด็กอาจมีรูปร่างเหมือนพ่อแม่คนใดคนหนึ่ง ถ้าพ่อหรือแม่เตี้ย ลูกอาจเตี้ยและพวกนี้อาจมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยได้และมักจะเป็นเด็กที่ทานอาหารได้น้อย

6.2 แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมการอบรม

ใบงานสำหรับผู้เข้าอบรม ใบงานที่ 1 แบบวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล

- ชื่อ - สกุล.....วัน/เดือน/ปีเกิด.....อายุ.....ปี
- ผลการเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา ระดับชั้น..... เกรดเฉลี่ย.....
- ข้อมูลด้านสุขภาพ น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง.....ซม. โรคประจำตัว.....

4. ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับ.....ซึ่งเป็นผู้ปกครอง ชื่อ - สกุล.....
5. บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ด้าน ที่	รายการวิเคราะห์ผู้เรียน	ผลการประเมิน			สรุปผล การ ประเมิน	การปรับปรุง แก้ไข
		ดี (3)	ปาน กลาง (2)	ปรับ ปรุง (1)		
1	ด้านความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ความรู้พื้นฐาน ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสนใจ / สมาธิในการเรียน
2	ความพร้อมด้านสติปัญญา ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ความมีเหตุผล ความสามารถในการเรียนรู้
3	ความพร้อมด้านพฤติกรรม กล้าแสดงออก การควบคุมอารมณ์ ความมุ่งมั่นขยันหมั่นเพียร
4	ความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ สุขภาพร่างกายสมบูรณ์ การเจริญเติบโตสมวัย มีสุขภาพจิตดี
5	ความพร้อมด้านสังคม การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น การช่วยเหลือ เสียสละ แบ่งปัน มีระเบียบวินัย เคารพกฎ กติกา

ใบงานที่ 2 เรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่มาตรฐานการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
ในสถานศึกษาสังกัด สังกัด สังกัด สังกัด สังกัด สังกัด

ชื่อโรงเรียน

คำชี้แจง การเขียนรายงานวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้จัดทำในรูปแบบบรรยายกึ่งตาราง
ดังนี้

มาตรฐานที่.....ระดับชั้น

มาตรฐาน ตัวบ่งชี้	จุดประสงค์ สภาพที่พึง ประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการ เรียนรู้	หน่วย/ เวลา	วิธีวัดประเมิน พัฒนาการ
		สาระที่ควรรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
มาตรฐานที่ ตัวบ่งชี้ที่						
มาตรฐานที่ ตัวบ่งชี้ที่						
มาตรฐานที่ ตัวบ่งชี้ที่						

(.....)

ครูผู้สอน

...../...../.....(ว/ด/ป)

พูน บัญชี โต ชีวะ

ใบงานที่ 3 ตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี
สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม

ชื่อโรงเรียน.....ชื่อสกุล.....

คำชี้แจง การเขียนรายงานการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
ให้จัดทำในรูปแบบบรรยายกึ่งตารางดังนี้

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ การพัฒนาการ	พฤติกรรมที่เกิดกับนักเรียน		
	อนุบาล 1(3 ปี)	อนุบาล 2 (4 ปี)	อนุบาล 3 (5 ปี)
ด้านร่างกาย	1..... 2.....	1..... 2.....	1..... 2.....
อารมณ์จิตใจ	1..... 2.....	1..... 2.....	1..... 2.....
สังคม	1..... 2.....	1..... 2.....	1..... 2.....
สติปัญญา	1..... 2.....	1..... 2.....	1..... 2.....

(.....)

ครูผู้สอน

.....(ว/ด/ป)

พูน ปณ ทิโต ชเว

ใบงานที่ 4 ตัวอย่างการออกแบบการเรียนรู้

การออกแบบการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ชื่อโรงเรียน

คำชี้แจง การเขียนรายงานการออกแบบการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
ในรอบ 1 สัปดาห์

หัวข้อ	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์
ชื่อกิจกรรม					
เรื่อง					
ระดับชั้นและเวลา					
สาระสำคัญ					
จุดประสงค์					
เนื้อเรื่อง					
กิจกรรม สื่อและแหล่ง เรียนรู้					
การประเมินผล					
บันทึกผลหลังสอน					
กิจกรรมสนับสนุน					

(.....)

ครูผู้สอน

(ว/ด/ป)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ใบงานที่ 5 ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

คำชี้แจง การเขียนรายงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้จัดทำในรูปแบบบรรยายกึ่งตารางดังนี้

1. ชื่อหน่วย.....ระดับชั้นที่สอน.....
2. จุดประสงค์
 - 2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย.....
 - 2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ.....
 - 2.3 พัฒนาการด้านสังคม.....
 - 2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา.....
3. สารการเรียนรู้
 - 3.1 สารที่ควรรู้.....
 - 3.2 ประสบการณ์สำคัญ.....
4. กิจกรรม

กิจกรรม /วันที่	เสริมประสบการณ์	เคลื่อนไหวและจังหวะ	สร้างสรรค์	เสรี	กลางแจ้ง	เกมการศึกษา
1						
2						
3						
4						
5						

(.....)

ครูผู้สอน

...../...../.....(ว/ด/ป)

ใบงานที่ 6 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

ในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

คำชี้แจง การเขียนรายงานประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนให้จัดทำในรูปแบบบรรยายกึ่งตาราง
ดังนี้

1. ชื่อ-สกุล.....ระดับชั้น.....

หัวข้อ : การประเมินพัฒนาการ

รายการประเมิน	ระดับพัฒนาการ			หมายเหตุ
	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติได้บางครั้ง	ควรส่งเสริม	
พัฒนาการด้านร่างกาย				
1.1				
1.2				
1.3				
พัฒนาการอารมณ์จิตใจ				
1.1				
1.2				
1.3				
พัฒนาการสังคม				
1.1				
1.2				
1.3				
พัฒนาการสติปัญญา				
1.1				
1.2				
1.3				
คุณธรรมจริยธรรม				
1.1				
1.2				
1.3				

(.....)

ครูผู้สอน

...../...../.....(ว/ด/ป)

6.3 เครื่องมือประเมินผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

แบบทดสอบความรู้

การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

ตอนที่ 1

คำสั่ง จงกาเครื่องหมาย (X) ในข้อที่ถูกต้องที่สุด

- 1) ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย กำหนดอายุการพัฒนาเด็กไว้เท่าใด
 - ก. 3 – 5 ปี
 - ข. 4 – 6 ปี
 - ค. แรกเกิด – 5 ปี**
 - ง. 0 – 6 ปี
- 2) พัฒนาการแต่ละวัยอาจเกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อใด
 - ก. สภาพแวดล้อม
 - ข. การอบรมเลี้ยงดู
 - ค. ประสบการณ์ที่เด็กได้รับ
 - ง. ถูกทุกข้อ**
- 3) ระยะเวลาเรียนที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย คำนึงถึง
 - ก. ประสบการณ์ที่เด็กได้รับ
 - ข. อายุ**
 - ค. สิ่งแวดล้อม
 - ง. สภาพร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
- 4) สารการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็ก 3 – 5 ปี ประกอบด้วยกี่ส่วนอะไรบ้าง
 - ก. 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้**
 - ข. 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและพัฒนาการของเด็กทุกด้าน
 - ค. ส่วนเดียว คือ ประสบการณ์สำคัญ
 - ง. ส่วนเดียว คือ สาระที่ควรเรียนรู้
- 5) ข้อใดไม่ใช่ สาระที่ควรเรียนรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546
 - ก. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
 - ข. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
 - ค. ธรรมชาติรอบตัว
 - ง. สิ่งมีชีวิตบนโลก**

- 6) การสอนตามแนวคิดนีโอ – ฮิวแมนนิส (Neo – Humanist) มีแนวคิดที่เชื่อว่า....?
- เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการเลียนแบบ
 - การสอนภาษาให้กับเด็กต้องเป็นการสอนภาษาที่สื่อความหมายกับเด็ก
 - เด็กเปรียบเสมือนกิ่งไม้ใฝ่อ่อนๆ ที่ตัดได้**
 - เด็กจะสืบค้นหาข้อมูลเพื่อหาคำตอบของตนเอง
- 7) ข้อใดคือระยะเวลาความสนใจของเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 4 ปี
- ประมาณ 5 นาที
 - ประมาณ 8 นาที
 - ประมาณ 12 นาที**
 - ประมาณ 15 นาที
- 8) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี ควรใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเท่าใด จึงจะเหมาะสม
- ประมาณ 20 นาที
 - ประมาณ 20 – 30 นาที
 - ประมาณ 30 – 40 นาที
 - ประมาณ 40 – 60 นาที**
- 9) ข้อใดไม่ใช่กิจกรรมเสริมประสบการณ์
- เล่นิทาน
 - การทดลอง/ปฏิบัติการ
 - การศึกษานอกสถานที่
 - การวาดภาพระบายสี**
- 10) ข้อใดคือขั้นตอนแรกในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร
- วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา
 - ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง**
 - วิเคราะห์สาระการเรียนรู้
 - กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์
- 11) ข้อใดคือประสบการณ์ที่สำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา
- การคิด, การใช้ภาษา**
 - ดนตรี, การเล่น
 - การรักษาสุขภาพ, การรักษาความปลอดภัย
 - การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่
- 12) การจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ที่มีความเสี่ยงต่อสภาพความผิดปกติ ซึ่งพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดู ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดมากที่สุดคือ กลุ่มเด็กอายุเท่าใด
- ต่ำกว่า 1 ปี
 - ต่ำกว่า 2 ปี
 - ต่ำกว่า 3 ปี**
 - ต่ำกว่า 4 ปี

- 13) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควร ใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่ากี่นาที
 ก. 10 นาที ข. 15 นาที
ค. 20 นาที ง. 25 นาที
- 14) การประเมินเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการใดเป็นส่วนใหญ่
 ก. การสัมภาษณ์ **ข. การสังเกต**
 ค. การทดสอบ ง. การตอบคำถาม
- 15) พัฒนาการของเด็กมีผลมาจากอะไร
 ก. วุฒิภาวะ
 ข. การเรียนรู้
 ค. ประสบการณ์ที่เด็กได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม
ง. วุฒิภาวะ และการเรียนรู้
- 16) พฤติกรรมที่เด่นชัดที่สุดของเด็กวัยก่อนเข้าเรียน คือพฤติกรรมใด
 ก. นอน ข. หยิบจับสิ่งของ
ค. เล่นสมมติ ง. ทำตามกลุ่ม
- 17) บุคคลใดที่มีอิทธิพลในการพัฒนาพฤติกรรมพึงประสงค์ หรือไม่พึงประสงค์ของเด็กทารก และเด็กวัยก่อนเข้าเรียนมากที่สุด
 ก. พ่อแม่ ข. พี่น้อง
 ค. ปู่ย่า ง. ตายาย
- 18) พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างเข้มงวด กวดขัน จะมีพฤติกรรมใดต่อไปนี้มากที่สุด
 ก. ทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกพอใจ
 ข. ส่งเสริมในสิ่งที่เป็นประโยชน์
 ค. โอนอ่อนผ่อนตามถ้าเด็กมีเหตุผล
ง. ให้ลูกปฏิบัติตามทุกสิ่งที่คุณคิดว่าถูกต้องเหมาะสม
- 19) การใช้เพลงประกอบการสอน ช่วยฝึกทักษะด้านใดมากที่สุด
 ก. ภาษา ข. ความคิด
 ค. การกระทำ ง. ถูกทุกข้อ
- 20) การเลือกเพลงประกอบการสอน เน้นในเรื่องใดเป็นสำคัญ
 ก. ดนตรี **ข. เนื้อร้อง**
 ค. ทำนอง ง. จังหวะ

ตอนที่ 2

คำชี้แจง. 1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

2. แบบทดสอบเกี่ยวกับ 6 องค์ประกอบ มีแบบทดสอบจำนวน 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 การทดสอบความรู้เรื่อง การวิเคราะห์ผู้เรียน

ชุดที่ 2 การทดสอบความรู้เรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตร

ชุดที่ 3 การทดสอบความรู้เรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์

ชุดที่ 4 การทดสอบความรู้เรื่อง การออกแบบการเรียนรู้

ชุดที่ 5 การทดสอบความรู้เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดที่ 6 การทดสอบความรู้เรื่อง การวัดและประเมินผล

การทดสอบความรู้ เรื่องที่ 1 วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล

1.แบบทดสอบที่ 1 : การวิเคราะห์ผู้เรียนการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

คำชี้แจง. 1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผู้เรียน

2. แบบทดสอบ มี จำนวน 3 ข้อ จำนวน 15 คะแนน ใช้เวลา 15 นาที

ชื่อ-สกุล..... โรงเรียน.....

1. จงบอกจุดประสงค์การวิเคราะห์ผู้เรียนมีอะไรบ้าง ? (5 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

2. จงอธิบายขั้นตอนในการวิเคราะห์ผู้เรียนต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง? (5 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

3. ขอบเขตของการวิเคราะห์ผู้เรียนประกอบด้วยอะไรบ้าง? (5 คะแนน)

.....

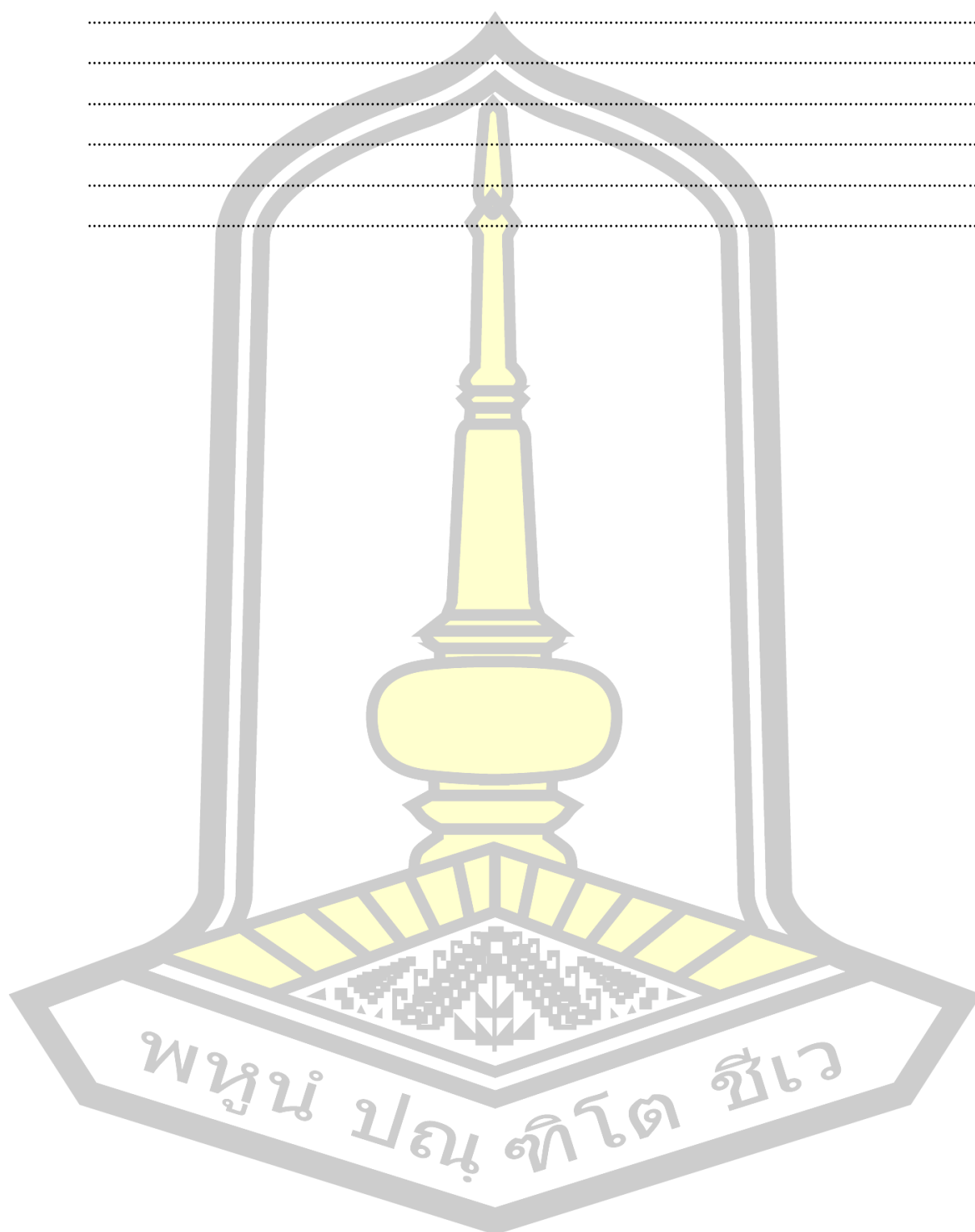
.....

.....

.....

.....

.....

การทดสอบความรู้ เรื่องที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตร

2. แบบทดสอบที่ 2 : การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสมณฑลอุบลราชธานี

คำชี้แจง. 1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร
2. แบบทดสอบ มี จำนวน 3 ข้อ จำนวน 15 คะแนน ใช้เวลา 15 นาที
ชื่อ-สกุล..... โรงเรียน.....

1. จงบอกหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรระดับปฐมวัยมีอะไรบ้าง (5 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลักสูตรแบ่งออกเป็น มาตรฐานและมี ด้าน
ด้านอะไรบ้าง? (5 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การวิเคราะห์หลักสูตรมีวิธีดำเนินการอย่างไรบ้าง อธิบายคร่าวๆ (5 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

การทดสอบความรู้ เรื่องที่ 3 การกำหนดวัตถุประสงค์

3. แบบทดสอบที่ 3 : การกำหนดวัตถุประสงค์จัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย

คำชี้แจง. 1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย

2. แบบทดสอบ มี จำนวน 1 ข้อ จำนวน 10 คะแนน ใช้เวลา 15 นาที

ชื่อ-สกุล..... โรงเรียน.....

ข้อ1 ให้เขียนกำหนดวัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยครอบคลุมทั้ง 4 สาระ (10 คะแนน)

สาระที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	ชื่อหน่วย
	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
	6.
	7.
สาระที่ 2 บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก	ชื่อหน่วย
	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
	6.

สาระที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว	ชื่อหน่วย
	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
	6.
สาระที่ 4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัว	ชื่อหน่วย
	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
	6.

4. การทดสอบความรู้เรื่องที่ 4 การออกแบบการเรียนรู้

4. แบบทดสอบที่ 4 : การออกแบบการเรียนรู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย

คำชี้แจง. 1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้

ระดับปฐมวัย

2. แบบทดสอบ มี จำนวน 1 ข้อ จำนวน 15 คะแนน ใช้เวลา 20 นาที

ชื่อ-สกุล..... โรงเรียน

.....

ข้อ 1 ให้เขียนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย

ในหนึ่งวันที่จัดการเรียนการสอน ตามหัวข้อดังต่อไปนี้ (15 คะแนน)

1. ชื่อหน่วย (การจัดการการเรียนรู้)	(1 คะแนน)
2. สัปดาห์ที่ /วันที่/เดือน/ พ.ศ./ชั้นปฐมวัยปีที่.....	(1 คะแนน)
3. สาระที่ควรเรียนรู้	(2 คะแนน)
4. สาระสำคัญ	(2 คะแนน)
5. กิจกรรมประจำวัน (ประกอบด้วยกิจกรรมอะไรบ้าง)	(5 คะแนน)
6. สาระที่เด็กควรรู้	(2 คะแนน)
7. ประสบการณ์สำคัญ	(2 คะแนน)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

การทดสอบความรู้ เรื่องที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5. แบบทดสอบที่ 5 : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย

คำชี้แจง... 1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในจัดประสบการณ์

การเรียนรู้ระดับปฐมวัย

2. แบบทดสอบมีจำนวน 1 ข้อ จำนวน 30 คะแนน ใช้เวลา 30 นาที

ชื่อ-สกุล..... โรงเรียน.....

ข้อ 1 ให้เขียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในหนึ่งสัปดาห์ที่จัดการเรียนการสอนครอบคลุมในหัวข้อ 1) จุดประสงค์ 2) สาระการเรียนรู้ 3) ประสบการณ์สำคัญ 4) กิจกรรม 5) สื่อ 6) การประเมิน ตามการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ (5 คะแนน)
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (5 คะแนน)
3. กิจกรรมสร้างสรรค์ (5 คะแนน)
4. กิจกรรมเสรี (5 คะแนน)
5. กิจกรรมกลางแจ้ง (5 คะแนน)
6. กิจกรรมเกมการศึกษา (5 คะแนน)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

การทดสอบความรู้ เรื่องที่ 6 การวัดและประเมินผล

6. แบบทดสอบที่ 6 : การวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย

คำชี้แจง. 1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย

2. แบบทดสอบมีจำนวน 3 ข้อ จำนวน 10 คะแนน ใช้เวลา 20 นาที

ชื่อ-สกุล..... โรงเรียน.....

แบบทดสอบที่ 6 การวัดและประเมินผล

คำชี้แจง... ให้ผู้เข้ารับการอบรมเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้าใจในการวัดและประเมินผลผู้เรียน

1. จงอธิบายหลักการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างไร? (2 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จงอธิบายขั้นตอนในการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง? (3 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

3. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยมีกี่ด้านและแต่ละด้านมีการประเมินอย่างไร? (5 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตทักษะในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้
สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี

เกณฑ์การประเมินการสังเกต

- 3 หมายถึง ปฏิบัติได้ดี
2 หมายถึง ผ่าน
1 หมายถึง ปรับปรุง

ที่	ทักษะในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ		
		1	2	3
1	ความมั่นใจในการจัดประสบการณ์เรียนรู้			
2	ความคล่องแคล่วในการจัดประสบการณ์เรียนรู้			
3	การใช้สื่อการเรียนการสอนเหมาะสม			
4	การตัดสินใจรวดเร็ว ถูกต้องตามหลักการจัดประสบการณ์ เรียนรู้			
5	การใช้เวลาเหมาะสมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้			
	โดยรวม			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

.....(ว/ด/ป)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

7. การประเมินผลตามโปรแกรม

7.1 การวัดและประเมินผลผู้เข้าร่วมอบรม

การวัดและประเมินผลผู้เข้าร่วมอบรมตามแผนพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี ใช้วิธีวัดและประเมินผลดังนี้ คือ

1. การสังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. การประเมินการร่วมอภิปราย การแสดงความคิดเห็น
3. การตรวจผลงาน – การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา

สังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี

4. การประเมินผลงานและตรวจผลงานเงื่อนไขของผู้เข้ารับการอบรมที่มีสิทธิ์ผ่านการอบรมตามแผน ผู้เข้าร่วมอบรมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี มีเงื่อนไขในการวัดและประเมินผลการอบรมตามแผน ดังนี้

4.1 เวลาเข้ารับการอบรมและร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของระยะเวลาการอบรม

4.2 ต้องเข้ารับการประเมินในทุกด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี ความคิดเห็นของครูที่มีต่อแผน ผู้เข้ารับการอบรมต้องผ่านการประเมินใน 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านความรู้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี ใช้แบบวัดทดสอบความรู้ ความเข้าใจ จำนวน 34 ข้อ ผู้เข้ารับการอบรมต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

ด้านที่ 2 ด้านความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี โดยประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี โดยใช้แบบประเมินทักษะการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยสำหรับในสถานศึกษา สังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี โดยผู้เข้ารับการอบรมต้องผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี ขึ้นไป

ด้านที่ 3 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อแผนการพัฒนาคูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี โดยใช้แบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อโปรแกรม โดยประเมินความคิดเห็นที่มีต่อแผนด้านพื้นฐานความรู้เดิม เนื้อหาสาระในแผน กระบวนการอบรม ระยะเวลา และประโยชน์ที่ได้รับ

5. พิธีการปิดการอบรมและมอบเกียรติบัตร กิจกรรมการอบรมเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่เน้นการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสภมณฑลอุบลราชธานี โดยกระบวนการบรรยาย อภิปราย และการปฏิบัติ

7.2 การประเมินผลตามวัตถุประสงค์

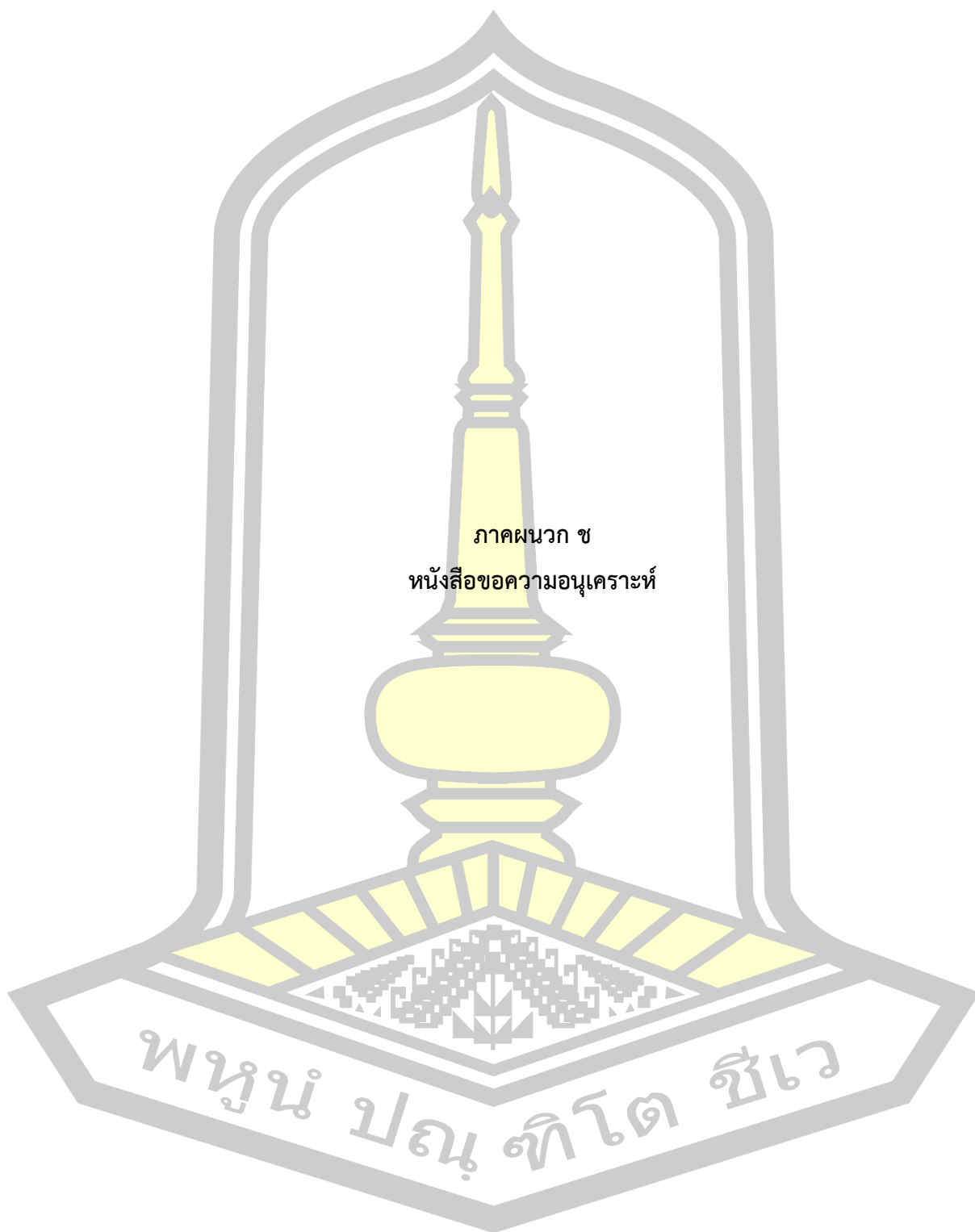
ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินตามแผนพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสังกัดมณฑลอุบลราชธานี ดังตาราง 11

ตาราง 11

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ความรู้ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	1. ทดสอบความรู้ก่อน-หลัง ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร	1. แบบทดสอบความรู้	เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 ถือว่า ผ่าน
2. ความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	1. ประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย 2. ประเมินการผลิตสื่อการสอน 3. การประเมินการปฏิบัติการสอน 4. ความสามารถในการวัดและประเมินผล	1. แบบประเมินการจัดกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ 2. ประเมินสื่อการสอน 3. แบบประเมินการปฏิบัติการ 4. แบบบันทึกหลังการจัดประสบการณ์	1. มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ 2. สื่อมีความเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยและสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ 3. ผ่านการประเมินร้อยละ 80 ถือว่า ผ่าน
3. ทักษะในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (หลังการอบรม)	ประเมินในระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน	แบบสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง	เกณฑ์ผ่านด้านทักษะในการจัดการเรียนรู้ร้อยละ 80 ถือว่าผ่าน

แผนดำเนินการกิจกรรมระยะที่ 3 รายงานสรุปผลการพัฒนา

การพัฒนาการครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เมื่อดำเนินการอบรมพัฒนาครูตามระยะที่ 2 และ 3 แล้ว ให้ผู้ดำเนินการอบรมนำผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลตามเครื่องมือมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปรายงานผลการพัฒนาเพื่อรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัณฑิตยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2983

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.เชาวฤทธิ์ สาสาย

ด้วย นางสาวมุกดา ถาวร นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รศ.ดร.ลักขณา สรวิวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0897155356

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2983

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.อรนุช หอมจันทร์

ด้วย นางสาวมุกดา ถาวร นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รศ.ดร.ลักขณา สรวิวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0897155356

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2983

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.สังเวียง แสนสวัสดิ์

ด้วย นางสาวมุกดา ถาวร นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนา ครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนการศึกษา โดยมี รศ.ดร.ลักขณา สรวิวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0897155356

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2983

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวศรีสุดา ประณะลา

ด้วย นางสาวมุกดา ถาวร นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รศ.ดร.ลักขณา สรวิวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0897155356

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 2983

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 ธันวาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวทรง สารธียากุล

ด้วย นางสาวมุกดา ถาวร นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังกัดมณฑลอุบลราชธานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ร.ศ.ดร.ลักขณา สรวิวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0897155356

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวมุกดา ถาวร
วันเกิด	วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2512
สถานที่เกิด	อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	โรงเรียนมารีย์นิรมล เลขที่ 120/3 ถนนเลียงเมือง ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูผู้สอน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนมารีย์นิรมล เลขที่ 120/3 ถนนเลียงเมือง ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2527 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอาเวมารีอา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2530 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนารีนุกูล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2552 ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาคอมพิวเตอร์ ธุรกิจมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2561 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปรณ ทิโต ชีเว